



Národní monitorovací
středisko pro drogy
a závislosti

Výroční zpráva
o hazardním hraní
v České republice
v roce 2016

> 2016



Národní monitorovací
středisko pro drogy
a závislosti

Výroční zpráva o hazardním hraní v České republice v roce 2016

Viktor Mravčík, Zdeněk Rous, Pavla Chomynová, Zuzana Tion Leštinová,
Barbora Drbohlavová, Jan Kozák, Kateřina Grohmannová, Barbara Janíková,
Tomáš Vlach, Lucia Kiššová

Praha, červen 2017

NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A ZÁVISLOSTI
SEKRETARIÁT RADY VLÁDY PRO KOORDINACI PROTIDROGOVÉ POLITIKY

Výroční zpráva o hazardním hraní v České republice v roce 2016

© Úřad vlády České republiky, 2017

Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti

nábřeží E. Beneše 4, 118 01 Praha 1

tel.: +420 224 002 111

www.drogy-info.cz

Autorský kolektiv/ Viktor Mravčík, Zdeněk Rous, Pavla Chomynová, Zuzana Tion Leštinová, Barbora Drbohlavová, Jan Kozák, Kateřina Grohmannová, Barbara Janíková, Tomáš Vlach, Lucia Kiššová

Editor/ MUDr. Viktor Mravčík, Ph.D.

Odpovědný redaktor/ Mgr. Zuzana Tion Leštinová

Jazyková korektura/ PhDr. Alena Palčová

Spolupráce na vizualizaci dat/ Visual Data, www.visualdata.cz

Spolupráce na grafické úpravě/ Missing Element, www.missing-element.com

Zpráva byla projednána Poradním výborem RVKPP pro sběr dat o závislostech. Tuto výroční zprávu schválila dne 24. července 2017 Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky. Dne 11. října 2017 zprávu vzala na vědomí vláda ČR.

Pro bibliografické citace/

MRAVČÍK, V., ROUS, Z., CHOMYNOVÁ, P., TION LEŠTINOVÁ, Z., DRBOHLAVOVÁ, B., KOZÁK, J., GROHMANNOVÁ, K., JANÍKOVÁ, B., VLACH, T., KIŠŠOVÁ, L. 2017. Výroční zpráva o hazardním hraní v České republice v roce 2016. MRAVČÍK, V. (Ed.). Praha: Úřad vlády České republiky.

ISBN 978-80-7440-182-4

Obsah

Úvod a poděkování	1
Souhrn výsledků	3
Regulace a politika v oblasti hazardního hraní	3
Trh s hazardními hrami	4
Hraní hazardních her v obecné populaci	6
Hraní hazardních her mezi dětmi a mládeží	6
Problémové hráčství	7
Sociální důsledky a souvislosti	7
Kriminalita	8
Prevence	9
Léčba	9
1 Regulace a politika v oblasti hazardních her	13
1.1 Úvod	13
1.2 Legislativní rámec	13
1.3 Regulace na obecní úrovni	19
1.4 Politika a strategie v oblasti hazardního hraní	21
1.5 Rozpočty a financování protidrogové politiky v oblasti hazardního hraní	26
2 Trh s hazardními hrami	31
2.1 Nabídka hazardního hraní	31
2.2 Ekonomické ukazatele	45
2.3 Reklama a marketing	56
3 Hazardní hraní v populaci	65
3.1 Úvod	65
3.2 Míra hazardního hraní v dospělé populaci	65
3.3 Vzorce a kontext hraní hazardních her v dospělé populaci	84
3.4 Výskyt hazardního hraní mezi dětmi a mládeží	87
3.5 Hazardní hraní ve specifických skupinách populace	92
4 Problémové hráčství	105
4.1 Úvod	105
4.2 Problémové hráčství v dospělé populaci	105
4.3 Problémové hráčství mezi dětmi a mládeží	118
4.4 Problémové hráčství ve specifických skupinách populace	124
5 Sociální důsledky a souvislosti hazardního hraní	131
5.1 Zadluženost hazardních hráčů	131
5.2 Hazardní hraní a sociálně vyloučené lokality	133
6 Kriminalita v souvislosti s hazardními hrami	139
6.1 Úvod	139
6.2 Kriminalita primárně související s hraním hazardních her	140
6.3 Kriminalita sekundárně související s hraním hazardních her	150

7	Prevence problémového hráčství.....	155
7.1	Prevence ve školním prostředí.....	155
7.2	Prevence problémového hráčství v obecné populaci.....	159
7.3	Prevence a včasná intervence mezi hazardními hráči.....	160
8	Léčba a další odborné služby	167
8.1	Úvod	167
8.2	Síť služeb pro problémové hráče	167
8.3	Charakteristika adiktologických služeb a patologických hráčů v léčbě.....	177
9	Přílohy	183
	Tabulková příloha	183
	Zkratky.....	194
	Seznam tabulek	196
	Seznam grafů.....	199
	Seznam obrázků	202
	Seznam map	202
	Rejstřík.....	203
	Bibliografie.....	205

Úvod a poděkování

Tato výroční zpráva je v pořadí třetí standardní výroční zprávou o hazardním hraní v ČR, kterou zpracovalo Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti (NMS).

Zahrnuje období r. 2016 s přesahem do počátku r. 2017, který přinesl zásadní změnu zákonného rámce provozování hazardních her. Přestože je ještě brzy na to, aby se vliv nové legislativy plně projevil, zachycuje zpráva první dopady zákona v praxi, a zejména popisuje stav před účinností zákona tak, aby bylo možno vyhodnotit dopady, až se vliv zákonných změn v praxi plně projeví.

Výroční zpráva se proto zabývá aktuálními trendy ve výskytu, vzorcích a dopadech hazardního hraní, popisuje regulační, preventivní a léčebné intervence a nové výzkumné poznatky v ČR.

V celé zprávě je užíván pojem „hazardní hra“ pro činnost, jejímž hlavním principem je sázka materiální nebo peněžní hodnoty na událost s nejistým výsledkem s úmyslem tuto hodnotu navýšit (tj. vyhrát), přičemž (více či méně) rozhodujícím činitelem ovlivňujícím výsledek je náhoda. Zpráva se zabývá nejen hazardním hraním v souladu se zákonem, ale i hazardními hrami provozovanými v rozporu s platnou legislativou.

NMS děkuje za pomoc a spolupráci při zpracování této výroční zprávy všem svým spolupracovníkům, členům pracovních skupin, organizacím, institucím a orgánům, kteří poskytli data a informace a přispěli k jejich souhrnné interpretaci a k sestavení této zprávy.



Souhrn výsledků

Regulace a politika v oblasti hazardního hraní

- Problematika hazardního hraní se stala nedílnou součástí integrované protidrogové politiky ČR v roce 2014, kdy byla národní strategie protidrogové politiky rozšířena o oblast hazardního hraní.
- Rok 2016 byl druhým rokem platnosti Akčního plánu realizace Národní strategie protidrogové politiky pro oblast hazardního hraní 2015–2018, který byl schválen vládou v listopadu 2015. V r. 2016 bylo provedeno jeho průběžné hodnocení, které ukázalo, že je nutné posílit kontrolní činnost nad dodržováním zákazu hry pro osoby mladší 18 let. Akční plán byl doplněn o aktivitu zaměřenou na snížení počtu nezletilých účastníků se hazardních her.
- Poradním orgánem vlády v otázkách integrované protidrogové politiky je Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky (RVKPP). Pro účely koordinace aktivit v oblasti hazardního hraní má RVKPP zřízenou Pracovní skupinu pro problematiku hazardních her a v oblasti monitorování funguje pracovní skupina Národního monitorovacího střediska pro drogy a závislosti pro Monitorování hazardního hraní a jeho dopadů.
- RVKPP ve svém dotačním řízení v r. 2016 podpořila 50 projektů zaměřených na oblast hazardního hraní v celkové výši 24,5 mil. Kč. Šlo o preventivní programy, programy ambulantní a následné péče, projekty zaměřené na zvyšování informovanosti a výzkumné projekty. Před r. 2013 nebyla oblast prevence a léčby problémového hráčství podporována vůbec, v l. 2013–2015 činila dotační podpora RVKPP v této oblasti celkem 3–5 mil. Kč ročně.
- Od 1. 1. 2017 jsou účinné zákon o hazardních hrách (ZHH) a zákon o dani z hazardních her, které nahradily zákon o loteriích a jiných podobných hrách (ZoL). Hlavní změny jsou:
 - ZHH umožňuje vstup zahraničních provozovatelů hazardních her na český trh a umožňuje provozování většiny her na internetu.
 - ZHH mění systém povolování hazardních her. MF podle ZHH vydává základní povolení k provozování určitého typu hazardní hry, k provozování technické hry, binga a živé hry je nutné také povolení k umístění herního prostoru, které vydává příslušný obecní úřad.
 - Podle ZHH jsou dozorovými orgány MF a nově celní správa.
 - ZHH umožňuje blokaci internetových stránek s nepovolenými hazardními hrami a blokaci plateb na účty používané k provozování nepovolených her či plateb z nich.
 - ZHH omezuje druhy herních land-based prostředí, v nichž lze provozovat technické hry, na hernu a kasino. Neumožňuje tedy provozování technických her v provozovnách se zvláštním provozním režimem. Dále stanoví, že v herně musí být povoleno nejméně 15 technických her, v kasinu provozovány nejméně 3 stoly živé hry po celou provozní dobu kasina a minimálně 30 technických her, pokud jsou v kasinu technické hry provozovány. Na každý stůl živé hry může být povoleno max. 10 technických her.
 - Po 120 minutách účasti na technické hře je stanovena povinná pauza v délce 15 minut. Herna nesmí být v provozu v době 03:00–10:00 hod.
 - ZHH rovněž obsahuje celou řadu opatření pro prevenci problémového hráčství jako povinnou registraci hráčů TH, kurzových sázek a on-line her, povinnost provozovatele nabídnout hráči sebeomezující opatření (u kurzové sázky jsou to limity na výši sázek a výši proher, u binga a živé hry na výši proher a počet návštěv a u technických her a on-line her na výši sázek, výši proher, počet a dobu přihlášení na uživatelském účtu a dobu, po kterou po odhlášení nelze hrát). Při účasti na technické hře musí být viditelné informace o škodlivosti hraní, délce účasti na hře a celkový přehled čistých proher od aktivace uživatelského konta. Při internetové hře musí být viditelné informace o škodlivosti hraní a ukazatel délky účasti. Provozovatel nesmí poskytovat účastníkovi hazardní hry jakékoliv výhody v podobě potravin, nápojů, tabákových výrobků nebo povzbuzujících látek.
 - Maximální sázka do technické hry je stanovena na 100 Kč v herně a 1000 Kč v kasinu a na internetu, maximální výhra z jedné hry na 50 tis. v herně a 500 tis. v kasinu a on-line,

maximální prohra za hodinu je 45 tis. Kč v herně, resp. 450 tis. v kasinu a on-line. Minimální interval mezi jednotlivými hrami byl stanoven (pouze) na 2 sekundy, což umožňuje až 1800 her za hodinu.

- Hráči budou mít možnost nechat se dobrovolně vyloučit z účasti na hraní hazardních her. Ze zákona budou z hraní vyloučeny osoby pobírající dávky v hmotné nouzi, osoby, vůči kterým je prohlášen úpadek, a osoby, kterým byla soudem uložena povinnost zdržet se hazardních her nebo léčba patologického hráčství. Vyloučené osoby budou uvedeny v rejstříku, který povede MF. Osoby, které o zapsání do rejstříku požádaly samy, budou moci po uplynutí minimálně 1 roku požádat o výmaz. Vzhledem k tomu, že dosud nebyl zprovozněn informační systém provozování hazardních her a nebyla ani vyhlášena jeho technická specifikace, není jasné, kdy bude funkční rejstřík osob vyloučených z hraní hazardních her.
- Přestože hazardní hry povolené podle ZoL lze nadále provozovat (nejdéle však do konce r. 2022), musí do jednoho roku od nabytí platnosti ZHH (tedy od 1. 1. 2018) splnit podmínky stanovené v ZHH týkající se registrace a uživatelského konta (u technických her), registrace, centrálního stanovování kurzů a evidence sázkových příležitostí (u kurzových sázek), registrace a informační povinnosti (u on-line her). Všichni provozovatelé musí do jednoho roku od vyhlášení technické specifikace zajistit přenos herních a finančních dat do informačního systému provozování hazardních her. Na konci r. 2016 Ministerstvo financí (MF) zaznamenalo zvýšený počet žádostí o povolení k provozování hazardních her ještě podle ZoL. Po dobu přechodné účinnosti ZoL tedy stále mohou existovat provozovny se zvláštním provozním režimem, herny provozované podle ZoL nemusí být uzavřeny v době 3:00–10:00 h, po 120 minutách hry na TH nemusí následovat povinná 15minutová přestávka ve hře.
- Obce ve stále vyšší míře regulují dostupnost technických her na svém území prostřednictvím obecně závazných vyhlášek. V r. 2016 mělo takovou obecně závaznou vyhlášku 621 obcí, což je téměř 10 % všech obcí v ČR. Stále větší podíl obecně závazných vyhlášek úplně zakazuje provoz technických her, v r. 2016 to bylo 59 % všech obecně závazných vyhlášek.
- V r. 2016 byly zvýšeny sazby zdanění hazardních her. Technické hry byly zdaněny odvodem ve výši 28 % z příjmů ze hry a poplatkem 80 Kč za přístroj denně; pro ostatní hazardní hry byla daňová sazba 23 % z příjmů ze hry (do r. 2015 to bylo 20 % pro všechny hry a poplatek u technických her byl 55 Kč na přístroj a den). Změnil se rovněž poměr dělení odvodu mezi stát a obce – odvody z technických her se nově dělí v poměru 37 % do státního rozpočtu a 63 % do obecních rozpočtů (poměr do r. 2016 byl 20 : 80). Odvody z ostatních hazardních her se dělily v poměru 70 % do státního rozpočtu a 30 % do rozpočtu obcí.
- Od 1. 1. 2017 byly zavedeny dvě sazby zdanění – 35 % pro technické hry a 23 % pro ostatní hazardní hry a byla zrušena sleva na dani o dar poskytnutý Českému olympijskému výboru (od 1. 1. 2014 měli provozovatelé loterií a kurzových sázek možnost dílčí odvod z loterií a kurzových sázek snížit až o čtvrtinu o částku poskytnutou jako dar). Výnos z daně z hazardních her je u technických her dělen tak, že 35 % jde do státního rozpočtu a 65 % do rozpočtů obcí. Poměr dělení u ostatních hazardních her se nemění.
- Od 1. 1. 2017 byla zavedena regulace reklamy na hazardní hry posilující ochranu hráčů. Reklama na hazardní hru nesmí být zaměřena na osoby mladší 18 let, musí obsahovat sdělení o zákazu účasti osob mladších 18 let a varování „Ministerstvo financí varuje: Účastí na hazardní hře může vzniknout závislost!“, nesmí obsahovat sdělení, z něhož lze nabyt dojmu, že účast na hazardní hře může být zdrojem finančních prostředků obdobným získávání příjmů ze zaměstnání či podnikání.

Trh s hazardními hrami

- Celkem 69 společností mělo v ČR v r. 2016 povolení od Ministerstva financí (MF) k provozování alespoň jednoho typu hazardní hry (stejně jako v r. 2015). Licenci na provozování číselných loterií mělo v ČR 6 společností, okamžitých loterií (losů) 7 společností, na minimálně 1 typ technické hry 55 společností, na provozování kurzových sázek 14 společností a živých her v kasinu 34 společností. Ze 14 společností s povolením na kurzové sázky jich 9 mělo také

povolení na internetové kurzové sázky. Na internetovou karetní hru měly povolení 2 společnosti.

- Ke konci r. 2016 bylo v ČR povoleno celkem 57 452 jednotlivých zařízení pro provozování technických her (TH), z toho bylo 8037 výherních hracích přístrojů (VHP) povolených obcemi. Dále bylo MF povoleno 2300 živých her v kasinech.
- Počet TH byl nejvyšší v r. 2011, kdy dosáhl vrcholu téměř 102 tis. přístrojů, od té doby klesá. Mezi l. 2015 a 2016 ubylo 2879 (–4,8 %) TH. Změny počtu povolených zařízení a her se však liší podle jejich typu. Zatímco počet VHP a videoloterijních terminálů (VLT) povolených MF zůstal přibližně stejný jako v r. 2015, počet lokálních loteriích systémů (LLS) klesl téměř o třetinu (537 přístrojů) a počet zařízení elektromechanických rulet (EMR) o pětinu (207). Výrazně (o 20,5 %) se snížil rovněž počet VHP povolených obcemi v hernách a provozovnách se zvláštním provozním režimem (2071).
- Technické a živé hry povolené MF se na konci r. 2016 hrály v 4061 hernách, kasinech a provozovnách se zvláštním provozním režimem. Z celkového počtu všech typů provozoven bylo 3423 heren a provozoven se zvláštním provozním režimem a 638 kasin. Celkový počet provozoven se meziročně snížil o 16,0 % (v r. 2015 to bylo 4836 provozoven). Výrazně klesl počet heren a provozoven se zvláštním provozním režimem (meziročně o 875, tj. o 20,4 %), zatímco počet kasin stoupl o 100 (18,6 %). Do celkového přehledu nejsou započítány provozovny se zvláštním provozním režimem, kde jsou výhradně VHP povolené obcemi, neboť jejich počet není centrálně sledován.
- Při přepočtu na 10 tis. obyvatel bylo k 31. 12. 2016 nejvíce TH povoleno v Karlovarském (106,5) a Plzeňském kraji (79,1), nejméně naopak v Kraji Vysočina (26,0). Nejvyšší absolutní počet TH byl povolen ve Středočeském kraji (11,4 % z celkového počtu), dále Moravskoslezském kraji (10,9 %) a dále Jihomoravském kraji (10,2 %).
- Při přepočtu na 10 tis. obyvatel bylo nejvíce TH provozováno v okresech Znojmo, Domažlice a Cheb. Naopak okresy s nejnižšími počty TH na obyvatele byly Žďár nad Sázavou, Brno-město a Rokycany.
- V některých okresech proběhly v r. 2016 velké změny v počtu TH povolených MF na 10 tis. obyvatel, nejvýraznější pokles nastal v okresech Brno-město (o 77,7 %), Blansko (o 76,6 %) a Žďár nad Sázavou (o 59,0 %), největší nárůst naopak v okrese Jablonec nad Nisou (o 78,5 %).
- Podle předběžných údajů hráči v r. 2016 prohráli v hazardních hrách v ČR celkem 39,3 mld. Kč, což představuje souhrnný hrubý příjem provozovatelů hazardních her. Do hazardních her hráči vložili 196,4 mld. Kč a na výhrách bylo vyplaceno 157,1 mld. Kč.
- Souhrnný příjem ze hry, jehož objem byl mezi l. 2008 a 2015 relativně stabilní, se v r. 2016 výrazně navýšil, a to meziročně o 29 %. Vklady do hry rostou od r. 2013 (v l. 2013–2016 o 59 %), v r. 2016 byl meziroční růst 29 %.
- Měřeno příjmy ze hry, VLT tvořily nejvyšší podíl trhu (47 %), následovaly internetové kurzové sázky (13 %), číselné loterie a VHP (obě 12 %). Pokud sečteme všechny typy TH, byl jejich podíl 63 %. Kurzové sázky dohromady s internetovými kurzovými sázkami tvořily 17 % trhu.
- Podíl TH rostl v l. 2002–2011 a poté do r. 2015 klesal, v r. 2016 podíl TH opět meziročně vzrostl (o 3 procentní body). Meziročně došlo v r. 2016 k nárůstu podílu VLT z 42 % na 47 % (absolutně o téměř 6 mld. Kč). Dlouhodobý pokles podílu VHP se zastavil a v r. 2015 došlo k velkému meziročnímu nárůstu, v r. 2016 se podíl VHP snížil o 2 procentní body. Dlouhodobě roste podíl on-line kurzových sázek, naopak klesá podíl kurzových sázek v kamenných provozovnách. Příjem z internetových kurzových sázek v posledních 2 letech meziročně rostl přibližně o čtvrtinu. Podíl loterií od r. 2011, kdy byl na svém minimu, rostl až do r. 2015, v r. 2016 poklesl o 2 procentní body. Podíl živých her v kasinu se v l. 2002–2016 snížil ze 13 % na 4 %.
- V r. 2016 získaly veřejné rozpočty z odvodů z hazardních her 10,5 mld. Kč, což je o 2,4 mld. Kč (30 %) více než v r. 2015. Po relativně stabilních příjmech veřejných rozpočtů z hazardních her v l. 2013–2015 ve výši kolem 8 mld. Kč došlo k velmi výraznému meziročnímu navýšení, na kterém se podílel růst trhu i zvýšení daňové sazby. Odvody z TH tvořily 8,0 mld. Kč (77 %) a odvody z ostatních hazardních her 2,5 mld. Kč (33 %). Vedle toho provozovatelé číselných a okamžitých loterií a kurzových sázek zaslali za r. 2016 Českému olympijskému výboru částku necelých 700 mil. Kč. Odvody z TH meziročně vzrostly o 1,9 mld. Kč (31 %) a odvody z ostatních

hazardních her o 0,5 mld. Kč (26 %). Z celkových 10,5 mld. Kč připadlo 4,4 mld. Kč (42 %) státnímu rozpočtu, zbylých 6,1 mld. Kč (58 %) bylo rozděleno do obecních rozpočtů. Příjem veřejných rozpočtů na 1 obyvatele v r. 2016 činil 992 Kč (o 227 Kč více než v r. 2015).

Hraní hazardních her v obecné populaci

- V r. 2016 mělo zkušenost s hraním loterií někdy v životě 40–50 % populace starší 15 let, s kurzovými sázkami v sázkových kancelářích 20–26 %, s technickými hrami (TH) nebo živými hrami v kasinu 16–17 %, s on-line hrami 10–16 % dotázaných dospělých osob. Muži vykazují několikanásobně vyšší míru hazardního hraní než ženy, výjimku představují loterie, kde jsou zkušenosti poměrně vyrovnané. Kromě loterií uváděli muži nejčastěji zkušenost s kurzovými sázkami, ženy nejčastěji uváděly shodně zkušenost s kurzovými sázkami a TH nebo živými hrami.
- V posledních 12 měsících a v posledních 30 dnech mělo zkušenost s loteriemi 20–30 %, resp. 10–11 %, s kurzovým sázením v sázkových kancelářích 10–15 %, resp. 4–7 %, s TH nebo živými hrami v kasinu 4–6 %, resp. 2 %, a s on-line hrami 6–10 %, resp. 2–4 % dotázaných. S výjimkou loterií uvádějí muži v posledních 12 měsících přibližně 4–5krát vyšší zkušenosti s hraním než ženy, v posledních 30 dnech 7–9krát vyšší.
- Výsledky studií provedených v l. 2012–2016 naznačují, že zkušenosti s hazardním hraním v populaci od r. 2012 do r. 2014/2015 rostly. V r. 2016 byl konzistentně napříč studiemi zaznamenán pokles míry hazardního hraní. K poklesu došlo u všech typů her s výjimkou loterií – u TH a živých her v kasinu, u kurzových sázek v sázkových kancelářích i u on-line hazardního hraní. K poklesu míry hazardního hraní v posledních 12 měsících došlo i ve věkové skupině mladých dospělých ve věku 15–34 let.
- Hraní hazardních her bez loterií v posledních 12 měsících uváděli stejně jako v předchozích letech nejčastěji respondenti ve věkové skupině 15–24 let následováni respondenty ve věku 25–34 let. S výjimkou loterií bylo ve všech věkových skupinách nejrozšířenější kurzové sázení těsně následované hraním hazardních her na internetu. Obecně jsou míry prevalence hraní v posledních 12 měsících nejvyšší v nejmladších věkových skupinách 15–24 a 25–34 let a snižují se s rostoucím věkem. Výjimku představují loterie, které hrají nejčastěji lidé ve věku 35–54 let.
- Nejvyšší částka vložená někdy do hry v jednom dni nejčastěji dosahovala 100–1000 Kč. Hráči TH a on-line her méně často uváděli částky do 100 Kč a až 20,6 % hráčů on-line her mimo loterie vložilo někdy do hry více než 1 tis. Kč v jednom dni. Hráči TH a on-line her tráví hraním poměrně dost času (více než 1 hodinu denně uvedlo 69 % hráčů TH a polovina hráčů on-line her kromě loterií).

Hraní hazardních her mezi dětmi a mládeží

- V r. 2016 byla provedena školní studie obdobného rozsahu jako studie ESPAD v r. 2015. Soubor tvořilo 2417 respondentů, kteří v r. 2016 dosáhli věku 16 let.
- Hraní hazardních her v posledních 12 měsících uvedlo celkem 11,2 % dotázaných 16letých studentů (18,2 % chlapců a 2,8 % dívek), z nichž 2,4 % (4,1 % chlapců a 0,4 % dívek) uvedla hraní o peníze 2krát týdně nebo častěji. Studenti hráli stejně jako v předchozích letech nejčastěji on-line. Vyšší míru hraní hazardních her vykázali chlapci – nejvýraznější rozdíl v hraní mezi chlapci a dívkami byl v případě kurzových sázek na internetu, naopak dívky hrály častěji loterie.
- Nejčastěji strávili respondenti hraním hazardních her méně než půl hodiny denně, ale 1,5 % (2,5 % chlapců a 0,4 % dívek) hrálo o peníze průměrně déle než 2 hodiny denně.
- Hraní hazardních her v posledních 12 měsících nejčastěji uváděli studenti středních odborných škol bez maturity nebo odborných učilišť (14,6 %), následovali studenti středních odborných škol s maturitou (12,2 %). Studenti gymnázií uváděli hraní hazardních her v nejnižší míře (7,1 %). Rovněž studenti středních odborných škol bez maturity nebo odborných učilišť trávili hazardní hrou nejvíce času.

- Dlouhodobý vývoj situace lze ve studii ESPAD posoudit pouze v případě proměnné „hraní na automatech (na kterých se dají vyhrát peníze)“, která je pravidelně sledována již od r. 1995. Podíl 16letých, kteří uvedli hraní na automatech o peníze s frekvencí 1krát týdně nebo častěji, se dlouhodobě nemění a pohybuje se v intervalu 1–1,5 %.

Problémové hráčství

- Za l. 2012–2014 jsou k dispozici odhady výskytu problémového hráčství v ČR provedené standardními nástroji a srovnatelnými metodami. Z nich vyplývalo, že v riziku rozvoje problémového hráčství bylo přibližně 5 % dospělé populace (cca 450 tis. osob), z toho v pásmu problémového hráčství se nacházelo 1,5–2,3 % dospělých osob (130–200 tis.), z nichž cca polovinu tvořili patologičtí hráči (0,6–1,2 % dospělé populace, tj. cca 55–110 tis. osob).
- Údaje za r. 2016 naznačují mírný nárůst počtu osob v riziku problémového hráčství celkem (odhad za r. 2016 činí přes 500 tis. osob) a rovněž nárůst v kategorii nejvyššího rizika, resp. nárůst počtu patologických hráčů (80–120 tis. osob):
 - V Národním výzkumu 2016 byl proveden odhad problémového hráčství za pomoci škál Lie/bet a PGSI. Podle Lie/bet se v riziku problémového hráčství nacházelo celkem 2,4 % dospělé populace (4,0 % mužů a 0,8 % žen), z toho 1,2 % (1,9 %, resp. 0,5 %) populace spadalo do kategorie vyššího rizika (2 body v Lie/bet). V absolutních číslech to představuje celkem 211 tis. osob, z toho 104 tis. ve vysokém riziku problémového hráčství.
 - Výsledky screeningové škály PGSI ukazují, že v riziku se nacházelo celkem 5,7 % dospělé populace (10,0 % mužů a 1,6 % žen), tj. 509 tis. osob. Z nich 2,1 % (4,1 %, resp. 0,3 %) bylo v kategorii středního rizika (191 tis. osob) a 1,4 % (2,2 %, resp. 0,6 %) spadalo do kategorie vysokého rizika (122 tis. osob).
 - Ve výzkumu mezi lékaři byl počet patologických hráčů v r. 2016 odhadnut na 81–104 tis. osob, z toho 9–11 tis. do 18 let.
- Mezi hráči, kteří hráli hazardní hru v posledních 12 měsících, bylo v riziku vzniku problémového hráčství odhadem 9,5 % hráčů (12,6 % mužů a 4,4 % žen), v tom 4,8 % v kategorii mírného a 4,7 % v kategorii vysokého rizika. Nejvyšší riziko vykazují hráči technických her a hráči on-line kurzových sázek a dalších on-line her. Přibližně pětinu problémových hráčů tvořily ženy.
- Za r. 2016 jsou k dispozici odhady problémového hráčství mezi 16letými studenty z validizační studie ESPAD provedené pomocí škály Lie/bet. V riziku problémového hráčství se nacházelo odhadem 3,9 % studentů (což v přepočtu na věkovou skupinu 15–19letých činí přibližně 13 tis. osob), z nich 3,0 % spadalo do kategorie mírného rizika a 0,9 % do kategorie vysokého rizika. Meziročně došlo k nárůstu odhadu prevalence problémového hráčství mezi studenty (v r. 2015 bylo v riziku odhadováno 2,7 %).
- Výrazně vyšší podíl osob 16letých v souvislosti s hraním byl mezi chlapci (6,6 %) a mezi studenty středních odborných škol bez maturity nebo odborných učilišť (5,1 %). Podle škály CSPG se v kategorii rizika v souvislosti s hraním hazardních her nacházelo celkem 7,1 % respondentů (11,4 % chlapců a 1,8 % dívek), z toho 3,0 % respondentů se nacházelo v kategorii mírného rizika a 4,1 % respondentů v kategorii vysokého rizika. Výrazně vyšší podíl osob v riziku v souvislosti s hraním byl i podle této škály mezi chlapci a mezi studenty středních odborných škol bez maturity nebo odborných učilišť.

Sociální důsledky a souvislosti

- Nejzávažnějším socioekonomickým důsledkem problémového hráčství pro jednotlivce a jejich blízké je zadluženost. Průměrná výše dluhu problémových hráčů evidovaných v dluhových poradnách v r. 2016 byla 1,2 mil. Kč. Průměrná výše dluhu patologických hráčů v léčbě v r. 2015 byla 0,6 mil. Kč. Někteří hráči mají dluhy i v řádu desítek mil. Kč.
- Z průzkumu mezi pracovníky v sociálně vyloučených lokalitách (SVL) představují hazardní hraní ve srovnání s ostatními problémy středně závažný problém; jako nejzávažnější jsou hodnoceny zadluženost, nízké vzdělání/kvalifikace a nezaměstnanost. Jako nejzávažnější problém spojený

s hraním hazardních her vnímali dotazovaní pracovníci v SVL zadluženost hazardních hráčů a jejich rodin a hraní příjemců sociálních dávek.

Kriminalita

- Kriminalita primárně související s hraním hazardních her zahrnuje nedovolené jednání přímo související s provozováním nebo hraním hazardních her.
- V r. 2016 bylo provozování nelegálních technických her (TH) nadále aktuálním problémem. K nelegálnímu provozování TH docházelo prostřednictvím tzv. kvízomatů i formou soukromých klubů či spolků. Na trhu se nově objevily tzv. puzzlematy a e-shopmaty.
- Finanční správa, která měla v r. 2016 na starost dozor nad dodržováním zákona o loteriích a jiných podobných hrách (ZoL), ve správních řízeních udělila pokuty ve výši 34 mil. Kč a rozhodla o odvodech z výnosů z nepovolených hazardních her ve výši téměř 200 mil. Kč.
- Podle licencovaných provozovatelů fungovaly na konci dubna 2016 nelegální TH ve 402 provozovnách (jde však pravděpodobně o nadhodnocený počet, neboť údaje o starších případech nejsou důsledně aktualizovány).
- Od 1. 1. 2017, kdy začal platit zákon o hazardních hrách (ZHH), má dozor nad provozováním hazardních her v land-based prostředí v kompetenci celní správa, která je kromě správního řízení oprávněna vést i řízení trestní. Celní správa za první 3 měsíce roku 2017 provedla 323 kontrol a zadržela 234 zařízení TH provozovaných v rozporu se zákonem.
- Velký problém na trhu s hazardními hrami v ČR představují nelicencované on-line hry. Podle analýzy návštěvnosti internetových stránek byly stránky s nepovolenými hazardními hrami v r. 2016 navštěvovány dvakrát častěji než stránky s povolenými hazardními hrami. Mezi pěti nejnavštěvovanějšími stránkami byly tři bez povolení. Podle Ministerstva financí (MF) díky účinnosti ZHH opustilo na začátku r. 2017 český trh 90 % nelicencovaných provozovatelů on-line hazardu. V prvních 5 měsících r. 2017 MF zahájilo 6 správních řízení směřujících k blokaci nepovolených stránek s nabídkou hazardních her. V červenci 2017 MF zařadilo české stránky 1xbet.com jako vůbec první na Seznam nepovolených internetových her.
- Trestnými činy, jejichž skutková podstata přímo obsahuje hraní hazardních her, jsou především neoprávněné provozování loterie a podobné sázkové hry a provozování nepoctivých sázek a her. Podle údajů policie bylo v l. 2015 a 2016 evidováno několikanásobně více trestných činů primárně souvisejících s hazardním hraním než v předchozích letech. V r. 2016 bylo zjištěno 88 trestných činů neoprávněného provozování hazardní hry a v dané souvislosti bylo stíháno 56 osob (v r. 2014 to bylo 43 trestných činů a 10 osob). Rovněž podle údajů ministerstva spravedlnosti došlo v r. 2016 k významnému nárůstu stíhaných, obžalovaných i odsouzených pro trestné činy primárně související s hraním hazardních her.
- Specifickým druhem trestné činnosti spojené s kurzovým sázením je ovlivňování výsledků sportovních utkání, tzv. match-fixing. Jednotná státní koncepce prevence match-fixingu v současnosti neexistuje. Fotbalová asociace ČR vede ve spolupráci s Unií evropských fotbalových asociací preventivní projekt zaměřený na školení svých členů a Český svaz ledního hokeje provozuje ve spolupráci s protikorupčními organizacemi protikorupční e-mailovou a telefonickou linku, právní poradenství a preventivní program.
- Jako kriminalita sekundárně související s hraním hazardních her se označuje trestná činnost, která je páchána v důsledku problémového hráčství nebo za účelem získání prostředků na hru či splacení dluhu ze hry.
- Problémoví hráči v evidenci Probační a mediační služby ČR se nejčastěji dopustili krádeže, podvodu a loupeže. Trestná činnost proti majetku tvořila 50 % trestné činnosti problémových hráčů v evidenci Probační a mediační služby ČR.
- Krádeže se kvůli hraní hazardních her nebo splacení dluhu ze hry někdy dopustilo více než 16 % vězňů ve výkonu trestu odnětí svobody. Vězni, kteří uvedli hraní hazardních her bez loterií v posledních 12 měsících před nástupem trestu, byli v 57 % případů odsouzeni za majetkový trestný čin, což je 8 procentních bodů více než vězni, kteří v posledních 12 měsících hazardní hru nehráli.

Prevence

- Míra realizace preventivních opatření v obecné populaci i mezi hráči hazardních her v ČR je stále nízká, i když v posledních letech roste míra podpory v oblasti prevence problémového hráčství ze strany státu a také stoupá počet preventivních programů. Rovněž nový zákon o hazardních hrách zavedl řadu opatření v oblasti prevence problémového hráčství mezi hráči, která budou muset zabezpečit provozovatelé hazardních her (např. sebeomezení hráčů, informační povinnosti), ale k jejich masivnímu zavedení dojde vzhledem k přetrvávající účinnosti předchozí právní úpravy až v r. 2018.
- V oblasti prevence rizikového chování (včetně problémového hráčství) ve školství funguje systém ověřování kvality preventivních programů. K lednu r. 2017 bylo evidováno celkem 56 organizací s 90 certifikovanými programy primární prevence. Z celkového počtu 90 certifikovaných programů bylo 55 programů všeobecné prevence, 25 programů selektivní prevence a 10 programů indikované prevence. Oblast návykového chování zahrnuje celkem 72 programů, evidenční systém neumožňuje rozlišit počet programů zaměřených na oblast problémového hráčství.
- V prosinci 2016 bylo Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních rozšířeno o přílohu č. 21, která je věnována problematice hazardního hraní.
- V r. 2016 byla vydána česká metodika programu Hra na hraně zaměřeného na prevenci problémového hráčství mezi dětmi a mládeží a proběhla jeho pilotní realizace.
- V r. 2016 se zvýšil počet internetových projektů, které se zaměřují na zvyšování informovanosti veřejnosti zejména o dostupnosti odborné pomoci pro hazardní hráče a o rizicích hazardního hraní. V r. 2016 podpořila RVKPP celkem 9 preventivních projektů specificky zaměřených na prevenci hazardního hraní.

Léčba

- Míra vstupu problémových hráčů do léčby je stále nízká kvůli nízké dostupnosti a kapacitě specializované péče v ČR, ale také přítomnosti bariér na straně hráčů (obava ze stigmatizace, popírání problému, nedostatek informací apod.). Informovanost hráčů o možnostech pomoci je stále neuspokojivá.
- Péče je poskytována zejména v poradenských a léčebných ambulancích a pobytových adiktologických a psychiatrických zařízeních. Z průzkumu mezi adiktologickými službami z r. 2016 vyplývá, že v ČR je poměrně vysoký počet (přes 90) programů pracujících s problémovými hráči, ale jako specializované programy pro práci s problémovými hráči (tj. programy s vyčleněným pracovníkem nebo místně a časově vyčleněnou částí programu) lze označit 10–20 programů. Pracovníka vyhrazeného na práci s hráči mělo 16 programů, 18 mělo vyhrazený čas a 10 vyhrazené prostory pro práci s problémovými hráči. Léčba problémových hráčů probíhá rovněž ve vězení na odděleních pro dobrovolnou léčbu závislostí v 9 věznicích a na odděleních pro výkon soudem nařízené léčby ve 3 věznicích z celkem 36.
- V l. 2004–2015 bylo v ČR v psychiatrických ambulancích léčeno ročně přibližně 1300–1500 pacientů s diagnózou patologické hráčství (údaje za r. 2014 nejsou k dispozici).
- Pacienti, kteří byli pro patologické hráčství ambulantně léčeni v daném roce poprvé v životě, tvořili v l. 2009–2015 přibližně 36 % z celkového počtu. Ženy ve sledovaném období tvořily v průměru 9,5 % pacientů, ale jejich podíl postupně roste na 14,0 % v r. 2015. Nejvyšší počet pacientů na 100 tis. obyvatel zaznamenal v r. 2015 Olomoucký kraj (44,1), následovaný s odstupem Královéhradeckým krajem (25,2).
- Počet hospitalizací v psychiatrických léčebnách a na psychiatrických odděleních pro patologické hráčství dosahoval v období 2004–2015 průměrně 500–550 hospitalizací ročně, většinu opět tvořili muži. Dlouhodobě však roste podíl žen v léčbě z 5–6 % před r. 2008 na 10,5 % v r. 2015. K růstu počtu hospitalizací došlo u kategorie 35–39 let, u kategorie 30–34 let naopak k poklesu.

- Podle průzkumu mezi pracovníky adiktologických služeb zaměřujících se na patologické hráče se většinou tito klienti obraceli na služby kvůli problémům s hraním technických her, kurzových sázek a internetových kurzových sázek. Pracovníci s nimi často řešili užívání alkoholu, zadluženost a psychické a vztahové problémy. Služby vyjádřily potřebu spolupráce s dalšími odborníky, jako jsou adiktologové, psychiatři a dluhová poradci. Také jim chyběly vzdělávací kurzy a finance.
- Mezi významné služby pro patologické hráče patří dluhové a finanční poradenství, jehož dostupnost či intenzita je však v adiktologických službách nízká. Rozvíjí se nabídka odborné pomoci prostřednictvím internetu, ale specializovaná telefonní linka pomoci hazardním hráčům v ČR neexistuje. Svépomocné aktivity jsou v ČR stále ve stadiu rozvoje, v současnosti jsou aktivní 3 svépomocné skupiny Anonymních gamblerů (2 v Praze a 1 v Brně), jejich význam spočívá v podpoře hráčů v léčbě i v prevenci relapsu abstinujících hráčů.
- V rámci dotačního řízení RVKPP jsou od r. 2013 podporovány programy poskytující služby patologickým hráčům. Ve 2 vlnách dotačních řízení bylo v r. 2016 podpořeno 58 programů odborných služeb, z nich bylo 30 specializovaných projektů cílících na problémové hráče a 2 on-line poradny. Bylo vykázáno celkem 1214 klientů – problémových hráčů, z toho 991 v ambulantní péči a 63 v on-line poradnách.
- V r. 2016 byly do provozu uvedeny další internetové stránky, které poskytují základní poradenství hráčům a jejich blízkým a nabízejí kontakty na služby odborné pomoci.



1 Regulace a politika v oblasti hazardních her

1.1 Úvod

Základní zákonný rámec pro provozování hazardních her v ČR poskytoval do konce r. 2016 zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách (loterijní zákon, ZoL), který nevyhovoval současným nárokům na regulaci hazardního hraní zejména s ohledem na volný trh EU a vývoj technologií pro provozování a účast na hazardních hrách. Od 1. 1. 2017 je účinný zákon č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách (ZHH), jehož zpracovatelem a gestorem je Ministerstvo financí ČR (MF), regulační orgán v oblasti hazardních her.

Cíle nové právní úpravy jsou podle důvodové zprávy k ZHH následující:

- ochrana hazardních hráčů a jejich okolí,
- zajištění opatření k předcházení a potírání sociálně patologických jevů spojených s provozováním hazardních her,
- otevření českého trhu hazardních her pro provozovatele se sídlem v členském státě Evropské unie nebo státě, který je smluvní stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru (EHP), a tedy zajištění plné slučitelnosti s právem EU,
- úprava provozování hazardních her prostřednictvím internetu,
- změna procesu povolování provozování hazardních her,
- zavedení efektivního kontrolního mechanismu a naplnění doporučení Evropské komise pro regulaci hazardu.

Cíle a aktivity politiky státu v oblasti hazardního hraní na konkrétní období jsou od prosince 2014 integrovány ve strategických dokumentech schvalovaných vládou. Jde o revidovanou Národní strategii protidrogové politiky na období 2010–2018 (Národní strategie 2010–2018)¹ a Akční plán realizace Národní strategie protidrogové politiky pro oblast hazardního hraní 2015–2018 (akční plán).² V r. 2015 RVKPP v souvislosti s rozšířením svého mandátu na integrovanou protidrogovou politiku revidovala své poradní a pracovní orgány tak, aby zahrnovaly rovněž problematiku hazardního hraní.

1.2 Legislativní rámec

1.2.1 Typy hazardních her

Typologie hazardních her nebyla v ZoL systematická ani úplná, podmínky povolování a provozování zákon stanovoval podrobně pouze pro loterie a tomboly, výherní hrací přístroje (VHP), kurzové sázky a hry v kasinu. Jiné hry, včetně centrálně řízených technických her, povolovalo MF podle obecného ustanovení § 50 odst. 3 ZoL. ZHH systematizoval typologii hazardních her a podrobně upravil jejich provozování. Kategorie hazardních her jsou podle ZHH následující:

- Loterie, kterými jsou číselné loterie (založené na hádání čísel), peněžité a věcné loterie (o peníze či věcné ceny, u kterých je výhra podmíněna vylosováním určitého losu) a okamžité loterie (tzv. stírací losy).

¹ <http://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/strategie-a-plany/druha-revize-narodni-strategie-protidrogove-politiky-na-obdobi-2010-2018-139834/> [2017-05-19]

² <http://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/strategie-a-plany/akcni-plan-realizace-narodni-strategie-protidrogove-politiky-na-obdobi-2015-2018-pro-oblast-hazardniho-hrani--136941/> [2017-05-19]

- Kurzové sázky, u kterých je výhra podmíněna uhodnutím sázkové příležitosti (nejčastěji sportovního výsledku) a její výše je přímo úměrná předem určenému výhernímu poměru (kurzu).
- Totalizátorové hry, u kterých je výhra podmíněna uhodnutím sázkové příležitosti (nejčastěji sportovního výsledku) a její výše je závislá na poměru počtu výherců k celkové výši sázek a předem určeném podílu výher.
- Technické hry (TH), kterými jsou hazardní hry provozované prostřednictvím technického zařízení přímo obsluhovaného sázejícím; spadají sem dřívější typy hazardních her jako videoloterijní terminály (VLT), centrální loterijní systémy (CLS), elektromechanická ruleta (EMR) či elektromechanické kostky, hrají se v herně či v kasinu.³
- Živé hry, při nichž sázející hrají proti krupiérovi či jeden proti druhému u hracích stolů v kasinu, patří sem karetní hry, ruleta či kostky.
- Bingo je hra provozovaná v kasinu, při níž je výhra podmíněna dosažením předem stanoveného vzorce na sázkovém tiketu, který sázející vyplní na základě postupného losování čísel.
- Tombola⁴ je hra, u níž se výhry rozdělují na základě slosování, do kterého se zahrnou pouze prodané sázkové tikety.
- Turnaj malého rozsahu⁵ je karetní hra vyřazovacího typu, při němž je počet účastníků hry předem určen.

1.2.2 Povolování hazardních her

Do konce r. 2016 povolovalo většinu typů hazardních her MF, do pravomoci obcí spadalo pouze povolování VHP v hernách a provozovnách se zvláštním provozním režimem.

Od r. 2017 se systém povolování mění. Pro hazardní hry je nutné mít tzv. základní povolení k provozování určitého typu hazardní hry, o kterém na základě žádosti rozhoduje MF. V základním povolení je uveden typ hazardní hry, o jakou konkrétní hru jde (např. válcová hra či EMR) a podmínky jejího provozování. MF rovněž schvaluje herní plán a zařízení, jehož prostřednictvím je hra provozována. Provozování prostřednictvím internetu není specifickým typem hazardní hry, základní povolení k provozování daného typu hazardní hry umožňuje její provozování jak v kamenných provozovnách (tzv. land-based), tak prostřednictvím internetu (tzv. on-line). On-line lze podle ZHH od r. 2017 provozovat všechny hry s výjimkou tomboly a turnaje malého rozsahu. Pokud provozovatel již disponoval oprávněním a chtěl by daný typ provozovat on-line, musí požádat o změnu povolení za účelem rozšíření.

K provozování TH, binga a živé hry land-based je nutné také povolení k umístění herního prostoru, které vydává příslušný obecní úřad. Obecní úřad povoluje umístění herny či kasina, druh hazardních her, provozní dobu a počet koncových zařízení včetně uvedení jejich typu a výrobního čísla. Podmínkou je, aby toto povolení nebylo v rozporu s platnou obecně závaznou vyhláškou (OZV). Podle ZoL povolovalo MF každý jednotlivý přístroj TH kromě VHP v hernách a provozovnách se zvláštním provozním režimem. V řadě obcí tak v r. 2016 stále existoval rozpor mezi platnou OZV a přístroji povolenými MF, a to kvůli velkému objemu a lhůtám správních řízení při rušení povolení. Tento nesoulad bude vyřešen tím, že povolení k umístění herny či kasina včetně konkrétních her přísluší podle ZHH obci. Kraje (resp. krajské úřady), kterým dříve příslušelo povolování VHP v případě, že jejich provozovatelem byla obec, nemají od r. 2017 žádné pravomoci v oblasti hazardních her.

³ VHP a VLT jsou TH typicky ve formě tzv. válcové hry se třemi nebo více otáčejícími se válci. Laicky jsou označovány jako automaty, VHP obsahují řídicí jednotku přímo v přístroji, u tzv. lokálních loterijních systémů (LLS) je několik terminálů napojeno na jednu lokální řídicí jednotku. V případě VLT, EMR a jiných CLS je na jednu řídicí jednotku typicky napojen přes internet velký počet herních terminálů. VHP a LLS, tj. TH neřízené centrálně, není možno podle ZHH provozovat.

⁴ s herní jistinou nad 75 tis. Kč

⁵ Karetní turnaj, v němž úhrnný vklad jednoho účastníka nepřevyšuje 500 Kč za 24 hodin. Karetní turnaj, v němž je tento limit překročen, je považován za živou hru.

Tombola, u které výše herní jistiny nepřevyšuje 100 000 Kč, a turnaj malého rozsahu nemusí mít povolení, stačí je ohlásit, a to obecnímu úřadu obce, na jejímž území mají být provozovány, nejméně 30 dní přede dnem předpokládaného zahájení provozování hazardní hry.

Zatímco podle ZoL mohly být provozovateli hazardních her pouze český stát nebo právnické osoby se sídlem na území ČR vlastněné subjekty bez zahraniční majetkové účasti (s výjimkou provozovatelů kasin, kde zákon povoluje zahraniční majetkovou účast), od 1. 1. 2017 může být provozovatelem buď ČR, nebo právnická osoba se sídlem v ČR, EU nebo ve státě, který je smluvní stranou Dohody o EHP.⁶

1.2.3 Provozování hazardních her

ZoL umožňoval provozovat TH ve třech typech herních prostředí – v provozovnách se zvláštním režimem (restaurace, hospody, bary apod.) s max. počtem 6 ks TH, v hernách a v kasinech. ZHH umožňuje provozovat TH pouze v hernách a kasinech, do kterých je zakázán vstup osobám do 18 let. Provozovny se zvláštním provozním režimem, v nichž jsou umístěny TH povolené podle ZoL, mohou existovat i po 1. 1. 2017, maximálně do konce r. 2022. Dalšími místy s nabídkou hazardních her jsou prodejní místa losů a sběrná místa sázenek (typicky sázkové kanceláře, ale i další místa jako pošty, trafiky, čerpací stanice apod.). On-line hazardní hry lze hrát z jakéhokoliv zařízení připojeného k internetu (osobní počítač, tablet, smartphonu).

Podle ZHH nesmí být od začátku r. 2017 herna v provozu v době 03:00–10:00 hod. V herně musí být nejméně 15 herních pozic TH.⁷ V kasinu musí být nejméně 3 stoly živé hry (tj. např. stůl s karetní hrou nebo ruletou), které jsou v provozu po celou provozní dobu kasina. Pokud jsou v kasinu provozovány TH, musí jich být minimálně 30. Na každý stůl živé hry může být povoleno max. 10 TH. Limit neplatí pro kasina s 10 a více stoly živé hry. V kasinu lze provozovat pouze živou hru, TH či bingo. Podmínky podle ZHH se od roku 2017 vztahují pouze na ty herna a kasina, kde jsou provozovány hazardní hry podle ZHH; tam kde jsou provozovány hazardní hry povolené pouze podle ZoL, platí podmínky podle ZoL.

Max. sázka do TH je podle ZHH stanovena na 100 Kč v herně a 1000 Kč v kasinu a on-line, maximální výhra z jedné hry na 50 tis. Kč v herně a 500 tis. Kč v kasinu a on-line, maximální prohra za hodinu je 45 tis. Kč v herně, resp. 450 tis. Kč v kasinu a on-line. Minimální interval mezi jednotlivými hrami je 2 sekundy, což umožňuje až 1800 her za hodinu. Po 120 minutách hry je zákonem stanovena povinná pauza v délce minimálně 15 minut.

Při hraní každé TH musí být hráči zobrazeny informace o škodlivosti hraní, o délce účasti na hře a celkový přehled čistých proher od aktivace uživatelského konta. ZHH rovněž obsahuje celou řadu opatření pro prevenci problémového hráčství jako povinnou registraci hráčů TH, kurzových sázek a on-line her, povinnost provozovatele nabídnout hráči sebeomezující opatření – blíže viz kapitolu Prevence problémového hráčství, str. 155.

Dalším sebeomezujícím opatřením je možnost hráčů nechat se dobrovolně zcela vyloučit z účasti na hraní v herně, kasinu a on-line. Ze zákona budou z hraní vyloučeny osoby pobírající dávky v hmotné nouzi a osoby, vůči kterým je vyhlášen úpadek, a osoby, kterým byla soudem uložena povinnost zdržet se hazardních her nebo léčba patologického hráčství. Vyloučené osoby budou uvedeny v rejstříku, který povede MF. Provozovatelé budou mít přístup pouze k informaci, zda se daná osoba v rejstříku nachází, či ne. Osoba, která bude evidována v rejstříku, nebude mít přístup do herna či kasina a nesmí jí být zřízen herní účet (osoby, které o zapsání do rejstříku požádaly samy, budou moci po uplynutí minimálně 1 roku požádat o výmaz).

Podle ZHH provozovatel nesmí poskytovat účastníkovi hazardní hry jakékoliv výhody v podobě potravin, nápojů, tabákových výrobků nebo povzbuzujících látek. V minulosti někteří provozovatelé podávali hráčům jako bonusy např. alkoholické nápoje či kávu, čemuž tedy ZHH zamezuje.

⁶ Evropský hospodářský prostor, anglicky European Economic Area, zahrnuje země EU, Norsko, Island a Lichtenštejnsko.

⁷ Herní pozici se rozumí přístupové místo k technické hře, jehož prostřednictvím lze hazardní hru ovládat a které je v prostředí land-based součástí koncového zařízení.

Přechodná ustanovení ZHH umožňují provozování hazardních her povolených podle ZoL. Provozování podle ZoL je možné pouze po dobu platnosti povolení, ale nejdéle po dobu 6 let ode dne nabytí účinnosti ZHH. Hazardní hry provozované podle ZoL však přesto musí splnit některé podmínky stanovené v ZHH. Provozovatel TH je povinen do jednoho roku od nabytí platnosti ZHH, tedy do 1. 1. 2018, zajistit, aby všichni hráči měli registraci, aby byla ověřována jejich totožnost a aby disponovali uživatelským kontem. Provozovatelé kurzových sázek musí do 1. 1. 2018 splnit podmínky registrace, centrálního stanovování kurzů⁸ a evidence sázkových příležitostí. Provozovatelé on-line hazardních her pak do 1. 1. 2018 musí splnit podmínky registrace a informační povinnosti. Nabídku sebeomezujících opatření musí poskytnout do jednoho roku od vyhlášení technické specifikace informačního systému hazardních her. Všichni provozovatelé musí do jednoho roku od vyhlášení technické specifikace zajistit přenos herních a finančních dat do informačního systému provozování hazardních her.

Po dobu účinnosti ZoL a ZHH současně tedy mohou existovat provozovny se zvláštním provozním režimem, herny nebudou muset být uzavřeny v době 03:00–10:00 h, po 120 minutách hry na TH nebude muset následovat povinná 15minutová přestávka ve hře apod. Vzhledem k tomu, že dosud nebyl zprovozněn informační systém provozování hazardních her a nebyla ani vyhlášena jeho technická specifikace, není jasné, kdy bude funkční rejstřík osob vyloučených z hraní hazardních her. Na problematiku a pomalou implementaci ZHH upozorňují jak občanská sdružení, tak provozovatelé.⁹ Podle MF má na zpoždění vliv složitost a délka výběrového řízení na zhotovitele informačního systému.¹⁰

ZHH dereguloval spotřebitelské soutěže (resp. spotřebitelské loterie). Podle ZoL byly spotřebitelské soutěže (resp. spotřebitelské loterie) zakázány, výjimku tvořily spotřebitelské loterie, v nichž se soutěžilo o nepeněžní výhry a u kterých souhrn ceny nepeněžních výher u jednoho provozovatele nepřevyšoval 200 tis. a hodnota jednotlivé výhry nepřesáhla 20 tis. Kč. V takovém případě podléhaly oznamovací povinnosti příslušnému finančnímu úřadu. ZHH však spotřebitelské soutěže neupravuje, a ty jsou tak od r. 2017 podle zákona o daních z příjmů provozovány ve stejném režimu jako reklamní soutěže a reklamní slosování.

Příkladem neregulované spotřebitelské soutěže, která byla uskutečněna v r. 2017, je soutěž deníku Blesk, která proběhla v lednu a únoru a ve které se hrálo o výhry v hodnotě 17,6 mil. Kč. Měla formu jak okamžitě loterie, tak slosování. Čím více výtisků novin si soutěžící koupil, tím větší měl šanci na výhru. V období jednoho měsíce byl na každém výtisku kupon s páskou, po jejímž odtržení se soutěžící dozvěděl, zda je vítězem. Výhrou mohla být buď finanční částka ve výši až 100 tis. Kč, o kterou se výherce musel přihlásit následující den prostřednictvím tel. čísla, nebo kredit u mobilního operátora Blesk mobil. Pokud soutěžící nevyhrál v této hře, mohl kód svého kuponu zaslat v SMS a zapojit se tak do každodenního slosování o 10 tis. Kč.¹¹ Bylo zaznamenáno, že účastníci soutěže kupovali za účelem získání výhry i více výtisků Blesku a soutěže se účastnily i děti.¹² Ve spotřebitelské soutěži pořádaná obchodním řetězcem Globus v polovině roku 2017 se hrálo o výhry v celkové hodnotě 15 mil. Kč. Při nákupu zboží určité hodnoty dostal nakupující soutěžní kupon. Slosování probíhalo zvláště pro každý z 15 hypermarketů této společnosti a soutěžící v každém z nich mohli vyhrát peněžní cenu v hodnotě 0,5 mil. Kč nebo jeden z 500 dárkových poukazů na nákup v hodnotě 1000 Kč.¹³ Globus v reklamě na tuto spotřebitelskou soutěž využíval malých dětí – obrázek 1-1.

⁸ Provozovatel je povinen prostřednictvím elektronického komunikačního zařízení: a) stanovovat kurzy centrálně, přijímá-li provozovatel kurzovou sázku na více místech, nebo b) zaznamenávat jednotlivé sázky, přijímá-li provozovatel totalizátorovou hru na více místech.

⁹ <https://www.transparency.cz/aby-byla-novela-hazardniho-zakona-efektivni-je-treba-odstranit-zasadni-nedostatky/> [2017-06-27]

¹⁰ https://ekonomika.idnes.cz/reulace-hazard-ondrej-zavodsky-namestek-rozhovor-fsf-ekonomika.aspx?c=A170616_2333026_ekonomika_rts [2017-06-27]

¹¹ <http://www.blesk.cz/trhak-pravidla> [2017-05-02]

¹² <http://www.blesk.cz/galerie/zpravy-udalosti/607287/trhak-hraje-cele-cesko-toto-jsou-stastne-tvare-vyhercu?foto=1> [2017-05-16]

¹³ https://www.globus.cz/plnime-sny.html?qlid=Cj0KEQjw4cLKBRCZmNTvyovj-4BEiQAI_sgQop-

obrázek 1-1: Reklama na spotřebitelskou soutěž obchodního řetězce Globus

Spíte si své sny

VYHRAJTE 500 000 Kč V KAŽDEM HYPERMARKETU

1. Nakupte zboží v hodnotě nad 700 Kč nebo extra výhodu za 10 extra bodů v jednom nákupě.
2. Za každý takový nákup získáte herní kupon. Stačí ho vyhodit a vložit do připraveného oběrného boxu za pokladnou.
Za jeden kupon můžete získat až 2 herní kupony, pokud nakupíte za více než 700 Kč a zároveň použijete 10 extra bodů.
3. V každém z našich 15 hypermarketů lze získat 500 000 Kč a každý dva týdny souprava 100 výherních dárekových karet za 1 000 Kč.

Viz. informace a pravidla

Spíte si své sny

500 000 Kč

„Spíte si své sny“
„500 000 Kč“

Zdroj: https://www.globus.cz/plnime-sny.html?gclid=Cj0KEQjw4cLKBRCZmNTvyovvj-4BEiOAL_sgOop-STXI3eQH136LJMT9bQERaKbigMvBY7BUm_jNIQaAmDV8P8HAQ [2017-06-26]

Dopad na land-based trh hazardních her je očekáván rovněž v důsledku nabytí účinnosti zákona č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, který od 31. 5. 2017 zakazuje kouření v uzavřených veřejných prostorech, tedy včetně heren a kasin. Podle zkušeností z jiných států lze očekávat pokles míry hazardního hraní v hernách a kasinech.¹⁴

1.2.4 Dozor nad provozováním hazardních her

ZHH upravuje fungování centrálního monitorovacího systému provozování hazardních her a rejstříku osob vyloučených z účasti na hazardní hře, které provozuje MF. Ty však v prvním čtvrtletí roku 2017 ještě nebyly v provozu. MF v létě 2016 odhadovalo, že jejich plný provoz by mohl naběhnout od září 2018.

ZHH nově umožňuje blokaci internetových stránek nepovolených internetových her i plateb na účty používané k provozování nepovolených her či z nich. Blokové stránky a účty jsou uvedeny v Seznamu nepovolených internetových her, který vede MF.¹⁵ Poskytovatelé internetového připojení a zprostředkovatelé plateb nesmí umožnit přístup k stránkám či transakce na účtech uvedených v seznamu.

Dozor nad land-based provozováním hazardních her vykonává od 1. 1. 2017 Celní správa ČR, která tuto pravomoc převzala od finanční správy, která nadále vykonává dozor nad on-line hazardním hraním. Celní správa rovněž vykonává dozor nad reklamou, propagací nebo podporou hazardních her zakázaných podle ZHH – tuto kompetenci převzala od živnostenských úřadů již 17. 8. 2015. Výjimkou je reklama šířená v rozhlasovém a televizním vysílání nebo na internetu formou audiovizuálních mediálních služeb na vyžádání (např. tzv. streamování), kde dozor spadá pod Radu pro rozhlasové a televizní vysílání. Krajské živnostenské úřady vykonávají v současnosti dozor ve věci reklamy na legálně provozované hazardní hry. Obce nejsou na základě ZHH orgánem dozoru, ale formou tzv. pasivního dozoru by měly celní správě podávat informace o podezření na porušení zákona na svém území.

[STXI3eQH136LJMT9bQERaKbigMvBY7BUm_jNIQaAmDV8P8HAQ](https://www.globus.cz/plnime-sny.html?gclid=Cj0KEQjw4cLKBRCZmNTvyovvj-4BEiOAL_sgOop-STXI3eQH136LJMT9bQERaKbigMvBY7BUm_jNIQaAmDV8P8HAQ) [2017-06-26]

¹⁴ V různých evropských i mimoevropských zemích, včetně Kanady, Austrálie, Nového Zélandu a USA, totiž po zákazu kouření v provozovněch hazardních her následoval pokles příjmů těchto provozovatelů o 15–25 %. Předpokládá se, že u problémových hráčů v případě, že nesmí kouřit, klesá pravděpodobnost hraní po delší dobu, čímž vzniká pauza snižující počet sázkových příležitostí a riziko dohánění ztrát. Na Novém Zélandu byl po prvním roce platnosti zákazu kouření zjištěn pokles počtu uživatelů státem financovaných hazardních služeb o 15 %. Zajímavé je také to, že po jisté době platnosti zákazu kouření se příjmy provozovatelů TH a kasin mohou vrátit na předchozí úroveň – příkladem je stát Victoria v Austrálii (Williams a kol., 2012).

¹⁵ <http://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/hazardni-hry/seznam-nepovolenych-internetovych-her> [2017-05-16]

Dozorové orgány budou moci za účelem výkonu dozoru otevřít prostory, do kterých jsou oprávněny vstupovat, v případě nutnosti i za použití síly. Rovněž mohou zadržet věci, u nichž existuje důvodné podezření, že v souvislosti s jejich používáním dochází k porušování zákona o hazardních hrách. Může jít např. o TH provozované bez povolení. Do prostor, kde jsou provozovány hazardní hry, bude oprávněna vstupovat obecní policie, a to v případě nutnosti i za použití síly.

1.2.5 Zdanění hazardních her

Do 1. 1. 2012 byly příjmy provozovatelů z hazardních her osvobozeny od daně z příjmu. Namísto toho byli provozovatelé povinni odvádět tzv. odvody na veřejně prospěšné účely ve výši 6–20 % z příjmů ze hry (progresivně podle jejich celkové výše) na sociální, ekologický, kulturní nebo jinak veřejně prospěšný účel (VPÚ) bez bližší specifikace příjemce.

Od 1. 1. 2012 jsou provozovatelé hazardních her plátcí daně z příjmu právnických osob, novelou ZoL byly odvody na VPÚ zrušeny a bylo zavedeno zdanění hazardních her formou odvodu ve výši 20 % z příjmů ze hry (tj. z rozdílu mezi vklady do hry a vyplacenými výhrami), u TH navíc poplatek 55 Kč denně za každý povolený přístroj. Od 1. 1. 2014 měli na základě novely ZoL provozovatelé loterií a kurzových sázek (nikoliv jiných her) možnost zákonem předepsaný dílčí odvod z loterií a kurzových sázek snížit z 20 % na 15 % o částku, kterou poskytli jako peněžitý dar Českému olympijskému výboru (ČOV) na účely tělovýchovné a sportovní.

Od 1. 1. 2016 existovaly na základě vládní novely loterijního zákona dvě sazby zdanění. Do 31. 12. 2016 byly TH zdaněny sazbou 28 % z příjmů ze hry a poplatkem 80 Kč za přístroj a den, pro ostatní hazardní hry byla daňová sazba 23 % z příjmů ze hry.

Od 1. 1. 2017 zavedl zákon č. 187/2016 Sb., o dani z hazardních her, dvě sazby zdanění – 35 % pro TH a 23 % pro ostatní hazardní hry. Původní návrh počítal se zavedením tří sazeb zdanění ve výši 35 %, 30 % a 25 %. Sazba ve výši 35 % byla navrhována pro TH, sazba ve výši 30 % pro živé hry, loterie a bingo a sazba ve výši 25 % pro kurzové sázky, totalizátorové hry a tomboly. Zrušila se rovněž možnost slevy na dani o dar poskytnutý ČOV.

V l. 2012–2015 se příjmy ze zdanění TH dělily v poměru 1 : 4 ve prospěch obcí – do státního rozpočtu šlo 20 % a do obecních rozpočtů 80 % této částky (příčemž pro příjem jednotlivých obcí byl rozhodující počet povolených TH). Příjmy do rozpočtů ze zdanění ostatních hazardních her byly ze 70 % příjmem státního rozpočtu a z 30 % obecních rozpočtů, přičemž podíl jednotlivých obcí byl určen stejně jako v případě rozpočtového určení daní z příjmu právnických osob.

Od 1. 1. 2016 se rovněž změnil poměr rozdělení odvodu mezi státní rozpočet a obecní rozpočty. Odvody z TH byly v r. 2016 z 37 % příjmy státního rozpočtu a z 63 % příjmy rozpočtů obcí. Odvody z ostatních hazardních her se dělily v poměru 70 % do státního rozpočtu a 30 % do rozpočtu obcí.

Od 1. 1. 2017 je podle zákona o dani z hazardních her výnos z daně z hazardních her u TH dělen tak, že 35 % jde do státního rozpočtu a 65 % do rozpočtů obcí. U ostatních hazardních her ponechává zákon dělení 70 % do státního rozpočtu a 30 % do rozpočtu obcí.

Od 1. 1. 2017 je předmětem daně i příjem z nelegálního provozování hazardních her na území České republiky. Vyměřování daně má na starosti Finanční správa ČR podle zákona č. 187/2016 Sb., o dani z hazardních her.

1.2.6 Reklama na hazardní hraní

Od začátku r. 2017 byla změnou zákona č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy, v rámci změny ostatních zákonů v souvislosti s přijetím nového zákona o hazardních hrách, zavedena regulace reklamy na hazardní hry posilující ochranu hráčů včetně dětí a mladistvých. Do zákona o regulaci reklamy je nově zařazen § 5j Hazardní hry obsahující 3 odstavce:¹⁶

¹⁶ Z původního návrhu MF při projednávání zákona v Poslanecké sněmovně vypadl zákaz nevyžádané reklamy, minimální

- Reklama na hazardní hru podněcující k účasti na hazardní hře nesmí obsahovat sdělení, z něhož lze nabýt dojmu, že účast na hazardní hře může být zdrojem finančních prostředků obdobným získávání příjmů ze závislé, samostatné nebo jiné obdobné činnosti.
- Reklama na hazardní hru nesmí být zaměřena na osoby mladší 18 let, a to zejména v podobě zobrazení těchto osob nebo užitím prvků, prostředků nebo akcí, které takové osoby převážně oslovují.
- Reklama na hazardní hru musí obsahovat sdělení o zákazu účasti osob mladších 18 let na hazardní hře a viditelné a zřetelné varování tohoto znění: „Ministerstvo financí varuje: Účastí na hazardní hře může vzniknout závislost!“.

Rovněž od r. 2017 ZHH zavedl omezení reklamy a propagace hazardních her na vnějších částech budov nebo ve veřejně přístupné vnitřní části budovy, ve které se nachází herna nebo kasino. Nesmí tam být umístěna reklama, sdělení nebo jakékoli jiné formy propagace hazardní hry. Výlohy, okna a vstupy do herního prostoru musí být zabezpečeny proti nahlížení dovnitř.

Již od srpna 2015 je účinná novela zákona o regulaci reklamy, která zakazuje reklamu na nepovolenou hazardní hru. Současně byla uzákoněna odpovědnost šířitele reklamy na nepovolené hazardní hry a jeho případný postih. Šířitel je rovněž povinen oznámit, kdo je zadavatelem a zpracovatelem takové reklamy.

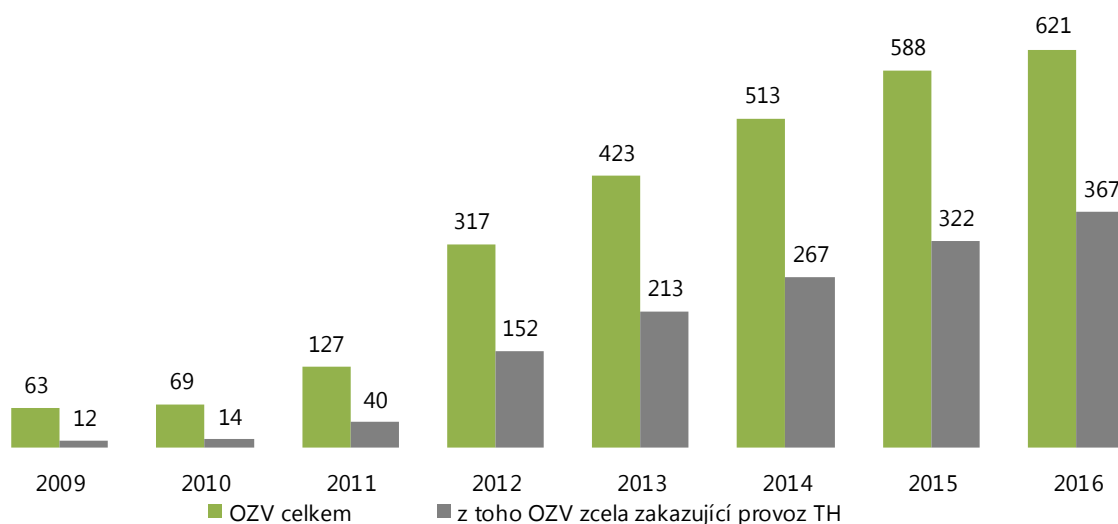
1.3 Regulace na obecní úrovni

Podle ZoL mohly obce regulovat dostupnost některých typů hazardních her na svém území prostřednictvím obecně závazných vyhlášek (OZV) v souladu s § 50 odst. 4, tj. TH, bingo, živé hry v kasinu včetně stolních karetních her. Obce mohly regulovat čas a místo provozování uvedených hazardních her. Řada OZV reguluje i další parametry týkající se TH, jako je např. světelná reklama na provozovnách či možnost vidět do interiéru herny zvenku. Obec měla povinnost informovat MF o vydání OZV regulující hazardní hry na svém území do 15 dnů od jejího schválení zastupitelstvem. Pokud jsou v obci provozovány hazardní hry povolené MF v konfliktu s nově přijatou OZV, musí MF povolení k jejich provozování zrušit.

Podle nového ZHH mohou obce omezit čas nebo místo provozování technické hry, živé hry, binga nebo turnaje malého rozsahu. Obce rovněž mohou tyto typy hazardních her na svém území úplně zakázat. Obec je povinna OZV zaslat MF bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 5 kalendářních dnů ode dne jejího vyhlášení. Při povolování podle ZHH by rozpor mezi OZV a povolenými hrami již neměl nastat, protože povolení k umístění herního prostoru, včetně povolovaných her, budou vydávat samy obce, a to nejdéle na 3 roky.

Počet obcí s OZV regulující nabídku hazardního hraní stále roste, největší nárůst byl zaznamenán mezi I. 2011 a 2012. K 31. 12. 2016 mělo platnou OZV regulující hazardní hry celkem 621 obcí (10 % ze všech obcí ČR). Oproti 31. 12. 2015 to představuje navýšení o 33 obcí. Poměr obcí s OZV zcela zakazujících provoz TH na svém území se také zvyšuje. Zatímco v r. 2009 mělo takovouto OZV 19 % obcí z celkového počtu obcí s OZV, v r. 2016 to bylo 59 % – graf 1-1.

graf 1-1: Vývoj počtu obcí s OZV regulující provozování hazardních her v ČR v l. 2009–2016



Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

Krajskými městy s plošným zákazem technických her (TH) na svém území jsou Brno, České Budějovice a Jihlava. Brno patří k neaktivnějším samosprávám v oblasti regulace hazardu, neboť po komunálních volbách v r. 2014 má v zastupitelstvech města Brna i některých jeho městských částí své zástupce subjekt „Žít Brno s podporou Pirátů“, pro nějž přísná regulace hazardního hraní byla jednou z programových priorit. Toto politické hnutí je personálně propojeno s občanským sdružením Brnění.

Brnění ve spolupráci s neziskovými organizacemi Občané proti hazardu a Transparency International v r. 2013 připravilo příručku pro obecní samosprávy, která radila obcím, jak regulovat hazard na svém území. Spolu s neziskovou organizací Občané proti hazardu rovněž publikovalo návod jak postupovat vůči nelegálním hernám provozovaným formou spolku – viz také VZ 2014 a 2015.

Situaci v oblasti nabídky hazardního hraní v Brně v kontextu situace v oblasti závislostí zkoumala studie Analýza drogové situace ve městě Brně (Škařupová a kol., 2017). Byly uspořádány 2 ohniskové skupiny, a to s účastníky terapeutické skupiny pro problémové hráče a s pracovníky terapeutického centra. Bylo zjištěno, že na zákaz TH v Brně platný od 1. 1. 2015 reagoval trh několika způsoby:

- Nabídka TH se přesunula za hranice města Brna. V Popůvkách u Brna byla dokončena dvacet let rozestavěná stavba a je v ní provozováno kasino. Snaha vybudovat kasino v Podolí u Brna byla zastavena místním referendem (viz také VZ 2015). Herny podle autorů vznikly v nákupních centrech v okolí Brna, příkladem je nákupní centrum Olympia.
- Provozovatelé začali nabízet bezplatnou dopravu pro dojíždějící hráče formou proplacení jízdného. Podle informací jednoho z hráčů např. v herně v Olympii propláceli hráčům taxislužbu do výše 600 Kč.
- Rovněž se objevily nelegální herny a tzv. kvízomaty. Podle pracovníků jsou však kvízomaty pro hráče méně zajímavé než klasické TH. Někteří hráči o nich tvrdili, že je nelákají, neboť si uvědomují, že hra na nich vede k nutné prohře a že tedy podle jejich slov jde o podvod. Měli pocit, že klasické TH jsou „spravedlivější“.
- TH s ještě platnou licenci se koncentrovaly do několika kasin, např. v blízkosti hlavního nádraží se nacházejí 2 kasina. Místo tvoří dopravní uzel, kde se v noci setkávají všechny noční autobusové spoje a Brňané byli při čekání na následující spoj vystaveni nabídce hazardního hraní.
- Rovněž se zvýšila míra hraní on-line sázkových her. Na mnoha místech v Brně, kde byly dříve herny, se objevily sázkové kanceláře. Na některých místech byly klasické automaty nahrazeny terminály na live sázení. I tento faktor mohl přispět k tomu, že od r. 2016 začali poradenských

služeb pro problémové hráče využívat ve zvýšené míře právě sázkaři, zatímco hráčů TH začalo ubývat.

Hráči v léčbě regulaci ze strany města vítali. Je důležitá zejména z hlediska prevence relapsu a pracovníci se při práci s klienty (hráči TH) nemusí tolik věnovat vytvářením detailních plánů, jak se vyhnout spouštěčům relapsu. Pro zotavující se patologické hráče je důležité, aby herny nebo blikající automaty nepředstavovaly podněty lákající ke hře. Ty, kteří chtěli s hraním hazardních her přestat, regulace podpořila, ale ti, kteří byli rozhodnuti ve hraní pokračovat, se za nabídkou TH dopravili jinam.

Z ohniskových skupin mezi hráči i pracovníky vyšly návrhy na zlepšení místní i státní regulace. Např. by hráčské příležitosti neměly být umístěny u dopravních uzlů, což byl v Brně, kde se TH koncentrovaly do kasin poblíž hlavního nádraží. Měla by být přísněji regulována reklama na kurzové sázení, což by přispělo k omezení vnímání sázení jako společenské normy a k prevenci relapsu. Další doporučení vyplývající ze studie pro oblast prevence problémového hráčství jsou uvedena v kapitole Prevence problémového hráčství, str. 155.

1.4 Politika a strategie v oblasti hazardního hraní

1.4.1 Národní strategie protidrogové politiky

Organizaci a realizaci protidrogové politiky ČR definuje zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, který s účinností od 31. 5. 2017 nahradil zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami.

Odpovědnost za tvorbu a naplňování národní protidrogové politiky nese vláda ČR. Jejím poradním a koordinačním orgánem je Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky (RVKPP).

Hlavním strategickým dokumentem určujícím zaměření protidrogové politiky je Národní strategie protidrogové politiky na období 2010–2018 (Národní strategie 2010–2018)¹⁷ a její akční plány. Podstatná změna nastala v r. 2014, kdy vláda redefinovala pojetí protidrogové politiky – protidrogová politika je nově definována jako integrovaná, tzn. spojující témata užívání alkoholu, tabáku, nelegálních drog a hazardního hraní. V prosinci 2014 byla schválena první revize Národní strategie 2010–2018, která rozšířila strategii o oblast hazardního hraní a alkoholu; druhá revize byla schválena v lednu 2016 a rozšířila strategii o téma kontroly tabáku.

Protidrogová politika ČR stojí na 4 pilířích, kterými jsou (1) primární prevence, (2) léčba a sociální začleňování, (3) snižování rizik a (4) snižování dostupnosti a prosazování práva, a opírá se o 3 podpůrné oblasti: (1) koordinace a financování, (2) mezinárodní spolupráce a (3) monitoring, výzkum, evaluace.

Revidovaná Národní strategie 2010–2018¹⁸ v oblasti hazardního hraní stanovila následující cíle:

- snížit míru hazardního hraní mezi dětmi a mládeží,
- snížit míru problémového hráčství,
- snížit potenciální rizika spojená s problémovým hráčstvím pro jedince a společnost,
- posílit zákonnou regulaci hazardního hraní.

Blíže k prioritám Národní strategie 2010–2018 viz VZ 2014 a VZ 2015.

¹⁷ <http://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/strategie-a-plany/druha-revize-narodni-strategie-protidrogove-politiky-na-obdobi-2010-2018-139834/> [2017-05-19]

¹⁸ usnesení vlády České republiky č. 1060 z 15. 12. 2014

Aktivity k dosažení strategických cílů a priorit Národní strategie 2010–2018 jsou stanoveny ve 4 akčních plánech realizace Národní strategie protidrogové politiky, z nichž každý je zaměřen na jednu z oblastí protidrogové politiky: alkohol, tabák, nelegální drogy, hazardní hraní.

1.4.2 Akční plán v oblasti hazardního hraní

Rok 2016 byl druhým rokem platnosti Akčního plánu realizace Národní strategie protidrogové politiky pro oblast hazardního hraní 2015–2018 (akční plán),¹⁹ který byl schválen vládou v listopadu 2015 – blíže viz VZ 2014 a VZ 2015.

V r. 2016 bylo provedeno průběžné hodnocení plnění akčního plánu, zprávu projednala Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky (RVKPP) v lednu 2017.²⁰

Z průběžného hodnocení vyplývá, že ke konci r. 2016 se celkově podařilo splnit 14 (22 %) z původních 63 úkolů akčního plánu, částečně nebo průběžně bylo plněno 30 (48 %), nesplněno zůstalo 9 (14 %) úkolů. Nehodnocených aktivit bylo 10 (16 %), nejčasněji z důvodu pozdějšího termínu realizace aktivity v roce 2017 nebo 2018 – tabulka 1-1.

Zpráva se také zaměřila na průběžné vyhodnocení dosahování priorit akčního plánu. Z 8 priorit akčního plánu se daří zcela plnit 3 priority, částečně se plní 4 priority a plnění 1 priority dosud nebylo možné vyhodnotit – tabulka 1-2.

tabulka 1-1: Průběžné plnění aktivit Akčního plánu realizace Národní strategie protidrogové politiky pro oblast hazardního hraní 2015–2018 podle oblastí

Oblast	Počet dílčích úkolů	Splněno	Částečně splněno	Nesplněno	Bez hodnocení
Informování veřejnosti a primární prevence problémového hráčství v obecné populaci	10	1	3	4	2
Snižování rizik a prevence problémového hráčství v hráčské populaci	17	3	10	3	1
Poradenství a léčba problémových hráčů	12	1	7	1	3
Kontrola a zajištění vymáhání práva	7	3	1	–	3
Koordinace a financování protidrogové politiky pro oblast hazardního hraní	10	4	5	1	–
Monitorování situace a evaluace opatření	7	2	4	–	1
Celkem	63	14	30	9	10

Pozn.: * Kategorie „bez hodnocení“ zahrnuje aktivity, u kterých nebyly informace o plnění úkolu nebo existovaly objektivní důvody, proč aktivitu nebylo možno vyhodnotit.

Zdroj: Sekretariát Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky (2017c)

Na základě průběžného hodnocení byla identifikována potřeba posílit kontrolní činnosti ve vztahu k dodržování zákazu hry osob mladších 18 let a akční plán byl doplněn o novou aktivitu.²¹ Akční plán aktuálně obsahuje celkem 42 aktivit a 65 dílčích úkolů.

¹⁹ <http://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/strategie-a-plany/akcni-plan-realizace-narodni-strategie-protidrogove-politiky-na-obdobi-2015-2018-pro-oblast-hazardniho-hrani--136941/> [2017-05-19]

²⁰ <http://www.vlada.cz/cz/ppov/protidrogova-politika/strategie-a-plany/prubezne-hodnoceni-plneni-akcniho-planu-pro-oblast-hazardniho-hrani-153583/> [2017-05-22]

²¹ Doplnění akčního plánu schválila vláda ČR usnesením 416 ze dne 31. 5. 2017.

tabulka 1-2: Průběžné naplňování priorit Akčního plánu realizace Národní strategie protidrogové politiky pro oblast hazardního hraní 2015–2018

Priorita	Vyhodnocení naplnění priority
Zvýšení informovanosti obecné i hráčské populace o hazardním hraní	Částečně splněno <ul style="list-style-type: none"> ➤ Byl vytvořen veřejně dostupný seznam poradenských a léčebných institucí v oblasti hazardního hraní a byly realizovány lokální informační kampaně. ➤ Dosud se nepodařilo zřídit národní informační platformu pro prevenci problémového hraní a realizovat národní informační kampaň pro obecnou a hráčskou populaci.
Prevence rozvoje problémového hráčství	Částečně splněno <ul style="list-style-type: none"> ➤ ZHH zavedl řadu opatření pro prevenci rozvoje problémového hráčství jako rejstřík fyzických osob vyloučených z účasti na hazardní hře, optimalizace počtu TH, zákonné limity pro časovou dostupnost, sebeomezující opatření, přestávka v provozu heren, povinná přestávka ve hře TH, zákaz pobídek v podobě nápojů zdarma. ➤ Bylo vytvořeno metodické doporučení pro primární prevenci problémů spojených s hazardním hraním ve školách a školských zařízeních. ➤ Roste podpora programů prevence v oblasti hazardního hraní, přesto je míra realizace preventivních opatření v oblasti hazardního hraní v ČR obecně velmi nízká.
Včasný záchyt a intervence problémového hráčství	Částečně splněno <ul style="list-style-type: none"> ➤ Přetrvává nízká míra zapojení provozovatelů hazardních her do včasné identifikace a intervence u problémových hráčů. Nově vzniklý program vzdělávání personálu heren a kasin v oblasti včasné identifikace a intervence u problémových hráčů má omezené pokrytí. ➤ Zatím se nepodařilo vytvořit nástroj na hodnocení rizikovosti hazardních her ani algoritmus pro identifikaci problémových hráčů na internetu a na centrálně řízených TH. ➤ Zatím se nepodařilo zřídit Fórum zodpovědného hraní a vytvořit Etický kodex provozovatelů a profesních sdružení provozovatelů hazardních her.
Zvýšení kontaktu problémových hráčů s pomáhajícími službami	Zatím nelze hodnotit <ul style="list-style-type: none"> ➤ V r. 2016 byly realizovány lokální informační kampaně a byly spuštěny webové stránky o problematice hazardu, na jejichž základě se očekává nárůst počtu hráčů v léčbě v r. 2017.
Zvýšení dostupnosti poradenských a léčebných programů	Splněno <ul style="list-style-type: none"> ➤ Daří se podporovat rozvoj poradenských a léčebných služeb pro patologické hráče, metodicky podporovat pracovníky ve službách cílících na patologické hráče a podporovat oblast vzdělávání pro pracovníky v adiktologických službách.
Důsledná kontrola dodržování přijatých regulačních opatření a redukce nelegálního provozování hazardních her	Částečně splněno <ul style="list-style-type: none"> ➤ Byla zřízena pracovní skupina ke koordinovanému postupu odpovědných orgánů vůči nelegálnímu hazardu (tzv. Hazardní kobra) a bylo dosaženo citelného pokroku v potírání nelegálního provozování hazardních her. ➤ Byla zavedena možnost ohlášení porušování ZHH (tzv. ohlašovna nelegálního hazardu).
Realizace komplexní politiky v oblasti hazardního hraní a její finanční zajištění	Splněno <ul style="list-style-type: none"> ➤ Je realizována Národní strategie 2010–2018 rozšířená o oblast hazardního hraní a její akční plán pro oblast hazardního hraní. ➤ Problematika hazardního hraní je pravidelně projednávána RVKPP a byl vytvořen stálý poradní orgán RVKPP pro oblast hazardního hraní. ➤ Byl vytvořen dotační program pro oblast hazardního hraní, kterým jsou financovány programy prevence a léčby v oblasti hazardního hraní. ➤ Částečně se podařilo začlenit problematiku hazardního hraní a služeb pro patologické hráče do krajských protidrogových politik. ➤ Zatím se nepodařilo inovovat finanční mechanismus na podporu prevence a léčby problémového hráčství.
Pravidelný monitoring a vyhodnocování situace a dopadů regulace v oblasti hazardního hraní	Splněno <ul style="list-style-type: none"> ➤ Pravidelně je zpracovávána výroční zpráva o hazardním hraní, která je předkládána RVKPP a vládě. ➤ Byla zřízena stálá pracovní skupina pro monitorování situace v oblasti hazardního hraní.

Zdroj: Sekretariát Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky (2017c)

1.4.3 Koordinace protidrogové politiky v oblasti hazardního hraní

1.4.3.1 Koordinace na národní úrovni

Koordinačním a poradním orgánem vlády v otázkách protidrogové politiky je Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky (RVKPP). V r. 2014 byl rozšířen mandát RVKPP²² také na oblast hazardního hraní, a to v souvislosti s rozhodnutím vlády pojmout protidrogovou politiku jako integrovanou, tedy zaměřenou na všechny druhy závislostí.

RVKPP v r. 2016 zasedala 4krát a 2krát hlasovala formou *per rollam*. V oblasti hazardního hraní se RVKPP zabývala přípravou na implementaci nového zákona o hazardních hrách a řešením problematiky nelegálního hazardu a problematikou nelegálního hazardu se zabývala také vláda v únoru 2016.

Pro účely koordinace a realizace aktivit protidrogové politiky v oblasti hazardního hraní má RVKPP²³ zřízenou Pracovní skupinu pro problematiku hazardních her a v oblasti monitorování funguje pracovní skupina NMS pro Monitorování hazardního hraní a jeho dopadů; první jmenovaná skupina se sešla v r. 2016 dvakrát, druhá jednou.

1.4.3.2 Koordinace na krajské a obecní úrovni

Integrovaná protidrogová politika využívá koordinační nástroje, jimiž jsou krajští a místní protidrogoví koordinátoři, poradní orgány krajů a obcí v oblasti protidrogové politiky (komise, pracovní skupiny), krajské či obecní strategické dokumenty protidrogové politiky (koncepce, strategie, akční plány). Blíže o koordinačních mechanismech protidrogové politiky na krajské a místní úrovni viz Výroční zprávu o stavu ve věcech drog (Mravčík a kol., 2016a) nebo Souhrnnou zprávu o realizaci protidrogové politiky v krajích (Sekretariát Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky, 2016).

Kraje nemají ve vztahu k povolování provozování hazardních her či kontrolní činnosti kompetence vymezené ZHH, ty jsou dány MF, Celní správě ČR (CS) a obcím. Vzhledem k principu integrované protidrogové politiky se však oblast hazardního hraní od r. 2014 postupně stala součástí specifických strategických dokumentů protidrogové politiky v některých krajích. Od r. 2014 do r. 2016 přijalo 10 krajů nový strategický dokument protidrogové politiky a hazardní hraní je součástí každého z nich (v Jihočeském kraji není hazardní hraní explicitně součástí nové strategie, ale je součástí dokumentu Minimální síť protidrogových služeb Jihočeského kraje).

²² usnesením vlády č. 858 ze dne 20. října 2014

²³ RVKPP má k dispozici 5 stálých výborů a 7 pracovních skupin pro specifické oblasti protidrogové politiky.

tabulka 1-3: Začlenění oblastí hazardního hraní do specifických strategických dokumentů protidrogové politiky kraje:

Kraj	Obsahuje hazardní hraní	Název strategického dokumentu
Hl. m. Praha	ne	Protidrogová politika hlavního města Prahy na období 2014 až 2020 a její akční plán
Středočeský	ano	Koncepce protidrogové politiky Středočeského kraje na období 2016–2020
Jihočeský	ne ano	Strategie protidrogové politiky Jihočeského kraje 2015–2017 Minimální síť protidrogových služeb na území Jihočeského kraje 2015–2017
Plzeňský	ano	Koncepce prevence kriminality a sociálně patologických jevů Plzeňského kraje na léta 2017–2020
Karlovarský	ne	Koncepce prevence kriminality a krajská protidrogová strategie Karlovarského kraje na léta 2013–2016
Ústecký	ano	Strategie protidrogové politiky Ústeckého kraje na období 2015–2018
Liberecký	ano	Plán Protidrogové politiky Libereckého kraje na období 2015–2018
Královéhradecký	ano	Strategie prevence sociálně nežádoucích jevů v Královéhradeckém kraji 2017–2021
Pardubický	ne	Strategie protidrogové politiky Pardubického kraje 2012–2018
Vysočina	ano	Strategie protidrogové politiky Kraje Vysočina na období 2016–2019
Jihomoravský	ne	Strategie protidrogové politiky Jihomoravského kraje na období 2010–2018
Olomoucký	ano	Strategický protidrogový plán Olomouckého kraje na období 2015–2018
Zlínský	ano	Koncepce protidrogové politiky ve Zlínském kraji na léta 2015–2019
Moravskoslezský	ano	Strategie protidrogové politiky Moravskoslezského kraje na období 2015–2020

Zdroj: Sekretariát Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky (2017a)

Obce regulují nabídku hazardních her na svém území pomocí obecně závazných vyhlášek (OZV). Podle ZHH obce nově získaly pravomoc k vydávání povolení k umístění herního prostoru. Informace o regulaci hazardního hraní na obecní úrovni jsou uvedeny v kapitolách Povolování hazardních her, str. 14, a Regulace na obecní úrovni, str. 19.

1.4.4 Politické, občanské a odborné aktivity v oblasti hazardního hraní

V lednu 2016 byla vládou schválena Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020,²⁴ která mezi kriminogenními faktory uvádí patologické hráčství a s ním související zadluženost a dále nelegální hazard.

V r. 2016 byl založen Společný specializovaný tým na boj proti nelegálnímu hazardu (tzv. Hazardní kobra), jehož úkolem je společný a koordinovaný postup ke snížení výskytu nelegálního hazardu – blíže viz kapitolu Kriminalita v souvislosti s hazardními hrami, str. 139.

MV v r. 2016 koordinovalo přípravu metodického doporučení k činnosti územních samosprávných celků, které se zaměřuje na tvorbu obecně závazných vyhlášek, práva a povinnosti obcí v oblasti regulace hazardních her. Metodické doporučení kromě jiného obsahuje popis dobré praxe v prevenci problémového hráčství, vodítko k povolování herního prostoru a k tvorbě OZV regulující hazardní hraní.²⁵

²⁴ usnesení vlády č. 66 ze dne 25. 1. 2016

²⁵ <http://www.mvcr.cz/odk2/clanek/metodicke-materialy-k-zakonnym-zmocnenim.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d> [2017-06-15]

V r. 2016 uspořádalo MF školení a workshopy pro zástupce obcí²⁶ a 5 seminářů pro provozovatele hazardních her, výrobce technických zařízení a další zájemce z řad odborné veřejnosti²⁷ zaměřené na změny související s přijetím ZHH.

V listopadu 2016 uspořádal sekretariát RVKPP ve spolupráci s MF Národní konferenci hazardní hraní v ČR 2016. Konference představila novou legislativu v oblasti hazardního hraní a výsledky aktivit státu v oblasti potírání nelegálního hazardu a obecně přispěla ke zvýšení informovanosti odborné i laické veřejnosti o zdravotních a sociálních dopadech hazardního hraní.

Asociace nestátních organizací poskytujících adiktologické a sociální služby pro osoby ohrožené závislostním chováním (A.N.O.) v r. 2016 založila Sekci patologického hráčství, která slouží jako platforma pro setkávání odborníků ze zařízení poskytujících prevenci a léčbu osobám ohroženým rizikovým hraním. Úkolem sekce je definovat odborné intervence a dobrou praxi ve vztahu k cílové skupině.

V září 2016 uspořádalo město Brno ve spolupráci se Společností Podané ruce a A.N.O. konferenci s mezinárodní účastí zaměřenou na přenos dobré praxe v oblasti prevence, léčby a snižování škod souvisejících s patologickým hráčstvím a oblast regulace hazardu a tzv. zodpovědného hraní.

V říjnu 2016 společnost Seminaria realizovala konferenci pro zástupce obcí a odbornou veřejnost v souvislosti s přijetím právní úpravy v oblasti hazardních her účinné od 1. 1. 2017.²⁸

1.5 Rozpočty a financování protidrogové politiky v oblasti hazardního hraní

Protidrogová politika je financována ze dvou úrovní: z centrální úrovně (státní rozpočet) a z regionální úrovně (krajské a obecní rozpočty). Rozpočtové výdaje na programy protidrogové politiky plánované a identifikovatelné ve veřejných rozpočtech se označují jako účelově určené (*labelled*). Ve státním rozpočtu jsou označeny jako program protidrogové politiky.

Ve výdajích na protidrogovou politiku většinou nejsou rozlišovány jednotlivé oblasti protidrogové politiky, jako jsou alkohol, tabák, nelegální drogy a hazardní hraní. K výdajům na protidrogovou politiku více viz Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2015 (Mravčík a kol., 2016a).

Z ústředních orgánů státní správy, které ve svém rozpočtu disponují finančními prostředky na protidrogovou politiku, pouze RVKPP vykazuje výdaje ve struktuře, která umožňuje odděleně sledovat výdaje na oblast hazardního hraní.

RVKPP ze svého rozpočtu v r. 2016 podpořila 50 projektů zaměřených na oblast hazardního hraní v celkové výši 24,5 mil. Kč. V r. 2016 byly financovány projekty zaměřené na zvýšení informovanosti veřejnosti zejména o dostupnosti služeb pomoci pro hazardní hráče a o rizicích hazardního hraní. Dále byly podpořeny preventivní programy, ambulantní péče, programy následné péče a doléčování a výzkumné projekty v oblasti hazardního hraní. Do r. 2013 nebyly aktivity v oblasti hazardního hraní podporovány. V I. 2013–2015 vypisovala RVKPP dotační řízení na podporu projektů v oblasti prevence a léčby problémového hráčství ve výši 3–5 mil. Kč ročně.

²⁶ <http://www.mfcr.cz/cs/o-ministerstvu/vzdelavani/konference-a-seminare/2016/metodicke-skoleni-zastupcu-samospravy-o-26157> [2017-06-16]

²⁷ <http://www.mfcr.cz/cs/o-ministerstvu/vzdelavani/konference-a-seminare/2016/ministerstvo-financi-zakoncilu-serii-wor-25840> [2017-06-16]

²⁸ <https://www.seminaria.cz/akce/novy-zakon-o-hazardnich-hrach-dopady-na-obce/> [2017-06-16]

tabulka 1-4: Financování projektů zaměřených na hazardní hraní v dotačním řízení RVKPP v l. 2013–2016

Rok	Počet podpořených projektů	Výše přidělených dotací (v tis. Kč)
2013	16	5 000
2014	11	3 000
2015	17	5 000
2016	50	24 516

Zdroj: Sekretariát Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky (2017b)

tabulka 1-5: Počet a struktura programů a služeb podpořených RVKPP v oblasti hazardního hraní v l. 2013–2016

Typ služby/projektu	2013	2014	2015	2016
Preventivní programy	–	–	2	9
Poradenství	3	2	2	3
Ambulantní léčba	10	9	13	23
Následná péče/doléčování	–	–	–	3
On-line poradenství	–	–	–	2
Informace, výzkum, hodnocení	3	–	–	10
Celkem	16	11	17	50

Zdroj: Sekretariát Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky (2017b)

Obdobná situace ve vykazování veřejných výdajů na oblast hazardního hraní je i na úrovni krajů a obcí. Kraje ve svých výročních zprávách o realizaci protidrogové politiky financování služeb specificky pro patologické hráče neuvádí nebo uvádí, že je nelze vyčíslit, neboť je zahrnuto v celkové částce dotací pro služby. Z obcí např. Brno podpořilo v r. 2016 projekty ve výši 843 tis. Kč na zmírnění škod působných hazardním hraním a Plzeň poskytla celkem 70 tis. Kč (Sekretariát Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky, 2017a).

1.5.1 Politika v oblasti hazardních her na úrovni Evropské unie

Generální ředitelství Evropské komise pro vnitřní trh, průmysl, podnikání a malé a střední podniky (DG GROW) zřídilo v r. 2012 expertní skupinu k problematice hazardních her (*Expert Group on Gambling Services*) – více VZ hazard 2015.

V r. 2016 se expertní skupina sešla celkem čtyřikrát a projednávala témata související zejména s hraním hazardních her on-line.²⁹ Agendu tvořilo například vyhodnocení plnění akčního plánu pro on-line gambling, posilování spolupráce mezi členskými státy EU v prevenci match-fixingu, evropský standard v oblasti on-line hazardu a sdílení dat. Dále byly sdíleny informace o aktivitách členských států EU v oblastech akčního plánu pro on-line gambling (ochrana spotřebitelů a občanů, zamezení podvodům a praní špinavých peněz, ochrana integrity sportu a posilování dozoru, spolupráce a vymáhání práva). Dále byla diskutována nadnárodní analýza rizik souvisejících s legalizací výnosů z trestné činnosti v segmentu hazardních her.³⁰

Expertní skupina se v r. 2016 zaměřila i na nové trendy v oblasti hazardního hraní, např. elektronický sport (eSport), při kterém hráči sází na výsledky a průběh sportovních počítačových her.³¹ V oblasti ochrany hráčů se expertní skupina zabývala tématem regulace reklamy na on-line hazardní hry, přičemž byly prezentovány informace o způsobech reklamy stimulující poptávku a možnosti regulace takovéto reklamy.³²

V rámci prevence match-fixingu a narušování integrity sportu byli členové expertní skupiny informováni o probíhajících jednáních vedoucích k možnému přijetí Evropské úmluvy o boji proti ovlivňování sportovních utkání, kterou vypracovala Rada Evropy. DG GROW připravilo dokument shrnující příklady dobré praxe a doporučení pro potírání match-fixingu na národní úrovni. Na

²⁹ <http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetail&groupID=2868&Lang=CS> [2017-06-22]

³⁰ <http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetailDoc&id=28931&no=2> [2017-06-22]

³¹ <https://gg.bet/en> [2017-06-22]

³² <http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetailDoc&id=28931&no=2> [2017-06-22]

jednání expertní skupiny byly přizváni také zástupci Europolu, kteří přednášeli na téma korupce ve sportu.³³

Generální ředitelství pro migraci a vnitřní věci v souvislosti s plněním akčního plánu pro sport 2014–2017 koordinovalo v r. 2016 činnost expertní skupiny pro match-fixing. Tato expertní skupina připravila během své činnosti analytickou zprávu, která komplexně pojednává o problematice match-fixingu na nadnárodní úrovni.³⁴

³³ <http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetailDoc&id=30548&no=2> [2017-06-22]

³⁴ <http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetailDoc&id=28471&no=1> [2017-06-22]

2

2 Trh s hazardními hrami

2.1 Nabídka hazardního hraní

Povolení Ministerstva financí (MF) k provozování alespoň jednoho typu hazardní hry mělo v ČR v r. 2016 celkem 69 společností (stejně jako v r. 2015, v r. 2014 to bylo 73 společností). Alespoň na 1 typ technické hry (TH) mělo povolení 55 společností, nejčastěji to byly videoloterijní terminály (VLT, 31 společností), výherní hrací přístroje (VHP, 30), elektromechanické rulety (EMR, 29) a lokální loterijní systémy (LLS, 26 společností); jednotlivé společnosti měly často povolení na všechny či většinu typů TH.³⁵ Celkem 34 společností mělo povolení na živé hry v kasinu – tabulka 2-1. Většina společností měla sídlo v Praze a dalších větších městech, 3 měly sídlo blízko hranic s Německem a Rakouskem, kde je vysoký výskyt kasin a heren (Česká Kubice, Rozvadov, Železná Ruda). Ze 14 společností, které měly povolení provozovat kurzové sázky, jich 10 mělo také povolení provozovat internetové kurzové sázky – více viz kapitolu On-line hazardní hry, str. 44.

tabulka 2-1: Počet společností s povolením k provozování hazardních her podle typu, k 1. 1. 2017

Typ povolené hry	Počet společností s povolením
Živé hry	34
VLT	31
VHP	30
EMR	29
LLS	26
Kurzové sázky	14
Turnaje v povoleném kasinu	12
Internetové kurzové sázky	9
Okamžité loterie	7
Číselné loterie	6
Internetové karetní hry	2
Bingo	1
Dostihy	1
Ostatní	17

Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

Souhrnný přehled vývoje počtu provozoven nebo portálů vybraných typů hazardních her popisuje tabulka 2-2. V l. 2011–2016 je patrný trend poklesu počtu heren a provozoven se zvláštním provozním režimem, naopak dlouhodobě roste počet kasin a nabídka kurzového sázení. Podrobně se nabídce jednotlivých typů her věnují následující kapitoly.

tabulka 2-2: Počty provozoven hazardních her povolovaných MF v l. 2009–2016

Typ provozovny / hazardní hry	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Herny a provozovny se zvláštním provozním režimem*	5 595	6 863	8 024	7 856	7 065	5 958	4 298	3 423
Kasina	202	225	345	444	473	566	538	638
Kurzové sázky	n. a.	5 883	6 854	7 237	7 329	7 299	7 616	8 009
Dostihové sázky	n. a.	361	361	361	360	263	363	479
Internetové sázkové portály	5	n. a.	n. a.	9	9	8	9	10

Pozn.: * Provozovny, kde je alespoň jedno zařízení povolované MF (VLT, EMR apod.).

Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

³⁵ VHP, VLT a LLS jsou TH typicky ve formě tzv. válcové hry se třemi nebo více otáčejícími se válci. Laicky jsou označovány jako automaty, VHP obsahují řídicí jednotku přímo v přístroji, u LLS je několik terminálů napojeno na jednu lokální řídicí jednotku. V případě VLT, EMR a jiných CLS je na jednu řídicí jednotku typicky napojen přes internet velký počet herních terminálů. VHP a LLS, tj. TH neřízené centrálně, není možno podle zákona o hazardních hrách (ZHH) provozovat.

2.1.1 Technické hry a hazardní hry v kasinu

Podle způsobu povolování podle zákona o loteriích a jiných podobných hrách (ZoL), platného do konce r. 2016, lze TH v ČR rozdělit do 2 kategorií:

- TH v kasinech, živé hry v kasinech a dále TH mimo VHP v hernách a provozovnách se zvláštním provozním režimem, které povolovalo MF,
- VHP v hernách a provozovnách se zvláštním provozním režimem, které povolovaly obce.

Od ledna 2014 MF vydává pravidelný měsíční přehled TH a hazardních her v kasinu u těch her a herních zařízení, které povolilo. Obce poskytují MF informace o počtech povolených VHP jednou za rok.

Zatímco seznam provozoven (adres) s hrami povolenými MF je k dispozici na webových stránkách MF,³⁶ provozovny, ve kterých jsou pouze VHP povolené obcemi, nejsou centrálně evidovány.

Mezi r. 2015 a 2016 ubylo celkem 4,5 % TH a her v kasinu, z toho počet povolených zařízení a her povolovaných MF klesl o 1,5 %. Změny počtu povolených zařízení a her se však liší podle jejich typu. Zatímco počet VHP povolených MF stoupl o 1,2 % (absolutně o 51 kusů) a VLT o 0,2 % (o 103 kusů), všech ostatních zařízení ubylo. Relativně nejvíce ubylo LLS (o 31,0 %), loterií pomocí technických zařízení (o 22,7 %), EMR (o 19,4 %) a ostatních TH (o 14,4 %), což představuje celkem 962 zařízení. Počet povolených živých her v kasinu³⁷ se zvýšil o 2,0 %. Počet VHP povolovaných obcemi klesl o 20,5 % (absolutně o 2071 kusů) – tabulka 2-3, graf 2-1.

*tabulka 2-3: Počty povolení k jednotlivým typům TH a hazardních her v kasinu v l. 2009–2016, k 31. 12. daného roku**

Typ her	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Změna 2015/ 2016 (%)
Hry povolované MF									
EMR	1 958	1 894	2 297	2 272	1 541	1 201	1 068	861	-19,4
VLT	29 594	46 572	62 926	64 188	48 461	45 467	41 670	41 773	0,2
LLS	3	17	3 953	5 696	2 713	2 213	1 734	1 197	-31,0
Ostatní TH podle § 50 odst. 3 ZoL	821	3 583	3 934	3 106	2 038	1 793	1 447	1 239	-14,4
Loterie pomocí technických zařízení podle § 2 písm. j) ZoL	363	202	171	164	74	64	44	34	-22,7
VHP	3 964	4 270	3 973	3 509	3 438	4 129	4 260	4 311	1,2
Elektronické karetní stoly	0	0	5	19	1	0	0	0	-
Živé hry v kasinu	1 083	1 314	2 064	3 571	2 760	2 741	2 254	2 300	2,0
Celkem hry povolované MF	37 786	57 852	79 323	82 525	61 026	57 608	52 477	51 715	-1,5
VHP (povolované obcemi)	47 912	34 038	24 738	17 908	15 000	12 131	10 108	8 037	-20,5
Celkem	85 698	91 890	104 061	100 433	76 025	69 739	62 585	59 752	-4,5
Z toho celkem TH	84 615	90 576	101 997	96 862	73 265	66 998	60 331	57 452	-4,8

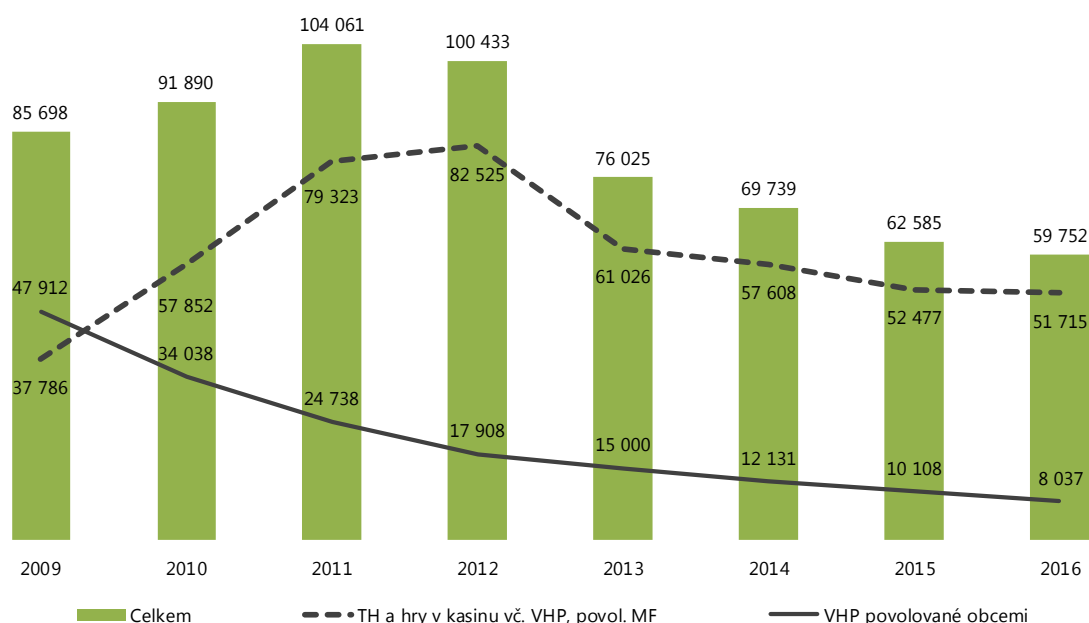
Pozn.: * Údaje o počtu VHP povolovaných obcemi jsou k 31. 12. daného roku a údaje o počtu TH a živých her v kasinu jsou k 1. 1. v l. 2009–2012 a k 31. 12. v l. 2013–2016.

Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

³⁶ <http://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/hazardni-hry/prehledy-a-statistiky/prehledy-technickyh-her-nich-zarizeni-he/2016> [2017-06-15]

³⁷ Na jeden stůl v kasinu bývá povoleno několik her. V jednom kasinu může být povoleno i několik stovek živých her.

graf 2-1: Počet TH a živých her v kasinu a VHP povolovaných obcemi v l. 2009–2016



Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

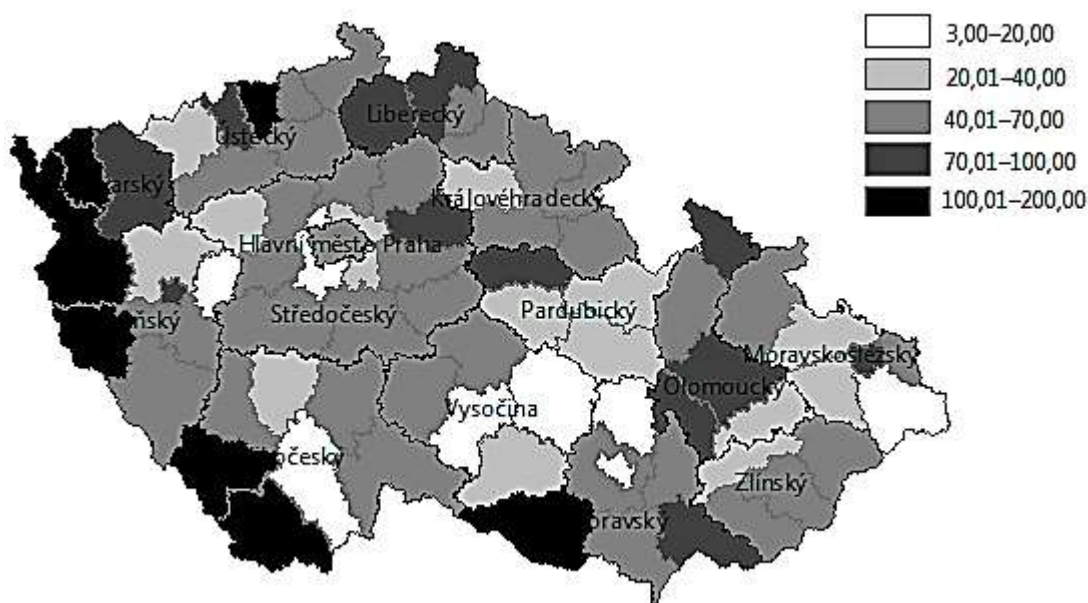
Kraje se lišily nejen absolutními počty povolených TH, ale i poměrem VHP povolovaných obcemi a TH povolovaných MF. Např. v Praze je 15krát více TH než VHP, naopak ve Středočeském kraji je tento poměr pouze 2,4 – tabulka 2-4. Rozložení všech TH podle okresů ukazuje mapa 2-1.

tabulka 2-4: Celkový počet technických her podle krajů, k 31. 12. 2016

Kraj	Počet TH povolených MF	Počet VHP povolených obcemi	Počet povolených her celkem	Podíl na celku (%)	Počet her na 10 tis. obyvatel
Hl. m. Praha	4 865	334	5 199	9,0	40,7
Středočeský	4 622	1947	6 569	11,4	49,2
Jihočeský	2 896	564	3 460	6,0	54,2
Plzeňský	4 061	510	4 571	8,0	79,1
Karlovarský	2 909	253	3 162	5,5	106,5
Ústecký	4 339	1092	5 431	9,5	66,1
Liberecký	2 503	701	3 204	5,6	72,8
Královéhradecký	2 203	464	2 667	4,6	48,4
Pardubický	2 207	266	2 473	4,3	47,9
Vysočina	1 071	254	1 325	2,3	26,0
Jihomoravský	5 427	453	5 880	10,2	49,9
Olomoucký	3 896	262	4 158	7,2	65,6
Zlínský	2 845	274	3 119	5,4	53,4
Moravskoslezský	5 571	663	6 234	10,9	51,5
Celkem	49 415	8 037	57 452	100,0	54,3

Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

mapa 2-1: Regionální rozložení všech TH povolených MF a VHP povolených obcemi podle okresů, v přepočtu na 10 tis. obyvatel



Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

2.1.1.1 Technické a živé hry povolované MF

V r. 2016 došlo k dalšímu poklesu počtu her povolených MF a k 31. 12. 2016 bylo v ČR povoleno 51 715 her, z toho bylo 49 415 technických her a 2300 živých her v kasinu.

Celkový počet TH a her v kasinu v ČR k 31. 12. 2016 dosáhl 48,9 na 10 tis. obyvatel, což představuje mírný pokles oproti r. 2015. Nejvíce TH a živých her v kasinu bylo povoleno v Karlovarském (105,1 na 10 tis. obyvatel) a Plzeňském kraji (78,4), nejméně naopak v Kraji Vysočina (21,3).

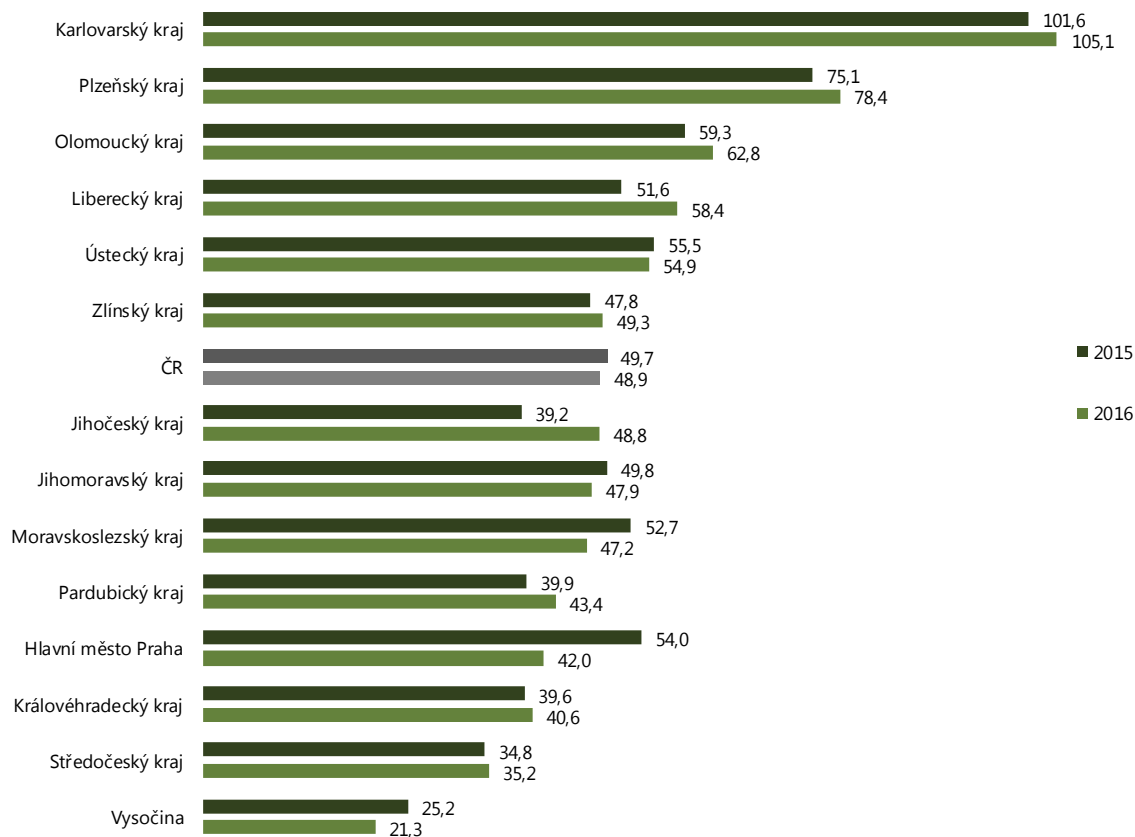
V absolutních číslech bylo nejvíce her povoleno v Moravskoslezském kraji – celkem 11,1 % z celkového počtu, dále v Jihomoravském kraji (10,9 %) a v Praze (10,4 %) – tabulka 2-5 a graf 2-2.

tabulka 2-5: Počet TH povolených MF a her v kasinu a přepočet na 10 tis. obyvatel podle krajů, k 31. 12. 2016

Kraj	Počet povolených TH	Počet povolených živých her	Počet povolených her celkem	Podíl na celku (%)	Počet her na 10 tis. obyvatel
Hl. m. Praha	4 865	499	5 364	10,4	42,0
Středočeský	4 622	87	4 709	9,1	35,2
Jihočeský	2 896	222	3 118	6,0	48,8
Plzeňský	4 061	474	4 535	8,8	78,4
Karlovarský	2 909	213	3 122	6,0	105,1
Ústecký	4 339	174	4 513	8,7	54,9
Liberecký	2 503	67	2 570	5,0	58,4
Královéhradecký	2 203	35	2 238	4,3	40,6
Pardubický	2 207	37	2 244	4,3	43,4
Vysočina	1 071	12	1 083	2,1	21,3
Jihomoravský	5 427	214	5 641	10,9	47,9
Olomoucký	3 896	84	3 980	7,7	62,8
Zlínský	2 845	32	2 877	5,6	49,3
Moravskoslezský	5 571	150	5 721	11,1	47,2
Celkem	49 415	2 300	51 715	100,0	48,9

Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

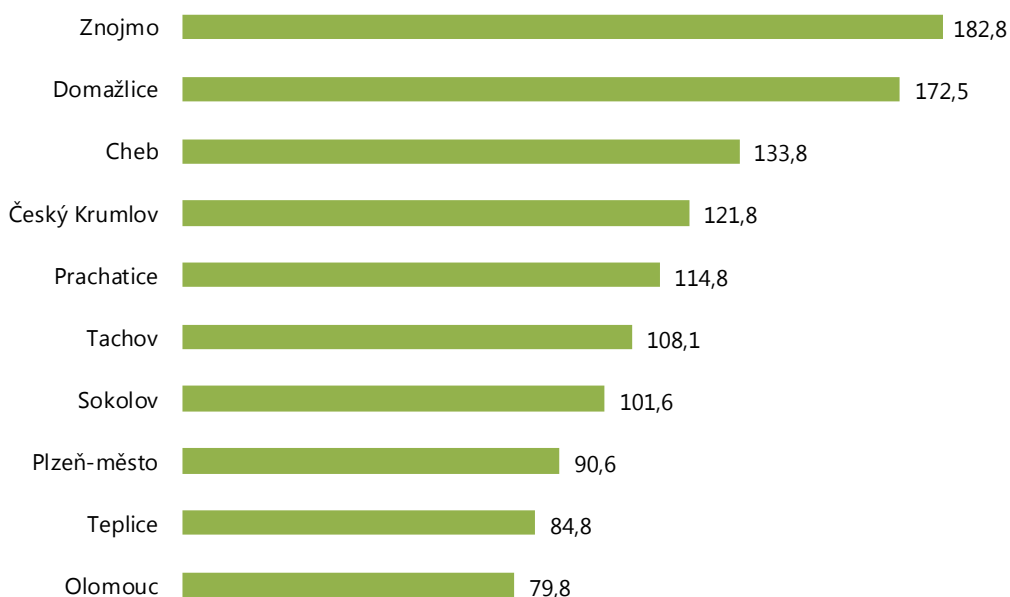
graf 2-2: Počet TH povolených MF a her v kasinu v přepočtu na 10 tis. obyvatel podle krajů, k 31. 12. 2015 a 31. 12. 2016



Zdroj: MF (2016, 2017), zpracováno NMS

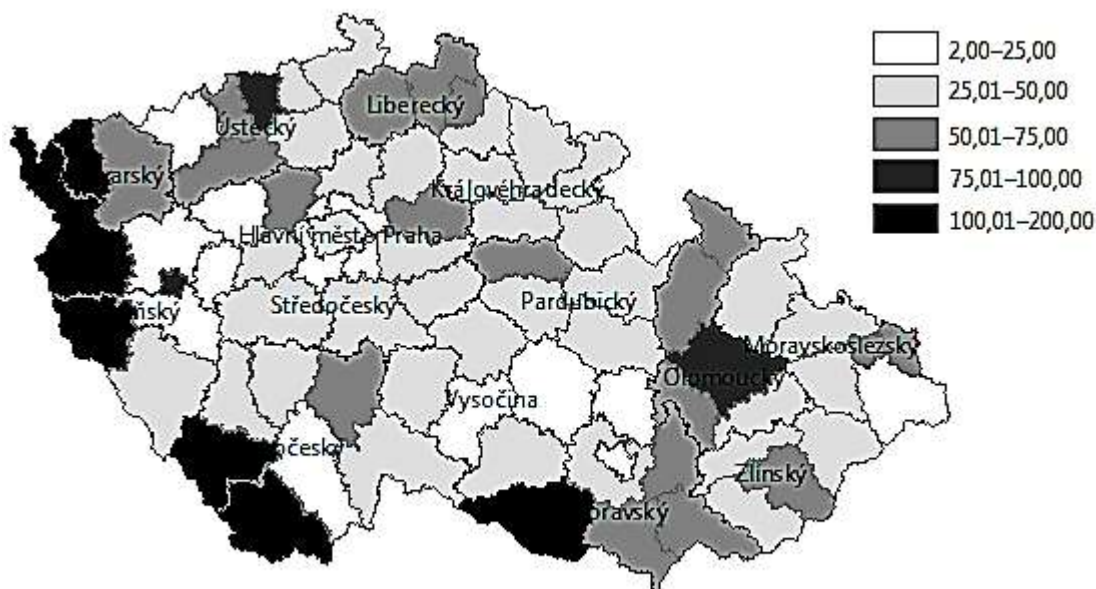
Při přepočtu na 10 tis. obyvatel v jednotlivých okresech bylo nejvíce technických a živých her MF povoleno v okresech Znojmo (182,8), Domažlice (172,5), Cheb (133,8) a Český Krumlov (121,8). Dále přesáhly hranici 100 her na 10 tis. obyvatel ještě okresy Prachatice, Tachov a Sokolov – graf 2-3 a mapa 2-2. Mezi okresy s nejnižším počtem her na obyvatele patřily okresy Žďár nad Sázavou (2,1), Rokycany (4,2), Brno-město (4,7) a Blansko (5,2).

graf 2-3: Okresy s nejvyšším počtem TH a her v kasinu na 10 tis. obyvatel, k 31. 12. 2016



Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

mapa 2-2: Regionální rozložení TH povolených MF podle okresů, v přepočtu na 10 tis. obyvatel



Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

V některých okresech došlo k významné meziroční změně v počtu povolených technických her na 10 tis. obyvatel. Nejvýraznější pokles nastal v okresech Brno (o 77,7 %), Blansko (o 76,6 %), Žďár nad Sázavou (o 59,0 %) a Jihlava (o 52,2 %). Naopak největší nárůst zaznamenaly okresy Jablonec nad Nisou (o 78,5 %), Plzeň-sever (o 48,4 %) a České Budějovice (o 46,4 %). Absolutní počet TH a přepočtení na 10 tis. obyvatel v jednotlivých okresech v l. 2015 a 2016 uvádí tabulka 9-1.

Při pohledu na trendy v počtu TH lze pozorovat změnu nabídky ve vzájemně sousedících okresech. Příkladem jsou okresy Brno-město a Brno-venkov. Město Brno v posledních letech zpřísnilo regulaci TH na svém území, zatímco v okolním okrese Brno-venkov se počet TH zvýšil – tabulka 2-6.

tabulka 2-6: Počty TH v l. 2014–2016 v okresech Brno-město a Brno-venkov

Okres	2014	2015	2016
Brno-město	1 498	698	156
Brno-venkov	696	728	986

Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

2.1.1.2 Výherní hrací přístroje povolované obcemi

Na konci r. 2016 bylo v ČR registrováno 8037 VHP povolovaných obcemi. V r. 2016 pokračoval trend poklesu počtu VHP povolovaných obcemi, jejich počet poklesl oproti r. 2015 o 20,5 % (pokles v l. 2014–2015 dosáhl 16,7 %). Nejvíce VHP se nachází ve Středočeském kraji – 1947 přístrojů (24,2 % z celkového počtu VHP povolovaných obcemi v ČR) a v Ústeckém kraji – 1092 (13,6 %). Nejvyšší relativní počet VHP je v Libereckém kraji (15,9 přístrojů na 10 tis. obyvatel), Středočeském kraji (14,6) a Ústeckém kraji (13,3). Při pohledu na trendy v posledních 3 letech je patrné, že absolutní počet VHP povolovaných obcemi i přepočty na obyvatele klesá ve všech krajích, i když různou rychlostí – tabulka 2-7.

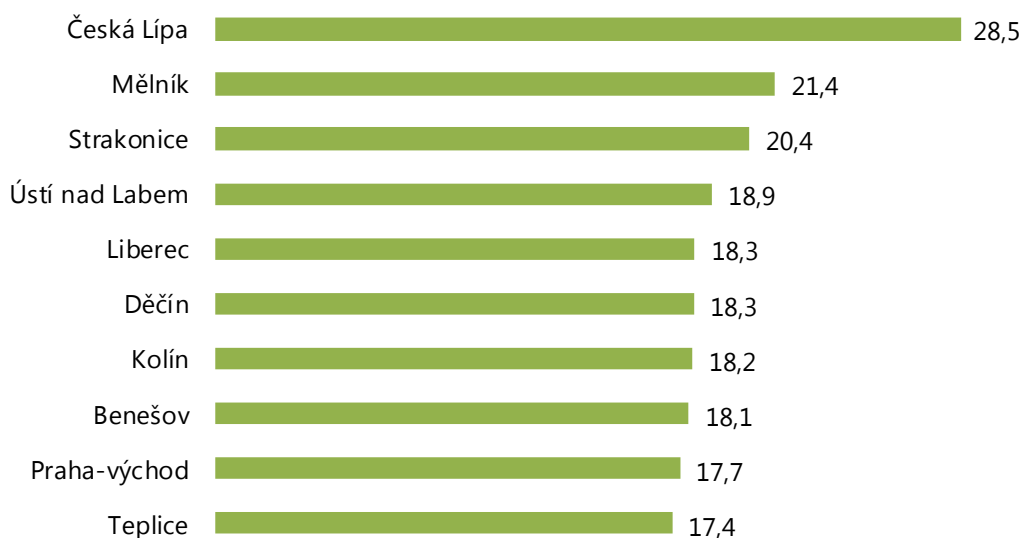
tabulka 2-7: Počet VHP povolovaných obcemi podle krajů, k 31. 12. 2016

Kraj	Počet VHP 2014	Počet VHP 2015	Počet VHP 2016	Změna 2016/2015 (%)	Počet VHP na 10 tis. obyvatel 2014	Počet VHP na 10 tis. obyvatel 2015	Počet VHP na 10 tis. obyvatel 2016
Hl. m. Praha	935	671	334	-50,2	7,4	5,3	2,6
Středočeský	2 503	2 313	1947	-15,8	19,0	17,4	14,6
Jihočeský	762	610	564	-7,5	12,0	9,6	8,8
Plzeňský	788	597	510	-14,6	13,7	10,4	8,8
Karlovarský	402	335	253	-24,5	13,4	11,2	8,5
Ústecký	1 511	1 413	1092	-22,7	18,3	17,2	13,3
Liberecký	1 007	790	701	-11,3	23,0	18,0	15,9
Královéhradecký	745	614	464	-24,4	13,5	11,1	9,1
Pardubický	352	332	266	-19,9	6,8	6,4	5,1
Vysočina	441	331	254	-23,3	8,7	6,5	5,0
Jihomoravský	718	584	453	-22,4	6,1	5,0	3,8
Olomoucký	413	308	262	-14,9	6,5	4,9	4,1
Zlínský	490	323	274	-15,2	8,3	5,5	4,7
Moravskoslezský	1 064	887	663	-25,3	8,7	7,3	5,5
Celkem	12 131	10 108	8 037	-20,5	11,5	9,6	7,6

Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

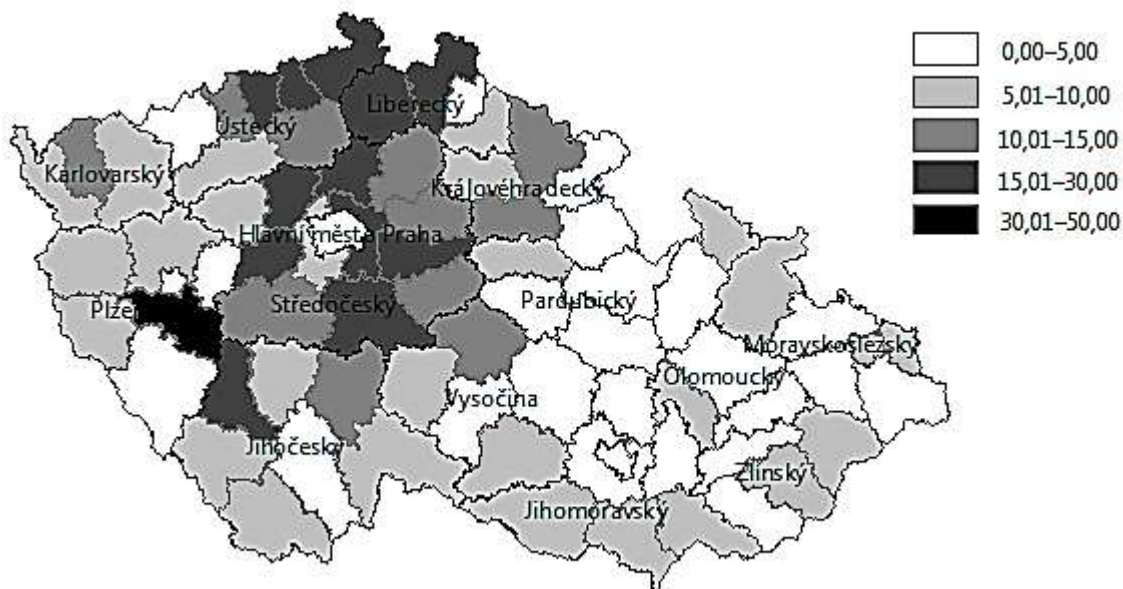
Průměrný počet VHP na 10 tis. obyvatel v ČR byl 7,6, přičemž 37 okresů z celkem 77 se nacházelo nad tímto průměrem. Nejvyšší hustota provozoven s VHP povolenými obcemi byla v r. 2016 v okresech Česká Lípa (28,5 přístrojů na 10 tis. obyvatel), Mělník (21,4) a Strakonice (20,4) – graf 2-4 a mapa 2-3. Absolutní počet VHP povolených obcemi podle okresů v l. 2014, 2015 a 2016 uvádí tabulka 9-3.

graf 2-4: Okresy s nejvyšším počtem VHP povolovaných obcemi na 10 tis. obyvatel, k 31. 12. 2016



Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

mapa 2-3: Regionální rozložení VHP povolovaných obcemi podle okresů, v přepočtu na 10 tis. obyvatel



Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

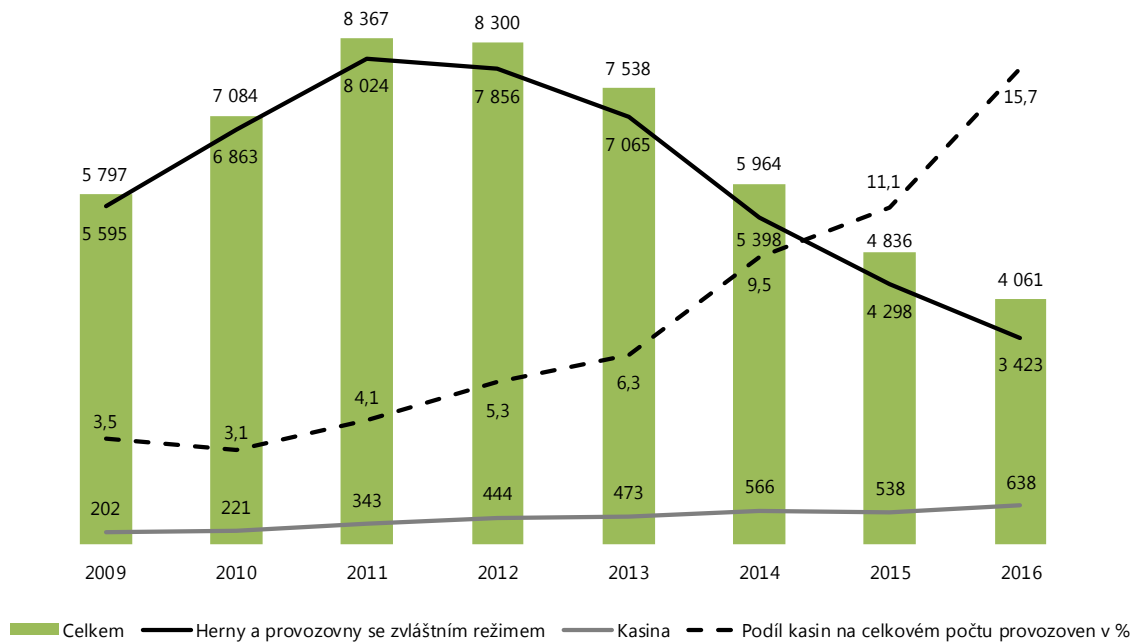
V r. 2016 byly VHP provozovány v 960 obcích, zatímco v r. 2015 to bylo v 1026 obcích (meziroční pokles o 6,4 %) a v r. 2014 to bylo v 1239 obcích.

2.1.1.3 Herní prostředí technických her povolovaných MF

Údaje o počtu heren a kasin vychází z dat MF o hrách povolených MF v herních prostředích v ČR. Nezahrnuje tedy provozovny se zvláštním provozním režimem, kde jsou provozovány výhradně VHP povolené obcemi, o nichž nejsou údaje k dispozici.

K 31. 12. 2016 bylo v ČR provozováno 4061 heren, kasin a provozoven se zvláštním provozním režimem s povolením hry od MF. V r. 2016 dále pokračoval trend snižování počtu provozoven hazardních her, a to o 16,0 % oproti r. 2015, který jde na vrub snižování počtu heren a provozoven se zvláštním provozním režimem. Počet kasin se dále zvyšoval, meziročně o 18,6 %, a jejich podíl na celkovém počtu provozoven se zvýšil na 15,7 %. Každá šestá provozovna s TH je tedy registrována jako kasino – graf 2-5.

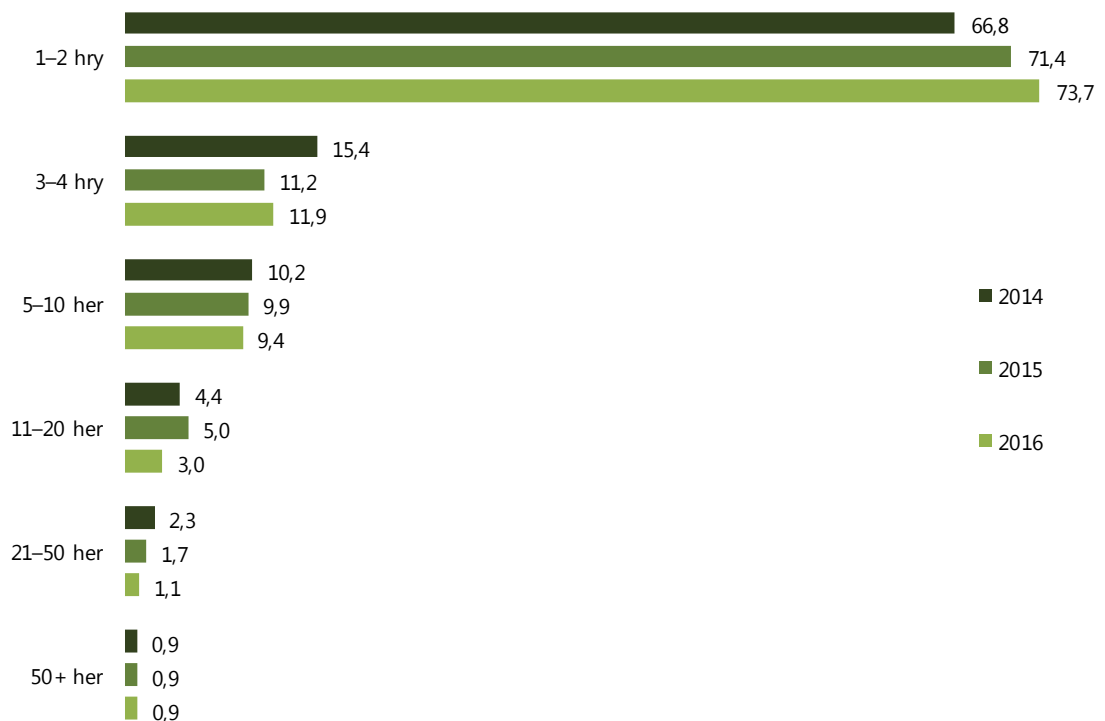
graf 2-5: Počet heren a provozoven se zvláštním provozním režimem a kasin v l. 2009–2016



Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

Struktura kasin podle počtu povolených živých her se oproti r. 2015 opět mírně změnila. Zatímco v r. 2014 mělo 1 nebo 2 povolené živé hry 66,8 % kasin, v r. 2016 už jich bylo 73,7 %. Výrazněji poklesl podíl kasin s 11–50 živými hrami – graf 2-6. Pravděpodobně tedy přetrvává situace, kdy je značná část provozoven sice registrována jako kasina, ale živá hra tam přitom není nabízena.

graf 2-6: Podíl kasin podle počtu povolených živých her, v %



Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

Kasina s nejvyšším počtem povolených živých her se stejně jako v r. 2015 nacházejí v okresech Tachov, Český Krumlov a Prachatice, tedy v okresech u hranice s německým Bavorskem – tabulka 2-8. Kasina se nacházela především ve velkých městech a v příhraničních obcích na jihu a západě ČR. V těchto obcích se nacházela velká kasina s několika stovkami TH a desítkami živých her.

Např. v Chvalovicích-Hatích bylo v r. 2015 ve 4 kasinech povoleno 1265 her, v České Kubici – Folmavě v 6 kasinech celkem 819 her, v Rozvadově ve 2 kasinech 551 her.

tabulka 2-8: Vybrané okresy s nejvyšším průměrným počtem povolených živých her v kasinech v r. 2016

Okres	Počet kasin	Celkový počet povolených živých her v okrese	Průměrný počet živých her na 1 kasino
Tachov	4	278	69,5
Český Krumlov	4	139	34,8
Prachatice	3	37	12,3
Domažlice	6	73	12,2
Znojmo	11	132	12,0
Cheb	15	150	10,0

Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

V ČR připadalo 3,8 provozovny na 10 tis. obyvatel. Relativně nejvíce provozoven s hrami povolenými MF bylo v r. 2016 v krajích Karlovarském (7,0 na 10 tis. obyvatel) a Zlínském (5,8). V kraji Moravskoslezském byl nejvyšší absolutní počet provozoven s hrami povolenými MF (celkem 561), oproti r. 2015 byl v tomto kraji zaznamenán pokles z 5,5 na 4,6 provozovny na 10 tis. obyvatel – tabulka 2-9. Přehled trendů v počtu provozoven podle krajů podávají tabulka 2-10 a tabulka 2-11.

tabulka 2-9: Počet provozoven s hrami povolenými MF podle krajů a přepočít na 10 tis. obyvatel v l. 2015–2016

Kraj	2015	2016	Meziroční změna (%)	Podíl na celku 2016	Počet provozoven na 10 tis. obyvatel
Hl. m. Praha	328	242	-26,2	6,0	1,9
Středočeský	485	436	-10,1	10,7	3,3
Jihočeský	194	180	-7,2	4,4	2,8
Plzeňský	283	231	-18,4	5,7	4,0
Karlovarský	241	207	-14,1	5,1	7,0
Ústecký	435	384	-11,7	9,5	4,7
Liberecký	232	213	-8,2	5,2	4,8
Královéhradecký	260	232	-10,8	5,7	4,2
Pardubický	213	184	-13,6	4,5	3,6
Vysočina	153	109	-28,8	2,7	2,1
Jihomoravský	637	469	-26,4	11,5	4,0
Olomoucký	337	275	-18,4	6,8	4,3
Zlínský	369	338	-8,4	8,3	5,8
Moravskoslezský	669	561	-16,1	13,8	4,6
Celkem	4 836	4 061	-16,0	100,0 %	3,8

Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

tabulka 2-10: Počet heren a provozoven se zvláštním provozním režimem s hrami povolovanými MF podle krajů v l. 2010–2016

Kraj	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Změna 2015–2016 (%)
Hl. m. Praha	560	658	680	638	368	170	113	–32,9
Středočeský	525	600	579	559	520	453	388	–14,1
Jihočeský	359	410	354	333	245	181	158	–12,2
Plzeňský	354	412	469	455	323	230	172	–25,2
Karlovarský	313	346	338	284	255	219	181	–17,4
Ústecký	615	754	793	716	460	389	306	–21,1
Liberecký	337	406	366	354	263	212	165	–22,2
Královéhradecký	371	425	397	371	306	251	215	–14,3
Pardubický	257	301	276	261	222	202	165	–18,3
Vysočina	253	302	312	277	210	151	104	–31,1
Jihomoravský	908	1 108	1 102	961	713	599	426	–28,9
Olomoucký	465	520	489	446	366	313	235	–24,9
Zlínský	513	638	612	530	430	357	326	–8,7
Moravskoslezský	1 033	1 144	1 089	880	717	571	469	–17,9
Celkem	6 863	8 024	7 856	7 065	5 398	4 298	3 423	–20,3

Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

tabulka 2-11: Počet kasin podle krajů v l. 2010–2016

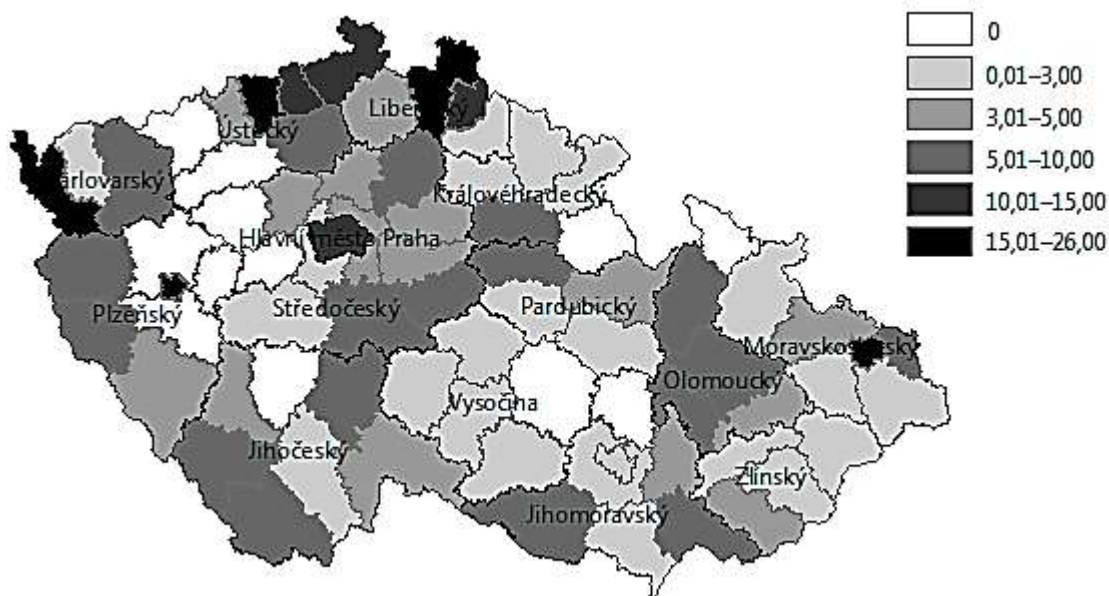
Kraj	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Změna 2015–2016 (%)
Hl. m. Praha	91	148	195	160	144	158	129	–19,0
Středočeský	15	21	32	31	34	32	48	46,9
Jihočeský	11	11	16	15	11	13	22	61,5
Plzeňský	19	25	28	20	50	53	59	11,3
Karlovarský	15	21	21	23	21	22	26	18,2
Ústecký	14	22	25	29	57	46	78	67,4
Liberecký	7	11	14	13	20	20	48	140,0
Královéhradecký	5	6	12	12	9	9	17	88,9
Pardubický	3	3	7	8	12	11	19	72,7
Vysočina	2	5	4	3	1	2	5	150,0
Jihomoravský	17	28	34	41	61	38	43	13,2
Olomoucký	7	7	9	14	24	24	40	66,7
Zlínský	2	4	3	6	16	12	12	0,0
Moravskoslezský	13	28	42	98	104	98	92	–6,1
Celkem	221	340	442	473	566	538	638	17,8

Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

V geografickém rozložení podle okresů byl nejvyšší počet provozoven hazardních her na 10 tis. obyvatel k 31. 12. 2016 v okresech Cheb (9,0), Hodonín (7,8), Břeclav a Uherské Hradiště (oba 7,7). V Praze se nacházelo 6,0 % všech provozoven, což je v přepočtu 1,9 provozovny na 10 tis. obyvatel. Brno vykazuje 1,2 a Ostrava 7,2 provozovny na 10 tis. obyvatel.

V ČR v r. 2016 připadalo 6,0 kasina na 100 tis. obyvatel. Nejvyšší relativní počet kasin na 100 tis. obyvatel byl v okrese Teplice (25,7), dále v okresech Plzeň-město (23,8), Ostrava (18,5), Liberec (17,3), Cheb (16,3), Ústí nad Labem (13,4), Jablonec nad Nisou (13,3), Děčín (13,0) a Praha (10,1) – mapa 2-4. V Praze byl stále nejvyšší absolutní počet kasin (129), v r. 2015 to bylo 158 kasin. V ČR tvoří kasina 15,7 % všech provozoven. Kasina v Praze tvoří 20,2 % všech kasin v ČR, na druhém místě je Ostrava (9,4 %). Podíl kasin na všech provozovnách s TH byl v r. 2016 nejvyšší v Praze (53,3 %), v r. 2015 to bylo 48,2 % a v r. 2014 dokonce pouze 28,1 %. Podíl kasin je vysoký také v okresech Jablonec nad Nisou (46,2 %), Plzeň (41,7 %), Teplice (38,4 %). Děčín (35,4 %), Liberec (31,9 %) a Ústí nad Labem (31,4 %).

mapa 2-4: Regionální rozložení kasin v přepočtu na 100 tis. obyvatel v r. 2016, podle okresů

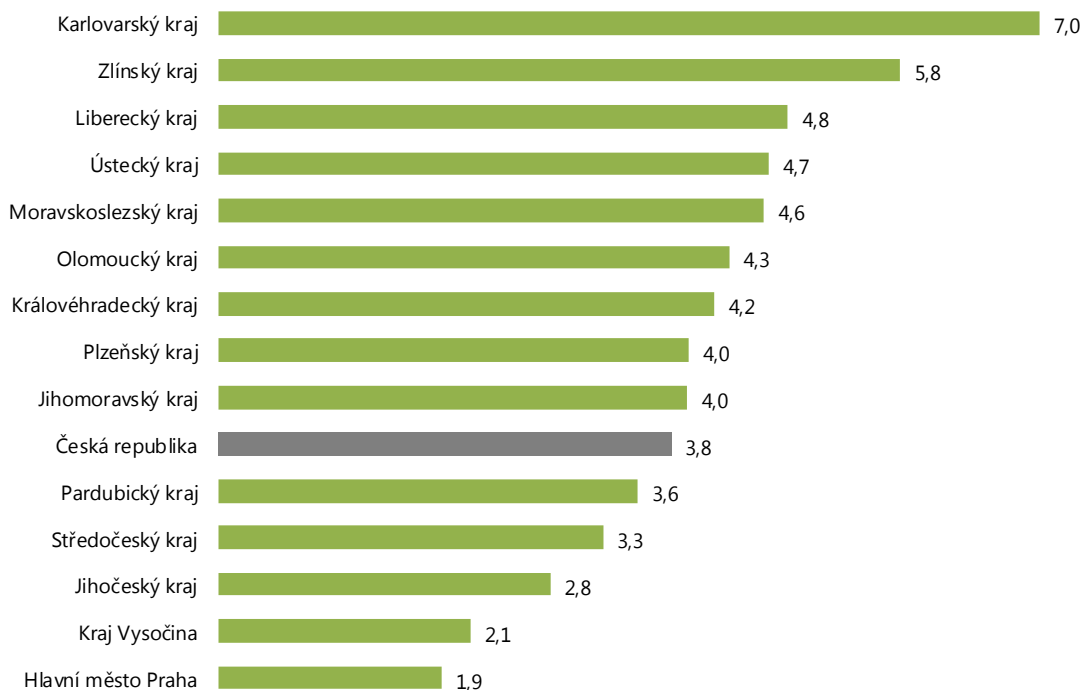


Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

Nejvýraznější meziroční změny v počtu heren a kasin prodělaly v r. 2016 Praha a Brno. V Praze ubylo celkem 86 provozoven (57 heren a 29 kasin), v Brně 83 (81 heren a 2 kasina). Další velké poklesy počtu provozoven nastaly v okresech Olomouc (o 34), Karviná (33) a Ostrava (30). Nejvyšší nárůst nastal v okrese Prachatice, kde přibýly 2 herny a 1 kasino.

V ČR připadalo 3,8 provozoven s hrami povolenými MF na 10 tis. obyvatel, přičemž 9 krajů ze 14 se nacházelo nad touto hodnotou. Nejvyšší hustota provozoven byla v r. 2016 stejně jako v předchozím roce v kraji Karlovarském (7,0 provozovny na 10 tis. obyvatel) a Zlínském (5,8) – graf 2-7.

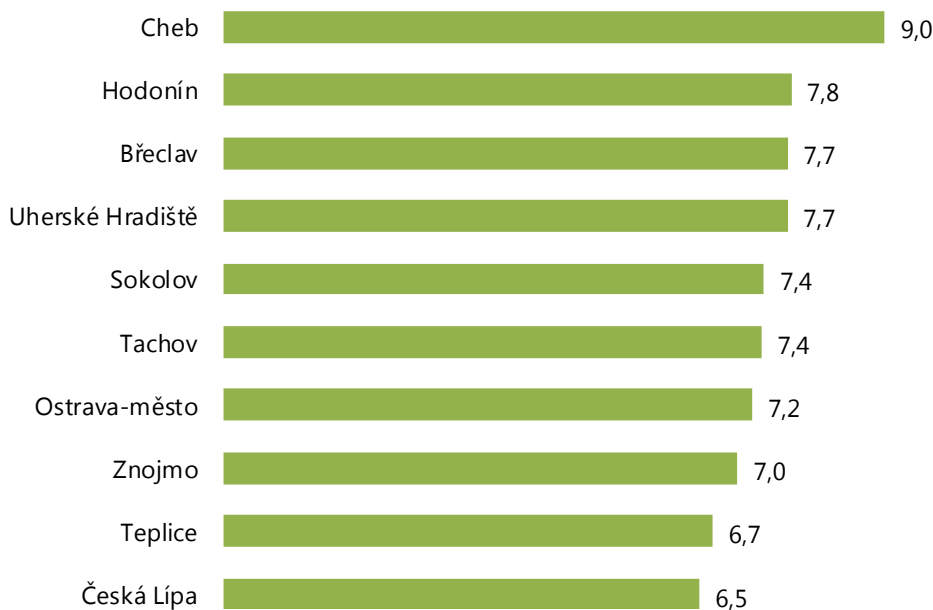
graf 2-7: Počet provozoven s hrami povolenými MF na 10 tis. obyvatel v krajích, k 31. 12. 2016



Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

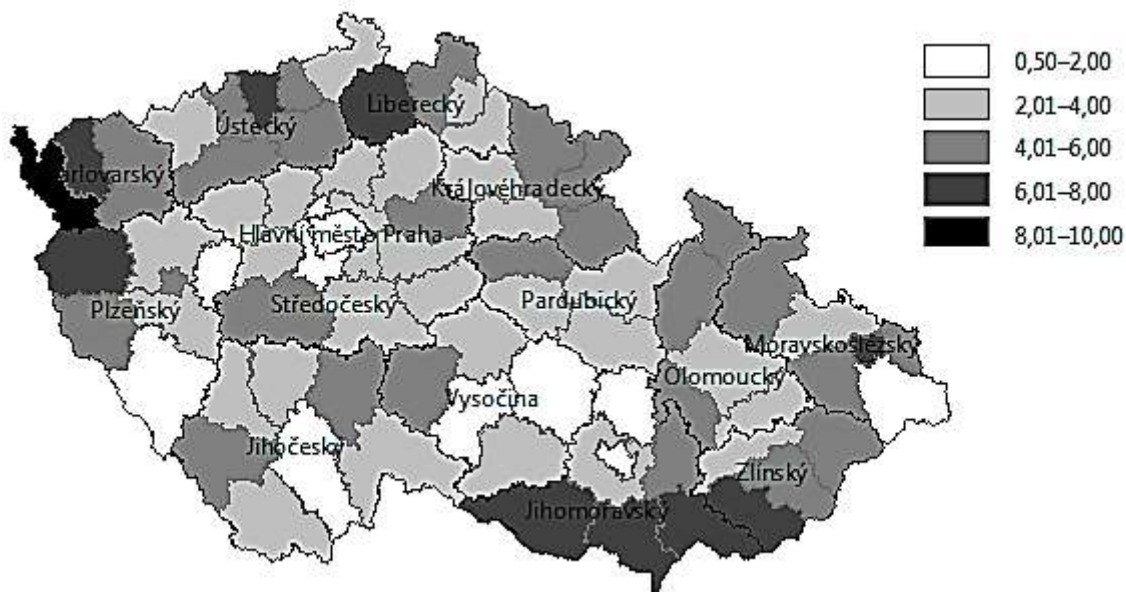
Nejvyšší hustota provozoven s hrami povolenými MF byla v r. 2016 v okresech Cheb (9,0 provozovny na 10 tis. obyvatel) a Hodonín (7,8) – graf 2-8 a mapa 2-5. Celkem 40 okresů z celkem 77 se nacházelo nad hodnotou 3,8 na 10 tis. obyvatel v ČR.

graf 2-8: Okresy s nadprůměrným počtem provozoven hazardních her povolených MF na 10 tis. obyvatel, k 31. 12. 2016



Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

mapa 2-5: Regionální rozložení provozoven s hrami povolenými MF podle okresů, na 10 tis. obyvatel



Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

Absolutní počet provozoven hazardních her a přepočítání na 10 tis. obyvatel podle okresů uvádí tabulka 9-2.

2.1.2 Kurzové sázky

K 1. 1. 2017 provozovalo kurzové sázky stejně jako v předchozím roce celkem 12 společností, a to na celkem 8009 unikátních adresách land-based provozoven (nárůst o 5,2 % oproti r. 2015). Nejčastěji si hráči mohli vsadit u společností Synot Tip a Tipsport, které provozovaly kurzové sázky v 31,9 %, resp. 22,9 % provozoven – tabulka 2-12.

tabulka 2-12: Přehled provozovatelů sázkových kanceláří v r. 2016

Společnost	Počet adres	Podíl (%)
Synot Tip	2 555	31,9
Tipsport	1 831	22,9
Maxi-Tip	1 556	19,4
Fortuna Game	1 218	15,2
Sazka	864	10,8
Chance	605	7,6
Slot Group	384	4,8
Victoria – Tip	350	4,4
Tipsport. Net	209	2,6
3e Projekt	129	1,6
Admiral Global Betting	69	0,9
Net and Games	61	0,8
Celkem	9 831	100,0

Pozn.: Na jedné adrese, resp. v jedné sázkové kanceláři může provozovat kurzové sázky více společností, proto součet podle společností přesahuje celkový počet provozoven.

Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

V ČR připadalo celkem 7,6 sázkových kanceláří na 10 tis. obyvatel. Nejvyšší hustota sázkových kanceláří byla ve Zlínském kraji (11,2 kanceláří na 10 tis. obyvatel) a v Karlovarském kraji (10,5). Nejvíce sázkových kanceláří se nacházelo v Moravskoslezském kraji (1145, tj. 14,3 %), v Jihomoravském kraji (891, tj. 11,1 %) a Středočeském kraji (853, tj. 10,7 %) – tabulka 2-13.

tabulka 2-13: Počet sázkových kanceláří a jejich hustota v krajích v r. 2016

Kraj	Počet	Podíl	Sázkových kanceláří na 10 tis. obyv.
Hl. m. Praha	618	7,7	4,8
Středočeský	853	10,7	6,4
Jihočeský	526	6,6	8,2
Plzeňský	421	5,3	7,3
Karlovarský	312	3,9	10,5
Ústecký	651	8,1	7,9
Liberecký	362	4,5	8,2
Královéhradecký	368	4,6	6,7
Pardubický	358	4,5	6,9
Vysočina	290	3,6	5,7
Jihomoravský	891	11,1	7,6
Olomoucký	562	7,0	8,9
Zlínský	652	8,1	11,2
Moravskoslezský	1 145	14,3	9,5
Celkem	8 009	100,0	7,6

Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

Podle okresů byla největší hustota kanceláří v okresech Uherské Hradiště (15,7 na 10 tis. obyvatel, Cheb (13,3), Bruntál (12,0) a Břeclav (11,3). Nejvíce sázkových kanceláří bylo v Praze, a to 618. Město Ostrava se vyznačuje tím, že tam byl provozován druhý nejvyšší počet sázkových kanceláří v ČR a zároveň byla jejich hustota také vysoká (10,0 kanceláří na 10 tis. obyvatel). Absolutní počet sázkových kanceláří a přepočtení na 10 tis. obyvatel pro jednotlivé okresy ČR uvádí tabulka 9-4.

2.1.3 On-line hazardní hry

Přestože bylo on-line hazardní hraní v ZoL zakotveno až v r. 2011, nabídka zahraničních subjektů se v ČR objevila již v r. 2003 (Salinková, 2015). V r. 2008 bylo uděleno prvních 5 povolení k provozování internetové kurzové sázky domácím provozovatelům (povolení byla udělována podle obecného ustanovení § 50 odst. 3 ZoL). Povolenými typy on-line her v ČR byly kurzové sázky včetně live sázek a karetní hry typu poker. On-line hry typu TH nebo kasinových her nebyly v ČR do konce r. 2016 povolovány. ZHH od r. 2017 umožňuje on-line provozování i dalších typů hazardních her.

ZHH současně otevřel český trh zahraničním provozovatelům včetně provozovatelů on-line hazardních her a také umožňuje blokadu internetových stránek nepovolených her i plateb na účty používané k provozování nepovolených her či plateb z nich – blíže viz kapitolu Dozor nad provozováním hazardních her, str. 17.

K 1. 1. 2017 mělo celkem 10 českých společností povolení k provozování internetových kurzových sázek a 2 měly povolení na internetové karetní hry. Společnost Lucky Money má povolení na internetové kurzové sázky a provozuje tzv. fantasy sázkové hry³⁸ – tabulka 2-14.

tabulka 2-14: Provozovatelé on-line kurzových sázek a karetních her k 1. 1. 2017

On-line kurzové sázky		
Provozovatel	Sídlo	Webová adresa
3E Projekt	Ostrava	www.3eprojekt.cz *
Fortuna Game	Praha	www.ifortuna.cz
Chance	Beroun	www.chance.cz
Lucky Money	Praha	www.starliga.cz
Net and Games	Brno	www.kajotbet.cz
Sazka	Praha	www.sazkabet.cz
Slot Group	Karlovy Vary	www.startip.cz
Synot Tip	Uherské Hradiště	www.synottip.cz
Tipsport.net	Beroun	www.tipsport.cz
Victoria-Tip	Praha	www.victoriatip.cz
On-line karetní hry		
multigate	Olomouc	www.multilotto.cz
Synot Tip	Uherské Hradiště	www.synottip.cz

Pozn.: * K 15. 6. 2017 nebyl provoz hry zahájen.

Zdroj: MF (2017)

V průběhu r. 2017 jsou již udělována povolení k on-line provozování jiných hazardních her než kurzových sázek a karetních her. K 1. 5. 2017 získala společnost Loterie Korunka povolení k provozování číselné loterie přes internet (www.korunka.eu), Sazka k provozování okamžitých a číselných loterií přes internet a Fortuna Game k provozování technických her přes internet (www.ifortuna.cz). První zahraniční společností s povolením k provozování živé hry přes internet se stala firma Reel Spain Plc se sídlem na Maltě (www.pokerstars.cz).³⁹

2.2 Ekonomické ukazatele

2.2.1 Objem a struktura trhu s hazardními hrami

Trh s hazardními hrami v ČR monitoruje MF ve spolupráci s Generálním finančním ředitelstvím (GFR). Údaje za r. 2016 je nutné vnímat jako předběžné, neboť budou ještě ze strany MF upřesněny. Podle předběžných údajů hráči v r. 2016 prohráli v hazardních hrách v ČR celkem 39,3 mld. Kč, což představuje souhrnný hrubý příjem provozovatelů hazardních her. Do hazardních her hráči vložili 196,4 mld. Kč a na výhrách bylo vyplaceno 157,1 mld. Kč. Výše uvedené údaje o vložených a vyplacených částkách se týkají skutečně vložených a skutečně vyplacených peněz (tzv. in a out), jejich rozdíl je hrubým příjmem provozovatelů ze hry (a souhrnem částek prohraných hráči).⁴⁰

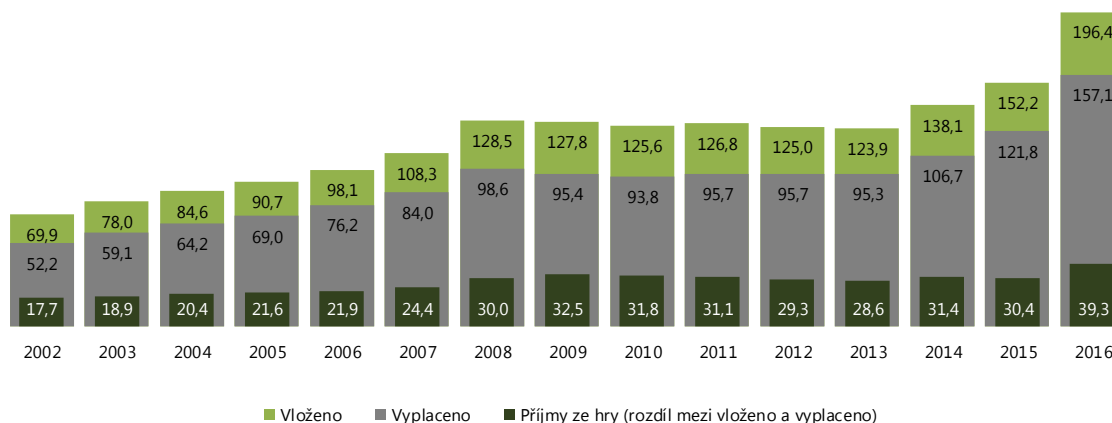
³⁸ Fantasy sázková hra je hazardní hra, ve které o výhře rozhoduje výsledek imaginárního sportovního týmu sestaveného hazardním hráčem ze skutečných sportovců, který je dán souhrnem jejich výkonu ve skutečných sportovních soutěžích. Předmětem sázky je počet bodů, který takto sestavený tým získá.

³⁹ <http://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/hazardni-hry/prehledy-a-statistiky/prehledy-legalnich-provozovatelu-whiteli/2017/seznam-legalnich-provozovatelu-hazardnic-28531> [2017-05-15]

⁴⁰ Jiné ukazatele, tzv. bet a win, zahrnují i ty peníze, které hráč vyhraje v průběhu hry, nenechá si je fyzicky vyplatit, ale zvýší si o ně svůj kredit pro další sázky.

V období 2002–2008 objem trhu s hazardními hrami (ve smyslu celkových vkladů hazardních hráčů do hry) kontinuálně rostl. Od r. 2009 je patrný dlouhodobý mírný pokles trvající až do r. 2013. Od r. 2014 objem peněz vložených do hry opět roste, v r. 2016 šlo o částku o 59 % větší než v r. 2013. Nejvyšší meziroční nárůst byl v r. 2016, kdy se celková částka vložená hráči do hry meziročně zvýšila o 29 %. Výše příjmů provozovatelů z hazardních her se od r. 2008 do r. 2015 pohybovala kolem 30 mld. Kč, v roce 2016 však došlo k jejímu meziročnímu navýšení o 29 % na 39,3 mld. Kč – graf 2-9.

graf 2-9: Objem trhu s hazardními hrami v ČR v l. 2002–2016, v mld. Kč



Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

Ekonomické ukazatele podle jednotlivých typů her v r. 2016 ukazuje tabulka 2-15, typy hazardních her evidované MF jsou seřazeny podle podílu jednotlivých typů na celkových příjmech ze hry (ekonomické ukazatele za r. 2013–2015 podle jednotlivých typů her jsou uvedeny v přílohách – tabulka 9-5 až tabulka 9-7). Nejvyšší podíl příjmů ze hry připadlo na VLT, které tvořily v r. 2016 přes 47 % hazardního trhu a utřily téměř 18,5 mld. Kč, což je o téměř 5,7 mld. Kč více než o rok dříve. Internetové kurzové sázky tvořily přes 13 % trhu s příjmem 5,2 mld. Kč a číselné loterie tvořily přes 12 % trhu s příjmem cca 4,8 mld. Kč. Následovaly VHP (12 %), kurzové sázky, živé hry v kasinu (obojí 4 %), okamžité loterie (3 %), EMR a LLS (obojí přibližně 2 %), ostatní typy her měly podíl menší než 1 %.

Příjmy ze všech zmíněných typů hazardních her se v r. 2016 zvýšily, procentuálně nejvíce v případě živých her v kasinu, a to o 54 % (resp. 0,5 mld. Kč). Razantně se zvýšily rovněž příjmy z VLT (44 %, 5,7 mld. Kč), okamžitých loterií (32 %, 0,3 mld. Kč), LLS (30 %, 0,2 mld. Kč.), EMR (28 %, 0,2 mld. Kč) a internetových kurzových sázek (25 %, 1,0 mld. Kč). Podíl VLT na trhu podle příjmů v procentech se zvýšil přibližně o 5 procentních bodů na 47 % celkových příjmů z hazardních her. Podíl číselných loterií a VHP klesl přibližně o 2 procentní body. U ostatních typů her nebyly změny výrazné.

Hráčům na VLT se v r. 2016 na výhrách vrátilo (tzv. výherní podíl) 74 % vkladů do hry, stejně jako v roce 2015. Hráčům číselných loterií bylo na výhrách vyplaceno 46 % objemu vložených sázek, což je o 4 % méně než o rok dříve. U internetových kurzových sázek tento podíl meziročně narostl o 1 procentní bod na 90 %. Výherní podíl byl nejvyšší u karetních turnajů v kasinu (91 %) a internetových kurzových sázek (90 %), nejnižší byl u číselných loterií (47 %).

tabulka 2-15: Celkový objem peněz vložených do hry a vyplacených na výhrách podle typu hry v r. 2016

Typ hazardní hry	Vloženo		Vyplaceno		Příjmy ze hry		Výherní podíl* (%)
	mil. Kč	Podíl (%)	mil. Kč	Podíl (%)	mil. Kč	Podíl (%)	
VLT	70 199	35,7	51 653	32,9	18 546	47,1	73,6
Internetové kurzové sázky	50 379	25,6	45 180	28,8	5 199	13,2	89,7
Číselné loterie	8 947	4,6	4 159	2,6	4 789	12,2	46,5
VHP	36 693	18,7	32 173	20,5	4 520	11,5	87,7
Kurzové sázky	7 020	3,6	5 522	3,5	1 499	3,8	78,7
Živé hry v kasinu	7 428	3,8	5 978	3,8	1 449	3,7	80,5
Okamžité loterie	2 591	1,3	1 465	0,9	1 126	2,9	56,5
EMR	7 856	4,0	6 899	4,4	957	2,4	87,8
LLS	2 954	1,5	2 136	1,4	818	2,1	72,3
Peněžité a věcné loterie	440	0,2	261	0,2	179	0,5	59,4
Karetní turnaje v kasinu	1 381	0,7	1 261	0,8	121	0,3	91,2
Interaktivní karetní turnaje	421	0,2	309	0,2	112	0,3	73,5
Ostatní hazardní hry	36	0,0	28	0,0	9	0,0	75,8
Dostihy	26	0,0	17	0,0	8	0,0	67,8
Bingo	29	0,0	21	0,0	7	0,0	75,0
Tomboły	8	0,0	5	0,0	4	0,0	59,5
Kostky	22	0,0	19	0,0	3	0,0	84,3
Totalizátorové hry	8	0,0	5	0,0	3	0,0	64,4
Celkem	196 439	100,0	157 091	100,0	39 348	100,0	80,0

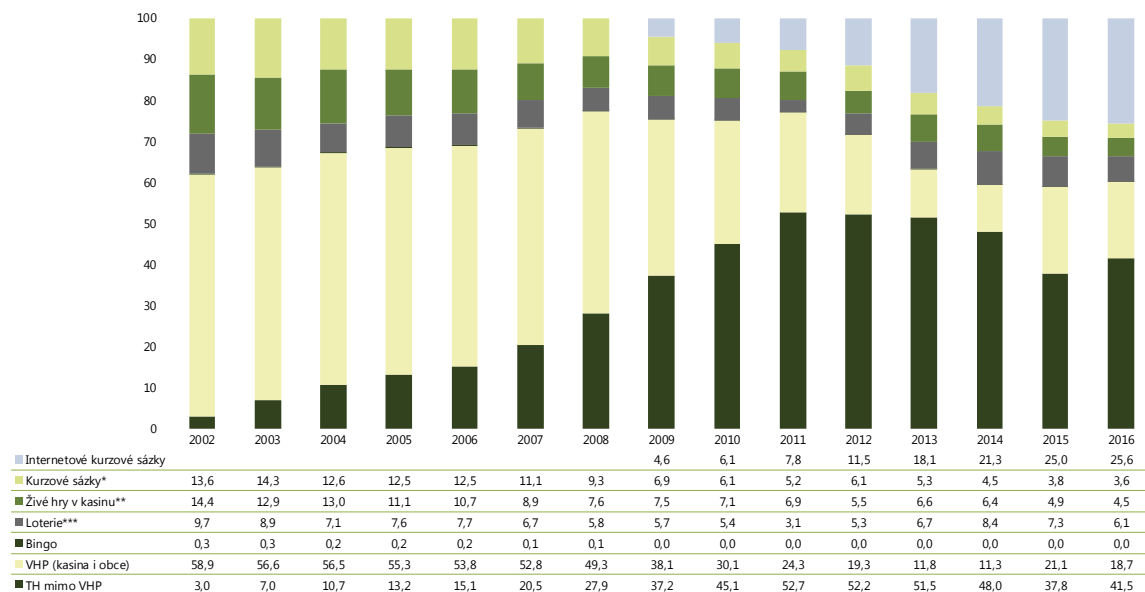
Pozn.: * podíl vyplaceno /vloženo

Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

Na vývoj podílu jednotlivých typů hazardních her na trhu se lze dívat jak podle toho, kolik hráči vložili do hry (kolik si vsadili), tak podle toho, jaké byly příjmy provozovatelů ze hry (kolik hráči prohráli).

Z hlediska objemu vkladů do hry (sázek) je patrný velký rozmach kurzového sázení, jehož podíl od r. 2008 značně roste. Zatímco v r. 2008 tvořilo kurzové sázení 9,3 % trhu, v r. 2016 to bylo již 29,2 %. Tento nárůst je způsoben zejména on-line kurzovým sázením, které v r. 2008 v ČR ještě prakticky neexistovalo, ale v r. 2016 již byla více než čtvrtina (25,6 %) všech peněz vsazena v on-line kurzových sázkách. Svoji dominanci na trhu od r. 2011 postupně ztrácí TH, jejichž podíl klesl ze 77,1 % v r. 2011 na přibližně 60 % v l. 2014–2016 (60,2 % v roce 2016). Roky 2014 a 2015 se však výrazně liší podílem VHP na trhu. Podíl VHP, který v l. 2002–2014 klesl z 58,9 % na 11,3 %, se v r. 2015 meziročně téměř zdvojnásobil (z 11,3 % na 21,1 %, nárůst byl pravděpodobně způsoben nárůstem počtu VHP v kasinech), v r. 2016 byl zaznamenán pokles na 18,7 %. Od r. 2002 dlouhodobě klesá podíl živých her v kasinu (z 14,4 % v r. 2002 na 4,5 % v r. 2016). Podíl loterií se mezi l. 2002 a 2011 snížil na třetinu (z 9,7 % na 3,1 %), poté tři roky rostl na 8,4 % v roce 2014, od té doby klesal až na 6,1 % v r. 2016 – graf 2-10.

graf 2-10: Vývoj podílů typů hazardních her na trhu podle vkladů do hry v l. 2002–2016



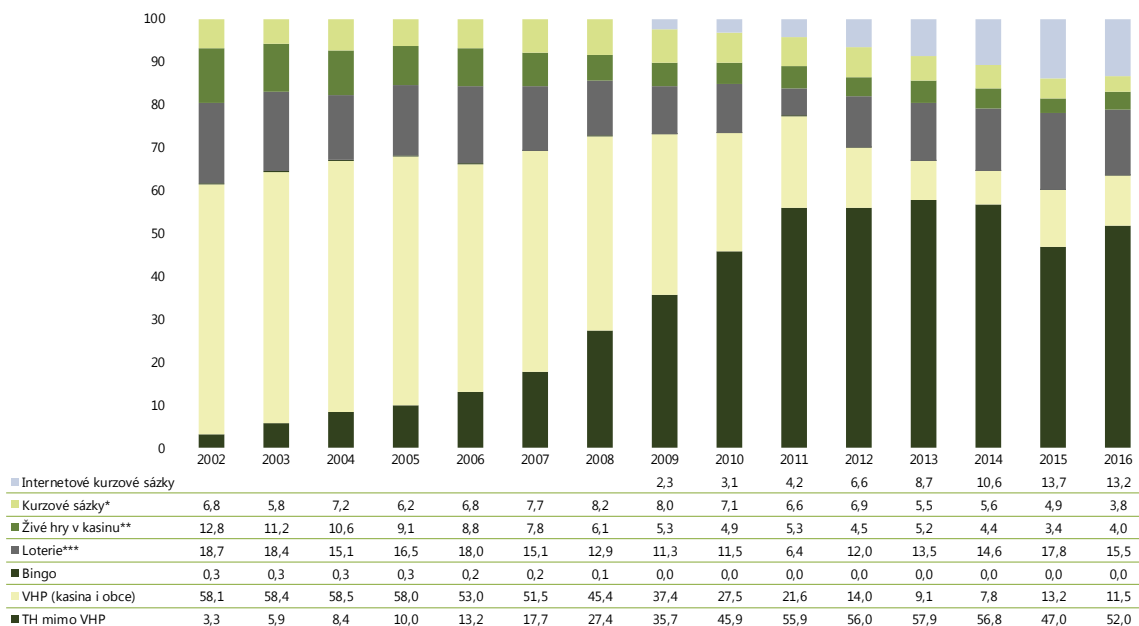
Pozn.: * Zahrnuje peněžitě a věcně loterie, tomboly, číselné loterie, okamžité loterie. ** Zahrnuje živé hry provozované v kasinu a karetní turnaje v kasinu. *** Zahrnuje kurzové sázky, dostihy a totalizátorové hry.

Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

Při pohledu na vývoj podílů jednotlivých typů hazardních her na trhu podle příjmů provozovatelů ze hry je patrný růst podílu loterií od r. 2011 do r. 2016. Podíl loterií od r. 2011, kdy byl na svém minimu (6,4 % všech příjmů ze hry), vzrostl v roce 2015 na nejvyšší hodnotu od r. 2007 (17,8 %), poté ale poklesl na 15,5 % v r. 2016. Podíl všech TH dohromady (tj. včetně VHP) rostl do r. 2011, kdy dosáhl svého maxima 77,5 %, poté následoval pokles až na 60,2 % v r. 2015. Mezi l. 2015 a 2016 se ale zvýšil na 63,4 %. TH tak stále ovládají téměř dvě třetiny trhu. Dlouhodobě klesá podíl kurzových sázek v kamenných pobočkách, zatímco od r. 2009 je patrný rychlý růst podílu internetových kurzových sázek, který se v l. 2015 a 2016 pohyboval mezi 13–14 % souhrnných příjmů ze hry. Podíl živých her v kasinu na příjmech dlouhodobě klesá, od r. 2002 kdy tvořil 12,8 %, poklesl v r. 2016 až na 4,0 %⁴¹ – graf 2-11.

⁴¹ Číslo se liší od čísla, jež uvádí tabulka 2-15, protože pro potřeby grafu vývoje trhu v čase byly živé hry v kasinu sjednoceny s karetními turnaji v kasinu do jedné kategorie – živé hry v kasinu.

graf 2-11: Vývoj podílů typů hazardních her na trhu podle příjmů ze hry v l. 2002–2016

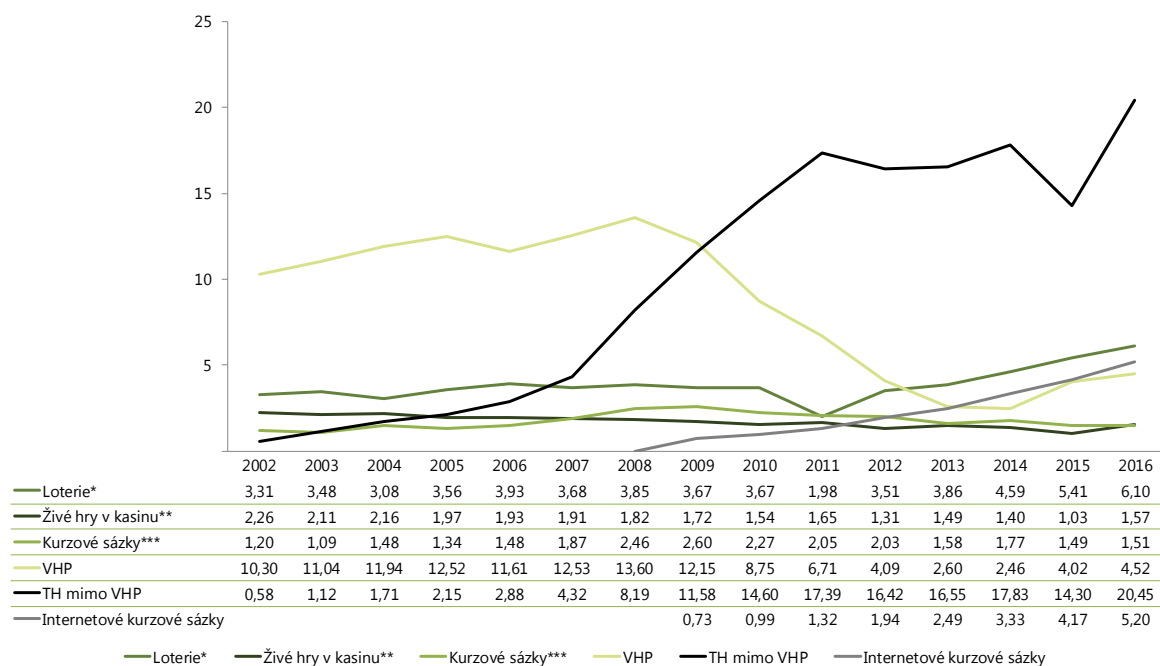


Pozn.: * Zahnuje peněžité a věcné loterie, tomboly, číselné loterie, okamžité loterie. ** Zahnuje živé hry provozované v kasínu a karetní turnaje v kasínu. *** Zahnuje kurzové sázky, dostihy a totalizátorové hry.

Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

Následující graf 2-12 znázorňuje vývoj trhu s hazardními hrami v posledních 15 letech podle typu her v absolutních hodnotách příjmů ze hry. Objem peněz, které hráči prohráli (příjmy provozovatelů) v internetových kurzových sázkách od roku 2008, kdy ještě nebyly evidovány, rychle roste: zatímco v l. 2009 a 2010 v nich hráči prohráli méně než 1 mld. Kč, v r. 2014 tato částka překročila 3 mld. Kč a v r. 2016 dosáhla 5,2 mld. Kč. Objem peněz ročně prohraných na VHP od r. 2008 klesl z 13,6 mld. Kč na 2,5 mld. Kč v r. 2014, v posledních dvou letech se zvyšoval až na 4,5 mld. Kč v r. 2016. Roční objem peněz prohraných v ostatních TH dlouhodobě roste. Nejrychleji rostl v l. 2007–2011 a největší meziroční nárůst byl zaznamenán v roce 2016, kdy po přechodném propadu v r. 2015 vzrostla tato částka z 14,3 mld. Kč na 20,4 mld. Kč, tedy o 6,1 mld. Kč (42,9 %). Objem peněz, který čeští hráči prohráli v loteriích, se od roku 2011 zvýšil z 2,0 mld. Kč na více než trojnásobek: 6,1 mld. Kč.

graf 2-12: Vývoj příjmů z vybraných typů hazardních her v l. 2002–2016, v mld. Kč



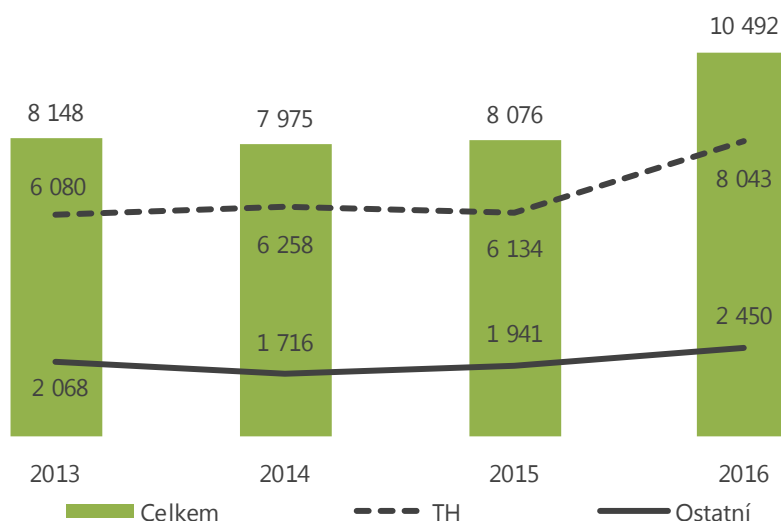
Pozn.: * Zahrnuje peněžité a věcné loterie, tomboly, číselné loterie, okamžité loterie. ** Zahrnuje živé hry provozované v kasinu a karetní turnaje v kasinu. *** Zahrnuje kurzové sázky, dostihy a totalizátorové hry.

Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

2.2.2 Odvody z hazardních her

V l. 2013–2015 se celkový objem odvodů z příjmů získaných provozováním hazardních her (*de facto* daně z hazardních her) pohyboval ve výši přibližně 8 mld. Kč. V r. 2016 došlo k výraznému zvýšení příjmů provozovatelů i ke zvýšení sazby odvodů, a to zejména pro TH. Daň z TH se zvýšila z 20 % na 28 % a denní poplatek za TH se zvýšil z 55 na 80 Kč, daň z ostatních hazardních her se zvýšila z 20 % na 23 %. To se promítlo do výrazného nárůstu celkového objemu odvodů na 10,5 mld. Kč v r. 2016, z toho 8,0 mld. Kč (77 %) bylo odvedeno z TH a 2,5 mld. Kč (33 %) z ostatních hazardních her. Došlo k meziročnímu navýšení celkových odvodů o 2,4 mld. Kč (29,9 %). Odvod z TH zaznamenal nárůst o 31,1 % (1,9 mld. Kč) a odvod z ostatních hazardních her vzrostl o 26,2 % (0,5 mld. Kč) – graf 2-13. Kromě toho provozovatelé číselných a okamžitých loterií a kurzových sázek ještě zaslali za r. 2016 Českému olympijskému výboru (ČOV) částku necelých 700 mil. Kč, tato možnost slevy na dani o dar poskytnutý ČOV existovala do konce r. 2016 – blíže viz kapitulu Zdanění hazardních her, str. 18. Příjmy veřejných rozpočtů z hazardního hraní v r. 2016 činily 992 Kč na 1 obyvatele. To bylo o 227 Kč více než v r. 2015.

graf 2-13: Odvody z TH a ostatních hazardních her v l. 2013–2016, v mil. Kč



Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

Obce jsou podle loterijního zákona příjemci části odvodů z hazardních her. V l. 2013–2015 jim připadlo 80 % odvodů z provozování TH a 30 % odvodů z provozování ostatních hazardních her. Do státního rozpočtu šlo 20 % odvodů z TH a 70 % z ostatních her. V r. 2016 došlo ke změně tohoto poměru u hlavního zdroje odvodů z hazardních her – u TH. Do státního rozpočtu šlo 37 % odvodů z TH místo předchozích 20 %. Spolu se zvýšením zdanění a nárůstem tržeb z TH se to projevilo ve výrazném nárůstu příjmů státu z TH, tento příjem se více než zdvojnásobil z 1,23 mld. Kč na 2,67 mld. Kč. I když se podíl, který dostávají obecní rozpočty, snížil z 80 % na 63 %, díky nárůstu tržeb a zvýšení daňové sazby dostaly obce v roce 2016 o 464 mil. Kč (10 %) více než v r. 2015. U ostatních hazardních her též výrazně narostly odvody jak do státního rozpočtu (o 357 mil. Kč, resp. 26 %), tak do obecních rozpočtů (o 152 mil. Kč, resp. 26 %).

V r. 2016 tak bylo odvedeno 4,39 mld. Kč do státního rozpočtu a 6,10 mld. Kč do obecních rozpočtů. Obecní rozpočty získaly 5,37 mld. (89 %) z TH a 0,74 mld. (11 %) z ostatních hazardních her. Vývoj příjmů z odvodů z hazardních her podle typu rozpočtu ukazuje tabulka 2-16.

tabulka 2-16: Odvody z hazardních her do státního rozpočtu a obecních rozpočtů v l. 2013–2016, v mil. Kč

Odvody z hazardních her	2013	2014	2015	2016
Rozpočty obcí				
> TH	4 878	5 015	4 905	5 369
> ostatní hazardní hry	621	512	583	735
> celkem	5 499	5 527	5 488	6 104
Státní rozpočet				
> TH	1 202	1 243	1 230	2 673
> ostatní hazardní hry	1 447	1 204	1 358	1 715
> celkem	2 650	2 447	2 587	4 388
Veřejné rozpočty celkem				
> TH	6 080	6 258	6 134	8 043
> ostatní hazardní hry	2 068	1 716	1 941	2 450
> celkem	8 148	7 975	8 076	10 492

Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

Celkové příjmy obecních rozpočtů z hazardu v r. 2016 rozdělené podle krajů ukazuje tabulka 2-17.

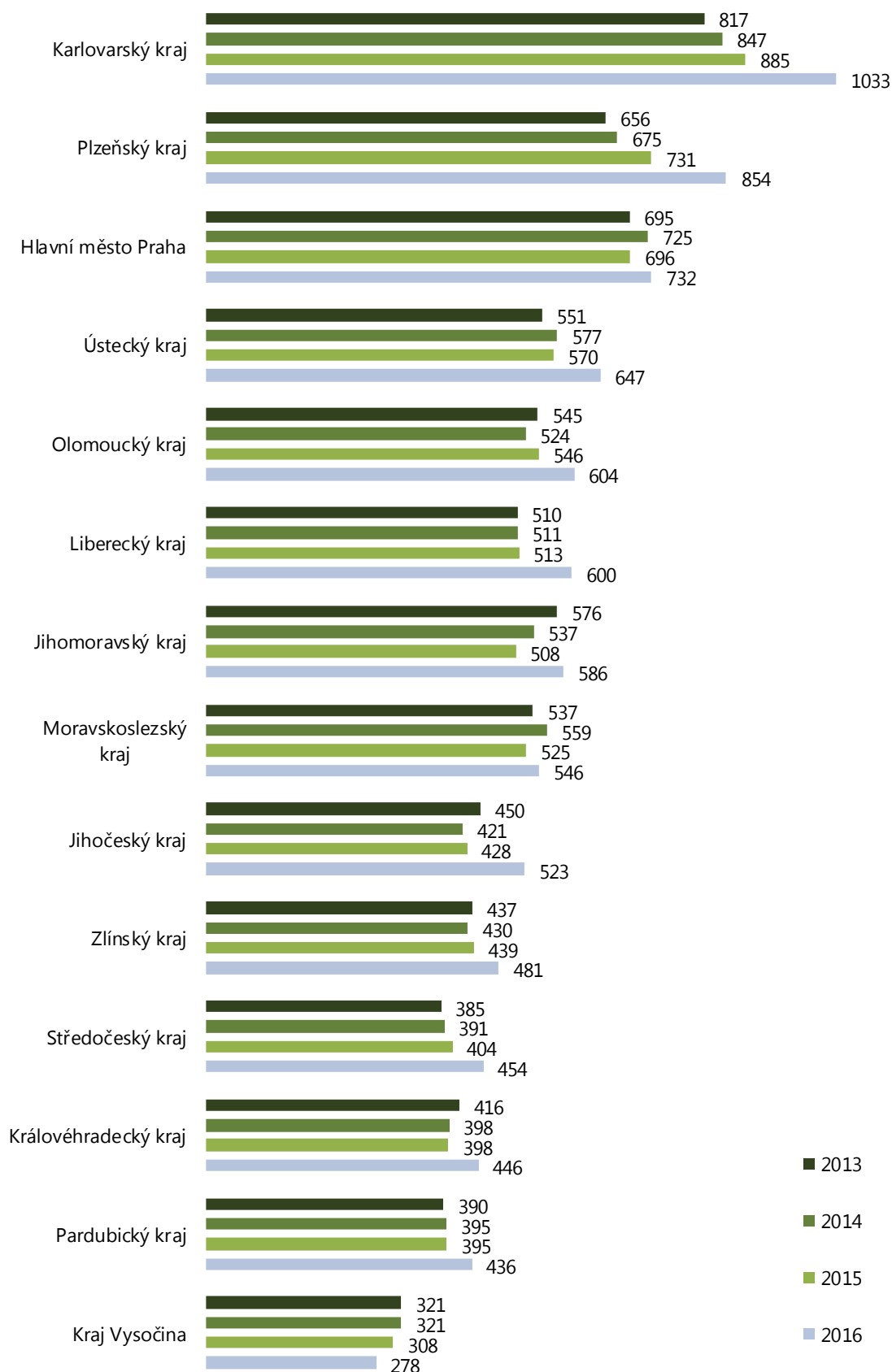
tabulka 2-17: Příjmy obecních rozpočtů z odvodů z hazardních her v r. 2016 podle krajů

Kraj	TH (mil. Kč)	Ostatní (mil. Kč)	Celkem (mil. Kč)	Celkem přepočteno na 1 obyvatele (Kč)
Hl. m. Praha	727	210	937	732
Středočeský	540	69	608	454
Jihočeský	299	35	334	523
Plzeňský	456	39	494	854
Karlovarský	291	16	307	1033
Ústecký	488	43	531	647
Liberecký	241	23	264	600
Královéhradecký	217	29	246	446
Pardubický	198	27	225	436
Vysočina	115	27	142	278
Jihomoravský	613	78	691	586
Olomoucký	350	33	383	604
Zlínský	250	30	281	481
Moravskoslezský	584	77	661	546
Celkem	5 369	735	6 104	-

Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

Nejvíce získala z odvodů z hazardního hraní Praha (937 mil. Kč). Následovaly obce v kraji Jihomoravském (691 mil. Kč), Moravskoslezském (661 mil. Kč) a Středočeském (608 mil. Kč). Při přepočtu na počet obyvatel byly příjemcem největších částek obce v kraji Karlovarském (1033 Kč na obyvatele), Plzeňském (854 Kč) a Praha (732 Kč). Obce v Kraji Vysočina získaly nejméně jak absolutně (142 mil. Kč), tak v přepočtu na 1 obyvatele (278 Kč). U všech krajů s výjimkou Vysočiny, kde se celkové příjmy obcí meziročně snížily o 10 %, došlo v r. 2016 k nárůstu příjmů u všech krajů. Kromě krajů Zlínského, Moravskoslezského a Prahy tento meziroční růst navíc přesáhl 10 %, v případě kraje Jihočeského dosáhl 22 %. Nárůst je patrný zejména u krajů Karlovarského a Plzeňského, v případě druhého jmenovaného došlo k navýšení celkového příjmu obcí od r. 2013 téměř o třetinu (30 %) – graf 2-14.

graf 2-14: Příjmy obecních rozpočtů z odvodů z hazardních her v přepočtu na obyvatele v l. 2013–2016, podle krajů, v Kč



Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

Nejvyšší příjmy do obecních rozpočtů z odvodů z hazardního hraní na obyvatele vykazují obce v okresech Znojmo a Domažlice, jejich průměrné obecní příjmy dosahují či přesahují hodnotu

2,5 tis. Kč na 1 obyvatele. Mezi okresy s vysoce nadprůměrnými obecními příjmy na hlavu patří dále Český Krumlov, Cheb, Tachov, Prachatice a Teplice – tabulka 2-18. Ve všech případech jde o okresy na hranicích s Německem nebo Rakouskem, ve kterých příjmy na obyvatele byly vyšší než 1000 Kč a meziročně vzrostly o více než 10 %; v okrese Znojmo dokonce o téměř polovinu a v okresech Český Krumlov, Tachov a Prachatice přibližně o třetinu. Ve všech případech jde o okresy s největší nabídkou TH a her v kasinu na počet obyvatel – graf 2-3.

Příjmy z odvodů z hazardních her do obecních rozpočtů podle okresů v letech 2013–2016 uvádí tabulka 9-8.

tabulka 2-18: Okresy s nejvyššími příjmy obecních rozpočtů z odvodů z hazardních her na 1 obyvatele v l. 2013–2016, v Kč

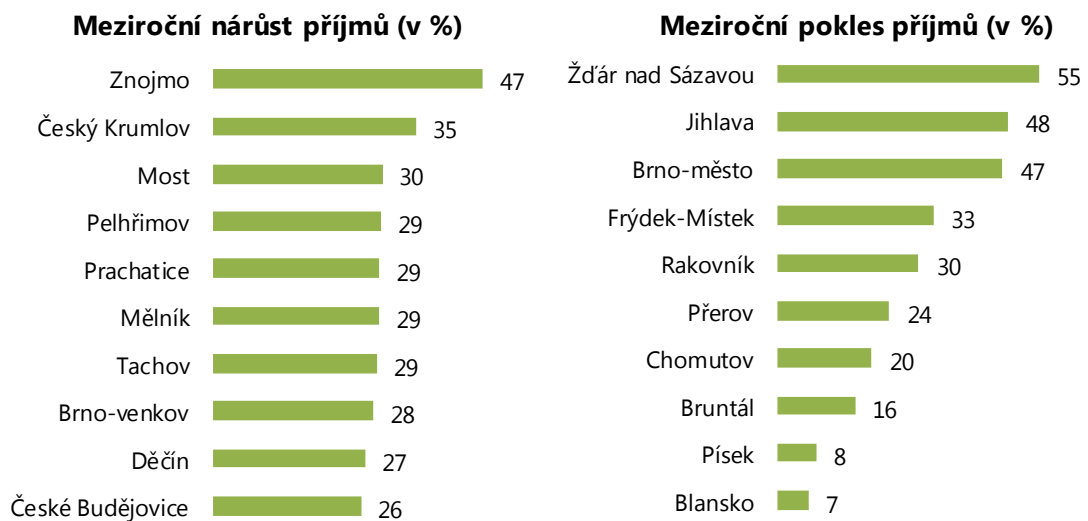
Okres	2013	2014	2015	2016	Změna 2015/2016 (%)	Změna 2013/2016 (%)
Znojmo	1 227	1 468	1 782	2 626	47	114
Domažlice	1 458	1 780	2 131	2 489	17	71
Český Krumlov	1 070	1 072	1 157	1 568	35	46
Cheb	1 076	1 152	1 254	1 548	23	44
Tachov	1 013	1 039	1 092	1 405	29	39
Prachatice	478	524	902	1 165	29	144
Teplice	683	813	974	1 079	11	58
Plzeň-město	827	791	828	964	16	17
Sokolov	710	777	813	951	17	34
Ostrava-město	833	863	798	918	15	10

Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

Nejrychleji rostly příjmy obecním rozpočtům v okrese Prachatice (meziroční nárůst o 47 %). Následoval okres Český Krumlov s nárůstem přibližně 35 % a okres Most (30 %). Kromě nárůstu v příhraničních okresech je zajímavý také růst v okrese Brno-venkov, který je způsoben zákazem provozu TH v Brně a přesunem TH za hranice města Brna. Na nárůstu se podílela i zvýšená daň z TH. Naopak k největšímu meziročnímu poklesu souhrnných obecních příjmů z hazardních her došlo v okresech Žďár nad Sázavou, Jihlava a Brno-město, a to přibližně o polovinu. Ve všech třech případech okresní města zakázala provoz TH na svém území. Přibližně o třetinu klesly obecní příjmy v okresech Frýdek-Místek a Rakovník – graf 2-15.

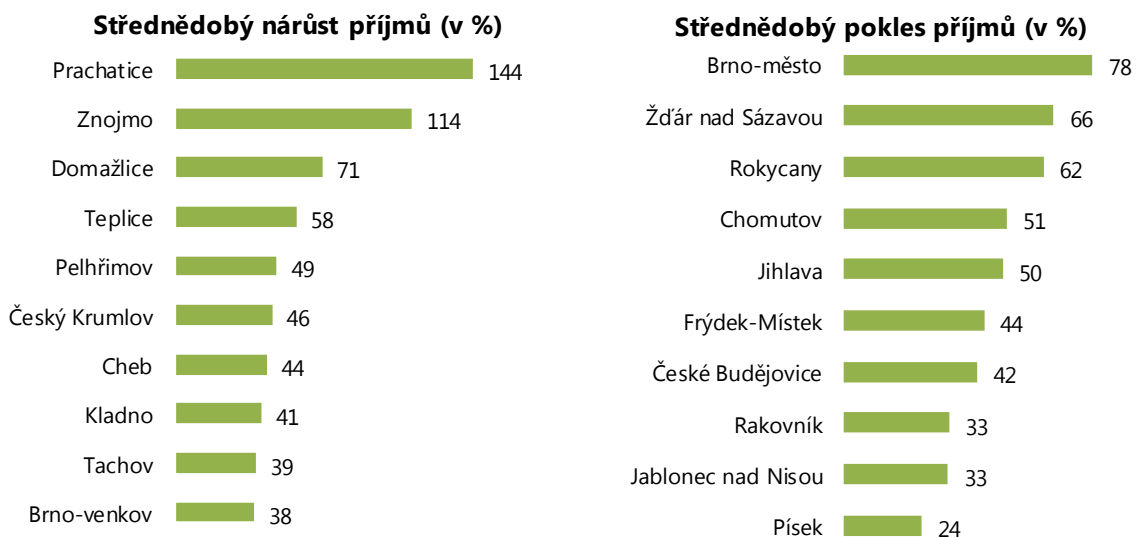
Z hlediska střednědobé změny příjmů obecních rozpočtů od r. 2013 se v okresech Prachatice a Znojmo celkové příjmy obcí z odvodů z hazardního hraní více než zdvojnásobily, v okrese Prachatice došlo dokonce k nárůstu o 144 %. O více než polovinu se příjmy zvýšily ještě v okresech Domažlice a Teplice. Naopak nejvíce se ve střednědobém horizontu snížily příjmy z odvodů v Brně, a to o téměř 80 %, o dvě třetiny v okrese Žďár nad Sázavou. O polovinu nebo více klesly také příjmy obcí v okresech Rokycany, Chomutov a Jihlava – graf 2-16. Podrobné údaje o příjmech z odvodů hazardních her v jednotlivých okresech v l. 2013–2016 jsou uvedeny v příloze – tabulka 9-8.

graf 2-15: Okresy s největším meziročním nárůstem a poklesem příjmů obecních rozpočtů z odvodů z hazardních her na 1 obyvatele v r. 2016, v %



Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

graf 2-16: Okresy s největším nárůstem a poklesem příjmů obecních rozpočtů z odvodů z hazardních her na 1 obyvatele mezi l. 2013 a 2016 (střednědobý), v %



Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

Největší poklesy lze zaznamenat tam, kde obecní zastupitelstva začala hazard výrazně regulovat. Největší nárůsty jsou evidovány v obcích v příhraničních okresech s Rakouskem a Německem.

2.2.3 Společenské náklady na problémové hráčství

Poslední odhad společenských nákladů hazardu za r. 2012 provedlo Psychiatrické centrum Praha (Winkler a kol., 2014). Celkový objem společenských nákladů byl vyčíslen na 14,2–16,1 mld. Kč, z nichž většinu ve výši 71–75 % tvořily nehmotné náklady (emoční újma a utrpení hráčů a jejich blízkých).

Centrum ekonomických a tržních analýz (CETA) provedlo revizi odhadu Psychiatrického centra Praha a dospělo k vlastnímu odhadu společenských nákladů za r. 2012 ve výši 5,3–5,7 mld. Kč, přičemž odečetlo především nehmotné náklady spojené se sebevraždami hazardních hráčů ve výši 8,5 mld. Kč (Schwarz a kol., 2015). K nižšímu odhadu společenských nákladů ve výši 6,2–7,9 mld. Kč dospěl rovněž Kaisner (2015) ve své diplomové práci.

2.3 Reklama a marketing

Zákonná regulace reklamy na hazardní hraní v posledních letech zesílila – blíže viz kapitolu Reklama na hazardní hraní, str. 18. Reklama na hazardní hry je rovněž ovlivněna samoregulačními opatřeními na straně provozovatele hazardních her nebo poskytovatele reklamy. Například sociální síť Facebook má vlastní vnitřní normu pro zadávání reklamy, podle které schválená reklama propagující hazardní hry nesmí cílit na osoby mladší 18 let a prezentovat hazard jako příležitost k výdělku či alternativu k zaměstnání.⁴² V omezené míře se k principům zodpovědných reklamních praktik hlásí také někteří provozovatelé hazardních her. Z provozovatelů hazardních her v ČR je pouze společnost Sazka členem Rady pro reklamu, což je sdružení subjektů zavazujících se k dodržování etických pravidel v reklamě, včetně těch, na něž se legislativa nevztahuje,⁴³ a též členem Světové loterní asociace, která mimo jiné prosazuje principy tzv. zodpovědného hraní.⁴⁴

V ČR se objevuje reklama na hazardní hry ve všech typech komunikačních médií – v tisku, rozhlasu, televizi, formou venkovní reklamy a na internetu. S narůstajícím počtem her on-line lze očekávat také nárůst podílu reklamy na internetu. Společnost Tipsport i Fortuna připravily v r. 2016 reklamní kampaň na propagaci svých on-line kasin.⁴⁵ Velcí celostátní i lokální provozovatelé hazardu jsou aktivní také v prostředí sociálních sítí (Facebook, Instagram atd.), kde navazují kontakt s uživateli.

Jako součást marketingové strategie se provozovatelé všech typů hazardní her snaží motivovat hráče k účasti na hře pomocí nejrůznějších soutěží či nabídnutím výhod. To je patrné i u provozovatelů heren a kasin. Například síť kasin Merkur, která má v ČR 23 poboček, realizovala v první polovině r. 2017 marketingovou kampaň ve svých provozovnách, založenou na osobě pana Štítky a jeho asistentky.⁴⁶ Soutěžním úkolem bylo uhodnout počet čtyřlístků na obleku pana Štítky, výhrou byl např. zájezd do Las Vegas – obrázek 2-1.

obrázek 2-1: Pan Štítko a jeho asistentka nabízející výhry v řetězci kasin Merkur



Zdroj: <https://www.facebook.com/MerkurCasinoCR/photos/a.719730631378307.1073741828.716438241707546/1866167833401242/?type=3c> [2017-06-14]

Stejný řetězec kasin nabízel dopravu zdarma z jedné provozovny v Praze, na niž se vztahovala povinná zavírací doba, do jiné provozovny, kde bylo možné hrát 24 hodin denně⁴⁷ – obrázek 2-2.

⁴² <https://cs-cz.facebook.com/policies/ads> [2017-06-05]

⁴³ <http://www.rpr.cz/cz/clenove.php> [2017-06-05]

⁴⁴ <https://www.sazka.cz/zodpovedne-hrani/svetova-loterni-asociace> [2017-06-06]

⁴⁵ <http://www.mediar.cz/reklame-se-otvira-novy-segment-online-kasina/> [2017-06-11]

⁴⁶ <https://www.facebook.com/MerkurCasinoCR/photos/a.719730631378307.1073741828.716438241707546/1866167833401242/?type=3> [2017-06-07]

⁴⁷ <https://www.facebook.com/MerkurCasinoCR/photos/a.719730631378307.1073741828.716438241707546/>

Podobná strategie (úhrada cestovních nákladů na dopravu do kasina) se objevila rovněž v Brně (Škařupová a kol., 2017) – blíže viz kapitolu Regulace na obecní úrovni, str. 19.

obrázek 2-2: Nabídka řetězce kasin Merkur na odvoz do jiného kasina po konci zavírací doby



Zdroj: <https://www.facebook.com/MerkurCasinoCR/photos/a.719730631378307.1073741828.716438241707546/1841405305877495/?type=3&theater> [2017-04-18]

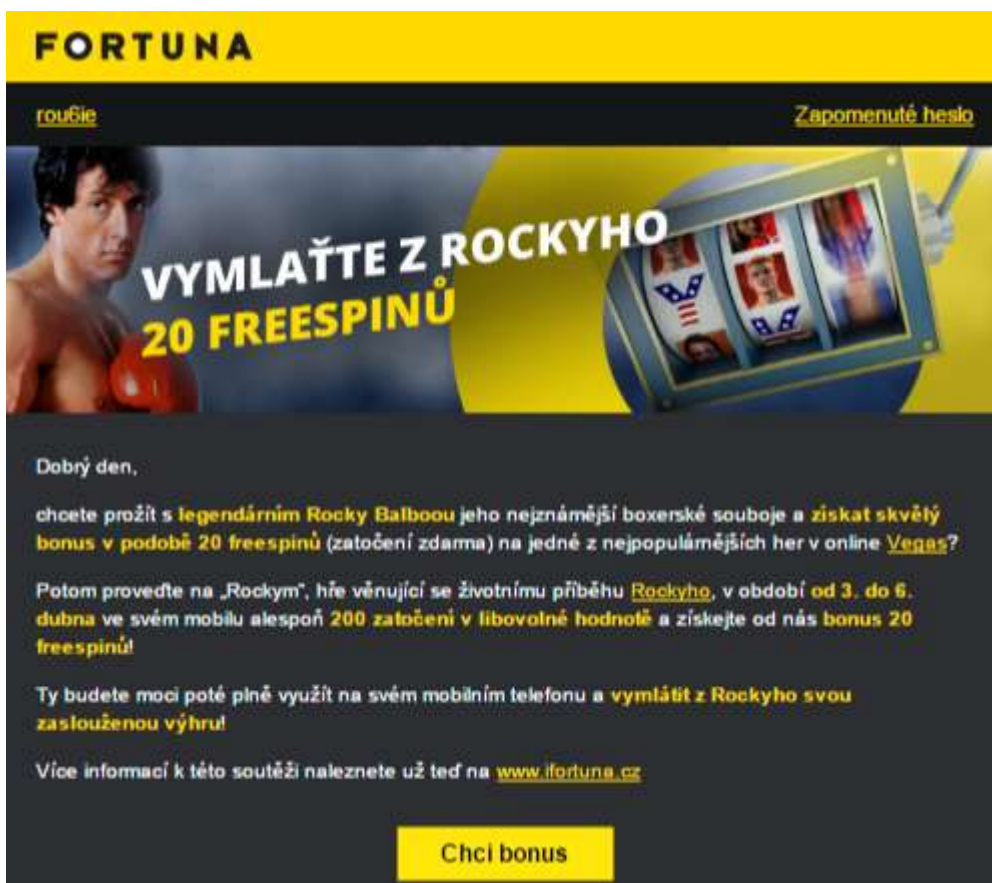
Fortuna byla první společností, která v r. 2017 dostala od MF povolení provozovat TH on-line. Fortuna zahájení nabídky on-line TH doprovázela reklamní kampaní, jejíž součástí byla snaha přilákat hráče kurzových sázek k hraní on-line TH. V rámci reklamní kampaně umístila upoutávku na on-line kasino nazvané Vegas na úvodní stránku ifortuna.cz (navštěvovanou kurzovými sázkaři) a pravidelně zasílala reklamní sdělení zaměřená na jednotlivé on-line TH do e-mailových schránek kurzových sázkařů zaregistrovaných u Fortuny – obrázek 2-3 a obrázek 2-4. Hráčům, kteří si založí kasinový účet, byl při splnění podmínek nabízen uvítací bonus ve výši až 25 000 Kč.

obrázek 2-3: Úvodní stránka společnosti Fortuna v období reklamní kampaně online TH Vegas



Zdroj: www.ifortuna.cz [2017-04-18]

obrázek 2-4: Reklamní e-mail rozesílaný hráčům zaregistrovaným u společnosti Fortuna



Zdroj: archiv NMS

Zatímco zákon o regulaci reklamy zakazuje vyvolávání dojmu, že hazardní hraní může být regulérním zdrojem příjmů, nezabývá se situací, kdy reklama na hazardní hry vytváří dojem, že hraní hazardních her přispívá ke společenskému úspěchu či sexuální atraktivitě. Někteří provozovatelé k propagaci hazardních her využívají nahotu a sexualitu – obrázek 2-5.

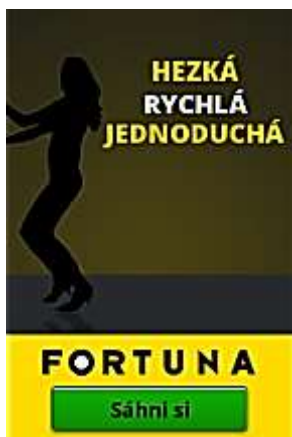
obrázek 2-5: Příklad reklamy na hazardní hru využívající nahotu a sexualitu



Zdroj: http://www.pokerarena.cz/rubriky/aktuality/soutez-o-vstupenku-do-rebuy-stars-casina_8508.html [2017-06-11]

Také se objevuje jazykový sexismus, tj. dvojsmyslné sexuální narážky. V r. 2016 byla společnost Fortuna nominována na anticenu Sexistické prasátečko za použití dvojsmyslného sloganu „Hezká, rychlá, jednoduchá“⁴⁸ – obrázek 2-6.

obrázek 2-6: Reklama Fortuny na mobilní aplikaci k sázení on-line



Zdroj: <https://archiv.prasatecko.cz/fortuna/> [2017-06-14]

Provozovatelé hazardních her se snaží zlepšit svou image také prostřednictvím sponzoringu soutěží krásy, charitativních akcí, významných sportovních událostí, automobilových závodů nebo expedicí do přírody.⁴⁹ Také existuje případ, kdy řetězec kasin Bonver sponzoroval zdravotnické zařízení pro děti v Jihomoravském kraji.⁵⁰ Sponzoring míst a událostí spojených s osobami mladšími 18 let, může u nezletilých vyvolat pozitivní postoj k hazardnímu hraní.

⁴⁸ <https://archiv.prasatecko.cz/fortuna/> [2017-06-11]

⁴⁹ <http://www.bonverpraha.cz/novinky/expedice-amazonie-2015-krest-kalendare-jakuba-ludvika/>, <http://www.bonverpraha.cz/novinky/uspech-tymu-bonver-dakar-project/>, <https://www.synot.cz/doc/senator-ivo-valenta-navysil-podporu-sportu-v-regionu-na-35-milionu> [2017-06-08]

⁵⁰ <http://www.detskecentrumzn.cz/sponzori> [2017-06-08]

Zejména sport je výrazně spojen s reklamními, marketingovými aktivitami a politikou společenské zodpovědnosti provozovatelů hazardních her. V r. 2016 koupil Tipsport společnost BPA, která je výhradním marketingovým partnerem české hokejové extraligy.⁵¹ Společnost Tipsport také najala hostesky k aktivnímu oslovování návštěvníků sportovních zápasů – kdo se prokázal tiketem vsazeným on-line nebo na kamenné provozovně, dostal drobnou odměnu.

Každoročně se v ČR vydávají stírací losy zjevně cílicí na děti. Na tento jev upozornila VZ 2014 a VZ 2015. Na přední straně dětské losy zobrazovaly zvířecí motivy a v názvech používaly zdrobněliny. V r. 2016 společnost Tipsport změnila název dětských losů z „veselá zvířátka“ na „maxi veselá zvířátka“, přičemž tyto losy existují ve 3 různých provedeních – pes, hroch a žirafa.⁵² Pro dětské losy je charakteristická nízká pořizovací hodnota. Společnost Fortuna vydává mimo losů se zvířecími motivy od r. 2015 také sérii losů Kapesné, což je výraz obecně užívaný pro finanční zdroje získávané dětmi a nezletilými od rodičů – obrázek 2-7. Od r. 2017 by již losy cílicí na děti a mladistvé neměly být podle ZHH povolovány.

obrázek 2-7: Příklady stíracích losů cílicích na děti




Zdroj: <http://www.loteriefortuna.cz/stiraci-losy/losy-za-50-kc/kapesne/>, <https://stiracilosy.tipsport.cz/detail/27/maxi-vesela-zviratka>, <https://m.sazka.cz/losy/stiraci-losy/osliku-otres-se> [2017-06-11]


Dostupnost stíracích losů v ČR je velmi vysoká. Losy se dají koupit snadno ve vybraných trafikách, na čerpacích stanicích nebo v maloobchodních prodejnách. Jsou dostupné také na pobočkách České pošty, kde je aktivně nabízejí zaměstnanci při vyřizování poštovních a jiných služeb. Česká pošta dále nabízí provozovatelům hazardních her možnost umístit reklamu na platební doklady – obrázek 2-8.

⁵¹ http://hokej.idnes.cz/hokejova-extraliga-tipsport-koupil-marketingovou-agenturu-bpa-jezek-rozhovor-g0m-/hokej.aspx?c=A160301_161042_hokej_bem [2017-06-11]

⁵² <https://stiracilosy.tipsport.cz/detail/27/maxi-vesela-zviratka> [2017-06-10]

obrázek 2-8: Reklamní kampaň na hazardní hry společnosti Sazka prostřednictvím České pošty v r. 2016

50276				Platební doklad SIPO - Hotovost		
Poštovní číslo			Společnost	Podpisové číslo	Podpisová data	Podpisová kontrolní číslo
		99496/2 100219	Hotovost	77	252 49/20	1
Průběh		30.06.2016	Platební období	Červen 2016	Podpisová a číslo SIPO	2
					viz zadní strana	SPOUŠŤACÍ ČÍSLO a specifický symbol
Průběh						3
						Číslo a Kč =1300.00=
Číslo poplatku	Číslo	Název poplatku	Číslo	Číslo	Číslo	Číslo
1	1110.00	Elektrina	ČEZ			
5	45.00	CRo - poplatek				
6	135.00	ČT - poplatek				
306	10.00	Úhrada poštů za	platbu provedl JPÚ			
<p>Platba „JPÚ“ musí být na účet ČP připsána nejpozději poslední pracovní den měsíce. Platbu v hotovosti lze uhradit nejpozději poslední den měsíce.</p>						
<p>ZOBECŇTE SVĚ ZKUSITOSTI NA ČESKÉ PŮSTĚ</p> <p>provozní místa Hodiny prac. dobu 37,5 hod. Křídlo dovolené stravování a další služby</p>				<p>NANÍZME VOLNÁ PRACOVNÍ MÍSTA:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kariéra pro novou, ležící práci • Dostupnost v různých částech ČR (až do 100 km) • Platba v rozmezí od 35 Kč • Práce nově vzniklé <p>Více informací na www.pocista.cz</p>		



**PŘISTANE U VÁS NOVÝ SUPERB?
ZA PLNÝ TIKET LUXUSNÍ LIMUZINA**

V každém slosování Sportky můžete od 13. 5. do 24. 6. vyhrát vůz Škoda Superb.

VSAĎTE SI NA VŠECH PŘEPÁŽKÁCH ČESKÉ PŮSTY.

SPORTKA SAZKA

Zdroj: archiv NMS

Někteří provozovatelé hazardu vstupují do oblasti vydávání tištěných a internetových médií, poskytování televizních přenosů a rozhlasového vysílání. Např. společnost Penta vlastní Fortunu ovládá mediální skupinu Vltava-Labe-Press.⁵³ Vlastník skupiny Synot vlastní podíly ve společnostech Our Media (vydavatel on-line deníku Parlamentní listy) a TV Praha.⁵⁴ Někteří provozovatelé kurzových sázek poskytují registrovaným hráčům možnost sledovat sportovní přenosy on-line, přičemž v nabídce se ročně objeví až několik tisíc sportovních přenosů.⁵⁵ Řetězec kasin provozuje Rádio Merkur, které vysílá po celý den s průběžnými moderovanými vstupy. Rádio Merkur vzniklo jako nadstandardní služba pro hráče, avšak poslech rádia je dostupný on-line i široké veřejnosti.⁵⁶

⁵³ <http://www.pentainvestments.com/cs/investments/project/vltava-labe-media-6ihetQ.aspx> [2017-06-11]

⁵⁴ <https://www.mediaguru.cz/2015/04/valenta-jde-vyrazneji-do-medii-vstupuje-do-parlamentnich-listu/>, http://ekonomika.idnes.cz/valenta-kupuje-televizi-08g-/ekonomika.aspx?c=A160307_191246_ekonomika_rts [2017-06-11]

⁵⁵ https://www.tipsport.cz/tv#onlyWithStream=0&onlyWithTracker=0&onlyWithMassContest=0&sortOfMatches=COMPETITION_SPORT, https://www.chance.cz/tv#onlyWithStream=0&onlyWithTracker=0&onlyWithMassContest=0&sortOfMatches=COMPETITION_ON_SPORT, https://www.ifortuna.cz/cz/sazeni/produkty/cl_content/stream.html [2017-06-11]

⁵⁶ <http://www.abradio.cz/radio/196/radio-merkur/> [2017-06-11]

3

3 Hazardní hraní v populaci

3.1 Úvod

V ČR jsou každoročně k dispozici výsledky týkající se zkušeností s hazardním hraním v obecné populaci ze dvou omnibusových šetření Prevalence užívání drog v populaci ČR a Výzkum názorů a postojů občanů k problematice zdravotnictví a zdravého způsobu života. Ve čtyřletých intervalech realizuje NMS celopopulační studii Národní výzkum užívání návykových látek na náhodně vybraném reprezentativním vzorku dospělé populace ČR – výsledky týkající se hazardního hraní jsou k dispozici za r. 2012 a 2016.

V populaci dospívajících je ve čtyřletých intervalech prováděna studie ESPAD, která od r. 2015 obsahuje podrobný modul zaměřený na hazardní hraní. Za r. 2016 jsou navíc k dispozici výsledky studie obdobného rozsahu, která byla v ČR realizována s cílem ověřit výsledky studie ESPAD z r. 2015.

Ve dvouletých intervalech je realizována studie na reprezentativním vzorku osob ve výkonu trestu odnětí svobody, která od r. 2012 obsahuje rovněž otázky na hazardní hraní.

Mimo výše uvedené zdroje jsou na regionální nebo na lokální úrovni různými subjekty nesystematicky prováděny studie menšího rozsahu.

3.2 Míra hazardního hraní v dospělé populaci

3.2.1 Národní výzkum užívání návykových látek 2016

Na podzim 2016 realizovalo NMS ve spolupráci s agenturou MindBridge Consulting celopopulační studii na reprezentativním vzorku populace ve věku 15+ let s názvem Národní výzkum užívání návykových látek 2016 (Národní výzkum 2016), která metodologicky navazuje na studii obdobného rozsahu realizovanou v roce 2012. Celkem bylo ve studii osloveno 6235 domácností, konečný výběrový soubor dotázaných tvořilo celkem 3601 respondentů (míra response po vyloučení domácností a respondentů, kteří nespĺňovali kritéria zařazení do studie, dosáhla 57,8 %). Šlo o čtyřstupňový⁵⁷ stratifikovaný výběr respondentů. Data byla sbírána prostřednictvím osobních rozhovorů tazatele s respondentem za použití papírového dotazníku (PAPI, pen-and-paper interview) (Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting, 2016).

Studie byla primárně zaměřena na rozsah užívání legálních a nelegálních návykových látek v obecné populaci. Součástí dotazníku byl blok 25 otázek věnovaný hraní hazardních her, vzorcům a kontextu hraní, včetně 2 škál na screening problémového hráčství (Problem Gambling Severity Index – PGSI a Lie/bet) – blíže viz kapitolu Problémové hráčství, str. 105.

V Národním výzkumu 2016 bylo odděleně sledováno hraní hazardních her v kamenných provozovnách a na internetu. V rámci hraní her v kamenných provozovnách byla zjišťována zkušenost i aktuální hraní (v horizontu posledních 12 měsíců a posledních 30 dnů) na zařízeních typu automaty (tj. VHP, VLT, kvízomaty a slevostroje), hraní na jiných technických zařízeních (např. EMR, elektronický karetní stůl nebo kostky), kurzové sázky v sázkových kancelářích uzavřené před zahájením události (např. na sport nebo společenskou událost) a live sázky uzavírané v průběhu sportovního utkání, živé hry v kasinu (např. živá ruleta, karetní hry nebo kostky) a účast na číselných loteriích (např. Sportka, Šťastných 10, Euromiliony, Lotto), včetně stíracích losů. Pro jednotlivé typy her byl sledován věk první zkušenosti s hazardní hrou a pro hry v kamenných

⁵⁷ Prvním stupněm byl výběr 476 obcí z předem nadefinovaných strat na základě krajů a velikostní kategorie sídel, druhým krokem byl náhodný výběr 750 startovacích adres v těchto obcích, třetím stupněm byla náhodná procházka, jejímž výsledkem byl výběr domácností. Ve čtvrtém kroku byli v domácnosti náhodně vybráni respondenti s nejbližším dnem narození (ve věku 15+ let).

provozovných obecně byla zjišťována frekvence hraní, průměrná měsíční bilance hraní v posledních 12 měsících, obnos, se kterým respondent hrál v jednom dni, a obvyklý čas strávený hraním hazardních her v kamenných provozovných.

V rámci hraní her na internetu byla obdobně zjišťována zkušenost i aktuální hraní (v horizontu posledních 12 měsíců a posledních 30 dnů) her typu automaty, hraní pokeru, rulety nebo jiné karetní nebo kasinové hry, kurzové sázky uzavřené před zahájením události (např. na sport nebo společenskou událost) a live sázky uzavírané v průběhu sportovního utkání a sázení v číselných loteriích (např. Euromillions, EuroLotto, iLotto, Mega Millions). Stejně jako u her v kamenných provozovných byl pro jednotlivé typy her hraných na internetu sledován věk první zkušenosti s hazardní hrou a pro hry na internetu obecně byla zjišťována frekvence hraní v posledních 12 měsících a v posledních 30 dnech, průměrná měsíční bilance hraní v posledních 12 měsících, obnos, se kterým respondent hrál v jednom dni, a obvyklý čas strávený hraním hazardních her na internetu.

Respondenti mohli uvést současně více odpovědí, což umožnilo podrobnější analýzu různých typů hazardních her. Sloučením některých typů hazardních her byly vytvořeny širší kategorie hráčů:⁵⁸

- hazardní hry v kamenných provozovných – skupina hráčů jakékoli sledované hazardní hry,
 - hazardní hry v kamenných provozovných bez loterií a drobných sázek – podskupina hráčů jakékoli hazardní hry ze sledovaného výčtu s vyloučením těch osob, které uvedly pouze číselné nebo okamžité loterie,
 - technické hry (TH) v kamenných provozovných – podskupina hráčů na TH typu automaty (tj. VHP, VLT, kvízomaty a slevostroje) a na jiných TH (např. EMR, elektronický karetní stůl nebo kostky),
- hazardní hry na internetu – skupina hráčů jakékoli sledované on-line hazardní hry,
 - hazardní hry na internetu bez loterií – podskupina hráčů jakékoli hazardní hry on-line s vyloučením těch osob, které uvedly pouze číselné nebo okamžité loterie,
 - kurzové a live sázky na internetu – podskupina hráčů on-line kurzového sázení a live sázek na internetu.

Kombinací dále vznikly kategorie:

- hazardní hry celkem – skupina hráčů jakékoli sledované hazardní hry,
- hazardní hry bez loterií a drobných sázek – skupina hráčů jakékoli sledované hazardní hry ze sledovaného výčtu s vyloučením těch osob, které uvedly pouze číselné nebo okamžité loterie.

Tam, kde bylo možné zkombinovat jednotlivé typy her hrané v kamenných provozovných nebo na internetu, vznikly následující kategorie:

- TH typu automaty – hrané v kamenných provozovných nebo na internetu,
- kurzové sázky – v kamenných pobočkách sázkových kanceláří nebo prostřednictvím internetových portálů,
- live sázky – v kamenných pobočkách nebo prostřednictvím internetových portálů,
- kasinové hry – hrané v kamenných provozovných nebo na internetu,
- loterie – prostřednictvím sázkových tiketů podávaných v kamenných provozovných nebo hraných na internetu.

Při analýze výsledků se ukázalo, že některé výsledky, zejména výsledky týkající se účasti na loteriích, jsou pravděpodobně podhodnocené (MindBridge Consulting, 2017). Respondenti přeskakovali celý blok otázek, pokud neměli zkušenost s hraním hazardní hry, přičemž se ukázalo, že některé hazardní hry (loterie nebo kurzové sázky) nebyly některými respondenty považovány za hazardní hry a tudíž zkušenost s nimi nebyly v dotazníku zaznamenány.

Některou z uvedených hazardních her v kamenné provozovně hrálo alespoň jednou v životě celkem 44,7 % dotázaných (52,0 % mužů a 37,8 % žen). Nejčastěji byla uváděna účast na číselných loteriích

⁵⁸ Míry prevalence těchto širších kategorií nejsou prostým součtem měř prevalence jednotlivých typů her, neboť respondent se v daném časovém horizontu mohl účastnit více typů her.

(39,0 %), dále hraní her typu automaty (12,3 %), kurzové sázení v kamenných pobočkách sázkových kanceláří před zahájením události (10,7 %) a live sázky v průběhu utkání (6,4 %). Vynechá-li se účast na číselných a okamžitých loteriích, uvedlo hraní jakýchkoli hazardních her v kamenných provozovnách v životě 20,0 % dotázaných (32,3 % mužů a 8,2 % žen). Vyšší zkušenost s hraním hazardních her uváděli muži, a to u všech sledovaných typů her včetně loterií. Rozdíly v prevalenci hraní hazardních her mezi pohlavími se u všech typů hazardních her ukázaly jako statisticky významné (na 95% hladině významnosti, $p \leq 0,05$).

Některou z dotazovaných on-line hazardních her hrálo alespoň jednou v životě celkem 5,8 % dotázaných (9,2 % mužů a 2,6 % žen). Nejčastěji bylo uváděno kurzové sázení (2,3 %) a číselné loterie (2,2 %), nicméně vyrovnané je i hraní ostatních typů her hraných na internetu. Vynechá-li se účast na číselných a okamžitých loteriích, uvedlo hraní hazardních her na internetu v životě 4,7 % dotázaných (7,8 % mužů a 1,8 % žen). Vyšší zkušenost s hraním hazardních her na internetu uváděli stejně jako v případě hraní v kamenných provozovnách muži, a to u všech sledovaných typů her včetně loterií. Rozdíly v prevalenci hraní hazardních her mezi pohlavími se u všech typů hazardních her ukázaly jako statisticky významné (na 95% hladině významnosti, $p \leq 0,05$). Hraní hazardních her v kamenných provozovnách i na internetu je výrazně vyšší ve skupině mladých dospělých (15–34 let) a to u všech typů hazardních her s výjimkou číselných loterií (mimo internet) a živých her v kasinu – tabulka 3-1.

tabulka 3-1: Výskyt hazardního hraní v obecné populaci celoživotně – Národní výzkum 2016, v %

Hazardní hra nebo skupina hazardních her	Pohlaví		Mladí dospělí	Celkem
	Muži (n=1756)	Ženy (n=1844)	15–34 let (n=1017)	15+ let (N=3601)
V kamenné provozovně				
TH typu automaty (VHP, VLT, kvízomaty, slevostroje)	19,5	5,3	15,8	12,3
Jiné TH (EMR, el. karetní stůl nebo kostky)	7,4	1,2	5,7	4,2
Kurzové sázky v sázkových kancelářích uzavřené před zahájením události (např. na sport nebo společenskou událost)	19,4	2,5	13,4	10,7
Live sázky v sázkových kancelářích uzavřené v průběhu utkání	11,6	1,5	7,2	6,4
Živé hry v kasinu (např. živá ruleta, karetní hry nebo kostky)	6,3	1,7	4,0	3,9
Číselné loterie (např. Sportka, Šťastných 10, Euromiliony, Lotto) a stírací losy	42,0	36,3	29,7	39,0
Na internetu				
TH typu automaty	2,6	1,1	3,3	1,8
Poker, ruleta nebo jiné karetní nebo kasinové hry	3,4	0,7	3,8	2,0
Kurzové sázky uzavřené před zahájením události (např. na sport nebo společenskou událost)	4,3	0,5	3,9	2,3
Live sázky uzavřené v průběhu utkání	3,8	0,4	3,9	2,1
Číselné loterie (např. Euromillions, EuroLotto, iLotto, Mega Millions)	3,2	1,3	3,1	2,2
Celkem				
Hazardní hry v kamenné provozovně celkem	52,0	37,8	40,0	44,7
Hazardní hry v kamenné provozovně bez loterií	32,3	8,2	25,0	20,0
> z toho TH v kamenné provozovně	20,7	5,5	16,9	13,0
Hazardní hry na internetu celkem	9,2	2,6	9,9	5,8
Hazardní hry na internetu bez loterií	7,8	1,8	8,8	4,7
> z toho kurzové nebo live sázky na internetu	5,4	0,6	5,3	2,9
Hazardní hry celkem	53,9	38,2	42,3	45,9
Hazardní hry celkem – bez loterií	34,4	9,0	27,6	21,4

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

V posledních 12 měsících uvedlo hraní jakékoli z uvedených hazardních her v kamenných provozovnách 23,7 % dotázaných (29,4 % mužů a 18,1 % žen). Hazardní hry bez loterií hrálo celkem 8,5 % respondentů (15,0 % mužů a 2,2 % žen), z toho TH typu automaty hrálo 4,2 % (7,0 % mužů a 1,5 % žen), kurzové sázky 4,7 % (8,7 % mužů a 0,9 % žen), live sázky 2,7 % (5,0 % mužů a 0,5 % žen) a hraní živých her v kasinu uvedlo 0,8 % dotázaných (1,4 % mužů a 0,2 % žen).

Hraní sledovaných hazardních her na internetu v posledních 12 měsících uvedlo celkem 3,6 % dotázaných (6,2 % mužů a 1,1 % žen). Hazardní hry bez loterií hrálo celkem 3,0 % respondentů (5,3 % mužů a 0,8 % žen), z toho TH typu automaty hrálo 0,9 % (1,5 % mužů a 0,4 % žen), kurzové sázky 1,7 % (3,0 % mužů a 0,4 % žen), live sázky 1,6 % (2,9 % mužů a 0,3 % žen) a poker, ruletu, jiné karetní nebo kasinové hry hrálo na internetu 1,1 % dotázaných (1,8 % mužů a 0,4 % žen). Loterie na internetu hrálo v posledních 12 měsících 1,2 % dotázaných (1,9 % mužů a 0,6 % žen) – tabulka 3-2.

tabulka 3-2: Výskyt hazardního hraní v obecné populaci v posledních 12 měsících – Národní výzkum 2016, v %

Hazardní hra nebo skupina hazardních her	Pohlaví		Mladí dospělí	Celkem
	Muži (n=1756)	Ženy (n=1844)	15–34 let (n=1017)	15+ let (N=3601)
V kamenné provozovně				
TH typu automaty (VHP, VLT, kvízomaty, slevostroje)	7,0	1,5	6,8	4,2
Jiné TH (EMR, el. karetní stůl nebo kostky)	1,5	0,3	1,3	0,9
Kurzové sázky v sázkových kancelářích uzavřené před zahájením události (např. na sport nebo společenskou událost)	8,7	0,9	6,6	4,7
Live sázky v sázkových kancelářích uzavřené v průběhu utkání	5,0	0,5	3,7	2,7
Živé hry v kasinu (např. živá ruleta, karetní hry nebo kostky)	1,4	0,2	0,8	0,8
Číselné loterie (např. Sportka, Šťastných 10, Euromiliony, Lotto) a stírací losy	21,6	17,0	15,6	19,3
Na internetu				
TH typu automaty	1,5	0,4	1,9	0,9
Poker, ruleta nebo jiné karetní nebo kasinové hry	1,8	0,4	2,1	1,1
Kurzové sázky uzavřené před zahájením události (např. na sport nebo společenskou událost)	3,0	0,4	2,7	1,7
Live sázky uzavřené v průběhu utkání	2,9	0,3	2,8	1,6
Číselné loterie (např. Euromillions, EuroLotto, iLotto, Mega Millions)	1,9	0,6	1,9	1,2
Celkem				
Hazardní hry v kamenné provozovně celkem	29,4	18,1	23,4	23,7
Hazardní hry v kamenné provozovně bez loterií	15,0	2,2	12,6	8,5
> z toho TH v kamenné provozovně	7,2	1,5	7,1	4,3
Hazardní hry na internetu celkem	6,2	1,1	6,2	3,6
Hazardní hry na internetu bez loterií	5,3	0,8	5,4	3,0
> z toho kurzové nebo live sázky na internetu	3,8	0,4	3,6	2,1
Hazardní hry celkem	31,6	18,5	25,8	24,9
Hazardní hry celkem – bez loterií	17,3	2,7	15,1	9,8

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

V posledních 30 dnech hrálo některou ze sledovaných her v kamenné provozovně bez loterií 4,5 % respondentů a některou ze sledovaných her na internetu bez loterií 1,6 % respondentů – tabulka 3-3.

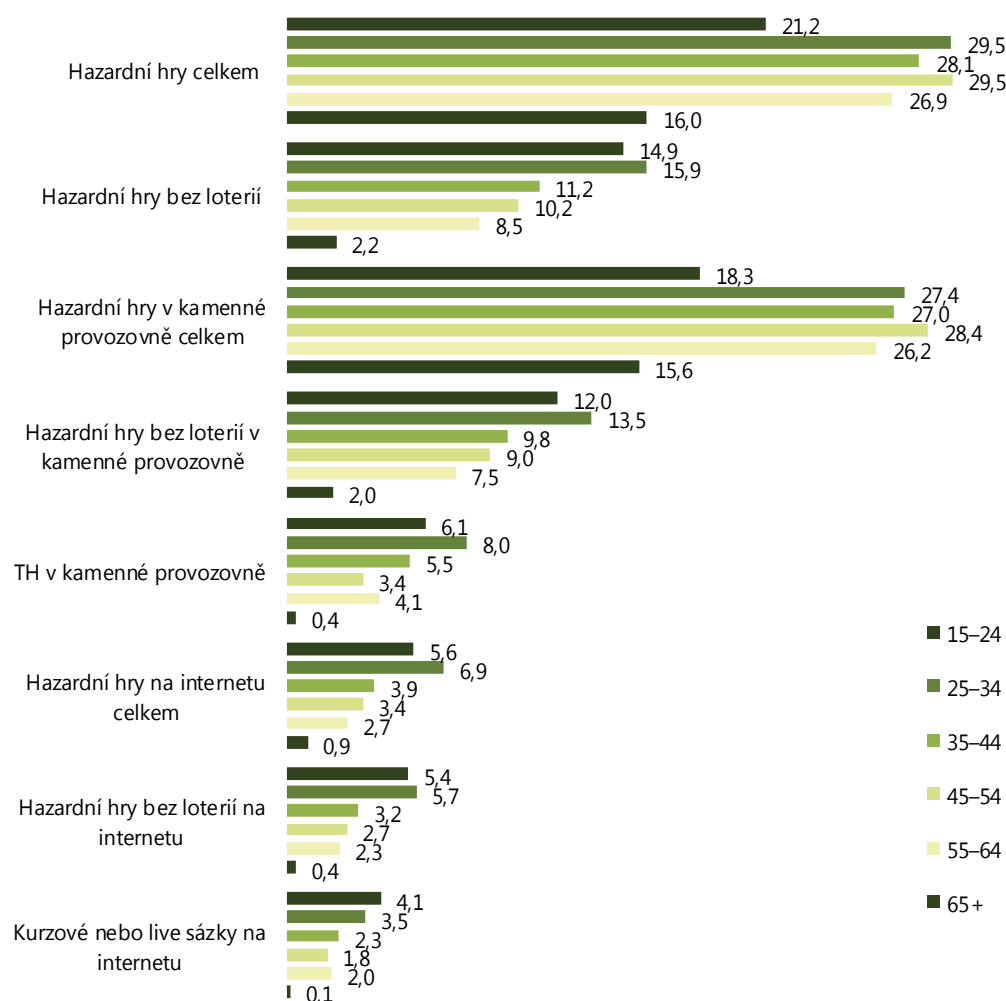
tabulka 3-3: Výskyt hazardního hraní v obecné populaci v posledních 30 dnech – Národní výzkum 2016, v %

Hazardní hra nebo skupina hazardních her	Pohlaví		Mladí dospělí	Celkem
	Muži (n=1756)	Ženy (n=1844)	15–34 let (n=1017)	15+ let (N=3601)
V kamenné provozovně				
TH typu automaty (VHP, VLT, kvízomaty, slevostroje)	3,2	0,8	2,9	1,9
Jiné TH (EMR, el. karetní stůl nebo kostky)	0,6	0,1	0,3	0,3
Kurzové sázky v sázkových kancelářích uzavřené před zahájením události (např. na sport nebo společenskou událost)	5,2	0,6	3,8	2,8
Live sázky v sázkových kancelářích uzavřené v průběhu utkání	3,0	0,3	2,1	1,6
Živé hry v kasinu (např. živá ruleta, karetní hry nebo kostky)	0,3	0,1	0,2	0,2
Číselné loterie (např. Sportka, Šťastných 10, Euromiliony, Lotto) a stírací losy	11,4	8,5	7,0	9,9
Na internetu				
TH typu automaty	0,9	0,2	1,0	0,5
Poker, ruleta nebo jiné karetní nebo kasinové hry	0,9	0,3	1,0	0,6
Kurzové sázky uzavřené před zahájením události (např. na sport nebo společenskou událost)	2,1	0,3	2,2	1,2
Live sázky uzavřené v průběhu utkání	1,9	0,3	1,8	1,1
Číselné loterie (např. Euromillions, EuroLotto, iLotto, Mega Millions)	1,1	0,3	1,0	0,7
Celkem				
Hazardní hry v kamenné provozovně celkem	16,8	9,1	12,0	12,8
Hazardní hry v kamenné provozovně bez loterií	8,0	1,1	6,5	4,5
> z toho TH v kamenné provozovně	3,2	0,8	2,9	1,9
Hazardní hry na internetu celkem	3,4	0,7	3,2	2,0
Hazardní hry na internetu bez loterií	2,8	0,5	2,9	1,6
> z toho kurzové nebo live sázky na internetu	2,3	0,3	2,3	1,3
Hazardní hry celkem	18,4	9,3	13,5	13,7
Hazardní hry celkem – bez loterií	9,2	1,5	8,0	5,2

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

Při podrobnější analýze podle věkových skupin se ukázalo, že míra současného hraní hazardních her (tj. hraní v posledních 12 měsících) včetně loterií je vyrovnaná ve věkových skupinách 25–34, 35–44, 45–54 a 55–64 let, zatímco ve věkových skupinách 15–24 a 65+ let je na výrazně nižší úrovni. Naopak u her mimo loterií, ať v kamenné provozovně, nebo na internetu, klesá zkušenost s hraním s věkem – graf 3-1.

graf 3-1: Prevalence hazardního hraní v posledních 12 měsících podle věkových skupin, souhrnné kategorie her – Národní výzkum 2016, v %



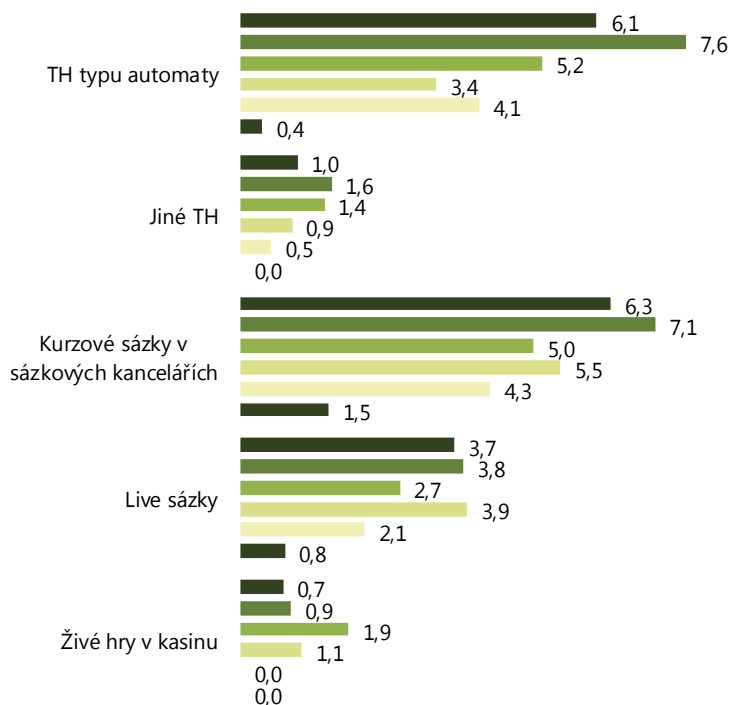
Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

Při detailním pohledu na prevalenci současného hraní jednotlivých typů her podle věkových skupin je patrné, že hraní her typu automaty v kamenných provozovnách nebo kurzové sázení v kamenných pobočkách sázkových kanceláří je nejvyšší ve věkových skupinách 25–34 let, následované skupinou 15–24 let, live sázení v průběhu utkání je provozováno všemi věkovými skupinami 15–54 let přibližně stejně, zatímco živé hry v kasinu jsou převážně uváděny respondenty ve věku 35–44 let.

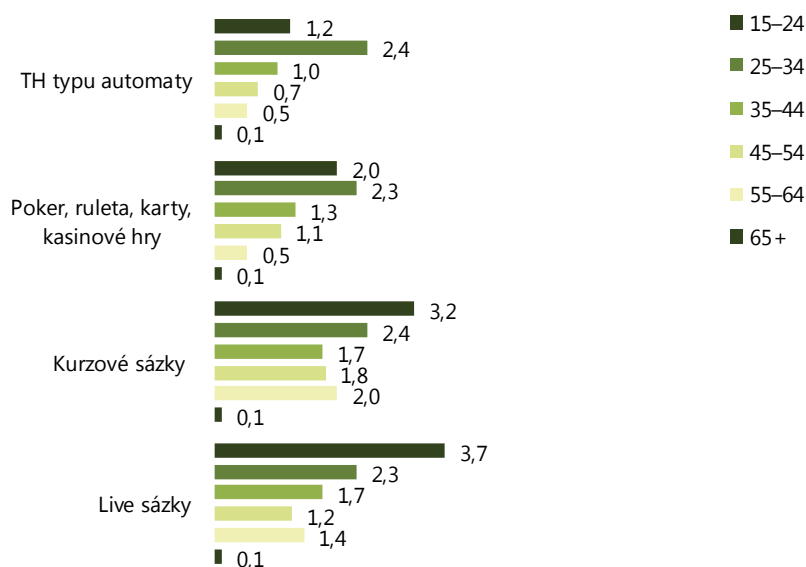
Hraní her typu automaty, pokeru, rulety a dalších kasinových her na internetu uvádějí v posledních 12 měsících nejčastěji respondenti ve věku 25–34 let, následovaní respondenty ve věku 15–24 let, číselné loterie na internetu jsou téměř výhradně uváděny respondenty ve věku 25–34 let. Kurzové sázky a live sázky jsou převážně uváděny respondenty v nejmladší věkové kategorii (15–24 let) – graf 3-2. Obecně lze říci, že prevalence současného hraní hazardních her na internetu (tj. hraní v posledních 12 měsících) klesá s věkem respondentů, v případě hraní her v kamenných provozovnách to platí pouze v případě her mimo číselné loterie.

graf 3-2: Prevalence hraní hazardních her v kamenných provozovnách a na internetu v posledních 12 měsících podle věkových skupin – Národní výzkum 2016, v %

V kamenné provozovně



Na internetu



Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

3.2.2 Výzkum názorů a postojů občanů České republiky

V r. 2016 opět proběhlo omnibusové šetření Výzkum názorů a postojů občanů České republiky k otázkám zdravotnictví a k problematice zdraví realizované agenturou INRES-SONES. Podobně jako v minulých letech obsahovalo šetření modul otázek zaměřených na hraní hazardních her. Bylo osloveno 2225 náhodně vybraných osob, výzkumný soubor tvořilo 1841 respondentů starších 15 let. Míra response tedy dosáhla 82,7 %.

Modul otázek zaměřený na hraní hazardních her tvořily otázky na téma zkušeností s hraním vybraných typů hazardních her v kamenných provozovnách (technické hry, kurzové sázky, živé hry

v kasinu a číselné a okamžité loterie) a zkušeností s hraním těchto typů her na internetu. Do dotazníku byla opět zařazena dvoupoložková Lie/bet škála zaměřená na screening příznaků problémového hráčství – metodiku a výsledky k této části blíže viz kapitolu Problémové hráčství, str. 105.

Zkušenost s hraním hazardních her mělo celkem 53,9 % (62,9 % mužů a 45,4 % žen), nejvíce s loteriemi 47,0 %, zkušenost s hraním ostatních typů her se pohybovaly mezi 16–29 %. Největší rozdíl mezi muži a ženami byl u zkušeností s hraním kurzových sázek. Mladí dospělí do 34 let měli častěji než starší věkové skupiny zkušenost se všemi typy her kromě loterií – tabulka 3-4.

tabulka 3-4: Celoživotní prevalence hazardního hraní v obecné populaci nad 15 let podle kategorií her – Výzkum občanů 2016, v %

Kategorie hazardních her	Pohlaví		Mladí dospělí	Celkem
	Muži (n=898)	Ženy (n=943)	15–34 let (n=552)	15 a více let (N=1841)
Hazardní hry celkem	62,9	45,4	54,9	53,9
Hazardní hry bez loterií	42,4	17,1	40,6	29,4
Loterie celkem (včetně on-line)	52,3	41,9	42,4	47,0
TH	24,4	9,9	23,7	16,9
Kurzové sázky celkem	31,8	8,6	28,4	19,9
On-line hry celkem	24,4	8,3	23,0	16,1

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a INRES-SONES (2017b)

V posledních 12 měsících hrálo některou hazardní hru 32,9 % respondentů. Prevalence účasti na loteriích v posledních 12 měsících byla 27,6 %, 8,3 % sázelo na loterie v kamenných provozovnách i on-line, 0,8 % hrálo loterie pouze on-line. Prevalence hraní bez loterií (včetně všech on-line her bez loterií) dosáhla v posledních 12 měsících 14,1 %, kurzových sázek se účastnilo 9,8 % respondentů a technické hry (TH) hrálo 4,3 % respondentů.

V posledních 30 dnech hrálo některou hazardní hru 14,2 % (19,7 % mužů a 9,0 % žen), bez loterií to bylo 5,2 %. Loterie se v posledních 30 dnech účastnilo 11,3 % respondentů, kurzových sázek se účastnilo 3,6 %, on-line hrálo 4,1 % a 1,5 % hrála TH.

Hazardní hraní je rozšířenější mezi muži, nejmenší rozdíl mezi muži a ženami byl ve zkušenostech s číselnými a okamžitými loteriemi. Ve srovnání se ženami mají muži mnohem vyšší zkušenosti s hraním jiných her než loterií v posledních 30 dnech (především kurzových sázek a on-line her) – tabulka 3-5.

tabulka 3-5: Prevalence hazardního hraní v obecné populaci starší 15 let v posledních 12 měsících a v posledních 30 dnech – Výzkum občanů 2016, v %

Typ hry	Pohlaví		Mladí dospělí	Celkem
	Muži (n=898)	Ženy (n=943)	15–34 let (n=552)	15 a více let (N=1841)
Prevalence v posledních 12 měsících				
Kamenné provozovny				
TH typu automaty (VHP, VLT)	6,3	1,5	7,4	3,9
Jiné TH	2,4	0,1	2,2	1,2
Kurzové sázení v sázkových kancelářích	12,8	2,2	13,4	7,4
Živé hry v kasinu	2,6	0,3	2,0	1,4
Číselné loterie nebo stírací losy	31,2	22,8	26,1	26,9
On-line				
Kurzové sázky	9,2	1,8	8,7	5,4
Live sázení	6,6	0,8	6,0	3,6
Poker a jiné kasinové hry	3,2	1,2	2,9	2,2
TH typu automaty	2,3	0,2	2,0	1,2
Číselné loterie	4,8	1,4	2,7	3,0
Kategorie hazardních her				
Hazardní hry celkem	40,9	25,3	35,9	32,9
Loterie celkem (včetně on-line)	32,4	23,1	26,3	27,6
Hazardní hry bez loterií	22,4	6,2	23,2	14,1
TH	7,3	1,5	8,2	4,3
Kurzové sázky celkem	16,1	3,7	16,3	9,8
On-line hry celkem	15,3	4,5	13,8	9,7
Prevalence v posledních 30 dnech				
Kamenné provozovny				
TH typu automaty (VHP, VLT)	2,7	0,2	2,2	1,4
Jiné TH	0,4	0,0	0,0	0,2
Kurzové sázení v sázkových kancelářích	5,0	0,4	4,7	2,7
Živé hry v kasinu	0,8	0,0	0,4	0,4
Číselné loterie nebo stírací losy	13,6	8,3	8,0	10,9
On-line				
Kurzové sázky	4,1	0,4	3,4	2,2
Live sázení	3,6	0,2	2,9	1,8
Poker a jiné kasinové hry	0,9	0,0	0,7	0,4
TH typu automaty	1,1	0,1	0,7	0,6
Číselné loterie	2,3	0,3	0,7	1,3
Kategorie hazardních her				
Hazardní hry celkem	19,7	9,0	13,9	14,2
Loterie celkem (včetně on-line)	14,5	8,3	8,3	11,3
Hazardní hry bez loterií	9,6	1,1	8,3	5,2
TH	2,8	0,2	2,2	1,5
Kurzové sázky celkem	6,8	0,6	5,8	3,6
On-line hry celkem	7,5	1,0	5,6	4,1

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a INRES-SONES (2017b)

Existují značné rozdíly v míře hazardního hraní jednotlivých typů her podle věku. Zatímco hraní loterií je poměrně rozšířeno ve všech věkových skupinách, ostatní hazardní hry jsou nejrozšířenější v nejmladších věkových skupinách. Celoživotní prevalence je nejvyšší ve věkové skupině 25–34 let u všech typů her kromě loterií, které zkusili nejčastěji lidé ve věku 35–54 let (54,0 %). V nejmladší věkové skupině 15–24 let má s hraním jiných her než loterií celoživotní zkušenost 38,0 % respondentů, ve věkové skupině nad 64 let je to 16,9 %. S hraním TH někdy v životě má největší zkušenost věková skupina 25–34 let (25,5 %). Vysokou míru zkušeností s on-line hrami mají především mladí lidé do 24 let (23,1 %). U seniorů ve věku nad 64 let to v r. 2016 bylo 9,0 %.

Kurzové sázky (v sázkových kancelářích nebo on-line) vyzkoušeli nejčastěji lidé ve věku 25–34 let (32,1 %), u starších skupin je to méně než pětina, u seniorů desetina.

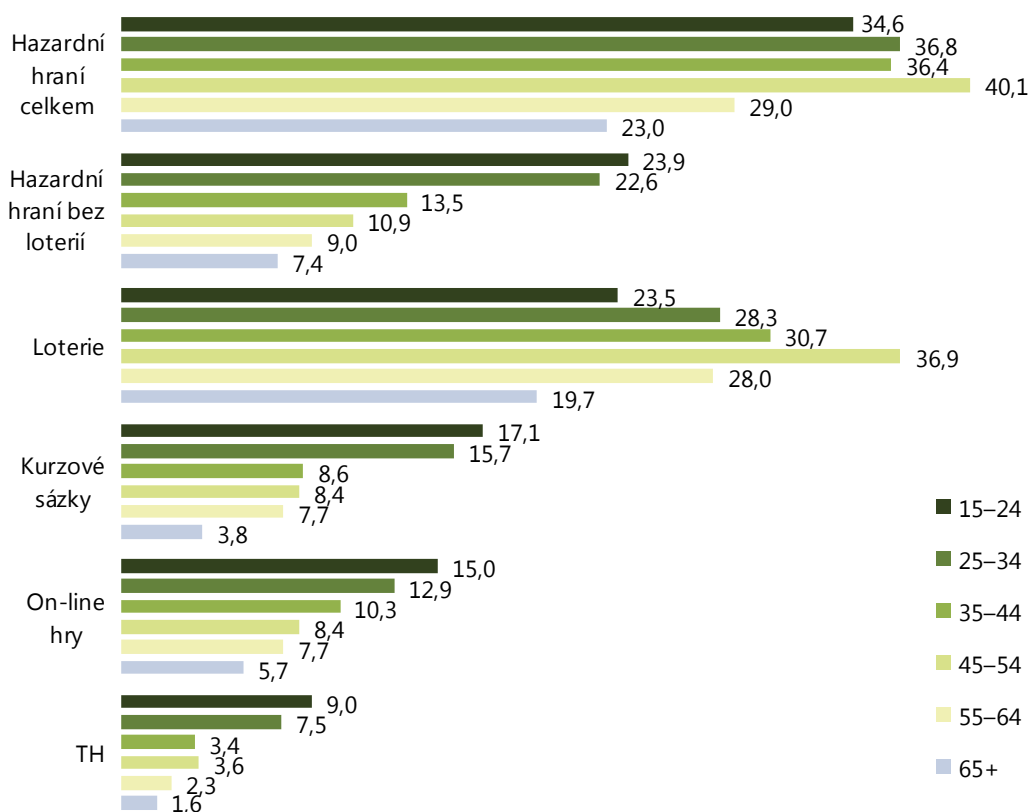
V posledních 12 měsících hrálo hazardní hry bez loterií 23,9 % osob ve věku 15–24 let a 7,4 % seniorů starších 64 let. Technické hry hrálo 9,0 % nejmladších a 1,6 % nejstarších respondentů. Kurzové sázení i hraní na internetu v posledních 12 měsících je rovněž nejrozšířenější v nejmladší věkové skupině a míra zkušeností s věkem klesá. Naopak loterie v posledním roce hráli nejčastěji lidé ve věku 35–54 let – tabulka 3-6 a graf 3-3.

tabulka 3-6: Prevalence hazardního hraní v posledních 12 měsících podle věkových skupin – Výzkum občanů 2016, v %

Typ hry	15–24 let	25–34 let	35–44 let	45–54 let	55–64 let	65+ let
Kamenné provozovny						
TH typu automaty (VHP, VLT)	8,1	6,9	2,9	2,6	2,3	1,6
Jiné TH	1,7	2,5	0,9	1,5	1,0	0,3
Kurzové sázení v sázkových kancelářích	12,4	14,2	5,2	7,3	4,7	2,7
Živé hry v kasinu	1,7	2,2	1,4	0,7	1,7	0,8
Číselné loterie nebo stírací losy	23,1	28,3	29,5	35,8	26,7	19,1
On-line						
Kurzové sázky	9,8	7,9	5,2	4,7	4,7	1,9
Live sázení	6,8	5,3	3,4	3,3	3,0	1,1
Poker a jiné kasinové hry	3,0	2,8	2,0	1,5	1,7	2,2
TH typu automaty	3,4	0,9	1,4	0,7	1,0	0,5
Číselné loterie	2,6	2,8	4,6	3,3	3,3	1,6
Kategorie hazardních her						
Hazardní hry celkem	34,6	36,8	36,4	40,1	29,0	23,0
Loterie celkem (včetně on-line)	23,5	28,3	30,7	36,9	28,0	19,7
Hazardní hry bez loterií	23,9	22,6	13,5	10,9	9,0	7,4
TH	9,0	7,5	3,4	3,6	2,3	1,6
Kurzové sázky celkem	17,1	15,7	6,8	8,4	7,7	3,8
On-line hry celkem	15,0	12,9	10,3	8,4	7,7	5,7

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a INRES-SONES (2017b)

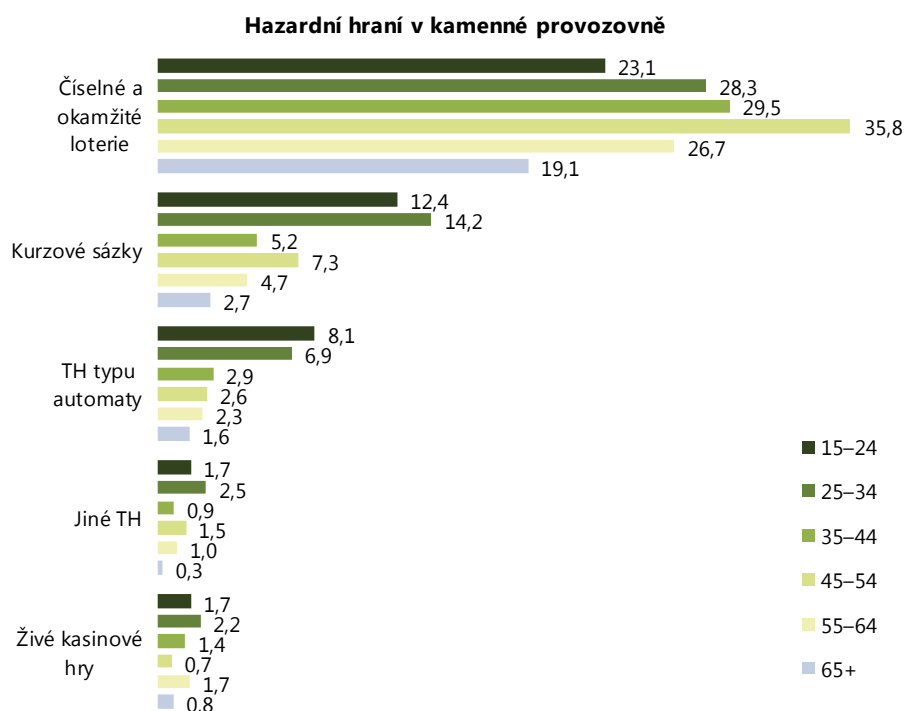
graf 3-3: Prevalence hraní hazardních her v posledních 12 měsících podle věkových skupin – Výzkum občanů 2016, v %



Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a INRES-SONES (2017b)

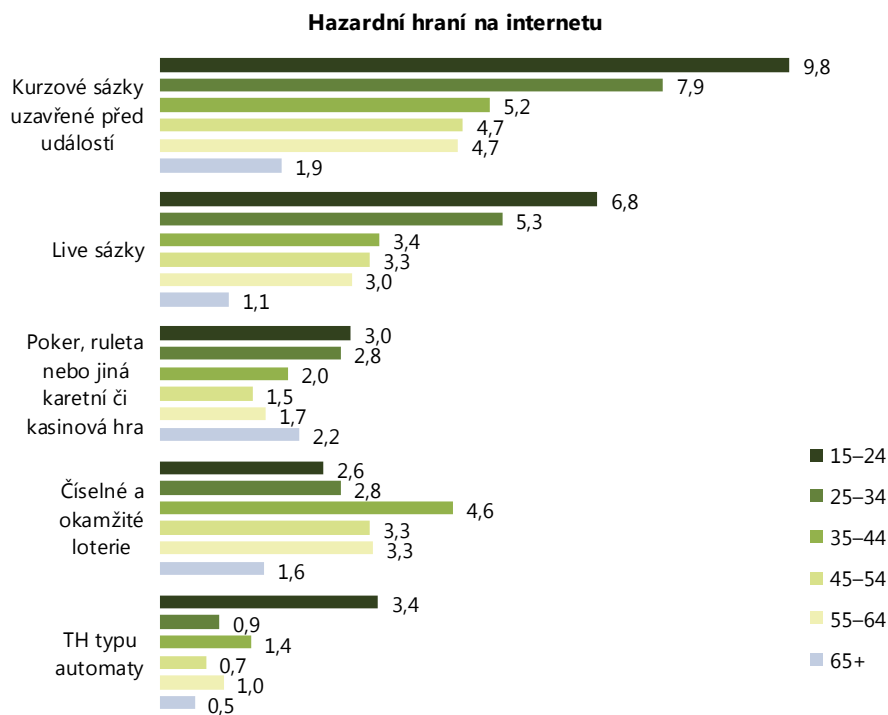
V kamenných provozovnách hráli loterie nejčastěji lidé ve věku 45–54 let, zatímco kurzových sázek v sázkových kancelářích se účastnili nejčastěji lidé do 34 let. Rovněž TH v hernách či kasinech hrály nejčastěji mladší věkové kategorie – graf 3-4. Na internetu se mladí lidé nejvíce účastnili kurzových sázek a live sázek, naopak loterie hráli nejvíce lidé ve věku 35–44 let – graf 3-5.

graf 3-4: Prevalence hraní hazardních her v kamenné provozovně v posledních 12 měsících podle věku a typu hry – Výzkum občanů 2016, v %



Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a INRES-SONES (2017b)

graf 3-5: Prevalence hraní hazardních her na internetu v posledních 12 měsících podle věku a typu hry – Výzkum občanů 2016, v %



Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a INRES-SONES (2017b)

3.2.3 Výzkum Prevalence užívání drog v populaci ČR

Obdobně jako v předchozích letech byly otázky zaměřené na výskyt hazardního hraní v obecné populaci zařazeny do omnibusové studie Prevalence užívání drog v populaci ČR, studii realizovalo NMS ve spolupráci s agenturou ppm factum research v prosinci 2016. Stejně jako v předchozích letech bylo hraní hazardních her sledováno ve třech kategoriích:

- TH a živé hry v kasinu,
- kurzové sázení v kamenných provozovnách,
- hraní hazardních her on-line.

V rámci této omnibusové studie nebyly tedy sledovány zkušenosti s hraním loterií a s drobnými sázkami. Celkem bylo osloveno 1040 respondentů starších 15 let, z toho bylo 849 respondentů ve věku 15–64 let.

Zkušenost s hraním některé ze sledovaných hazardních her v životě kromě loterií uvedlo 30,4 % dotázaných (48,2 % mužů a 13,7 % žen). Nejčastěji se respondenti účastnili kurzového sázení v sázkových kancelářích (25,8 %); hraní TH nebo živých her v kasinu uvedlo celkem 16,4 % dotázaných. Muži nejčastěji uváděli zkušenost s kurzovými sázkami, ženy uváděly stejně častou zkušenost s kurzovými sázkami a TH nebo živými hrami v kasinu. On-line hraní hazardních her v životě uvedlo 9,6 % dotázaných ve věku 15 a více let (16,8 % mužů a 2,8 % žen). Hraní hazardních her v posledních 12 měsících uvedlo celkem 17,5 % respondentů (30,1 % mužů a 5,6 % žen), nejčastěji šlo o kurzové sázení v sázkových kancelářích (15,2 %). V posledních 30 dnech hrálo některou z hazardních her celkem 8,6 % dotázaných, a to převážně mužů (15,1 % oproti 2,4 % žen) – tabulka 3-7.

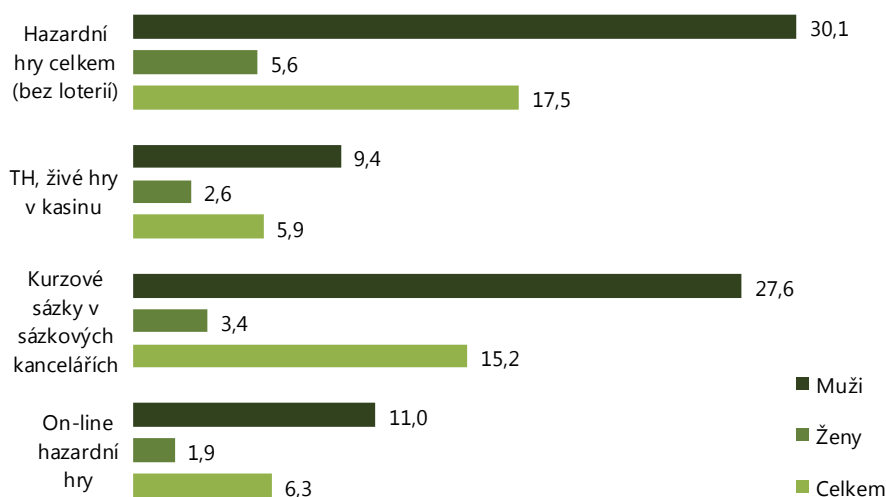
tabulka 3-7: Výskyt hazardního hraní v obecné populaci – studie Prevalence užívání drog v populaci ČR 2016, v %

Kategorie hazardních her	Pohlaví		Mladí dospělí	Celkem
	Muži (n=506)	Ženy (n=534)	15–34 let (n=321)	15+ let (N=1040)
Celoživotní prevalence				
Hazardní hry celkem (bez loterií)	48,2	13,7	36,9	30,4
➤ TH a živé hry v kasinu	25,1	8,3	23,3	16,4
➤ Kurzové sázky v kamenných provozovnách	43,7	8,8	29,3	25,8
➤ On-line hazardní hry	16,8	2,8	14,8	9,6
Prevalence v posledních 12 měsících				
Hazardní hry celkem (bez loterií)	30,1	5,6	20,5	17,5
➤ TH a živé hry v kasinu	9,4	2,6	9,7	5,9
➤ Kurzové sázky v kamenných provozovnách	27,6	3,4	16,5	15,2
➤ On-line hazardní hry	11,0	1,9	9,1	6,3
Prevalence v posledních 30 dnech				
Hazardní hry celkem (bez loterií)	15,1	2,4	9,8	8,6
➤ TH a živé hry v kasinu	3,4	0,9	3,1	2,1
➤ Kurzové sázky v kamenných provozovnách	12,3	1,5	6,5	6,8
➤ On-line hazardní hry	4,8	0,2	3,8	2,4

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a ppm factum research (2017b)

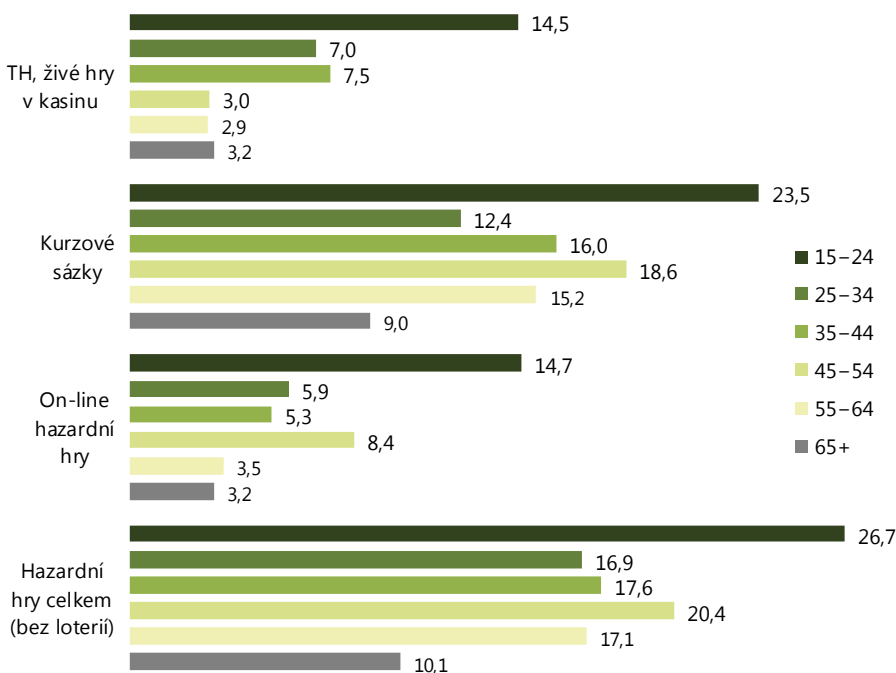
Muži hráli častěji než ženy – největší rozdíl mezi pohlavími byl u kurzových sázek, naopak nejmenší u TH a živých her v kasinu. V posledních 12 měsících některou ze sledovaných hazardních her hrálo 30,1 % mužů a 5,6 % žen, celkem 17,5 % dospělé populace. Hraní hazardních her uváděli nejčastěji respondenti ve věkové skupině 15–24 let bez ohledu na typ hry. Ve věkové skupině 15–24 let bylo vyrovnané on-line hraní hazardních her a hraní TH a her v kasinu (14,7, resp. 14,5 %). V kategorii nad 65 let byly (bez loterií) nejoblíbenější hrou kurzové sázky (9,0 %) – graf 3-6 a graf 3-7.

graf 3-6: Prevalence hraní hazardních her v posledních 12 měsících podle pohlaví – studie Prevalence užívání drog v populaci ČR 2016, v %



Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a ppm factum research (2017b)

graf 3-7: Prevalence hraní hazardních her v posledních 12 měsících podle věkových skupin – studie Prevalence užívání drog v populaci ČR 2016, v %



Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a ppm factum research (2017b)

3.2.4 Srovnání studií provedených v letech 2012–2016

NMS provedlo od r. 2012 celkem 11 studií ve 3 řadách, které zjišťovaly míru zkušenosti s hazardním hraním v obecné populaci:

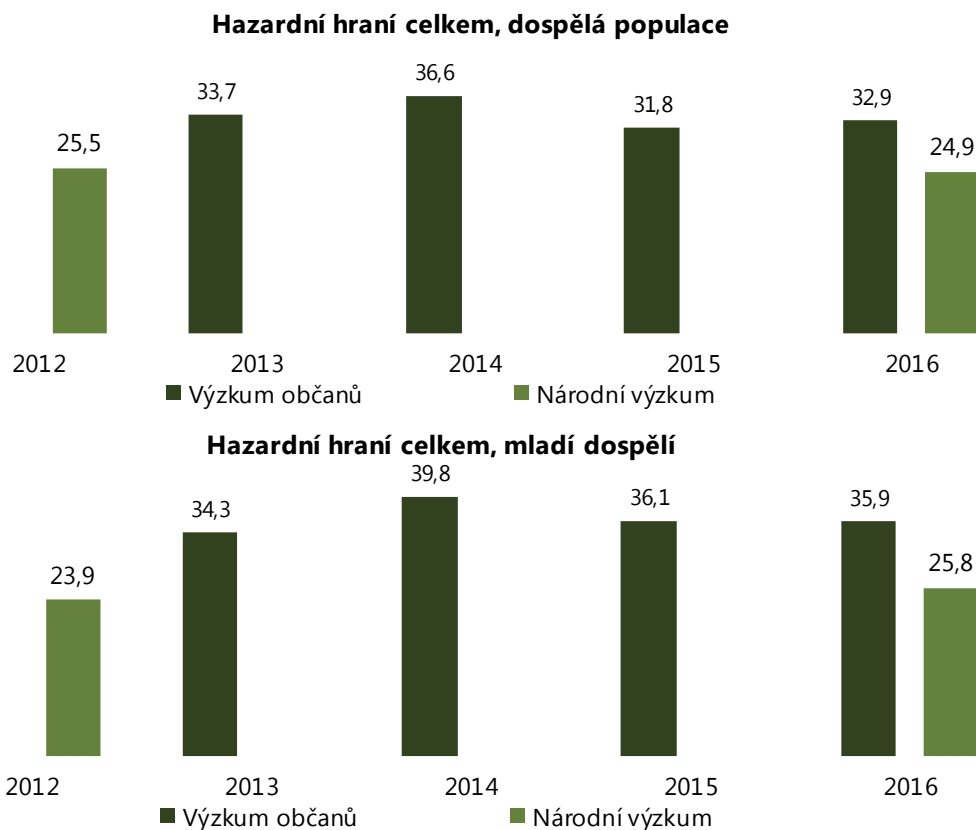
- Národní výzkum užívání návykových látek (Národní výzkum) – 2 vlny v I. 2012 a 2016
- Výzkum názorů a postojů občanů České republiky k otázkám zdravotnictví a k problematice zdraví ve spolupráci s agenturou INRES-SONES (Výzkum občanů) – 4 vlny v I. 2013–2016
- Prevalence užívání drog v populaci ČR ve spolupráci s agenturou ppm factum research (prevalence užívání drog) – 5 vln v I. 2012–2016

Ve všech letech nejsou k dispozici sledované ukazatele ke všem typům hazardních her, neboť otázky se v jednotlivých studiích vyvíjely.

Při pohledu na trendy se zdá, že míra hazardního hraní v dospělé populaci se zvýšila v letech 2014–2015 a aktuálně spíše klesá. Stejný trend je patrný u obou pohlaví a rovněž ve skupině mladých dospělých ve věku 15–34 let.

Míra hraní jakékoli hazardní hry včetně loterií v posledních 12 měsících je v zásadě stabilní, protože většinu zkušeností v této kategorii tvoří číselné a okamžité loterie. Muži hrají hazardní hry více než ženy – graf 3-8 až graf 3-10.

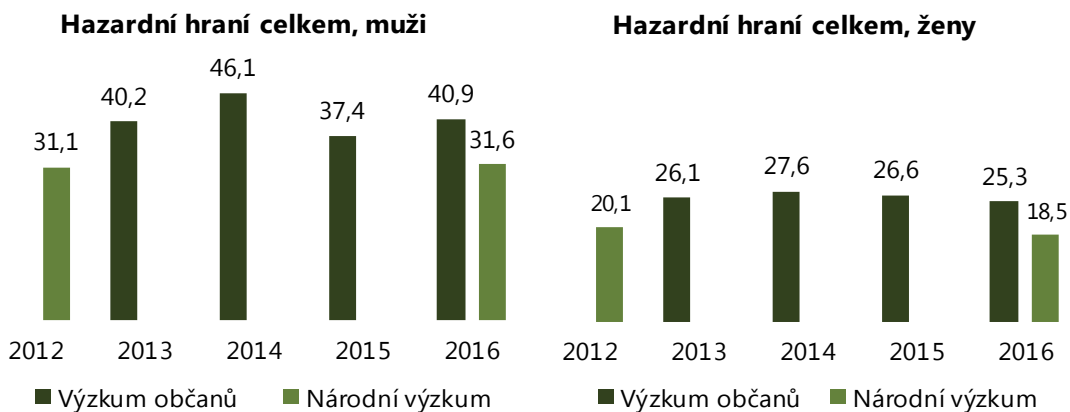
graf 3-8: Prevalence hazardního hraní v posledních 12 měsících v dospělé populaci 15+ a v populaci mladých dospělých 15–34 let – srovnání studií realizovaných v l. 2012–2016, v %



Pozn.: Národní výzkum 2012 byl proveden ve věkové skupině 15–64 let.

Zdroj: SC&C (2012), Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti a INRES-SONES (2013b), Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti a ppm factum research (2013), Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a INRES-SONES (2014), Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a ppm factum research (2014), Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a INRES-SONES (2015b), Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a ppm factum research (2015b), Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a INRES-SONES (2017b), Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a ppm factum research (2017b)

graf 3-9: Prevalence hazardního hraní v posledních 12 měsících v dospělé populaci 15+ podle pohlaví – srovnání studií realizovaných v l. 2012–2016, v %

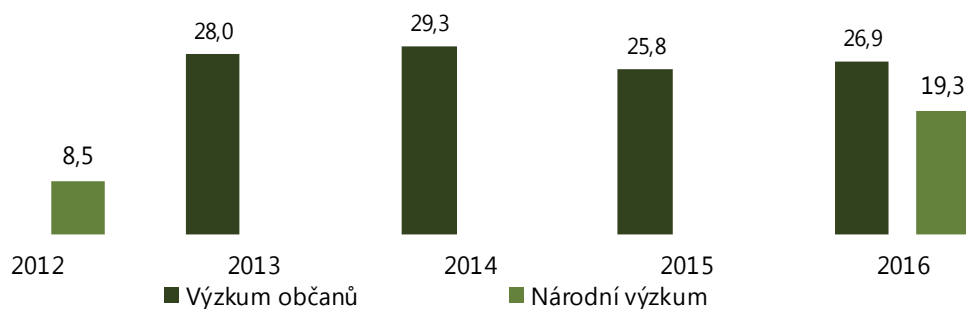


Pozn.: Národní výzkum 2012 byl proveden ve věkové skupině 15–64 let.

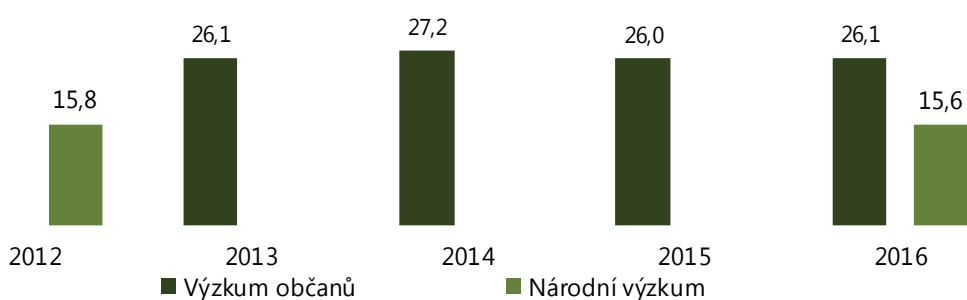
Zdroj: viz graf výše

graf 3-10: Prevalence hraní loterií v kamenných provozovnách v posledních 12 měsících v dospělé populaci 15+ a v populaci mladých dospělých 15–34 let – srovnání studií realizovaných v l. 2012–2016, v %

Loterie v kamenných provozovnách, dospělá populace



Loterie v kamenných provozovnách, mladí dospělí



Pozn.: Národní výzkum 2012 byl proveden ve věkové skupině 15–64 let.

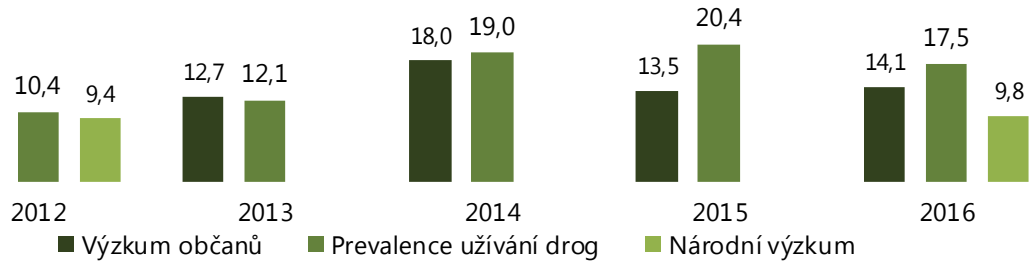
Zdroj: viz graf výše

U hazardních her kromě loterií lze pozorovat větší rozdíl mezi dospělou populací a mladými dospělými do 35 let. Mladí dospělí vykazují míru prevalence o 50–100 % vyšší než celá dospělá populace. Míra prevalence mezi muži je několikanásobně vyšší než mezi ženami. Opět lze od r. 2014/2015 pozorovat pokles – graf 3-11 a graf 3-12.

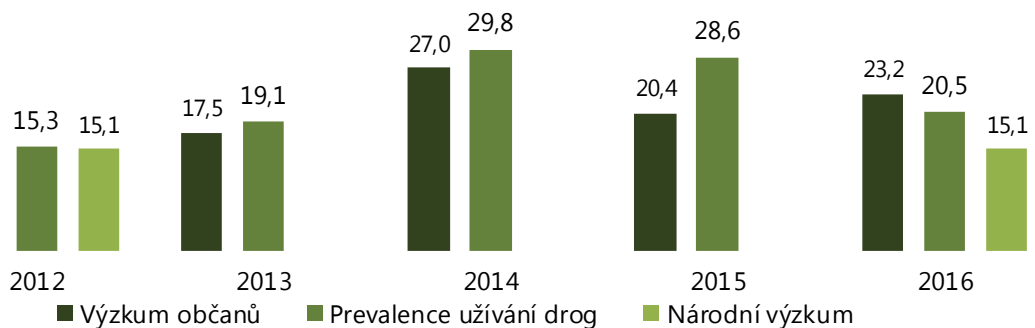
Pokles od r. 2014/2015 je patrný u všech sledovaných typů her jak land-based, tak on-line, týká se i kurzových sázek. Pokles od r. 2014/2015 je patrný v dospělé populaci celkem i mezi mladými dospělými do 35 let – graf 3-13 až graf 3-17.

graf 3-11: Prevalence hazardního hraní bez loterií v posledních 12 měsících v dospělé populaci 15+ a v populaci mladých dospělých 15–34 let – srovnání studií realizovaných v l. 2012–2016, v %

Hazardní hraní bez loterií, dospělá populace



Hazardní hraní bez loterií, mladí dospělí

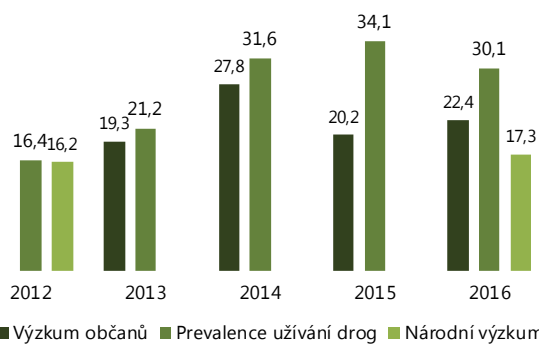


Pozn.: Národní výzkum 2012 byl proveden ve věkové skupině 15–64 let.

Zdroj: viz graf výše

graf 3-12: Prevalence hazardního hraní v posledních 12 měsících bez loterií v dospělé populaci 15+ podle pohlaví – srovnání studií realizovaných v l. 2012–2016, v %

Hazardní hraní bez loterií, muži



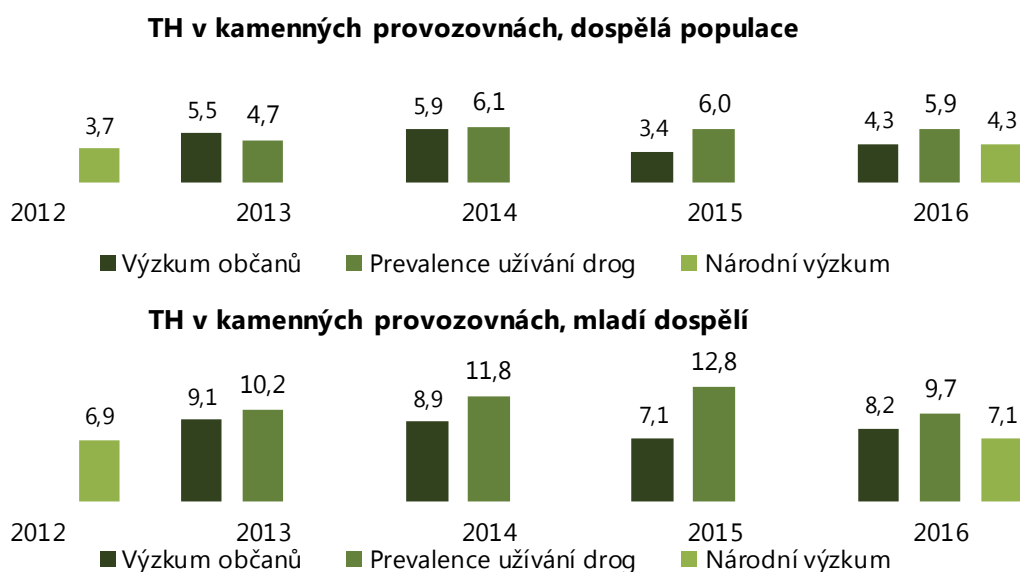
Hazardní hraní bez loterií, ženy



Pozn.: Národní výzkum 2012 byl proveden ve věkové skupině 15–64 let.

Zdroj: viz graf výše

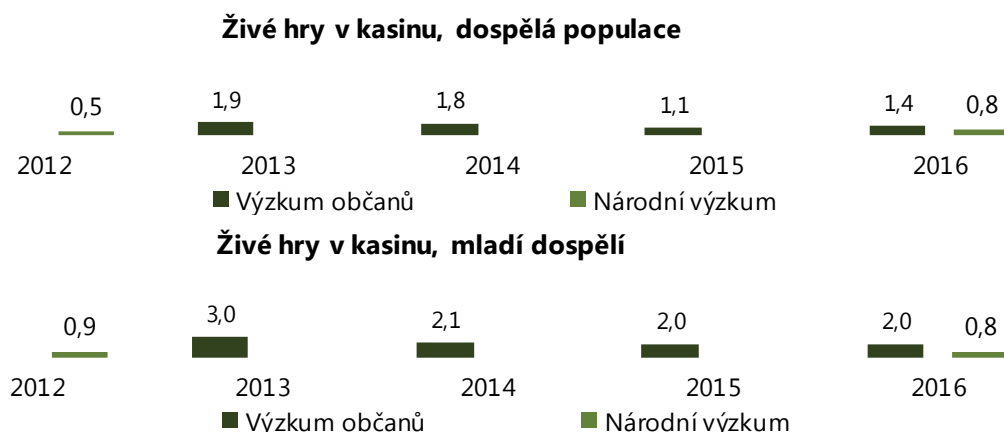
graf 3-13: Prevalence hraní technických her v kamenných provozovnách v posledních 12 měsících v dospělé populaci 15+ a v populaci mladých dospělých 15–34 let – srovnání studií realizovaných v l. 2012–2016, v %



Pozn.: Národní výzkum 2012 byl proveden ve věkové skupině 15–64 let.

Zdroj: viz graf výše

graf 3-14: Prevalence hraní her v kasinu v kamenných provozovnách v posledních 12 měsících v dospělé populaci 15+ a v populaci mladých dospělých 15–34 let – srovnání studií realizovaných v l. 2012–2016, v %

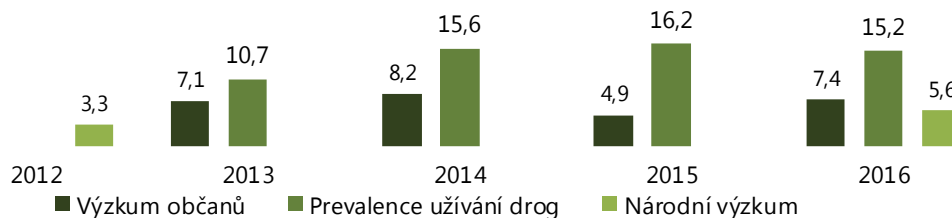


Pozn.: Národní výzkum 2012 byl proveden ve věkové skupině 15–64 let.

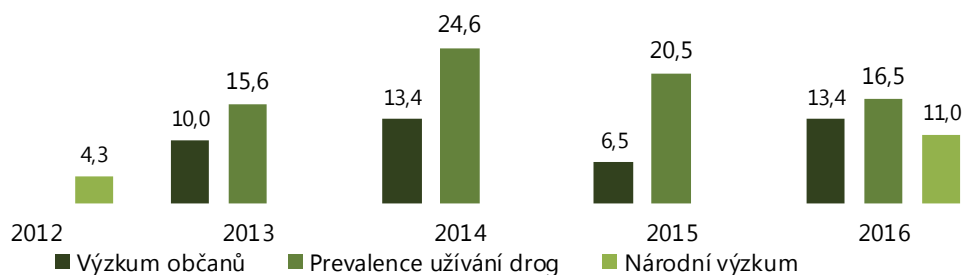
Zdroj: viz graf výše

graf 3-15: Prevalence hraní kurzových sázek v sázkových kancelářích v posledních 12 měsících v dospělé populaci 15+ a v populaci mladých dospělých 15–34 let – srovnání studií realizovaných v l. 2012–2016, v %

Kurzové sázení v sázkových kancelářích, dospělá populace



Kurzové sázení v sázkových kancelářích, mladí dospělí

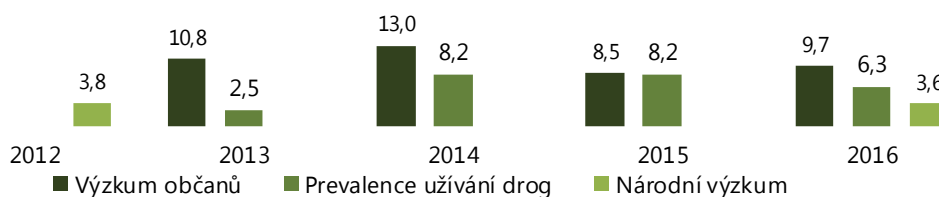


Pozn.: Národní výzkum 2012 byl proveden ve věkové skupině 15–64 let.

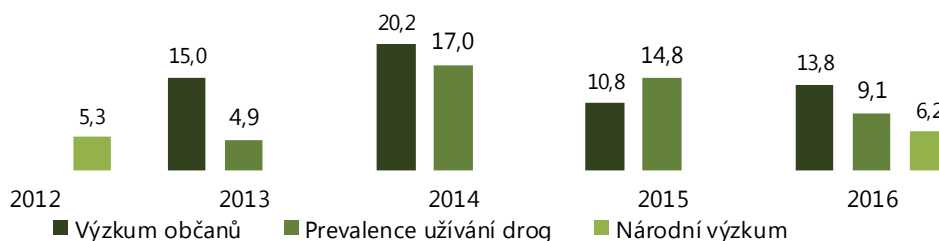
Zdroj: viz graf výše

graf 3-16: Prevalence hraní hazardních her on-line v posledních 12 měsících v dospělé populaci 15+ a v populaci mladých dospělých 15–34 let – srovnání studií realizovaných v l. 2012–2016, v %

On-line hazardní hraní, dospělá populace



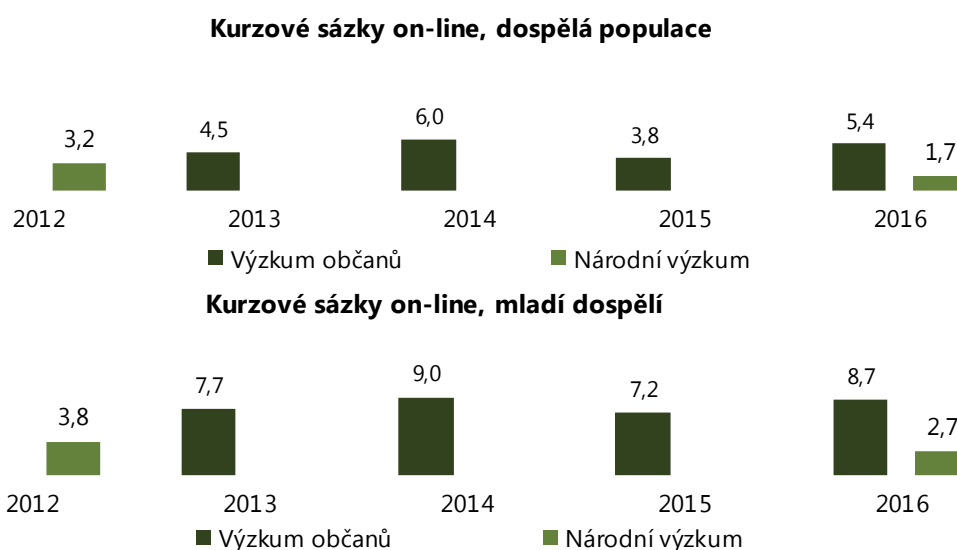
On-line hazardní hraní, mladí dospělí



Pozn.: Národní výzkum 2012 byl proveden ve věkové skupině 15–64 let.

Zdroj: viz graf výše

graf 3-17: Prevalence hraní kurzových sázek on-line v posledních 12 měsících v dospělé populaci 15+ a v populaci mladých dospělých 15–34 let – srovnání studií realizovaných v l. 2012–2016, v %



Pozn.: Národní výzkum 2012 byl proveden ve věkové skupině 15–64 let.

Zdroj: viz graf výše

3.3 Vzorce a kontext hraní hazardních her v dospělé populaci

Vzorce a kontext hazardního hraní byly stejně jako v r. 2012 podrobněji sledovány v Národním výzkumu 2016, a to u respondentů, kteří uvedli hraní hazardních her v kamenných provozovnách nebo na internetu v posledních 12 měsících. Byla sledována frekvence hraní v posledním měsíci, nejvyšší obnos, se kterým kdy hráč hrál během jednoho dne, průměrná měsíční bilance hazardního hraní v posledním měsíci a průměrný čas strávený hraním v obvyklý den, kdy respondent hraje hazardní hry. Pro jednotlivé typy her byl zjišťován také věk první zkušenosti s hraním. Odpovídali rovněž na sadu otázek ve screeningových škálách týkajících se rizika problémového hráčství – blíže viz kapitolu Problémové hráčství, str. 105.

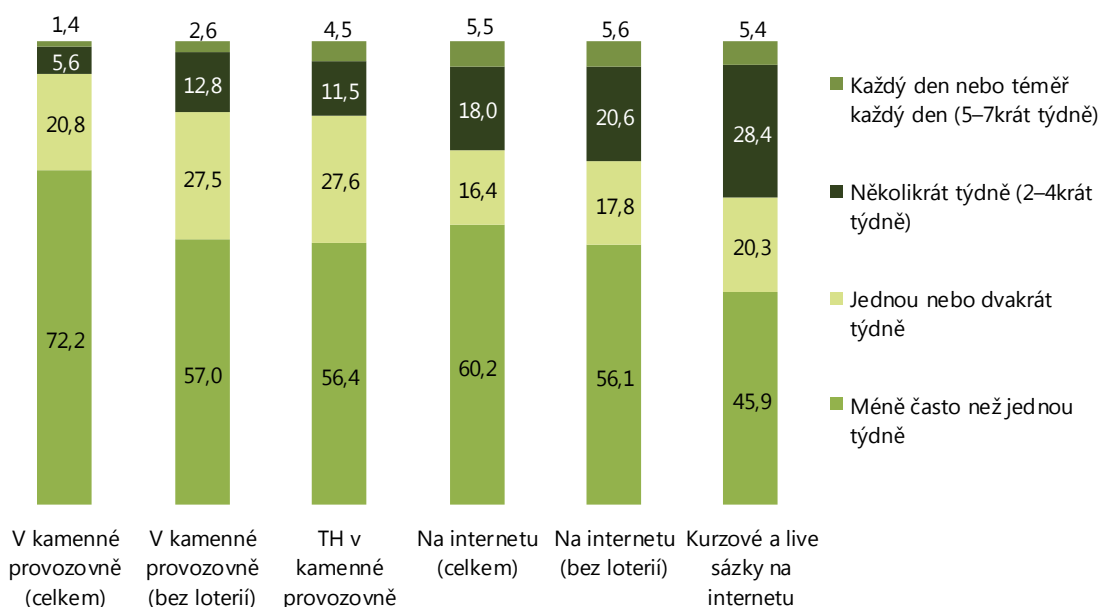
Vzorce a kontext hazardního hraní se významně liší s ohledem na to, zda šlo o hry hrané v kamenných provozovnách nebo na internetu. Pro základní přehled budou pro hodnocení některých vzorců hraní v obecné populaci v posledních 12 měsících dále v textu použity tyto kategorie:

- hazardní hry v kamenných provozovnách – skupina hráčů jakékoli sledované hazardní hry (n = 852 respondentů),
 - hazardní hry v kamenných provozovnách bez loterií a drobných sázek – podskupina hráčů jakékoli hazardní hry ze sledovaného výčtu s vyloučením těch osob, které uvedly pouze číselné nebo okamžité loterie (n = 305),
 - technické hry (TH) v kamenných provozovnách – podskupina hráčů na TH typu automaty (tj. VHP, VLT, kvízomaty a slevostroje) a na jiných TH (např. EMR, elektronický karetní stůl nebo kostky (n = 155),
- hazardní hry na internetu – skupina hráčů jakékoli sledované on-line hazardní hry (n = 209),
 - hazardní hry na internetu bez loterií – podskupina hráčů jakékoli hazardní hry on-line s vyloučením těch osob, které uvedly pouze číselné nebo okamžité loterie (n = 170),
 - kurzové a live sázky na internetu – podskupina hráčů on-line kurzového sázení a live sázek na internetu (n = 75).

Mezi hráči všech sledovaných hazardních her v kamenných provozovnách byly téměř ¾ respondentů, kteří hráli méně často než jednou týdně, 27,8 % hráčů hrálo nejméně jednou týdně

nebo častěji. Po vyloučení osob, které se v posledních 12 měsících účastnily jen číselných nebo okamžitých loterií, uvedlo hraní s frekvencí nejméně 1 týdně celkem 43,0 % hráčů. S obdobnou frekvencí hráli i hráči hazardních her na internetu, je však mezi nimi vysoké zastoupení těch, kteří uvedli vyšší frekvenci hraní her – 18–21 % hrálo v posledních 30 dnech několikrát týdně a 5–6 % hrálo téměř denně nebo denně – graf 3-18. Vyšší frekvenci hraní uváděli muži, zejména ve věkových kategoriích 25–34 let a 15–24 let; časté hraní uváděli i respondenti ve věku 55–64 a 65+ let, zde je však nutno vzít v úvahu fakt, že v této věkové skupině bylo relativně nízké zastoupení současných hráčů. Vyšší frekvenci hraní uváděli také hráči kurzových a live sázek na internetu.

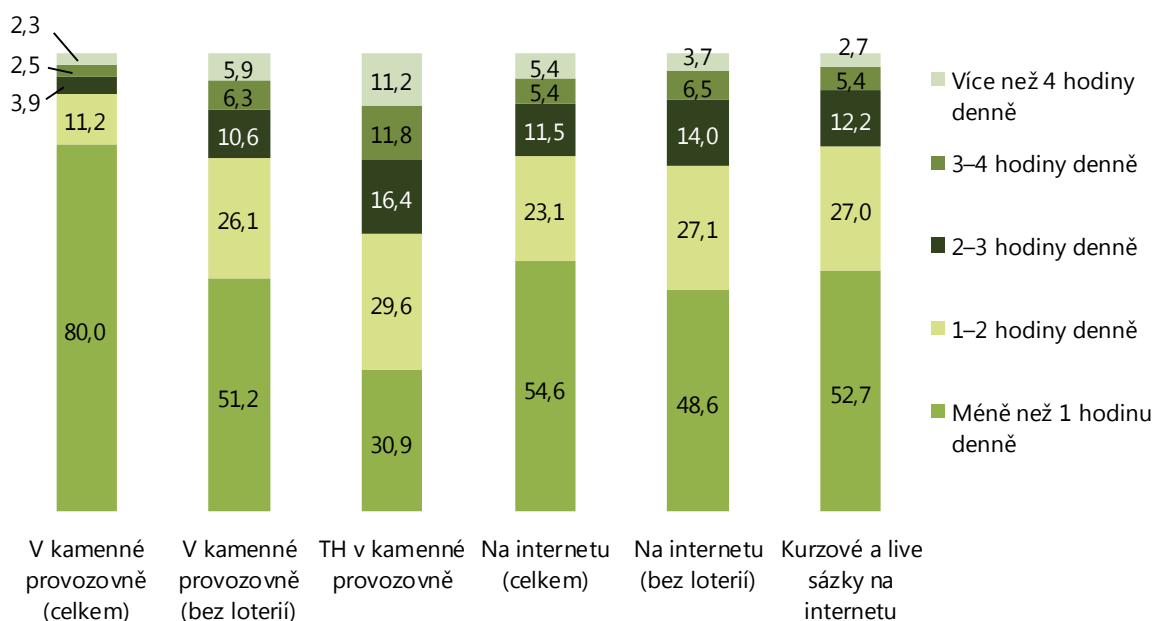
graf 3-18: Frekvence hraní hazardních her v obecné populaci v posledních 30 dnech, v %



Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

Hráči hazardních her nejčastěji uváděli, že v typický den, kdy hráli, strávili hrou méně než 1 hodinu denně, zatímco mezi hráči her v kamenných provozovnách včetně loterií trávilo obvykle hrou více času denně 20,0 %, po vyloučení loterií a v případě hraní her na internetu trávilo hrou více než 1 hodinu denně cca 50 % hráčů. Nejvíce času trávili hraním hráči TH – více než 1 hodinu denně hrálo obvykle 70 % z nich. Současně 5–6 % hráčů her v kamenných provozovnách (bez loterií) i hráčů her na internetu trávilo obvykle hrou více než 4 hodiny denně, v případě hráčů TH v kamenných provozovnách šlo dokonce o 11 % z nich – graf 3-19.

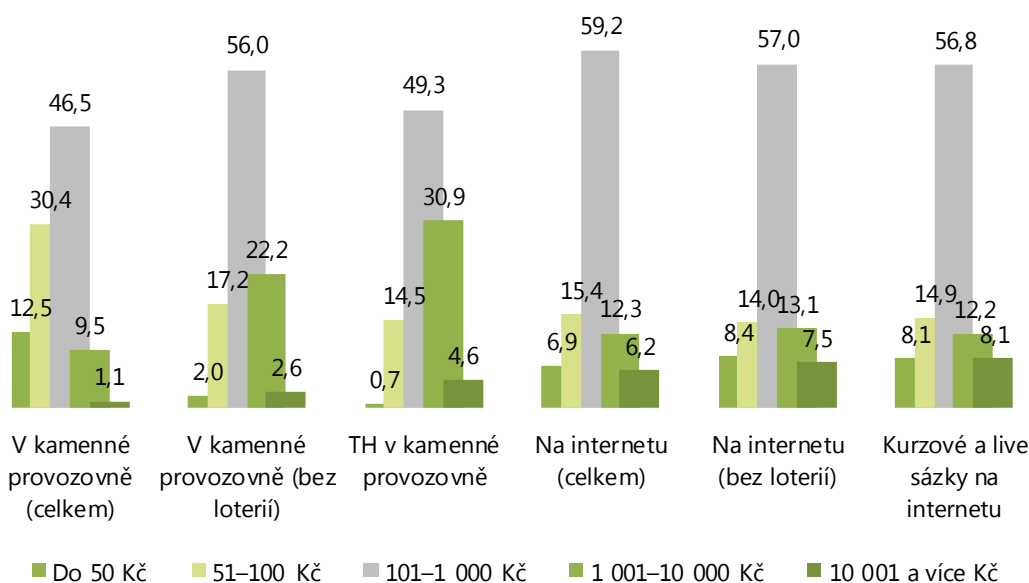
graf 3-19: Čas strávený hrou v typický den, kdy respondent hrál hazardní hry, mezi hráči v posledních 12 měsících, v %



Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

Nejvyšší částka, kterou kdy hráči vložili do hry za jediný den, se nejčastěji pohybovala mezi 100 a 1000 Kč. Hráči hazardních her v kamenných provozovnách uváděli nižší maximální obnos peněz vsazených do hry (51–100 Kč). Naopak u hráčů her na internetu je patrný vyšší obnos finančních prostředků vložených do hry: 18,5 % hráčů on-line, resp. 20,6 % hráčů on-line her mimo loterie hrálo někdy v životě s obnosem vyšším než 10 tis. Kč v jednom dni – graf 3-20. Vyšší obnos vložený do hry uváděli v případě her v kamenných provozovnách muži, zatímco v případě her na internetu uváděly vyšší obnos ženy (je však nutno vzít v úvahu nízký počet hráček). Respondenti ve věku 25–34 let hráli v porovnání s ostatními věkovými kategoriemi s nejvyšším obnosem v jednom dni, u her v kamenných provozovnách (bez loterií) uvedli vysoký obnos ve vyšší míře rovněž respondenti ve věku 45–54 let, a v případě her na internetu respondenti ve věku 35–44 let.

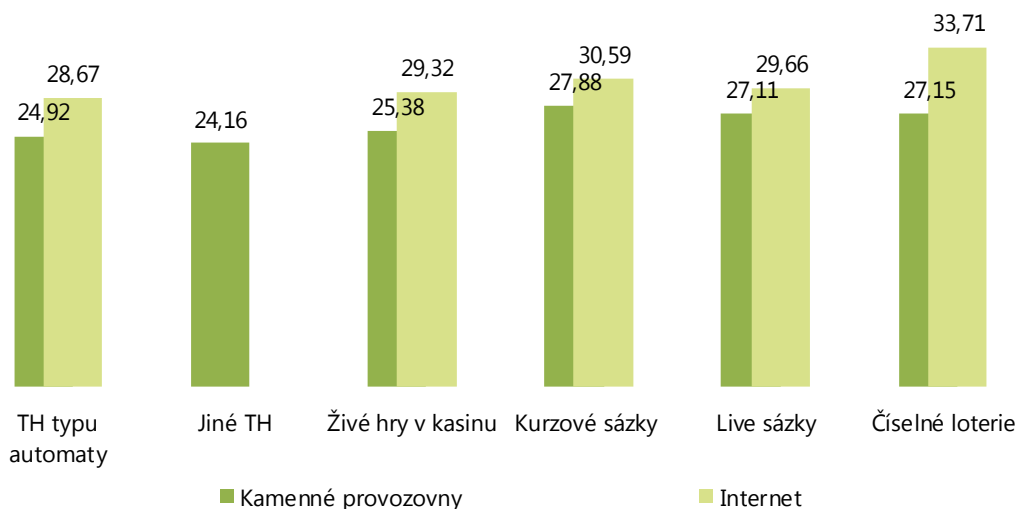
graf 3-20: Nejvyšší obnos, se kterým respondenti hráli hazardní hry v jediném dni, v %



Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

Průměrný věk první zkušenosti s hazardní hrou v kamenných provozovnách dosahoval 24–28 let. Nejnižší věk měli hráči na automatech a jiných technických zařízeních, nejvyšší naopak v případě kurzových sázek. V souboru se vyskytli respondenti, kteří poprvé hráli na automatech a jiných technických zařízeních v 10 nebo 11 letech, a osoby, které poprvé hazardní hru hrály v 60 a více letech. Průměrný věk první zkušenosti s hrou na internetu byl vyšší, dosahoval 29–34 let – graf 3-21.

graf 3-21: Průměrný věk první zkušenosti s hazardními hrami v kamenných provozovnách a na internetu, mezi respondenty, kteří uvedli hraní daného typu hry v posledních 12 měsících, v %



Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

Gutkaisová (2016) v rámci studentské práce realizovala kvalitativní výzkum zaměřený na motivaci a vývoj hráčské kariéry hazardních hráčů. Provedla rozhovory s 10 muži ve věku 18–26 let, průměrný věk činil 23,1 roku. Jako nejčastěji hraná hazardní hra byly uváděny sázky na sportovní výsledky a dále výherní automaty. Před 18. rokem začalo hrát 9 z nich. Většina respondentů vykazovala známky rizika vzniku problémového hráčství (screeningový dotazník SOGS), i když subjektivně nepocitovali s hraním hazardní hry problém.

Respondenti často uváděli, že postupem času začali sázet zodpovědněji, měli menší sklony riskovat, lépe si rozmysleli každou sázku a množství vsazených peněz. V případě kurzových sázek věnovali někteří respondenti více času sledování statistik a podrobností sázek. Jeden respondent uvedl změnu sociálního kontextu hraní – zaznamenal posun směrem od sázení s přáteli k samotářskému sázení přes internet a zároveň již nekládal do hry velké naděje ani emoce.

Autorka se opakovaně setkávala s tím, že respondenti zpočátku negovali on-line hraní, i když později v rozhovoru vyšlo najevo, že hazardní hry na internetu hrají. Zejména sázení prostřednictvím mobilního telefonu si respondenti nespojili s hraním hazardních her.

3.4 Výskyt hazardního hraní mezi dětmi a mládeží

3.4.1 Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD) 2016

V r. 2016 byla realizována tzv. validizační studie s cílem ověřit některá překvapivá zjištění studie ESPAD v roce 2015; sběr dat na školách proběhl ve spolupráci s agenturou ppm factum research v červnu 2016. Cílovou skupinou studie byli respondenti, kteří v roce realizace studie dosáhli 16 let, tedy studenti narození v roce 2000. Sběr dat probíhal v 1. ročnících všech typů středních škol a v 9. třídách základních škol; školy byly vybrány tak, aby byla zajištěna reprezentativita z hlediska

typu studované školy a regionu. Do studie se zapojilo celkem 115 škol; sesbíráno bylo celkem 5364 dotazníků.

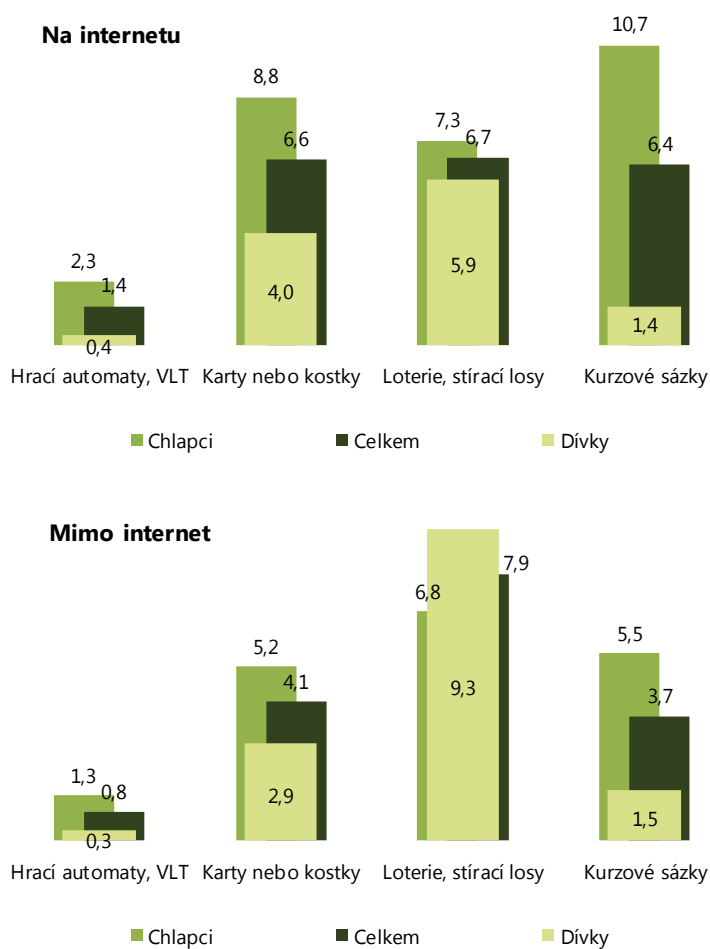
Dotazník v roce 2016 pokrýval stejně jako v roce 2015 kromě oblasti užívání legálních a nelegálních drog nově také oblast hraní počítačových her, hraní hazardních her a internetových aktivit. Modul zaměřený na hraní (gaming a gambling) obsahoval celkem 13 otázek, které zahrnovaly mimo jiné:

- hraní her o peníze (hazardních her) v posledních 12 měsících, včetně frekvence hraní, průměrného času stráveného hraním o peníze v typický den, hraní 2 a více hodin při jedné příležitosti;
- v rámci hazardního hraní bylo blíže sledováno hraní hracích automatů a VLT (TH typu automaty), hraní karetých her a kostek, sázení prostřednictvím loterií a stíracích losů a kurzové sázení na sport nebo dostihy, a to odděleně na internetu a mimo internet (tj. v herně, kasinu nebo sázkové kanceláři);
- 2 screeningové nástroje zaměřené na odhad problémového hraní, tzv. škálu Lie/bet a škálu CSPG (Consumption Screen for Problem Gambling) – výsledky vztahující se k problémovému hraní viz blíže v kapitole Problémové hráčství, str. 105.

Výběrový soubor studie ESPAD v roce 2016 tvořilo 2417 respondentů narozených v r. 2000 (1317 chlapců a 1154 dívek), z nich 21,3 % tvořili studenti gymnázií, 38,2 % studenti středních škol ukončených maturitou, 14,9 % studenti odborných učilišť a 25,7 % žáci základních škol.

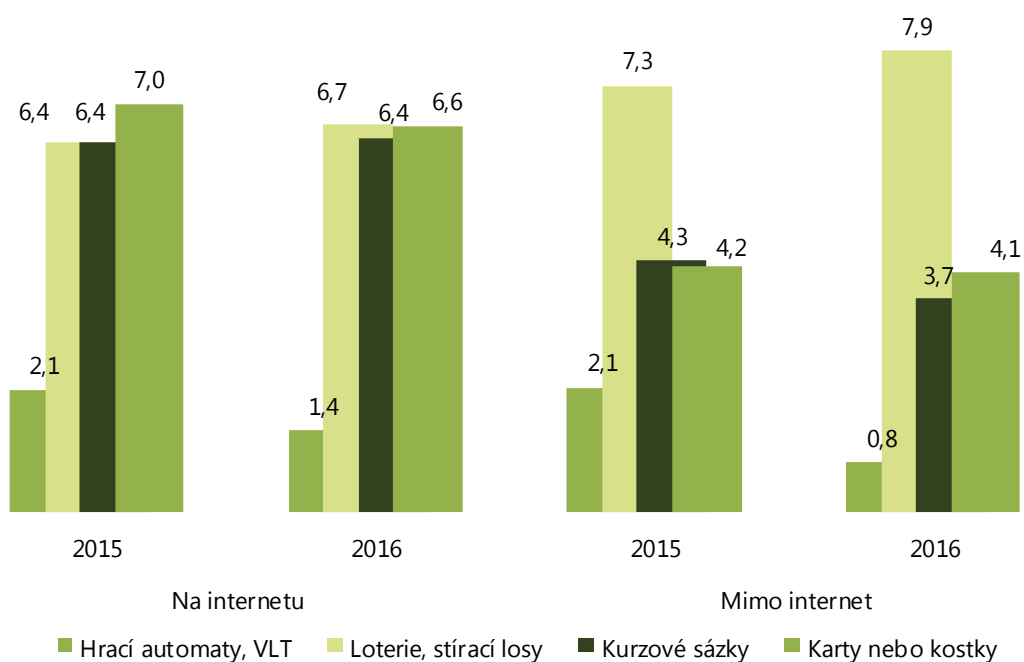
Hraní hazardních her v posledních 12 měsících uvedlo celkem 11,2 % dotázaných studentů (18,2 % chlapců a 2,8 % dívek). Nejčastěji hranou hrou na internetu jsou kurzové sázky, mimo internet loterie. Chlapci mají vyšší zkušenosti s hraním hazardních her než dívky s výjimkou loterií, jejichž hraní je častější mezi dívkami – graf 3-22. Mezi r. 2015 a 2016 nedošlo k zásadním změnám v preferenci typů her hraných na internetu nebo mimo internet – k mírnému poklesu došlo pouze v případě hraní na automatech – graf 3-23.

graf 3-22: Hraní jednotlivých hazardních her v posledních 12 měsících na internetu a mimo internet, podle pohlaví – studie ESPAD 2016, v %



Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a ppm factum research (2016a)

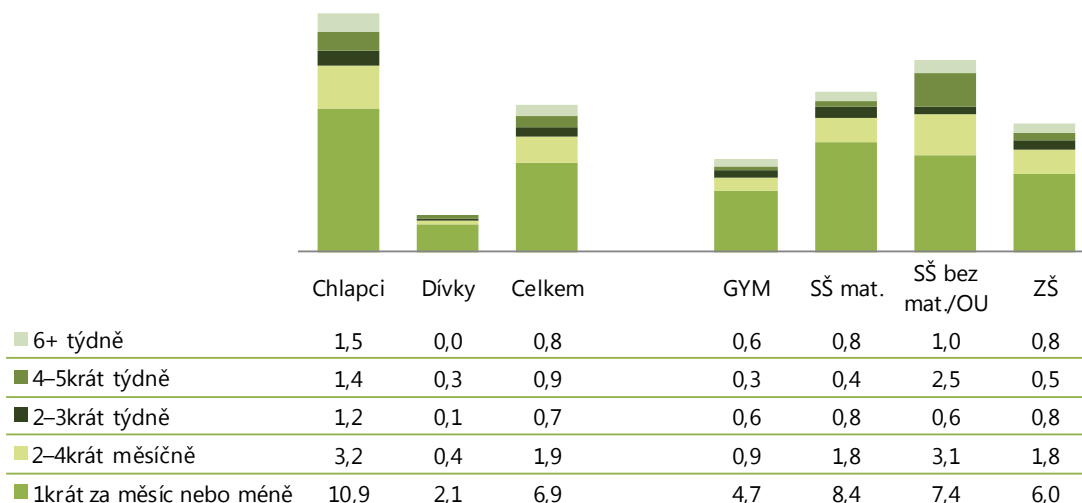
graf 3-23: Hraní jednotlivých hazardních her v posledních 12 měsících na internetu a mimo internet, srovnání l. 2015 a 2016 – studie ESPAD, v %



Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a ppm factum research (2016a)

Celkem 6,9 % 16letých hrálo v posledním roce s frekvencí 1krát měsíčně nebo méně často a naopak 2,4 % (4,1 % chlapců a 0,4 % dívek) uvedla hraní o peníze 2krát týdně nebo častěji – graf 3-24. Hraní hazardních her nejčastěji uváděli studenti středních odborných škol bez maturity nebo odborných učilišť (14,6 %), následovaní studenty středních odborných škol s maturitou (12,2 %). Studenti gymnázií uváděli hraní hazardních her nejméně (7,1 %).

graf 3-24: Frekvence hraní hazardních her v posledních 12 měsících, podle pohlaví a typu studované školy – studie ESPAD 2016, v %

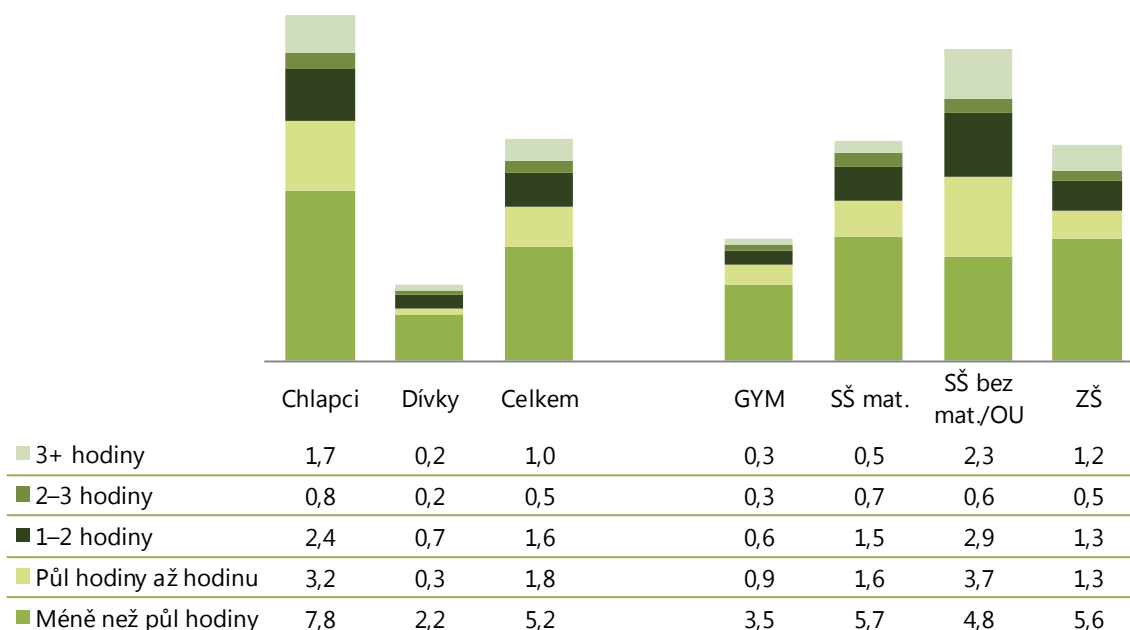


Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a ppm factum research (2016a)

Nejčastěji strávili respondenti hraním hazardních her méně než půl hodiny denně. Celkem 7,1 % respondentů hrálo o peníze v průměru méně než 1 hodinu denně, ale současně 1,5 % (2,5 % chlapců a 0,4 % dívek) hrálo o peníze průměrně více než 2 hodiny denně – graf 3-25. Z hlediska typu studované školy trávili nejvíce času hrou o peníze studenti středních odborných škol bez maturity nebo odborných učilišť, ti současně také nejčastěji hráli o peníze více než 2 hodiny denně.

Celkem 4,3 % studentů (7,0 % chlapců a 1,1 % dívek) strávilo někdy v posledním roce hrou o peníze více než 2 hodiny při jedné příležitosti (tzv. v kuse), nejčastěji šlo o studenty středních odborných škol bez maturity nebo odborných učilišť (6,4 %), ale překvapivě také o žáky základních škol (5,1 %).

graf 3-25: Čas strávený hraním hazardních her v typický den v posledních 12 měsících, podle pohlaví a typu studované školy – studie ESPAD 2016, v %

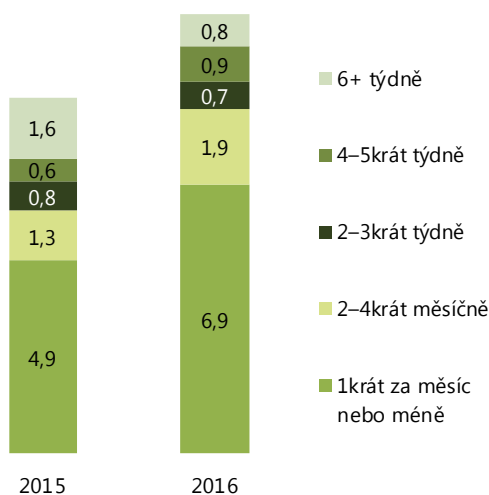


Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a ppm factum research (2016a)

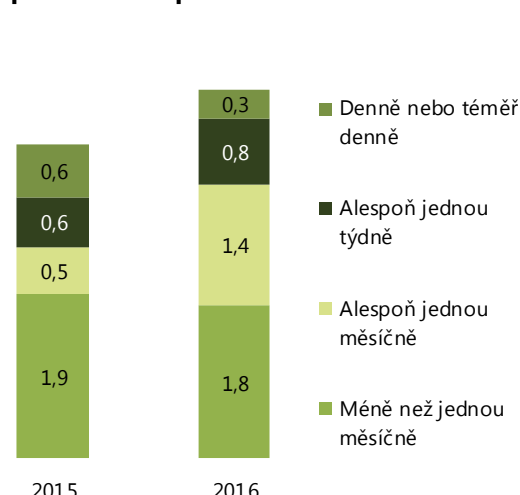
Ve srovnání se studií ESPAD 2015 se zvýšil podíl studentů, kteří uvedli hraní hazardních her v posledních 12 měsících, a to z 9,1 % na 11,2 %, k nárůstu došlo zejména u chlapců (z 15,3 % na 18,2 %); současně se zvýšil i výskyt hraní hazardních her více než 2 hodiny při jedné příležitosti (z 3,7 % na 4,3 %) – graf 3-26. Naopak u studentů došlo k mírnému poklesu frekvence pravidelného hraní a k mírnému poklesu času tráveného denně hrou o peníze.

graf 3-26: Srovnání prevalence hraní hazardních her mezi roky 2015 a 2016 – studie ESPAD 2015 a ESPAD 2016, v %

Hraní her o peníze v posledních 12 měsících



Hraní 2 hodiny a déle při jedné příležitosti v posledních 12 měsících



Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a ppm factum research (2016a)

Stejně jako v předchozím období uváděli studenti častěji hraní hazardních her prostřednictvím internetu. Na internetu byly v r. 2016 se stejnou prevalencí uváděny loterie, karty nebo kostky a kurzové sázky – mezi pohlavími však existují významné rozdíly v preferované hře. Zatímco chlapci nejčastěji uváděli kurzové sázky, mezi dívkami převažovaly loterie. Mezi hrami mimo internet převažovaly loterie – dívky uváděly hraní loterií dokonce častěji než chlapci; chlapci častěji uváděli také karty nebo kostky a kurzové sázky – graf 3-22.

3.4.2 Lokální průzkumy hraní mezi dětmi a mládeží

Každý rok bývá v ČR provedeno několik lokálních šetření realizovaných v rámci studentských závěrečných prací. Je potřeba vzít v úvahu jejich omezenou validitu dat způsobenou nereprezentativností populačních výběrů a různou metodologickou kvalitou prací.

Dokulil (2016) provedl dotazníkové šetření mezi žáky a studenty ve věku 14–18 let zaměřené na zkušenosti s kurzovým sázením, jehož se zúčastnilo 170 respondentů pěti základních a středních škol. Výsledky ukazují, že 65 % zná někoho, kdo se kurzovému sázení věnuje. Vlastní zkušenost s kurzovým sázením má 33 % a 10 % by chtělo kurzové sázení někdy vyzkoušet. Věk první aktivní zkušenosti s hraním kurzových sázek byl 15–16 let.

Kovaříková (2016) v rámci bakalářské práce provedla dotazníkové šetření na téma zkušenosti s užíváním drog a hazardním hraním mezi dětmi z diagnostických ústavů po celé ČR. Z celkem 72 respondentů ve věku 11–18 let jich 48,6 % uvedlo, že někdy v životě zkusili hrát na automatu, 26,4 % hrálo kurzové sázky a 31,9 % hrálo na internetu. Poprvé hráli hazardní hry obvykle ve věku 13–15 let. U posledního hraní hazardních her byl nejčastěji přítomen kamarád (25,0%), parta kamarádů (13,9 %) anebo ji hráli sami (13,9 %).

Centrum primární prevence a terapie v Plzni realizovalo výzkum, kterého se účastnilo 600 respondentů ze čtyř středních škol v Plzeňském kraji ve věku 16–18 let. Sběr dat byl realizován formou 20položkového dotazníku. Zkušenosti s hazardní hrou měli ve sledovaném vzorku pouze chlapci. Zkušenost se sázkami na sport uvedlo 20 % chlapců, 3 % studentů uvedla sázení častěji než 1krát týdně a 4 % příležitostně. Alespoň jednu zkušenost s hraním na automatech mělo 21 % respondentů. Postoj středoškoláků k hazardnímu hraní byl spíše liberální. Názor, že hazardní hraní je nebezpečné, ale záleží na každém, co bude dělat, mělo 30 % respondentů. Oproti tomu 25 % respondentů si myslelo, že nabídka hazardního hraní je nebezpečné, a rozhodně by ji omezili. Přibližně 50 % studentů se domnívalo, že se lze hazardním hraním živit, 16 % o této možnosti přemýšlelo.⁵⁹

3.5 Hazardní hraní ve specifických skupinách populace

3.5.1 Hazardní hraní mezi vězni

V r. 2016 realizovalo NMS ve spolupráci s Generálním ředitelstvím VSČR a agenturou ppm factum research čtvrtou vlnu Dotazníkové studie užívání návykových látek mezi vězni ve výkonu trestu odnětí svobody. Studie probíhá ve dvouletých intervalech od r. 2010. V r. 2016 tvořilo výběrový soubor 2100 osob ve výkonu trestu odnětí svobody náhodně vybraných z celkového počtu 20 171 osob. Dotazník vyplnilo 1815 respondentů (1640 mužů a 139 žen, 36 osob neuvvedlo pohlaví), míra response činila 86 %.

Do výběru byly zahrnuty všechny osoby, které k datu výběru vykonávaly trest odnětí svobody v některé z 35 věznic. Sběr dat probíhal prostřednictvím dotazníku rozděleného do 10 tematických okruhů – demografické charakteristiky, kriminální kariéra, zkušenosti s různými drogami, užívání anabolických steroidů, dostupnost drog ve vězení, užívání drog ve vězení, rizikové chování, hraní hazardních her, dostupnost adiktologických služeb, zkušenosti s předávkováním. Modul otázek zaměřených na hraní hazardních her byl do dotazníku přidán v r. 2012 a mapuje období před nástupem stávajícího výkonu trestu odnětí svobody. Zjišťovány jsou zkušenosti s jednotlivými typy hazardních her ve třech časových horizontech – někdy v životě, v posledních 12 měsících a v posledních 30 dnech, zkušenosti s léčbou v souvislosti s hraním hazardních her, dále kriminalita v důsledku hraní hazardních her a míra rizika problémového hráčství (škála Lie/Bet). Administrace

⁵⁹ <http://www.standby.wtf/#/vyzkum> [2017-06-28]

dotazníku probíhala skupinově za asistence proškoleného administrátora a přítomnosti pověřeného zástupce věznice.

Zkušenost s hraním hazardních her alespoň jednou v životě uvedlo 56 % respondentů (57 % mužů a 50 % žen). Nejčastěji šlo o TH typu automaty jako výherní hrací přístroje a VLT (49 %) a kurzové sázení v sázkové kanceláři (31 %). V posledních 12 měsících před nástupem stávajícího výkonu trestu odnětí svobody mělo zkušenost s hraním hazardních her 34 % dotázaných (35 % mužů a 31 % žen). Jednoznačně nejvyšší podíl dotázaných jak mezi muži, tak mezi ženami hrál v posledních 12 měsících automaty (29 % mužů a 30 % žen). V průběhu posledních 30 dnů před nástupem do vězení hrálo hazardní hry 21 % dotázaných vězňů (22 % mužů a 17 % žen). Muži měli více zkušeností s hraním všech sledovaných typů hazardních her, a to jak celoživotně, tak v období bezprostředně před nástupem do vězení (prevalence v posledních 30 dnech) – tabulka 3-8 a tabulka 3-9.

tabulka 3-8: Zkušenosti s hraním hazardních her v populaci vězňů ve výkonu trestu odnětí svobody v r. 2016, v %

Typ hazardní hry	Někdy v životě	V posledních 12 měsících	V posledních 30 dnech	Nikdy nehrál/a	Bez odpovědi
Jakákoliv hazardní hra*	55,7	33,9	21,3	29,0	13,1
TH typu automaty	48,5	29,0	18,2	37,4	14,2
Živé hry v kasinu	26,2	13,1	7,6	52,6	21,2
Kurzové sázení v sázkové kanceláři	30,1	14,5	7,5	48,5	21,4
Kurzové sázky on-line	26,2	13,1	7,6	52,6	21,2

Pozn.: * Tj. TH typu automaty, živé hry v kasinu, kurzové sázení v sázkové kanceláři nebo kurzové sázení on-line.

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a Generální ředitelství Vězeňské služby ČR (2016)

tabulka 3-9: Zkušenosti s hraním hazardních her v populaci vězňů ve výkonu trestu odnětí svobody v r. 2016 podle pohlaví, v %

Typ hazardní hry	Někdy v životě		V posledních 12 měsících		V posledních 30 dnech		Nikdy nehrál/a	
	Muži	Ženy	Muži	Ženy	Muži	Ženy	Muži	Ženy
Jakákoliv hazardní hra*	56,7	49,6	34,7	30,9	22,0	16,5	28,5	38,8
TH typu automaty	49,3	45,3	29,4	30,2	18,8	15,1	37,1	44,6
Živé hry v kasinu	27,1	18,7	13,6	8,6	7,9	5,8	52,4	63,3
Kurzové sázení v sázkové kanceláři	31,2	20,1	15,3	7,2	7,8	5,0	47,9	61,9
Kurzové sázky on-line	21,9	10,8	12,1	4,3	5,9	2,9	57,1	71,2

Pozn.: Soubor tvořilo 1640 mužů, 139 žen, 36 osob neuvedlo pohlaví.

* Tj. TH typu automaty, živé hry v kasinu, kurzové sázení v sázkové kanceláři nebo kurzové sázení on-line.

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a Generální ředitelství Vězeňské služby ČR (2016)

Srovnání výsledků jednotlivých vln studie ukazuje nárůst aktuálních zkušeností s hraním hazardních her před nástupem do vězení (prevalence v posledních 12 měsících) u všech typů her. Nejvýraznější nárůst je přitom patrný u živých her v kasinu. Zatímco v r. 2012 mělo v posledních 12 měsících před nástupem do vězení s tímto typem hry zkušenost 8 % odsouzených, v r. 2016 to bylo 13 % – tabulka 3-10.

tabulka 3-10: Srovnání zkušenosti s hraním vybraných hazardních her v populaci vězňů ve výkonu trestu odnětí svobody v posledních 12 měsících v l. 2012, 2014 a 2016, v %

Typ hazardní hry	2012 (N=1641)	2014 (N=1751)	2016 (N=1815)
Jakákoliv hazardní hra*	30,2	31,0	33,9
TH typu automaty	25,8	27,1	29,0
Živé hry v kasinu	7,6	9,5	13,1
Kurzové sázení v sázkové kanceláři	10,8	13,1	14,5
Kurzové sázky on-line	10,2	10,4	13,1

Pozn.: * Tj. TH typu automaty, živé hry v kasinu, kurzové sázení v sázkové kanceláři nebo kurzové sázení on-line.

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a Generální ředitelství Vězeňské služby ČR (2013);

Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a Generální ředitelství Vězeňské služby ČR (2015); Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a Generální ředitelství Vězeňské služby ČR (2016)

3.5.2 Hazardní hraní v internetové populaci

V rámci Národního výzkumu 2016, který realizovalo NMS ve spolupráci s agenturou MindBridge Consulting, proběhlo pilotní dotazníkové šetření zaměřené na rozsah užívání návykových látek a hazardní hraní na vzorku populace vybraném z internetového panelu respondentů agentury. Respondenti byli vybráni kombinací náhodného a kvótního výběru tak, aby byl vzorek dotázaných reprezentativní pro ČR z hlediska pohlaví, věku, regionu, velikosti sídla bydliště a vzdělání. V rámci tohoto internetového výzkumu bylo osloveno celkem 6974 osob, v případě, že oslovená osoba na výzvu k účasti ve studii nereagovala, byla nahrazena jinou osobou splňující stejné kvótní charakteristiky. Konečný výběrový soubor tvořilo celkem 1000 respondentů starších 15 let (míra response 14,3 %), vzhledem k metodice výběru respondentů však nelze výsledky považovat za odhady vztahující se k obecné populaci (Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting, 2016).

Data byla sbírána prostřednictvím on-line dotazníku (CAWI). Dotazník byl po obsahové stránce totožný s dotazníkem použitým v rámci face-to-face části Národního výzkumu 2016. Součástí dotazníku byl blok 25 otázek věnovaný hraní hazardních her, vzorcům a kontextu hraní, včetně 2 škál na screening problémového hráčství (Problem Gambling Severity Index – PGSI a Lie/bet) – blíže viz Národní výzkum užívání návykových látek 2016, str. 65.

Ve výzkumu se ukázalo, že některou z uvedených hazardních her v kamenné provozovně hrálo alespoň jednou v životě celkem 82,4 % dotázaných (82,3 % mužů a 82,5 % žen). Nejčastěji byla uváděna účast na číselných loteriích (77,3 %), dále kurzové sázení v sázkových kancelářích (28,8 %) a hraní her typu automaty (23,6). Vyšší zkušenost s hraním hazardních her, s výjimkou loterií, uváděli muži – tabulka 3-11. Vynechá-li se účast na číselných a okamžitých loteriích, uvedlo hraní hazardních her v kamenných provozovnách v životě 42,3 % dotázaných (54,8 % mužů a 30,4 % žen).

Některou z dotazovaných hazardních her dostupných prostřednictvím internetu hrálo alespoň jednou v životě celkem 40,0 % dotázaných (51,5 % mužů a 29,0 % žen). Nejčastěji bylo uváděno kurzové sázení (22,9 %), následované číselnými loteriemi (20,9 %) a live sázkami (19,3 %), nicméně srovnatelně rozšířené je i hraní ostatních typů her hraných na internetu – tabulka 3-11. Vynechá-li se účast na číselných a okamžitých loteriích, uvedlo hraní hazardních her na internetu v životě 34,1 % dotázaných (47,1 % mužů a 21,8 % žen). Vyšší zkušenost s hraním hazardních her na internetu uváděli stejně jako v případě hraní v kamenných provozovnách muži, a to v tomto případě u všech sledovaných typů her včetně loterií.

tabulka 3-11: Výskyt hazardního hraní v internetové populaci (15+ let), celoživotní prevalence – Národní výzkum 2016, v %

Hazardní hra nebo skupina hazardních her	Pohlaví		Mladí dospělí	Celkem
	Muži (n=486)	Ženy (n=514)	15–34 let (n=304)	15+ let (N=1000)
V kamenné provozovně				
TH typu automaty (VHP, VLT, kvízomaty, slevostroje)	30,9	16,8	27,3	23,6
Jiné TH (EMR, el. karetní stůl nebo kostky)	22,0	10,1	25,0	15,9
Kurzové sázky v sázkových kancelářích uzavřené před zahájením události (např. na sport nebo společenskou událost)	42,5	15,8	34,8	28,8
Live sázky v sázkových kancelářích uzavřené v průběhu utkání	25,7	9,3	24,8	17,3
Živé hry v kasinu (např. živá ruleta, karetní hry nebo kostky)	12,6	3,9	10,5	8,1
Číselné loterie (např. Sportka, Šťastných 10, Euromiliony, Lotto) a stírací losy	75,6	79,0	63,0	77,3
Na internetu				
TH typu automaty	18,1	11,1	16,4	14,5
Poker, ruleta nebo jiné karetní nebo kasinové hry	20,7	11,1	28,0	15,8
Kurzové sázky uzavřené před zahájením události (např. na sport nebo společenskou událost)	37,9	8,8	32,2	22,9
Live sázky uzavřené v průběhu utkání	30,6	8,6	28,3	19,3
Číselné loterie (např. Euromillions, EuroLotto, iLotto, Mega Millions)	26,1	16,0	21,6	20,9
Celkem				
Hazardní hry v kamenné provozovně celkem	82,3	82,5	75,3	82,4
Hazardní hry v kamenné provozovně bez loterií	54,8	30,4	54,6	42,3
➤ z toho TH v kamenné provozovně	35,2	21,4	35,9	28,1
Hazardní hry na internetu celkem	51,5	29,0	48,4	40,0
Hazardní hry na internetu bez loterií	47,1	21,8	45,7	34,1
➤ z toho kurzové nebo live sázky na internetu	38,7	9,9	34,9	23,9
Hazardní hry celkem	85,6	83,5	78,4	84,5
Hazardní hry celkem – bez loterií	63,0	36,0	60,5	49,1

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

V posledních 12 měsících uvedlo hraní jmenovaných hazardních her v kamenných provozovnách 55,0 % dotázaných (54,3 % mužů a 55,6 % žen). Hazardní hry bez loterií hrálo v posledních 12 měsících celkem 17,3 % respondentů (26,5 % mužů a 8,6 % žen), z toho TH typu automaty v posledním roce hrálo 5,5 %, kurzové sázky 15,6 %, live sázky 13,2 % a hraní živých her v kasinu 6,9 % dotázaných – tabulka 3-12. V posledních 30 dnech hrálo některou ze sledovaných her mimo loterie 8,1 % respondentů – tabulka 3-13.

Hraní sledovaných hazardních her na internetu v posledních 12 měsících uvedlo 28,1 % dotázaných (37,9 % mužů a 18,9 % žen). Hazardní hry bez loterií hrálo celkem 20,9 % respondentů (30,7 % mužů a 11,7 % žen), z toho TH typu automaty v posledním roce hrálo 5,5 %, kurzové sázky 15,6 %, live sázky 13,2 % a kasinové hry na internetu 6,9 % dotázaných – tabulka 3-12. Loterie na internetu hrálo v posledních 12 měsících 13,9 % dotázaných. V posledních 30 dnech hrálo na internetu některou ze sledovaných her mimo loterie 11,6 % respondentů – tabulka 3-13.

tabulka 3-12: Hraní hazardních her v internetové populaci (15+ let) v posledních 12 měsících – Národní výzkum 2016, v %

Hazardní hra nebo skupina hazardních her	Pohlaví		Mladí dospělí	Celkem
	Muži (n=486)	Ženy (n=514)	15–34 let (n=304)	15+ let (N=1000)
V kamenné provozovně				
TH typu automaty (VHP, VLT, kvízomaty, slevostroje)	4,9	1,4	5,3	3,1
Jiné TH (EMR, el. karetní stůl nebo kostky)	2,5	0,4	2,6	1,4
Kurzové sázky v sázkových kancelářích uzavřené před zahájením události (např. na sport nebo společenskou událost)	22,6	5,4	18,8	13,8
Live sázky v sázkových kancelářích uzavřené v průběhu utkání	16,8	6,0	17,4	11,3
Živé hry v kasinu (např. živá ruleta, karetní hry nebo kostky)	2,3	0,6	1,3	1,4
Číselné loterie (např. Sportka, Šťastných 10, Euromiliony, Lotto) a stírací losy	44,6	52,9	38,5	48,9
Na internetu				
TH typu automaty	7,2	3,9	6,9	5,5
Poker, ruleta nebo jiné karetní nebo kasinové hry	8,8	5,1	14,1	6,9
Kurzové sázky uzavřené před zahájením události (např. na sport nebo společenskou událost)	26,5	5,3	22,4	15,6
Live sázky uzavřené v průběhu utkání	21,4	5,5	19,0	13,2
Číselné loterie (např. Euromillions, EuroLotto, iLotto, Mega Millions)	18,5	9,5	13,2	13,9
Celkem				
Hazardní hry v kamenné provozovně celkem	54,3	55,6	50,3	55,0
Hazardní hry v kamenné provozovně bez loterií	26,5	8,6	26,0	17,3
➤ z toho TH v kamenné provozovně	5,1	1,8	5,6	3,4
Hazardní hry na internetu celkem	37,9	18,9	33,4	28,1
Hazardní hry na internetu bez loterií	30,7	11,7	28,9	20,9
➤ z toho kurzové nebo live sázky na internetu	27,5	6,4	24,4	16,7
Hazardní hry celkem	59,7	58,5	55,4	59,1
Hazardní hry celkem – bez loterií	35,2	13,8	32,2	24,2

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

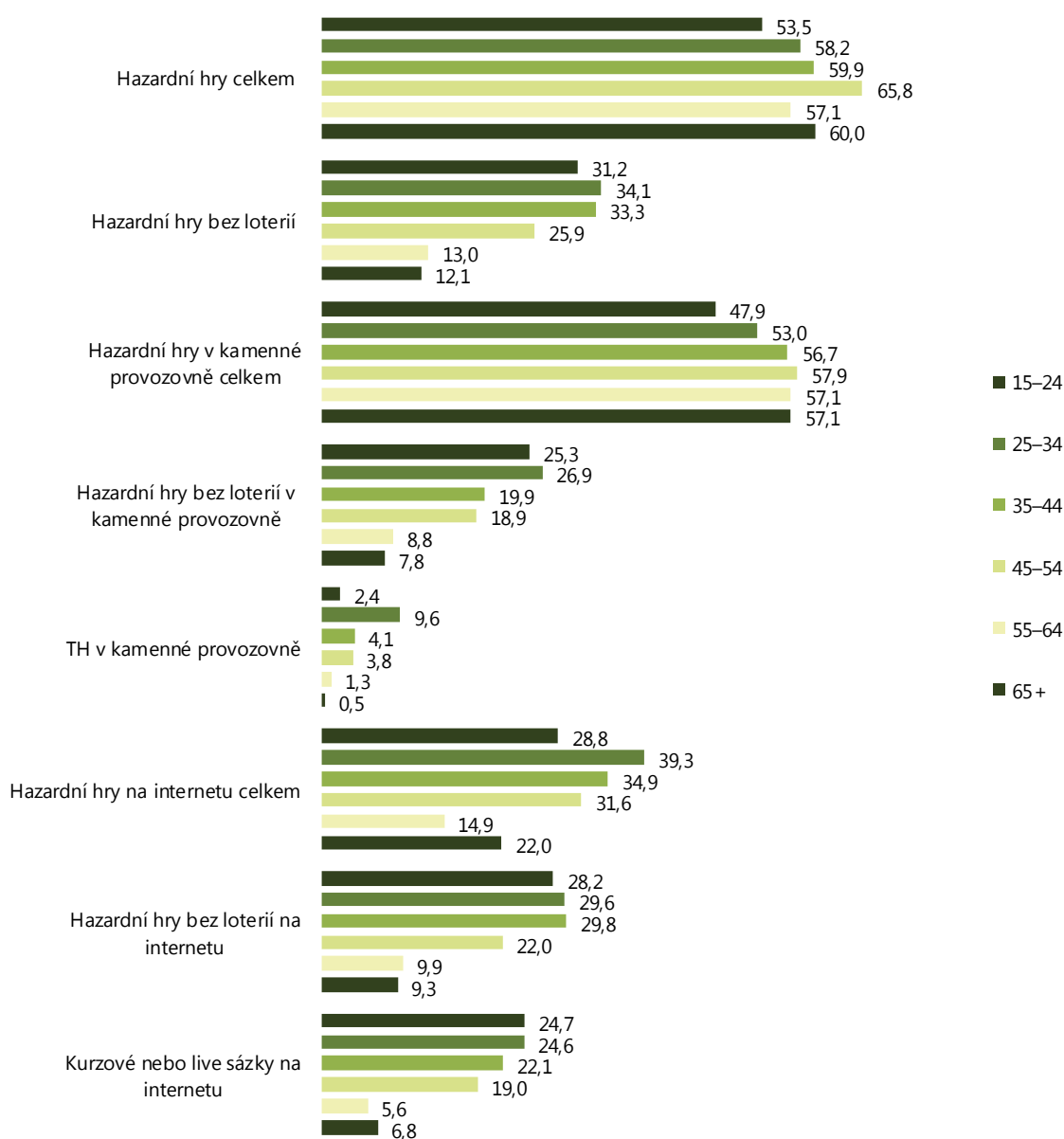
tabulka 3-13: Hraní hazardních her v internetové populaci (15+ let) v posledních 30 dnech – Národní výzkum 2016, v %

Hazardní hra nebo skupina hazardních her	Pohlaví		Mladí dospělí	Celkem
	Muži (n=486)	Ženy (n=514)	15–34 let (n=304)	15+ let (N=1000)
V kamenné provozovně				
TH typu automaty (VHP, VLT, kvízomaty, slevostroje)	2,1	0,2	2,3	1,1
Jiné TH (EMR, el. karetní stůl nebo kostky)	0,2	0,0	0,3	0,1
Kurzové sázky v sázkových kancelářích uzavřené před zahájením události (např. na sport nebo společenskou událost)	9,3	2,1	5,6	5,6
Live sázky v sázkových kancelářích uzavřené v průběhu utkání	8,6	3,1	7,9	5,8
Živé hry v kasinu (např. živá ruleta, karetní hry nebo kostky)	1,0	0,0	0,7	0,5
Číselné loterie (např. Sportka, Šťastných 10, Euromiliony, Lotto) a stírací losy	21,8	25,9	18,4	23,9
Na internetu				
TH typu automaty	1,0	2,1	1,0	1,6
Poker, ruleta nebo jiné karetní nebo kasinové hry	2,7	0,8	2,3	1,7
Kurzové sázky uzavřené před zahájením události (např. na sport nebo společenskou událost)	14,0	3,3	8,6	8,5
Live sázky uzavřené v průběhu utkání	11,9	3,5	8,6	7,6
Číselné loterie (např. Euromillions, EuroLotto, iLotto, Mega Millions)	6,4	5,6	3,9	6,0
Celkem				
Hazardní hry v kamenné provozovně celkem	29,2	27,6	27,3	28,4
Hazardní hry v kamenné provozovně bez loterií	13,0	3,5	11,9	8,1
> z toho TH v kamenné provozovně	2,3	0,2	2,6	1,2
Hazardní hry na internetu celkem	19,9	10,7	13,8	15,2
Hazardní hry na internetu bez loterií	17,2	6,2	13,2	11,6
> z toho kurzové nebo live sázky na internetu	15,2	4,5	10,5	9,7
Hazardní hry celkem	34,6	30,2	30,9	32,3
Hazardní hry celkem – bez loterií	20,2	6,8	16,4	13,3

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

V internetové populaci je hraní hazardních her v kamenných provozovnách i na internetu výrazně vyšší ve skupině mladých dospělých (15–34 let), výjimkou jsou číselné loterie (v kamenných provozovnách i mimo internet). Při podrobnější analýze podle věkových skupin se ukázalo, že míra současného hraní hazardních her (tj. hraní v posledních 12 měsících) je nejvyšší ve věkových skupinách 25–34 let a 35–44 let. Zatímco hraní her včetně loterií, a to zejména v případě hraní v kamenných provozovnách, je relativně vysoké i ve starších věkových skupinách, hraní her mimo loterie, a zejména hraní on-line her, s věkem klesá – graf 3-27.

graf 3-27: Prevalence hazardního hraní v internetové populaci (15+ let) v posledních 12 měsících podle věkových skupin, souhrnné kategorie her – Národní výzkum 2016, v %

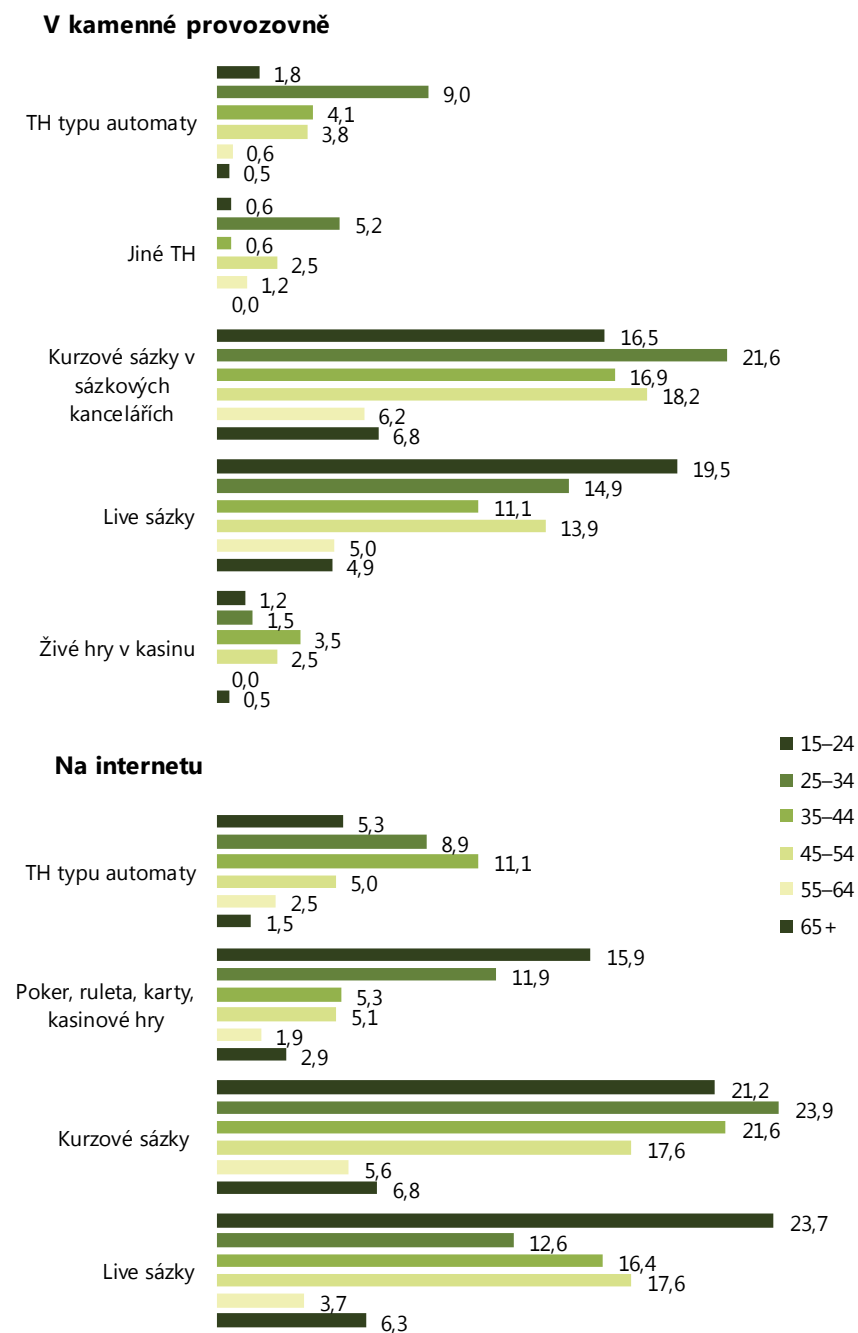


Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

Podíváme-li se na jednotlivé sledované hazardní hry, lze pozorovat, že hraní her typu automaty a jiných TH v kamenných provozovnách a kurzové sázky v kamenných pobočkách sázkových kanceláří jsou nejvyšší ve skupině 25–34 let, live sázky uvádí častěji věková skupina 15–24 let, hraní živých her v kasinu je oblíbené ve věkové skupině 35–44 let – graf 3-28. Mezi nejstaršími skupinami (55–64 let a 65+ let) je naopak výrazně vyšší účast na číselných loteriích.

Hraní her typu automaty, pokeru, rulety a dalších kasinových her na internetu uvádějí v posledních 12 měsících nejčastěji respondenti ve věku 35–44 let, následovaní respondenty ve věku 25–34 let. Kurzové sázky jsou převážně uváděny respondenty ve věku 25–34 let, zatímco live sázky na internetu, stejně jako hraní pokeru, rulety a kasinových her je nejčastější ve věkové skupině 15–24 let.

graf 3-28: Prevalence hraní hazardních her v internetové populaci v posledních 12 měsících podle věkových skupin – Národní výzkum 2016, v %



Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

Srovnáme-li vzorek internetové populace se vzorkem náhodně vybraných respondentů v obecné populaci dotazovaných prostřednictvím osobních rozhovorů tazatele s respondentem (face-to-face) získané v rámci téhož výzkumu, je patrné, že uváděná míra hraní hazardních her v internetové populaci je výrazně vyšší (v některých případech až 10násobně vyšší ve srovnání s obecnou populací). Jako pravděpodobná příčina rozdílu se ukázal jiný způsob a postup dotazování otázek v obou částech studie (MindBridge Consulting, 2017). Ve face-to-face části přeskakovali respondenti celý blok otázek, pokud neměli zkušenost s hraním hazardní hry, přičemž se ukázalo, že některé hry, jako např. loterie nebo kurzové sázky nebyly některými respondenty považovány za hazardní hry, a tudíž zkušenost s nimi nebyly v dotazníku zaznamenány. Toto zkrácení se v on-line dotazování v internetové populaci neprojevovalo, neboť otázky na zkušenosti s jednotlivými hazardními hrami byly respondentům kladeny postupně. Současně je nutno opakovaně zdůraznit,

že v případě on-line části souboru nejde o pravděpodobnostní (náhodný) výběr obecné dospělé populace, ale o výběr z internetového panelu s doplněním respondentů v případě odmítnutí, proto nelze výsledky považovat za odhady vztahující se k obecné populaci. U internetové populace (i přes aplikované váhy) jde o respondenty, kteří mají vyšší zkušenost s vyplňováním dotazníků a vzhledem k on-line způsobu vyplňování dotazníku bez tazatele mají pravděpodobně menší tendenci podhodnocovat své zkušenosti s hraním hazardních her.

Podrobnější vzorce hraní a kontext hraní hazardních her v obecné populaci shrnuje kapitola Vzorce a kontext hraní hazardních her v dospělé populaci, str. 84.

Odhady prevalence problémového a patologického hráčství a charakteristiky problémových hráčů, které vycházejí z této studie, jsou uvedeny v kapitole Problémové hráčství v dospělé populaci, str. 105.

V rámci internetového výzkumu byly podrobněji u respondentů, kteří uvedli hraní hazardních her v kamenných provozovnách nebo na internetu v posledních 12 měsících, sledovány i vzorce a kontext hazardního hraní. Blíže byla sledována frekvence hraní v posledním měsíci, dále nejvyšší obnos, se kterým kdy hráč hrál během jednoho dne a průměrný čas strávený hraním v obvyklý den, kdy respondent hraje hazardní hry. Pro jednotlivé typy her byl zjišťován také věk první zkušenosti s hazardní hrou.

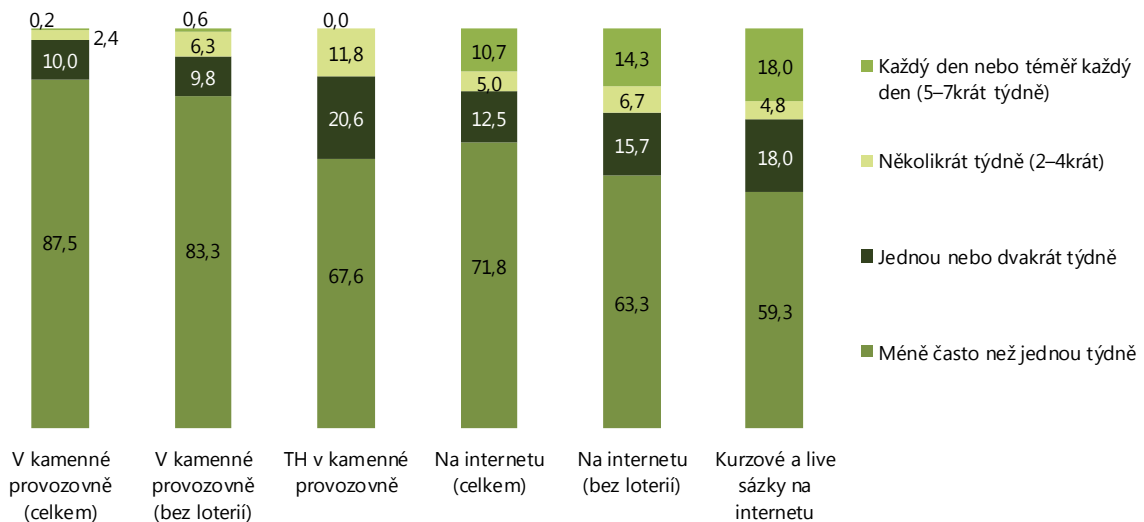
Vzorce a kontext hazardního hraní se významně liší s ohledem na to, zda šlo o hry hrané v kamenných provozovnách nebo na internetu. Pro základní přehled budou pro hodnocení některých vzorců hraní v obecné populaci v posledních 12 měsících dále v textu použity následující kategorie – blíže viz kapitolu Vzorce a kontext hraní hazardních her v dospělé populaci, str. 84:

- hazardní hry v kamenných provozovnách celkem (n = 550 respondentů),
- hazardní hry v kamenných provozovnách bez loterií (n = 174),
- technické hry (TH) v kamenných provozovnách (n = 34),
- hazardní hry na internetu celkem (n = 280),
- hazardní hry na internetu bez loterií (n = 210),
- kurzové a live sázky na internetu (n = 167).

Mezi hráči všech sledovaných hazardních her v kamenných provozovnách byla naprostá většina respondentů, kteří hráli méně často než jednou týdně, zatímco 12,5 % hráčů hrálo nejméně jednou týdně nebo častěji. Po vyloučení osob, které se v posledních 12 měsících účastnily jen číselných nebo okamžitých loterií, uvedlo hraní s frekvencí nejméně jednou týdně celkem 16,7 % hráčů, mezi hráči TH v kamenné provozovně hrálo nejméně jednou týdně celkem 32,4 % hráčů.

Hráči hazardních her na internetu uváděli vyšší frekvenci hraní her – 28,2 % hrálo nejméně jednou týdně nebo častěji, mezi nimi 10,7 % hrálo denně nebo téměř denně. Po vyloučení loterií hrálo s frekvencí alespoň jednou týdně nebo častěji 36,7 %, mezi nimi 14,3 % hrálo denně nebo téměř denně – graf 3-29. Mezi hráči kurzových a live sázek na internetu uvedlo denní frekvenci hraní celkem 18,0 %.

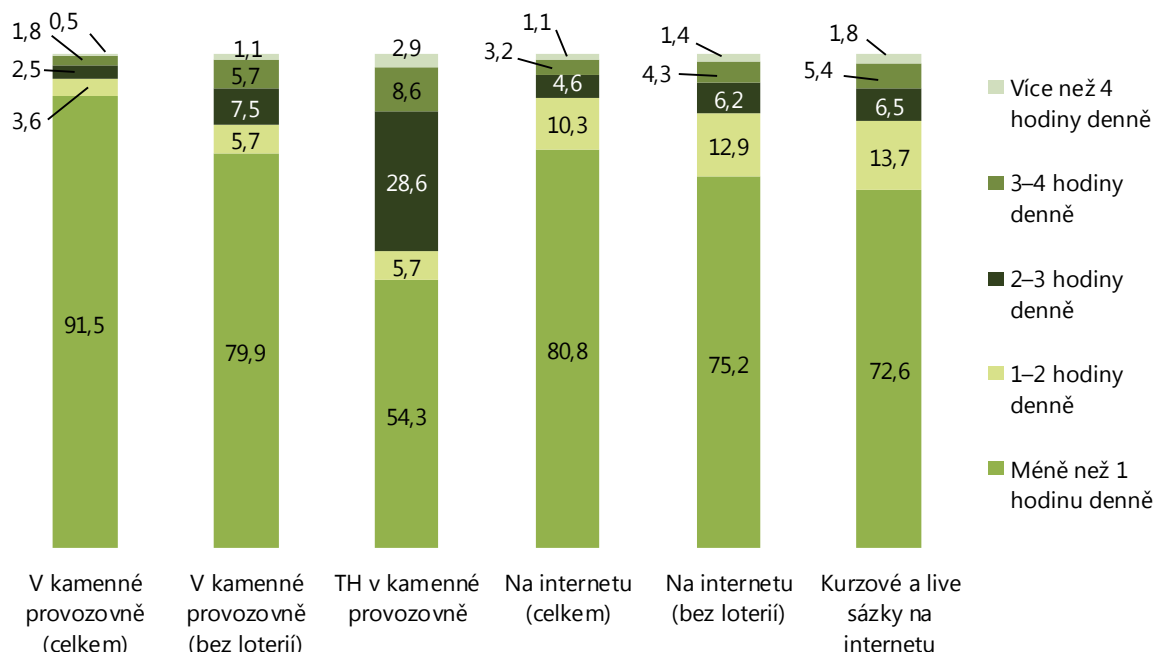
graf 3-29: Frekvence hraní hazardních her v posledních 30 dnech, v % - internetová populace, Národní výzkum 2016



Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

Většina hráčů hazardních her uváděla, že v obvyklý den, kdy hrála, strávila hrou méně než 1 hodinu denně. Po vyloučení loterií trávilo 1 nebo více hodin denně 20,1 % hráčů hrou v kamenných provozovnách a obdobně 19,2 % hráčů on-line her, resp. 24,8 % hráčů on-line her mimo loterie. Celkem 6,8 % hráčů trávilo 3 a více hodin denně hrou v kamenných provozovnách (bez loterií) a 5,7 % hráčů trávilo 3 a více hodin denně hrou na internetu (mimo loterie) – graf 3-30.

graf 3-30: Čas strávený hrou v obvyklý den, kdy hráli hazardní hry, mezi hráči v posledních 12 měsících, v % - internetová populace, Národní výzkum 2016

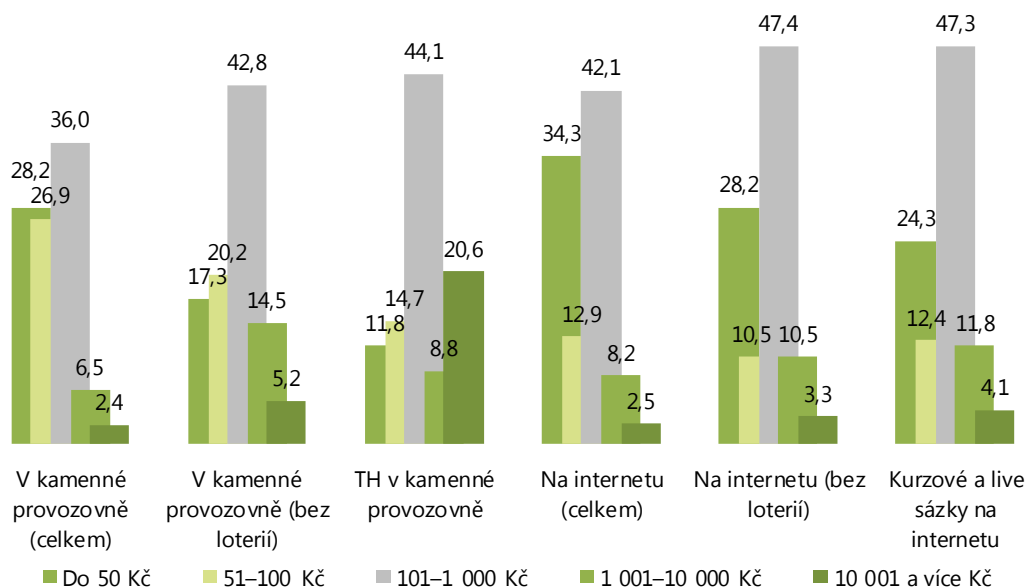


Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

Hráči hazardních her vložili do hry nejčastěji 100–1000 Kč, a to jak v případě her v kamenných provozovnách, tak v případě her na internetu. Při zahrnutí loterií uváděli respondenti v průměru menší obnos peněz vsazených do hry, po vyjmutí loterií se zvýšil podíl respondentů, kteří do hry

vsadili více než 1000 Kč – graf 3-31. Hráči TH v kamenných provozovnách i on-line sázkaři hráli s vyšším obnosem peněz než ostatní podskupiny hráčů.

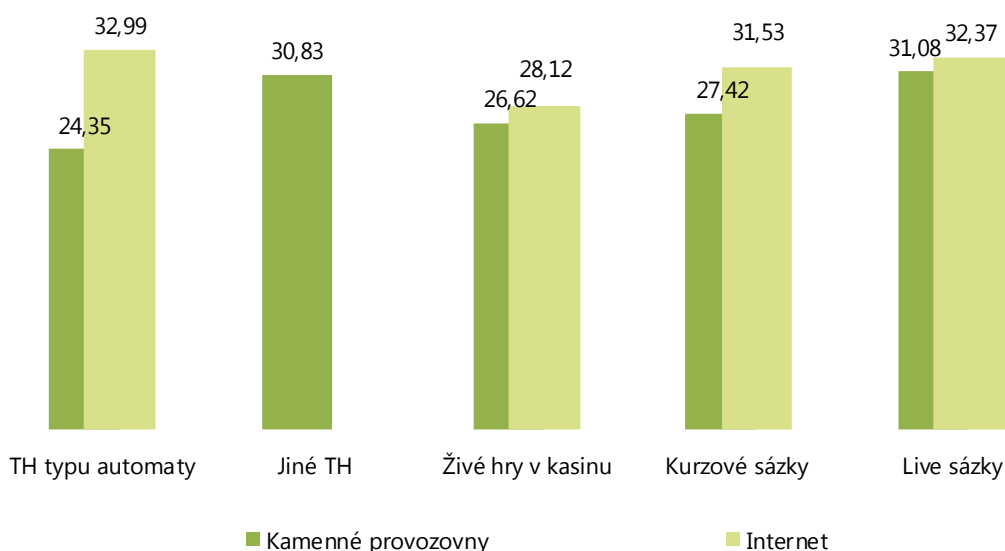
graf 3-31: Nejvyšší obnos, se kterým respondenti hráli hazardní hry v jediném dni, mezi hráči v posledních 12 měsících, v % – internetová populace, Národní výzkum 2016



Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

Průměrný věk první zkušenosti s hazardní hrou v kamenných provozovnách (mezi hráči hazardních her) dosahoval 24–31 let – nejnižší byl v případě číselných loterií a hraní na automatech, nejvyšší naopak v případě live sázek. Průměrný věk první zkušenosti s hrou na internetu byl vyšší, dosahoval 28–35 let – graf 3-32. Při posuzování rozdílů je však třeba vzít v úvahu nízký počet respondentů, kteří uvedli věk první zkušenosti s hazardními hrami.

graf 3-32: Průměrný věk první zkušenosti s hazardními hrami v kamenných provozovnách a na internetu, mezi respondenty, kteří uvedli hraní daného typu hry v posledních 12 měsících, v % – internetová populace, Národní výzkum 2016



Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)



4

4 Problémové hráčství

4.1 Úvod

Problémové hráčství (patologické hráčství, hráčská porucha) je porucha kontroly hráčského chování charakterizovaná především vysokou intenzitou hraní (časem stráveným hrou), epizodickým charakterem hraní a vysokými finančními částkami vloženými do hraní s následnými negativními dopady na hráče a jeho okolí.

Od r. 2012 jsou k dispozici odhady výskytu problémového hráčství v ČR provedené standardními nástroji a srovnatelnými metodami. Z dosavadních výsledků do r. 2014 vyplývalo, že v riziku rozvoje problémového hráčství je přibližně 5 % dospělé populace (cca 450 tis.), z toho v pásmu problémového hráčství se nachází 1,5–2,3 % dospělých osob (130–200 tis.), z nichž cca polovinu tvoří patologičtí hráči (0,6–1,2 % dospělé populace, tj. cca 55–110 tis. osob). Přibližně čtvrtinu problémových hráčů tvoří ženy. Problémové hráčství je v ČR spojeno především s technickými hrami, ale významný výskyt rizika vzniku problémového hráčství vykazovali také hráči kurzových a live sázek a on-line hazardních her (Mravčík a kol., 2015a).

Vůbec poprvé byly za r. 2015 provedeny odhady problémového hráčství mezi 16letými studenty v rámci studie ESPAD. V posledních 12 měsících se v riziku problémového hráčství nacházelo odhadem 2,7 % studentů (což v přepočtu na věkovou skupinu 15–19letých činí přibližně 13 tis. osob), z nich 2,1 % spadalo do kategorie mírného rizika a 0,6 % do kategorie vysokého rizika. Výrazně vyšší podíl osob v riziku v souvislosti s hraním byl mezi chlapci a mezi studenty středních odborných škol bez maturity nebo odborných učilišť. Z hlediska vlivu kolektivu je zvýšené riziko vzniku problémového hráčství patrné v kolektivech s převahou chlapců, ve třídách na odborných učilištích a ve třídách s vysokou mírou záškoláctví.

Za r. 2016 jsou k dispozici odhady problémového hráčství z celopopulační studie realizované na náhodně vybraném reprezentativním vzorku dospělé populace ČR (Národní výzkum 2016), odhady problémového hráčství v populaci ČR získané v průzkumu mezi lékaři ČR, odhady problémového hráčství v populaci odsouzených vězňů a v internetové populaci. Za r. 2016 jsou navíc k dispozici výsledky studie ve školní populaci, která byla v ČR realizována s cílem ověřit výsledky studie ESPAD z r. 2015, a která stejně jako v předchozím roce obsahovala otázky na problémové hráčství.

4.2 Problémové hráčství v dospělé populaci

4.2.1 Národní výzkum užívání návykových látek 2016

Na podzim 2016 realizovalo NMS ve spolupráci s agenturou MindBridge Consulting celopopulační studii na reprezentativním vzorku populace ve věku 15+ let s názvem Národní výzkum užívání návykových látek 2016 (Národní výzkum 2016), která metodologicky navazuje na studii obdobného rozsahu realizovanou v roce 2012. Celkem bylo ve studii osloveno 6235 domácností, konečný výběrový soubor tvořilo celkem 3601 respondentů. Míra response po vyloučení domácností a respondentů, kteří nesplňovali kritéria zařazení do studie, dosáhla 57,8 %. Šlo o čtyřstupňový⁶⁰ stratifikovaný výběr respondentů. Data byla sbírána prostřednictvím osobních rozhovorů tazatele s respondentem za použití papírového dotazníku (PAPI, pen-and-paper interview) (Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting, 2016).

⁶⁰ Prvním stupněm byl výběr 476 obcí z předem nadefinovaných strat na základě krajů a velikostní kategorie sídel, druhým krokem byl náhodný výběr 750 startovacích adres v těchto obcích, třetím stupněm byla náhodná procházka, jejímž výsledkem byl výběr domácností. Ve čtvrtém kroku byli vybráni respondenti (ve věku 15+ let) v domácnosti na základě metody nejbližších narozenin.

Studie byla primárně zaměřena na rozsah užívání legálních a nelegálních návykových látek v obecné populaci. Součástí dotazníku byl blok 25 otázek věnovaný hraní hazardních her – výsledky popisující míru a vzorce hraní v obecné populaci viz kapitoly Míra hazardního hraní v dospělé populaci, str. 65, a Vzorce a kontext hraní hazardních her v dospělé populaci, str. 84.

Součástí dotazníku Národního výzkumu 2016 byly 2 screeningové nástroje zaměřené na odhad problémového hraní:

- > 2položková škála Lie/bet (Johnson a kol., 1997) a
- > 9položková škála PGSI – Problem Gambling Severity Index⁶¹ (Holtgraves, 2009; Currie a kol., 2010; Currie a kol., 2013).

Škála Lie/bet sestává ze dvou otázek:

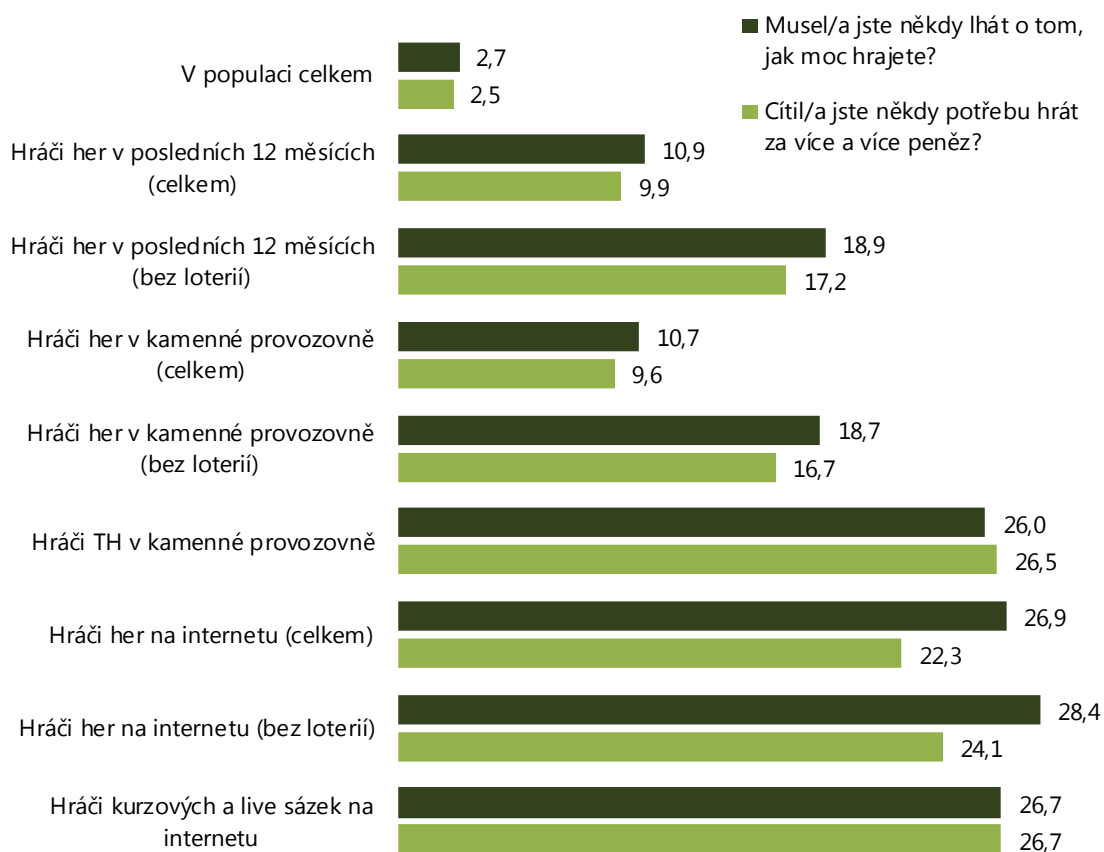
1. Musel/a jste někdy lhát lidem, kteří jsou pro Vás důležití, o tom, jak moc hrajete?
2. Cítil/a jste někdy potřebu hrát za více a více peněz?

Možné odpovědi na obě otázky jsou „ano“ (1 bod) a „ne“ (0 bodů), výsledné Lie/bet skóre vzniklé jejich součtem tak může nabývat hodnoty 0 až 2 body, přičemž alespoň 1 pozitivní odpověď indikuje riziko problémového hráčství – 1 bod odpovídá kategorii mírného rizika, zatímco 2 body naznačují vysoké riziko problémů v souvislosti s hazardním hraním.

Celkem 2,7 % všech dotázaných (4,2 % mužů a 1,4 % žen) odpovědělo, že někdy museli lhát o tom, jak moc hrají, a 2,5 % (3,9 % mužů a 1,1 % žen) někdy cítilo potřebu hrát za více a více peněz. Mezi respondenty, kteří uvedli hraní hazardních her v posledních 12 měsících, uvedlo lhaní v souvislosti s hraním 10,9 % dotázaných (13,2 % mužů a 7,3 % žen) a 9,9 % (12,3 %, resp. 6,2 %) přiznalo, že měli někdy potřebu hrát za více a více peněz. Významně vyšší podíl osob, které uvedly lhaní v souvislosti s hraním hazardních her i potřebu hrát za stále více peněz, byl mezi hráči TH v kamenných provozovnách a hráči hazardních her na internetu – graf 4-1.

⁶¹ <http://www.problemgambling.ca/en/resourcesforprofessionals/pages/clinicaltoolsproblemgambling.aspx> [2017-05-25]

graf 4-1: Pozitivní odpovědi na otázky 2položkové screeningové škály Lie/bet v populaci celkem a mezi těmi, kteří uvedli hraní hazardních her v posledních 12 měsících – Národní výzkum 2016, v %



Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

Výsledky screeningové škály Lie/bet naznačují, že v kategorii rizika v souvislosti s hraním hazardních her se nacházelo celkem 2,4 % populace ve věku 15+ (4,0 % mužů a 0,8 % žen), z nich 1,2 % (2,1 %, resp. 0,3 %) respondentů spadalo do kategorie mírného rizika a 1,2 % (1,9 %, resp. 0,5 %) spadalo do kategorie vysokého rizika.

Po zúžení výběru pouze na ty, kteří hráli hazardní hru v posledních 12 měsících, bylo v riziku vzniku problémového hráčství odhadem 9,5 % hráčů (12,6 % mužů a 4,4 % žen), z toho 4,8 % v kategorii mírného a 4,7 % v kategorii vysokého rizika. Po dalším zúžení odhadu pouze na ty, kteří v posledních 12 měsících hráli jinou hazardní hru než číselné a okamžité loterie, bylo v riziku vzniku problémového hráčství 24,1 % hráčů (23,2 % mužů a 30,0 % žen). Nejvyšší zastoupení problémových hráčů bylo ve věkové skupině 15–34 let. Po vyloučení loterií se výskyt problémového hráčství pohyboval ve všech věkových kategoriích mezi 20 a 30 % – tabulka 4-1. Odhady podílu hráčů v riziku problémového hraní podle jednotlivých kategorií her ukazují tabulka 4-2 a graf 4-2.

tabulka 4-1: Výsledky screeningové škály Lie/bet v obecné populaci podle pohlaví a věkových skupin – Národní výzkum 2016, v %

Škála Lie/bet	Muži	Ženy	Celkem 15+	95% CI	15-24 let	25-34 let	35-44 let	45-54 let	55-64 let	65+ let
V obecné populaci (N=3601)										
Žádné riziko (0 bodů)	96,0	99,2	97,6		97,1	95,5	97,4	97,7	97,7	99,5
V riziku (1+ bodů)	4,0	0,8	2,4	1,9–2,9	2,9	4,5	2,6	2,3	2,3	0,5
> nízké riziko (1 bod)	2,1	0,3	1,2	0,8–1,6	1,7	2,1	1,6	1,2	1,2	0,0
> vysoké riziko (2 body)	1,9	0,5	1,2	0,8–1,5	1,2	2,4	1,0	1,1	1,1	0,5
Mezi hráči hazardních her v posledních 12 měsících (n=897)										
Žádné riziko (0 bodů)	87,4	95,6	90,5		86,2	84,6	90,8	92,2	91,4	96,9
V riziku (1+ bodů)	12,6	4,4	9,5	7,6–11,5	13,8	15,4	9,2	7,8	8,6	3,1
> nízké riziko (1 bod)	6,7	1,8	4,8	3,4–6,2	8,0	7,1	5,6	4,2	4,6	0,0
> vysoké riziko (2 body)	6,0	2,6	4,7	3,3–6,1	5,7	8,3	3,6	3,6	3,9	3,1
Mezi hráči hazardních her (bez loterií) v posledních 12 měsících (n=354)										
Žádné riziko (0 bodů)	76,8	70,0	75,9		80,3	71,4	76,9	77,2	72,9	77,8
V riziku (1+ bodů)	23,2	30,0	24,1	19,8–27,8	19,7	28,6	23,1	22,8	27,1	22,2
> nízké riziko (1 bod)	12,3	12,0	12,2	8,8–15,7	11,5	13,2	14,1	12,3	14,6	0,0
> vysoké riziko (2 body)	10,9	18,0	11,9	8,6–15,4	8,2	15,4	9,0	10,5	12,5	22,2

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

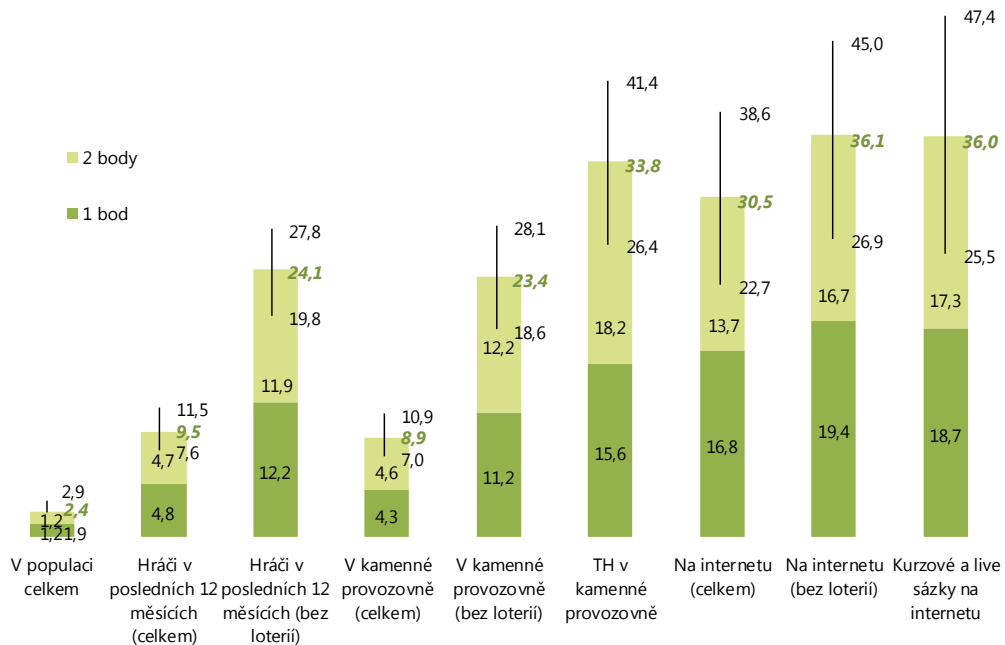
tabulka 4-2: Výsledky screeningové škály Lie/bet v obecné populaci podle pohlaví a kategorie hazardních her – Národní výzkum 2016, v %

Lie/bet skóre	Muži	Ženy	Celkem	95% CI
Podíl mezi hráči v posledních 12 měsících – v kamenné provozovně, včetně loterií (n=852)				
Žádné riziko (0 bodů)	88,0	95,8	91,1	
V riziku (1+ bodů)	12,0	4,2	8,9	7,0–10,9
> nízké riziko (1 bod)	6,2	1,5	4,3	3,0–5,4
> vysoké riziko (2 body)	5,8	2,7	4,6	3,2–6,0
Podíl mezi hráči v posledních 12 měsících – v kamenné provozovně, bez loterií (n=305)				
Žádné riziko (0 bodů)	77,6	70,0	76,6	
V riziku (1+ bodů)	22,4	30,0	23,4	18,6–28,1
> nízké riziko (1 bod)	11,4	10,0	11,2	7,7–14,8
> vysoké riziko (2 body)	11,0	20,0	12,2	8,4–15,8
Podíl mezi hráči v posledních 12 měsících – TH v kamenné provozovně (n=155)				
Žádné riziko (0 bodů)	66,4	64,3	66,2	
V riziku (1+ bodů)	33,6	35,7	33,8	26,4–41,4
> nízké riziko (1 bod)	16,0	14,3	15,6	9,8–21,2
> vysoké riziko (2 body)	17,6	21,4	18,2	12,2–24,5
Podíl mezi hráči v posledních 12 měsících – na internetu, včetně loterií (n=209)				
Žádné riziko (0 bodů)	69,7	68,2	69,5	
V riziku (1+ bodů)	30,3	31,8	30,5	22,7–38,6
> nízké riziko (1 bod)	17,4	13,6	16,8	10,2–23,0
> vysoké riziko (2 body)	12,8	18,2	13,7	8,1–20,0
Podíl mezi hráči v posledních 12 měsících – na internetu, bez loterií (n=170)				
Žádné riziko (0 bodů)	65,6	53,3	63,9	
V riziku (1+ bodů)	34,4	46,7	36,1	26,9–45,0
> nízké riziko (1 bod)	19,4	20,0	19,4	11,6–26,4
> vysoké riziko (2 body)	15,1	26,7	16,7	9,9–24,0
Podíl mezi hráči v posledních 12 měsících – kurzové a live sázky na internetu (n=75)				
Žádné riziko (0 bodů)	67,2	37,5	64,0	
V riziku (1+ bodů)	32,8	62,5	36,0	25,5–47,4
> nízké riziko (1 bod)	19,4	12,5	18,7	10,5–28,4
> vysoké riziko (2 body)	13,4	50,0	17,3	8,5–25,6

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

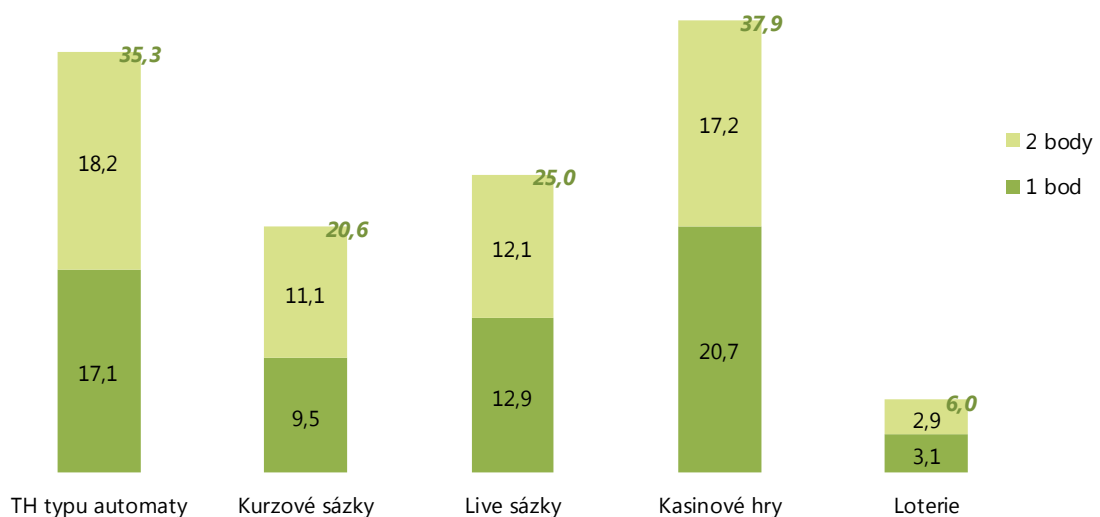
Nejvyšší podíl problémových hráčů byl zaznamenán mezi hráči kasinových her (v kamenné provozovně nebo na internetu) a hráči her typu automaty. Mezi hráči automatů byl sledován nejvyšší podíl problémových hráčů zařazených do kategorie vysokého rizika v souvislosti s hraním hazardních her – graf 4-3.

graf 4-2: Výsledky screeningové škály Lie/bet v obecné populaci a mezi hráči hazardních her v posledních 12 měsících podle typu hazardní hry – Národní výzkum 2016, v %



Pozn.: kurzívou zeleně označena střední hodnota podíl osob celkem v riziku (1 a více bodů na škále Lie/bet)
Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

graf 4-3: Výsledky screeningové škály Lie/bet mezi hráči v posledních 12 měsících podle jednotlivých hazardních her (kombinace hry v kamenné provozovně a na internetu) – Národní výzkum 2016, v %



Pozn.: kurzívou zeleně označena střední hodnota podílu osob celkem v riziku (1 a více bodů na škále Lie/bet)
Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

Při extrapolaci na populaci ČR ve věku 15 a více let odpovídal podíl osob v riziku v souvislosti s hraním hazardních her podle škály Lie/bet přibližně 211 tis. (170–260 tis.) osob, z nich přibližně 107 tis. (71–143 tis.) osob spadalo do kategorie nižšího rizika (1 bod) a 104 tis. (71–134 tis.) osob

spadalo do kategorie vyššího rizika (2 body) v souvislosti s hraním hazardních her. V riziku v souvislosti s hraním her bylo odhadnuto 174 tis. mužů a 37 tis. žen – tabulka 4-3.

tabulka 4-3: Výskyt problémového hraní v obecné populaci podle screeningové škály Lie/bet – extrapolace výsledků Národního výzkumu 2016 na počet obyvatel ČR

Škála Lie/bet	Muži	Ženy	Celkem	95% CI dolní mez	95% CI horní mez
V riziku celkem (1 a více bodů)	173 800	37 200	211 000	169 700	259 000
> z toho nízké riziko (1 bod)	91 800	14 900	106 700	71 400	142 900
> z toho vysoké riziko (2 body)	81 900	22 300	104 200	71 400	133 900

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

Druhým použitým screeningovým nástrojem standardně používaným v populačních studiích pro odhad problémového hráčství byla 9položková škála PGSI (Problem Gambling Severity Index), která sestává z následujících otázek, jež jsou kladeny respondentům, kteří uvedli hraní hazardních her v posledních 12 měsících:

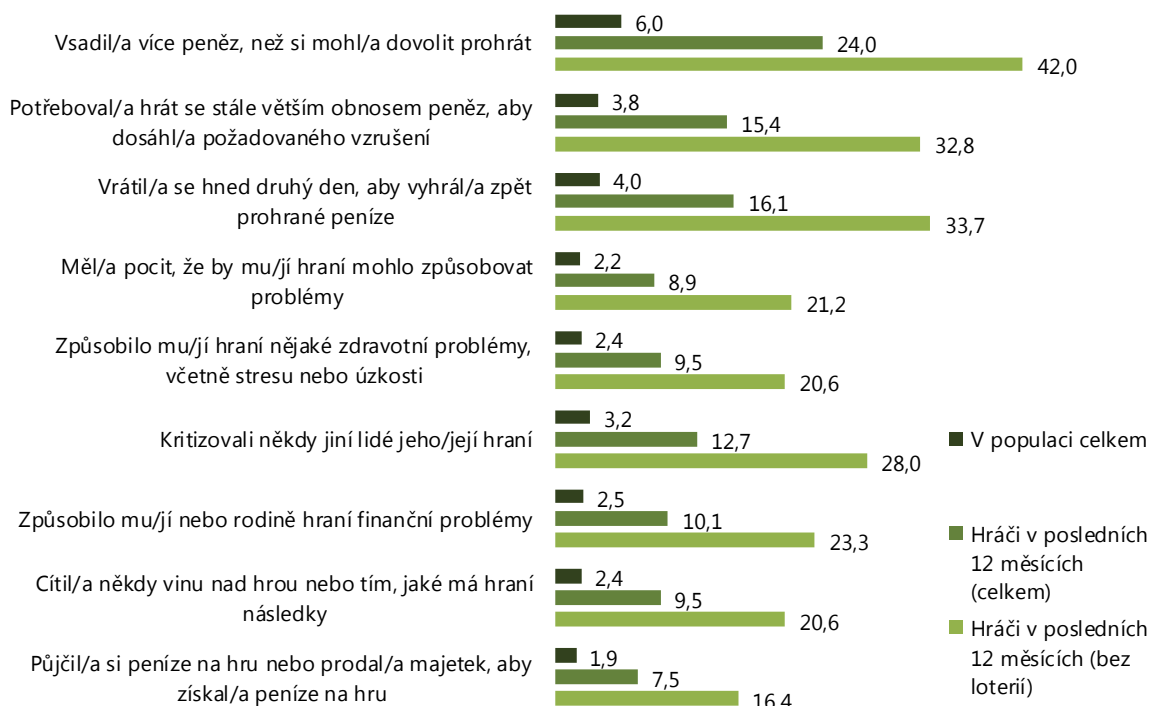
1. Vsadil/a jste někdy více peněz, než jste si mohl/a dovolit prohrát?
2. Potřeboval/a jste hrát se stále větším obnosem peněz, abyste dosáhl/a požadovaného vzrušení?
3. Vrátil/a jste se hned druhý den, abyste vyhrál/a zpět prohrané peníze?
4. Měl/a jste pocit, že by vám hraní mohlo způsobovat problémy?
5. Způsobilo vám hraní nějaké zdravotní problémy, včetně stresu nebo úzkosti?
6. Kritizovali někdy jiní lidé vaše hraní, nebo vám říkali, že máte s hraním problém, ať už to byla podle vás pravda, nebo ne?
7. Způsobilo vám nebo vaší rodině hraní nějaké finanční problémy?
8. Cítil/a jste někdy vinu nad tím, že hraje, nebo nad tím, jaké má vaše hraní následky?
9. Půjčil/a jste si peníze na hru nebo jste prodal/a nějaký majetek, abyste získal/a peníze na hru?

Respondenti odpovídali na škále 0 = nikdy až 3 = téměř vždy. Výsledné PGSI skóre, které je součtem uvedených odpovědí, nabývá hodnot 0–27, kdy 0 bodů značí žádný problém v souvislosti s hraním sázkových her, 1–2 body odpovídají nízkému riziku v souvislosti s hraním sázkových her, 3–7 bodů střednímu riziku s výskytem určitých negativních dopadů hraní a 8 a více bodů značí vysoké riziko v souvislosti s hraním, tedy riziko patologického hráčství s negativními dopady a ztrátu kontroly (Maitland a Adams, 2007). Škála PGSI se nepoužívá jako nástroj pro klinické posouzení pacienta, ale byla vytvořena pro screening výskytu problémů v souvislosti s hraním hazardních her v obecné populaci (Currie a kol., 2010; Currie a kol., 2013).

Celkem 6 % dotázaných uvedlo, že někdy vsadili více peněz, než si mohli dovolit prohrát, cca 4 % potřebovala hrát se stále větším obnosem peněz, aby dosáhla požadovaného vzrušení, a vrátila se hned druhý den, aby vyhrála zpět prohrané peníze. Přibližně 3 % uvedla, že ostatní lidé kritizovali jeho/její hraní, a přibližně 2 % uvedla pozitivní odpověď na některou další z otázek škály PGSI – graf 4-4. Pozitivní odpovědi na otázky uváděli 3–4krát častěji muži, a to především ve věkové skupině 25–34 let.

Respondenti, kteří uvedli hraní hazardních her v posledních 12 měsících, nejčastěji uváděli, že někdy vsadili více peněz, než si mohli dovolit prohrát (24,0 %), vrátili se hned druhý den, aby vyhráli zpět prohrané peníze (16,1 %) a potřebovali hrát se stále větším obnosem peněz, aby dosáhli požadovaného vzrušení (15,4 %). Obdobné pořadí četnosti odpovědí je i mezi hráči hazardních her po vyloučení loterií – graf 4-4.

graf 4-4: Pozitivní odpovědi na otázky 9položkové screeningové škály PGSI v populaci celkem a mezi těmi, kteří uvedli hraní hazardních her v posledních 12 měsících – Národní výzkum 2016, v %



Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

Výsledky screeningové škály PGSI naznačují, že v kategorii rizika v souvislosti s hraním hazardních her se nacházelo celkem 5,7 % populace ve věku 15+ (10,0 % mužů a 1,6 % žen), z nich 2,2 % (3,8 %, resp. 0,7 %) respondentů spadalo do kategorie nízkého rizika, 2,1 % (4,1 %, resp. 0,3 %) v kategorii středního rizika a 1,4 % (2,2 %, resp. 0,6 %) spadalo do kategorie vysokého rizika – tabulka 4-4.

Po zúžení výběru na ty, kteří hráli hazardní hru v posledních 12 měsících, bylo v riziku vzniku problémového hráčství odhadem 23,0 % hráčů (31,6 % mužů a 8,8 % žen), z toho 8,9 % v kategorii nízkého, 8,6 % v kategorii středního a 5,5 % v kategorii vysokého rizika. Po dalším zúžení výběru pouze na ty, kteří v posledních 12 měsících hráli jinou hazardní hru než číselné a okamžité loterie, bylo v riziku vzniku problémového hráčství 58,4 % hráčů (57,9 % mužů a 60,0 % žen). Nejvyšší zastoupení problémových hráčů bylo ve věkové skupině 25–34 let, po zúžení odhadu na hráče v posledních 12 měsících bylo vyšší zastoupení hráčů ve věkové kategorii 15–24 let a po zúžení na hráče jiných her než číselných a okamžitých loterií také ve starších věkových kategoriích (55–64 a 65+ let) – tabulka 4-4.

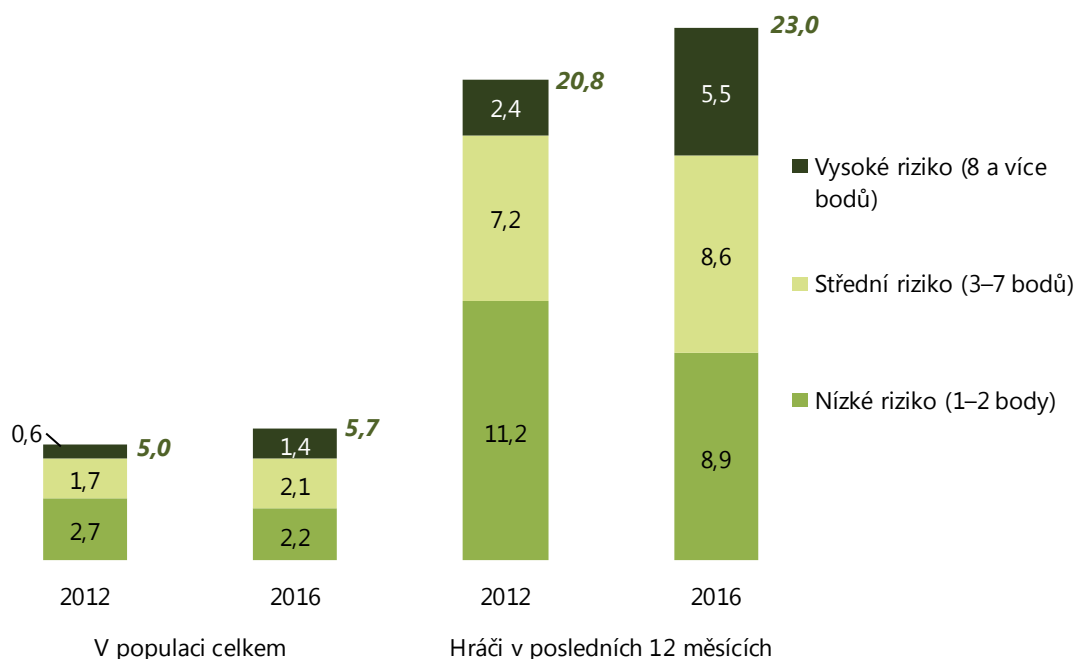
tabulka 4-4: Výsledky škály PGSI a výskyt rizikového hraní v populaci hráčů v posledních 12 měsících a v populaci celkem – Národní výzkum 2016, v %

Škála PGSI	Muži	Ženy	Celkem 15+	95% CI	15-24 let	25-34 let	35-44 let	45-54 let	55-64 let	65+ let
V obecné populaci (N=3601)										
Žádné riziko (0 bodů)	90,0	98,4	94,3		90,7	90,3	94,3	94,2	94,5	98,9
V riziku (1+ bodů)	10,0	1,6	5,7	4,9–6,5	9,3	9,7	5,7	5,8	5,5	1,1
> nízké riziko (1–2 body)	3,8	0,7	2,2	1,7–2,7	4,4	3,3	2,6	2,1	1,6	0,5
> střední riziko (3–7 bodů)	4,0	0,3	2,1	1,7–2,6	3,4	4,2	1,3	2,5	2,3	0,3
> vysoké riziko (8+ bodů)	2,2	0,6	1,4	1,0–1,8	1,5	2,3	1,9	1,2	1,6	0,4
Mezi hráči hazardních her v posledních 12 měsících (n=897)										
Žádné riziko (0 bodů)	68,4	91,2	77,0		56,3	66,9	79,6	80,1	79,6	92,9
V riziku (1+ bodů)	31,6	8,8	23,0	20,2–25,7	43,7	33,1	20,4	19,9	20,4	7,1
> nízké riziko (1–2 body)	11,9	3,8	8,9	7,0–10,7	20,7	11,2	9,2	7,2	5,9	3,1
> střední riziko (3–7 bodů)	12,8	1,8	8,6	6,7–10,4	16,1	14,2	4,6	8,4	8,6	1,6
> vysoké riziko (8+ bodů)	6,9	3,2	5,5	4,1–7,0	6,9	7,7	6,6	4,2	5,9	2,4
Mezi hráči hazardních her (bez loterií) v posledních 12 měsících (n=354)										
Žádné riziko (0 bodů)	42,1	40,0	41,6		38,7	38,5	48,7	42,1	36,7	50,0
V riziku (1+ bodů)	57,9	60,0	58,4	52,9–63,2	61,3	61,5	51,3	57,9	63,3	50,0
> nízké riziko (1–2 body)	21,9	26,0	22,7	18,1–26,8	29,0	20,9	23,1	21,1	18,4	22,2
> střední riziko (3–7 bodů)	23,5	12,0	21,8	17,4–26,0	22,6	26,4	11,5	24,6	26,5	11,1
> vysoké riziko (8+ bodů)	12,6	22,0	13,9	10,5–17,7	9,7	14,3	16,7	12,3	18,4	16,7

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

Ve srovnání s Národním výzkumem 2012, kde byla škála PGSI také použita, došlo k mírnému nárůstu výskytu problémového hráčství v obecné populaci i mezi hráči – zatímco v r. 2012 bylo v riziku v souvislosti s hraním hazardních her odhadem 5,0 % populace, v r. 2016 již 5,7 %; mezi hráči hazardních her (včetně loterií) v posledních 12 měsících pak podíl osob v riziku v souvislosti s hraním narostl z 20,8 % na 23,0 %. K výraznému nárůstu došlo zejména v případech vysokého rizika v souvislosti s hraním (tj. 8+ bodů na škále PGSI), zatímco podíl hráčů v nízkém riziku poklesl – graf 4-5.

graf 4-5: Výsledky škály PGSI a výskyt rizikového hraní v populaci hráčů v posledních 12 měsících a v populaci celkem – srovnání studií v roce 2012 a 2016, v %



Pozn.: kurzívou zeleně označena střední hodnota podíl osob celkem v riziku (1 a více bodů na škále Lie/bet)

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti a SC&C (2013), Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

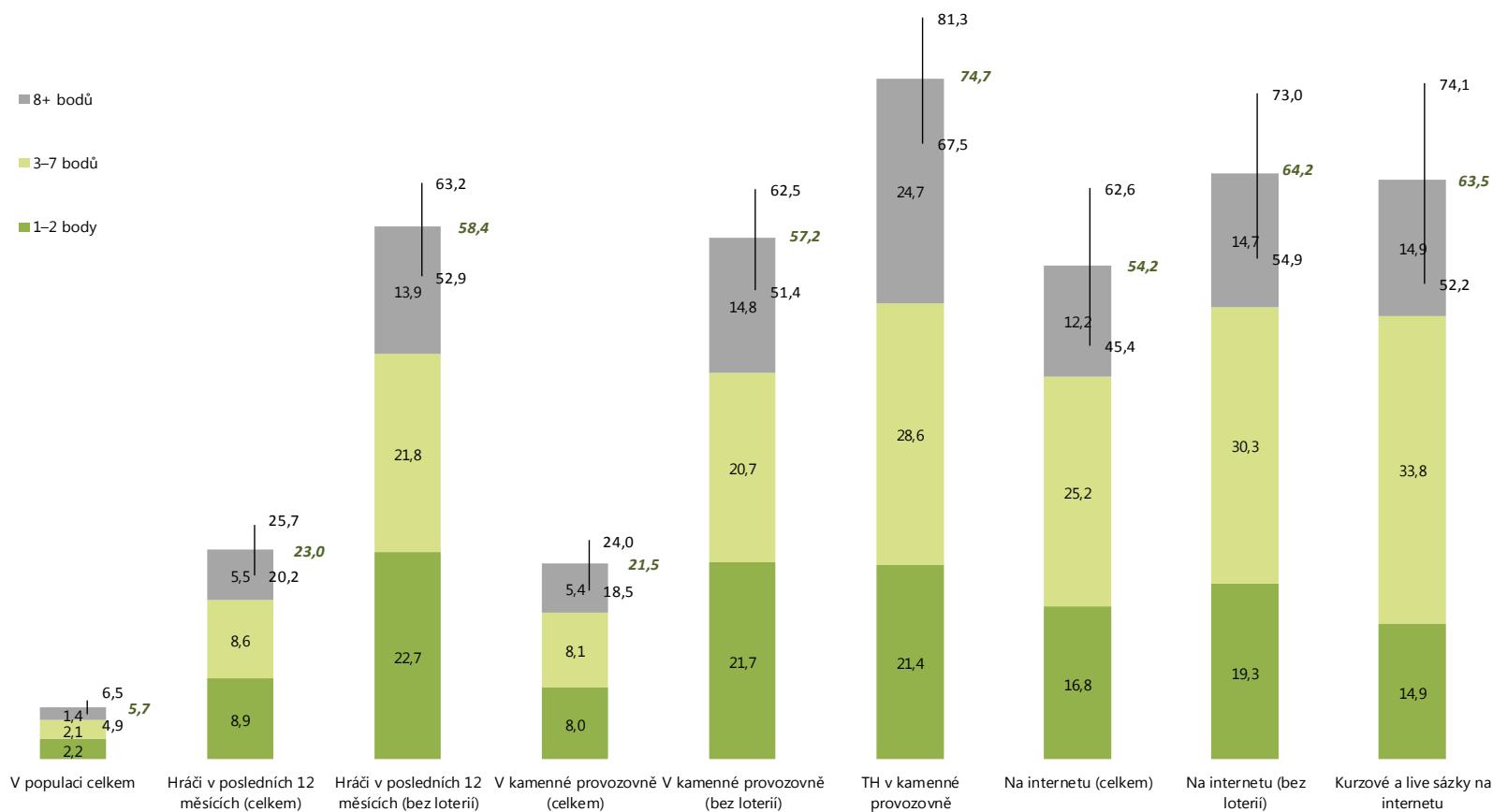
tabulka 4-5: Výsledky screeningové škály PGSI mezi hráči hazardních her v posledních 12 měsících podle pohlaví a kategorie hazardních her – Národní výzkum 2016, v %

Škála PGSI	Muži	Ženy	Celkem	95% CI
Podíl mezi hráči v posledních 12 měsících – v kamenné provozovně, včetně loterií (n=852)				
Žádné riziko (0 bodů)	70,0	91,9	78,5	
V riziku (1+ bodů)	30,0	8,1	21,5	18,5–24,0
> nízké riziko (1–2 body)	10,9	3,3	8,0	6,1–9,8
> střední riziko (3–7 bodů)	12,4	1,5	8,1	6,2–9,9
> vysoké riziko (8+ bodů)	6,8	3,3	5,4	3,8–6,8
Podíl mezi hráči v posledních 12 měsících – v kamenné provozovně, bez loterií (n=305)				
Žádné riziko (0 bodů)	43,1	41,5	42,8	
V riziku (1+ bodů)	56,9	58,5	57,2	51,4–62,5
> nízké riziko (1–2 body)	21,0	24,4	21,7	17,1–26,3
> střední riziko (3–7 bodů)	22,5	9,8	20,7	16,2–25,4
> vysoké riziko (8+ bodů)	13,4	24,4	14,8	10,6–18,6
Podíl mezi hráči v posledních 12 měsících – TH v kamenné provozovně (n=155)				
Žádné riziko (0 bodů)	24,8	28,6	25,3	
V riziku (1+ bodů)	75,2	71,4	74,7	67,5–81,3
> nízké riziko (1–2 body)	19,2	28,6	21,4	15,0–28,0
> střední riziko (3–7 bodů)	32,8	10,7	28,6	21,4–35,7
> vysoké riziko (8+ bodů)	23,2	32,1	24,7	17,6–31,1
Podíl mezi hráči v posledních 12 měsících – na internetu, včetně loterií (n=209)				
Žádné riziko (0 bodů)	45,0	50,0	45,8	
V riziku (1+ bodů)	55,0	50,0	54,2	45,4–62,6
> nízké riziko (1–2 body)	16,5	18,2	16,8	10,4–23,2
> střední riziko (3–7 bodů)	27,5	13,6	25,2	17,8–32,7
> vysoké riziko (8+ bodů)	11,0	18,2	12,2	6,4–17,5
Podíl mezi hráči v posledních 12 měsících – na internetu, bez loterií (n=170)				
Žádné riziko (0 bodů)	37,2	26,7	35,8	
V riziku (1+ bodů)	62,8	73,3	64,2	54,9–73,0
> nízké riziko (1–2 body)	18,1	26,7	19,3	11,7–26,6
> střední riziko (3–7 bodů)	31,9	20,0	30,3	21,7–39,1
> vysoké riziko (8+ bodů)	12,8	26,7	14,7	7,7–21,0
Podíl mezi hráči v posledních 12 měsících – kurzové a live sázky na internetu (n=75)				
Žádné riziko (0 bodů)	37,9	25,0	36,5	
V riziku (1+ bodů)	62,1	75,0	63,5	52,2–74,1
> nízké riziko (1–2 body)	13,6	25,0	14,9	7,0–23,3
> střední riziko (3–7 bodů)	34,8	25,0	33,8	22,1–43,4
> vysoké riziko (8+ bodů)	13,6	25,0	14,9	7,1–23,5

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

Výskyt problémového hraní se liší s ohledem na typ hazardní hry. Mezi hráči hazardních her v kamenných provozovnách bylo odhadem 21,5 % osob v riziku v souvislosti s hraním, po vyloučení loterií pak 57,2 %. Výrazně vyšší zastoupení hráčů v riziku (74,7 %) bylo mezi hráči TH v kamenných provozovnách. Mezi hráči hazardních her na internetu bylo odhadem 54,2 % osob v riziku, po vyloučení loterií pak 64,2 %. Překvapivě vyšší zastoupení osob ve vysokém riziku v souvislosti s hraním hazardních her bylo mezi ženami, a to jak v případě her mimo loterie v kamenných provozovnách, tak na internetu, je však třeba vzít v potaz to, že absolutní počet žen – hráček hazardních her je celkově nízký. Odhady podílu hráčů v riziku problémového hraní podle jednotlivých kategorií her viz tabulka 4-5 a graf 4-6.

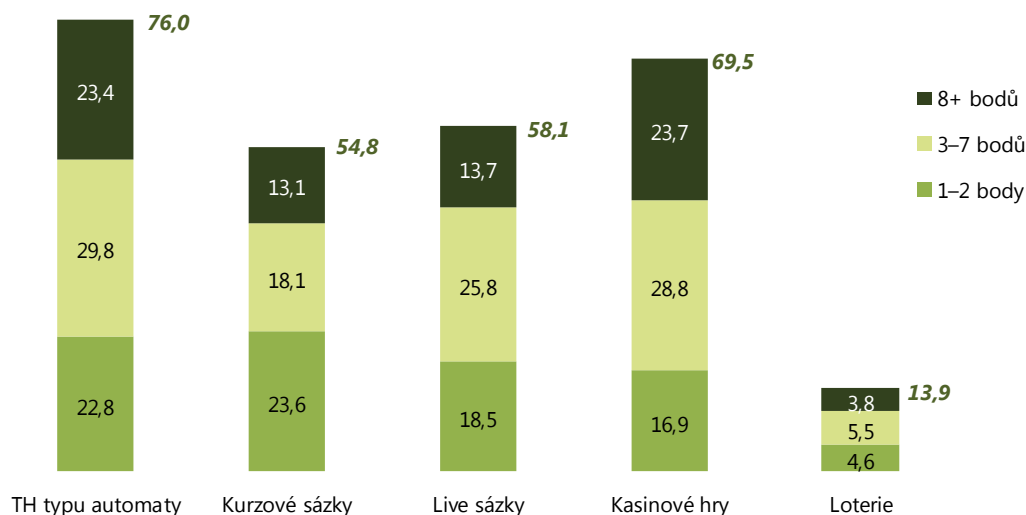
graf 4-6: Výsledky screeningové škály PGSI v obecné populaci a mezi hráči v posledních 12 měsících podle kategorie hazardních her – Národní výzkum 2016, v %



Pozn.: kurzívou zeleně označen podíl osob celkem v riziku (1 a více bodů na škále Lie/bet), s vyznačením 95% konfidenčního intervalu pro odhad
 Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

Nejvyšší podíl problémových hráčů byl zaznamenán mezi hráči TH typu automaty (v kamenné provozovně nebo na internetu) a hráči kasinových her. Mezi hráči kasinových her byl sledován nejvyšší podíl problémových hráčů zařazených do kategorie vysokého rizika v souvislosti s hraním hazardních her – graf 4-7.

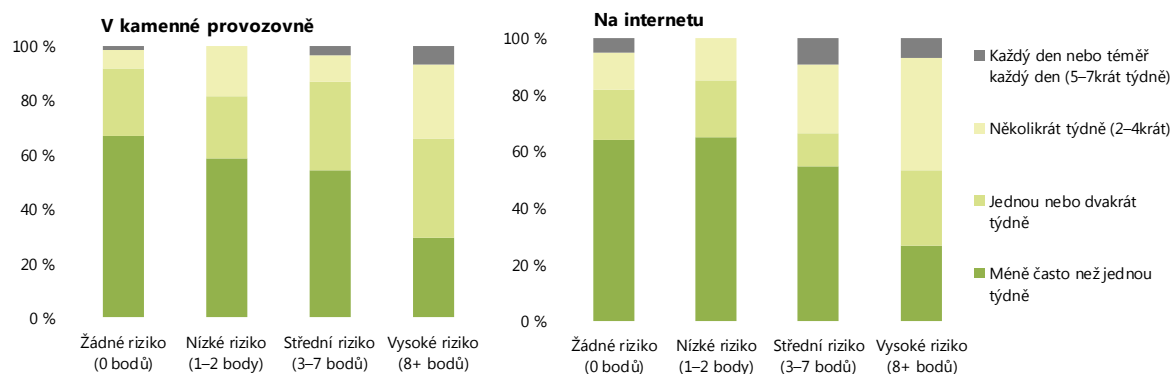
graf 4-7: Výsledky screeningové škály PGSI mezi hráči podle jednotlivých hazardních her (kombinace hry v kamenné provozovně a na internetu) – Národní výzkum 2016, v %



Pozn.: kurzívou zeleně označena střední hodnota podílu osob celkem v riziku (1 a více bodů na škále PGSI)
Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

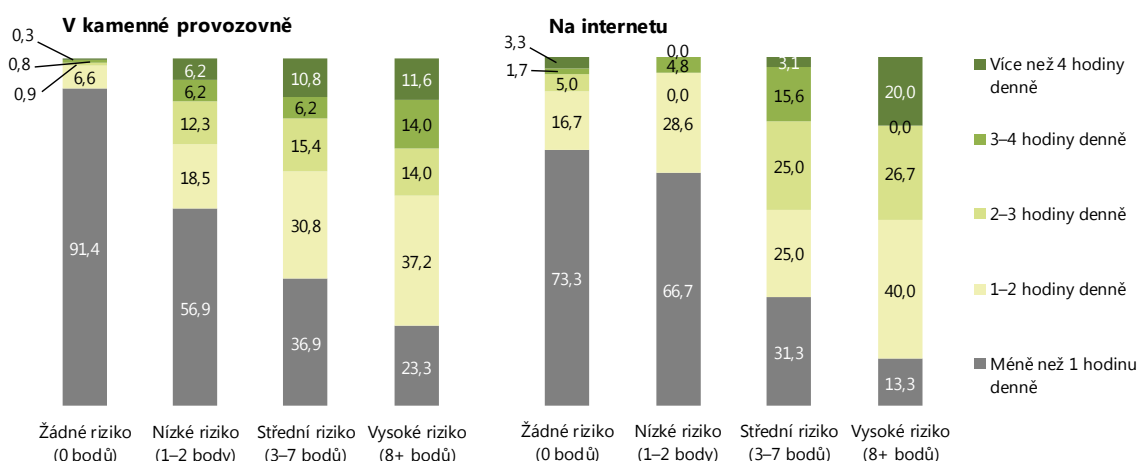
Je patrné, že míra rizika rozvoje problémového hráčství souvisí s frekvencí hraní, časem stráveným hrou a finančními částkami vloženými do hry. Hráči hazardních her v posledních 12 měsících ve vysokém riziku rozvoje problémů (8+ bodů) vykazují nejvyšší frekvenci hraní, nejdéší čas strávený hrou a nejvyšší vklady do hry, a to jak v souvislosti s hraním v kamenných provozovnách, tak v souvislosti s hraním na internetu – graf 4-8 až graf 4-10.

graf 4-8: Frekvence hraní sázkových her v posledních 30 dnech mezi hráči hazardních her v posledních 12 měsících podle kategorie rizika PGSI, v %



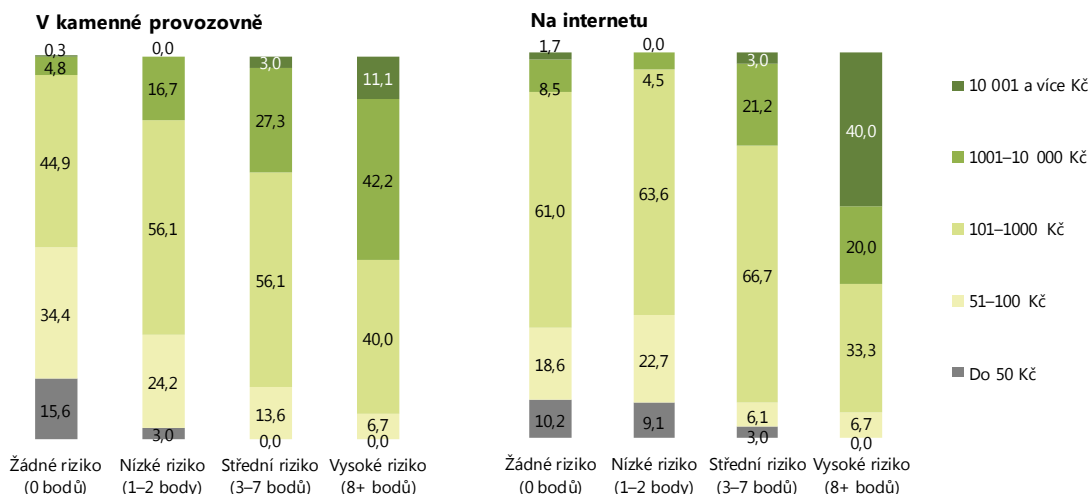
Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

graf 4-9: Čas strávený hrou v obvyklý den, kdy hráli hazardní hry, mezi hráči v posledních 12 měsících podle kategorie rizika PGSI, v %



Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

graf 4-10: Nejvyšší obnos, se kterým respondenti hráli hazardní hry v jediném dni, mezi hráči v posledních 12 měsících podle kategorie rizika PGSI, v %



Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

Při extrapolaci na populaci ČR ve věku 15 a více let odpovídal podíl osob v riziku v souvislosti s hraním hazardních her přibližně 500 tis. (438–580 tis.) osob, z nich přibližně 196 tis. (152–241 tis.) osob spadalo do kategorie nízkého rizika, 191 tis. (152–232 tis.) osob spadalo do kategorie středního rizika a 122 tis. (89–161 tis.) do kategorie vysokého rizika v souvislosti s hraním hazardních her – tabulka 4-6. Ve srovnání s r. 2012 zůstal odhadovaný počet osob v nízkém riziku na stejné úrovni (196 tis.), ovšem zvýšil se počet osob ve středním riziku (ze 126 tis. na 191 tis.) a ztrojnásobil se odhadovaný počet osob ve vysokém riziku (ze 42 tis. na 122 tis.).

tabulka 4-6: Výskyt problémového hraní v obecné populaci podle screeningové škály PGSI – extrapolace výsledků Národního výzkumu 2016 na počet obyvatel ČR

Škála PGSI	Muži	Ženy	Celkem	95% CI dolní mez	95% CI horní mez
V riziku celkem (1+ bodů)	434 200	74 400	508 600	437 600	580 400
> nízké riziko (1–2 body)	163 800	32 200	196 000	151 800	241 100
> střední riziko (3–7 bodů)	176 100	14 900	191 000	151 800	232 200
> vysoké riziko (8+ bodů)	94 300	27 300	121 600	89 300	160 700

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

Použité škály poskytují různý odhad výskytu problémového hráčství, a to i přes to, že v obou případech jde o standardně používané screeningové škály. Na základě srovnání odhadů provedených oběma screeningovými škálami je patrné, že v riziku problémového hráčství podle obou škál současně se nachází 2,1 % (95% CI: 1,6–2,6 %) všech dotázaných, 8,5 % (95% CI: 6,7–10,3 %) těch, kteří uvedli hraní hazardních her v posledních 12 měsících, a 21,6 % (95% CI: 17,3–25,8 %) těch, kteří v posledních 12 měsících hráli některou ze sledovaných hazardních her mimo číselné a okamžité loterie – tabulka 4-7. Při extrapolaci na populaci ČR lze odhadnout přibližně 188 tis. osob (143–232 tis.) v riziku problémového hraní – tabulka 4-8. Vzhledem k tomu, že tento odhad vychází z podílu respondentů zařazených do kategorie rizika v obou použitých škálách, jde o minimální odhad počtu problémových hráčů v ČR, který je s velkou pravděpodobností velmi podhodnocen.

tabulka 4-7: Kategorizace populace a hráčů podle výsledků screeningové škály Lie/bet a PGSI – výsledky Národního výzkumu 2016, v %

Škála	PGSI – v populaci celkem			PGSI – hráči v posledních 12 měsících			PGSI – hráči v posledních 12 měsících (bez loterií)		
	Bez rizika	V riziku	Celkem	Bez rizika	V riziku	Celkem	Bez rizika	V riziku	Celkem
Lie/bet	94,1	3,6	97,6	76,1	14,4	90,5	39,2	36,6	75,9
Bez rizika									
V riziku	0,3	2,1	2,4	1,0	8,5	9,5	2,6	21,6	24,1
Celkem	94,3	5,7	100,0	77,1	22,9	100,0	41,8	58,2	100,0

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

tabulka 4-8: Výskyt problémového hraní v obecné populaci podle screeningové škály Lie/bet a PGSI – extrapolace výsledků Národního výzkumu 2016 na počet obyvatel ČR

Škála	V populaci celkem			Hráči v posledních 12 měsících			Hráči v posledních 12 měsících (bez loterií)		
	PGSI – v riziku	95% CI dolní mez	95% CI horní mez	PGSI – v riziku	95% CI dolní mez	95% CI horní mez	PGSI – v riziku	95% CI dolní mez	95% CI horní mez
Lie/bet (v riziku)	2,1	1,6	2,6	8,5	6,7	10,3	21,6	17,3	25,8
Odhad počtu	187 500	142 900	232 200	–	–	–	–	–	–

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

4.2.2 Průzkum mezi lékaři ČR 2016

V listopadu a prosinci r. 2016 proběhla další vlna omnibusového průzkumu na souboru lékařů ČR získaných kvótním výběrem, který opakuje ve dvouletých intervalech agentura INRES-SONES a do kterého byl již potřetí zařazen také modul s otázkou na prevalenci patologického hráčství (Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a INRES-SONES, 2017a). V r. 2016 bylo dotazováno celkem 1237 lékařů z celé ČR. Soubor proporcčně odpovídal populaci lékařů ČR podle pohlaví, věku, způsobu výkonu lékařského povolání (soukromí vs. ostatní) a krajů. Osloveno bylo 1551 vybraných lékařů, míra response byla 80,4 %.

Vzhledem k tomu, že na otázky k prevalenci problémových uživatelů drog a patologických hráčů odpovídali pouze lékaři registrující své pacienty pro účely kapitační platby ze zdravotního pojištění, byl počet praktických lékařů pro dospělé a praktických lékařů pro děti a dorost ve vzorku navýšen na přibližně dvojnásobek, než jak by odpovídalo jejich reálnému zastoupení v populaci lékařů ČR – do průzkumu v r. 2016 jich bylo zařazeno celkem 352 (28,5 % celého souboru), resp. 220 (17,8 %).

Lékařům byla položena otázka na „počet patologických hráčů nebo osob se závažnými problémy s hraním sázkových (hazardních) her, jako jsou automaty, jiné hry v kasinu nebo sázky (včetně internetového sázení)“ mezi osobami u nich registrovanými. Ve srovnání s r. 2014 se formulace otázky nezměnila.

Výsledky získané od praktických lékařů ze vzorku byly extrapolovány jednak na celkový počet osob v ČR,⁶² jednak na celkový počet praktických lékařů pro dospělé a praktických lékařů pro děti a dorost v ČR v r. 2015 (Ústav zdravotnických informací a statistiky, 2016b; Ústav zdravotnických informací a statistiky, 2016a). Frekvence problémových hráčů mezi registrovanými osobami byla vypočítána jako průměrná frekvence vážená počtem registrovaných pacientů.

Střední odhad počtu patologických hráčů dosáhl v r. 2016 přibližně 81–104 tis. osob, z toho přibližně 9–11 tis. do 18 let – tabulka 4-9.

tabulka 4-9: Odhady počtu problémových hráčů v ČR v l. 2012–2016 – výsledky Průzkumu mezi lékaři

Odbornost	Odhad	Extrapolace na počet obyvatel			Extrapolace na počet lékařů		
		2012	2014	2016	2012	2014	2016
Praktický lékař pro dospělé	Střední hodnota	80 500	101 800	95 100	72 200	76 500	69 600
	95% CI – dolní mez	65 000	82 900	78 300	59 200	62 500	55 700
	95% CI – horní mez	96 000	120 800	111 900	85 200	90 500	83 500
Praktický lékař pro děti a dorost	Střední hodnota	8 300	10 800	9 100	10 900	11 700	11 100
	95% CI – dolní mez	4 800	6 900	5 400	6 500	5 900	5 200
	95% CI – horní mez	11 800	14 800	12 700	15 300	17 400	17 000
Celkem	Střední hodnota	88 700	112 600	104 200	83 100	88 100	80 800
	95% CI – dolní mez	69 700	89 700	83 800	65 600	68 400	61 000
	95% CI – horní mez	107 700	135 500	124 700	100 600	107 900	100 600

Zdroje: Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti a INRES-SONES (2013a), Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a INRES-SONES (2015a), Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a INRES-SONES (2017a)

4.3 Problémové hráčství mezi dětmi a mládeží

4.3.1 Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD) 2016

Za r. 2016 jsou k dispozici odhady problémového hráčství v populaci školní mládeže získané v rámci tzv. validační studie ESPAD 2016, která byla v ČR realizována s cílem ověřit některá překvapivá zjištění studie ESPAD v roce 2015. Sběr dat na školách proběhl ve spolupráci s agenturou ppm factum research v červnu 2016. Cílovou skupinou studie byli respondenti, kteří v roce realizace studie dosáhli 16 let, tedy studenti narození v r. 2000. Sběr dat probíhal v 1. ročnících všech typů středních škol a v 9. třídách základních škol; školy byly vybrány tak, aby byla zajištěna reprezentativita z hlediska typu studované školy a regionu. Do studie se zapojilo celkem 115 škol; sesbíráno bylo celkem 5364 dotazníků (Chomynová a kol., 2016).

⁶² údaje za r. 2015 vzhledem k tomu, že v době kalkulace nebyl střední stav obyvatel za r. 2016 k dispozici

Dotazník v r. 2016 pokrýval stejně jako v předchozím roce kromě oblasti užívání legálních a nelegálních drog nově také oblast hraní počítačových her, hraní hazardních her a internetových aktivit – blíže viz kapitolu Výskyt hazardního hraní mezi dětmi a mládeží, str. 87. Dotazník studie ESPAD v r. 2016 obsahoval také 2 screeningové nástroje zaměřené na odhad problémového hraní:

- > 2položkovou škálu Lie/bet (Johnson a kol., 1997) a
- > 3položkovou škálu CSPG (Consumption Screen for Problem Gambling) (Rockloff, 2012).

Škála Lie/bet sestává ze dvou otázek:

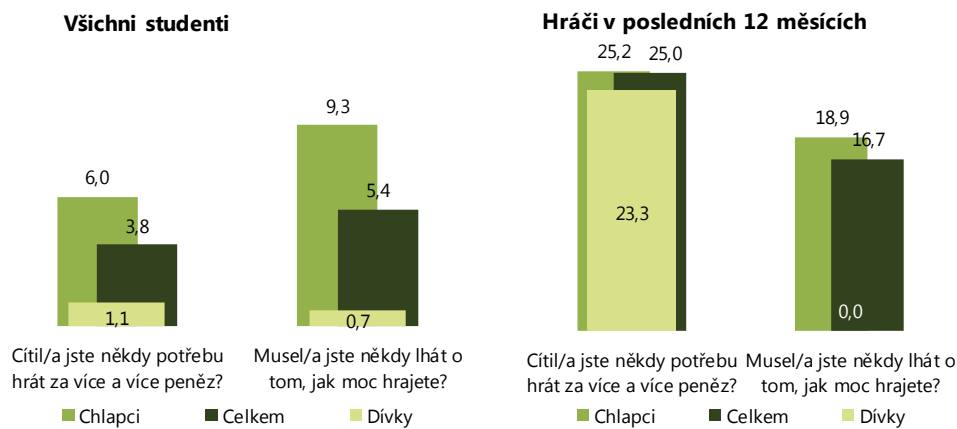
1. Musel/a jste někdy lhát lidem, kteří jsou pro Vás důležití, o tom, jak moc hrajete?
2. Cítil/a jste někdy potřebu hrát za více a více peněz?

Možné odpovědi na obě otázky jsou „ano“ (1 bod) a „ne“ (0 bodů), výsledné Lie/bet skóre vzniklé jejich součtem tak může nabývat hodnoty 0 až 2 body, přičemž alespoň 1 pozitivní odpověď indikuje riziko problémového hráčství – 1 bod odpovídá kategorii mírného rizika, zatímco 2 body naznačují vysoké riziko problémů v souvislosti s hazardním hraním.

Celkem 3,8 % všech dotázaných (6,0 % chlapců a 1,1 % dívek) odpovědělo, že někdy cítilo potřebu hrát za více a více peněz, a 5,4 % studentů (9,3 % chlapců a 0,7 % dívek) uvedlo, že někdy museli lhát o tom, jak moc hrají – graf 4-11. Mezi chlapci převažuje odpověď, že museli lhát o tom, jak moc hrají, u dívek naopak odpověď, že cítily potřebu hrát za více a více peněz.

Vybereme-li pouze respondenty, kteří uvedli hraní hazardních her v posledních 12 měsících, pak 25,0 % (25,2 % chlapců a 23,3 % dívek) přiznalo, že měli někdy potřebu hrát za více a více peněz, a 16,7 % (18,9 % chlapců a žádná dívka) přiznalo, že muselo lhát o tom, jak moc hrají – graf 4-11.

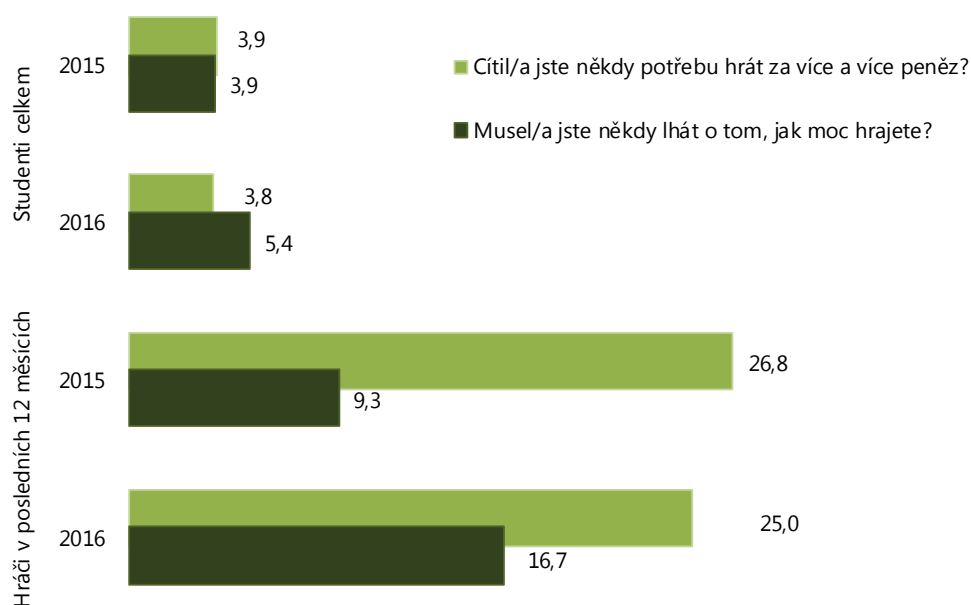
graf 4-11: Pozitivní odpovědi na otázky 2položkové screeningové škály Lie/bet mezi všemi studenty celkem a mezi těmi, kteří uvedli hraní hazardních her v posledních 12 měsících – výsledky studie ESPAD 2016, v %



Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a ppm factum research (2016a)

Ve srovnání s rokem 2015 se zvýšil podíl studentů, kteří uvedli lhaní v souvislosti s hraním hazardních her, z 3,9 % na 5,4 %, k nárůstu došlo zejména u chlapců (z 6,7 % na 9,3 %). Podíl studentů, kteří uvedli potřebu hrát za více peněz, zůstal na stejné úrovni. Mezi hráči se podíl respondentů uvádějících lhaní zvýšil z 9,3 % na 16,7 %, a to i přes to, že lhaní v souvislosti s hraním hazardních her neuváděla ani jedna z dívek – graf 4-12.

graf 4-12: Odpovědi na otázky 2položkové screeningové škály Lie/bet mezi všemi studenty celkem a mezi těmi, co uvedli hraní hazardních her v posledních 12 měsících – srovnání let 2015 a 2016, v %



Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a ppm factum research (2016a)

Výsledky screeningové škály Lie/bet naznačují, že v kategorii rizika v souvislosti s hraním hazardních her se nacházelo celkem 8,0 % respondentů (13,4 % chlapců a 1,7 % dívek). Po zúžení výběru na ty, kteří hráli hazardní hru v posledních 12 měsících, bylo v riziku vzniku problémového hráčství odhadem 3,9 % studentů, z nich 3,0 % spadala do kategorie mírného rizika a 0,9 % do kategorie vysokého rizika v souvislosti s hraním hazardních her. Vyšší zastoupení respondentů v riziku spojeného s problémovým hráčstvím bylo mezi chlapci (6,6 % oproti 0,9 % dívek) a mezi studenty středních odborných škol bez maturity nebo odborných učilišť – tabulka 4-10.

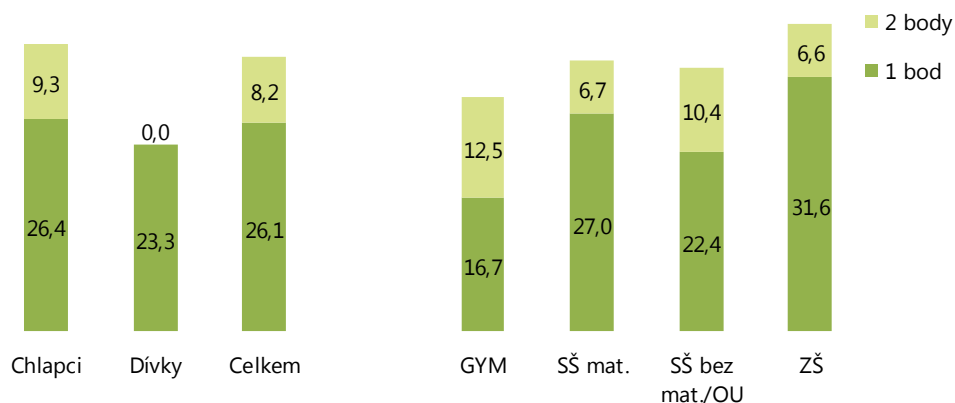
tabulka 4-10: Výsledky screeningové škály Lie/bet podle pohlaví a typu školy – studie ESPAD 2016, v %

Lie/bet skóre	Chlapci	Dívky	Celkem	95% CI	GYM	SŠ mat.	SŠ/OU	ZŠ
Populační odhad problémového hráčství v posledních 12 měsících								
0 bodů	93,4	99,4	96,1		97,9	95,9	94,9	96,2
V riziku	6,6	0,6	3,9	3,1–4,7	2,1	4,0	5,1	3,8
> 1 bod	5,0	0,6	3,0	2,3–3,7	1,2	3,2	3,7	3,2
> 2 body	1,6	0,0	0,9	0,5–1,3	0,9	0,8	1,4	0,6
Podíl mezi hráči v posledních 12 měsících (n=262)								
0 bodů	64,3	76,7	65,8		70,8	66,3	67,2	61,8
V riziku	35,7	23,3	34,2	28,6–40,2	29,2	33,7	32,8	38,2
> 1 bod	26,4	23,3	26,1	20,9–31,7	16,7	27,0	22,4	31,6
> 2 body	9,3	0,0	8,2	4,7–11,4	12,5	6,7	10,4	6,6

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a ppm factum research (2016a)

Při přepočtu na podíl respondentů, kteří uvedli hraní hazardních her v horizontu posledních 12 měsíců, se v riziku vzniku problémového hraní nacházelo 34,2 % hráčů, z nich 26,1 % bylo v kategorii mírného rizika, zatímco 8,2 % hráčů spadalo do kategorie vysokého rizika. Vyšší podíl hráčů v riziku byl mezi chlapci (35,7 % oproti 23,3 % dívek) a mezi žáky základních škol (38,2 %). Zdá se, že žáci ZŠ, kteří již hrají hazardní hry, jsou častěji v riziku rozvoje problémů v souvislosti s hraním, nicméně nejvyšší podíl hráčů ve vysokém riziku byl mezi studenty gymnázií a středních odborných škol bez maturity nebo odborných učilišť – graf 4-13.

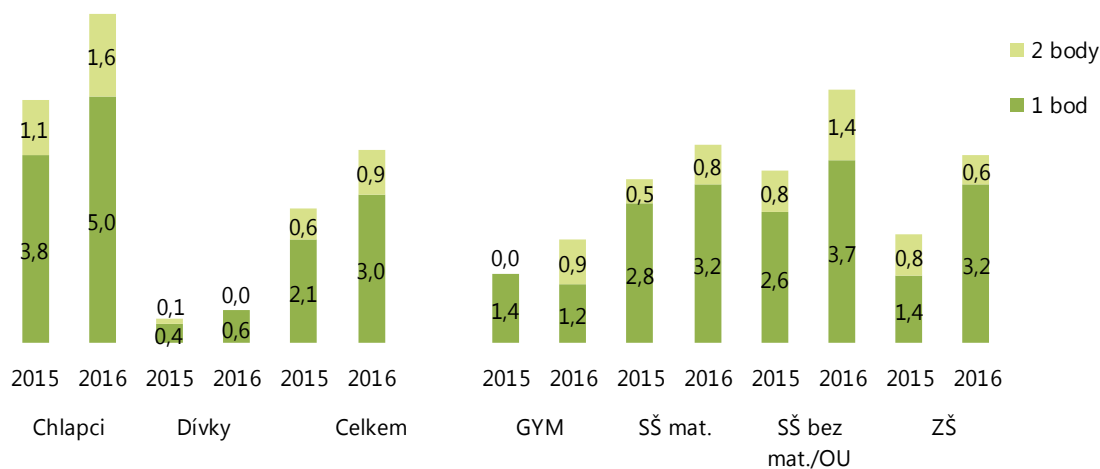
graf 4-13: Výskyt problémového hráčství podle škály Lie/bet mezi studenty, kteří uvedli hraní hazardních her v posledních 12 měsících – výsledky studie ESPAD 2015, v %



Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a ppm factum research (2016a)

Ve srovnání s r. 2015 došlo k nárůstu výskytu problémového hráčství mezi studenty, a to z 2,7 % na 3,9 %. K nárůstu došlo zejména u chlapců a u studentů všech typů studovaných škol; významný nárůst lze sledovat především u žáků základních škol a studentů středních odborných škol bez maturity nebo odborných učilišť (OU) – graf 4-14. U studentů OU se téměř zdvojnásobil podíl osob ve vysokém riziku v souvislosti s hraním hazardních her.

graf 4-14: Výskyt problémového hráčství podle škály Lie/bet mezi studenty podle pohlaví a typu studované školy – studie ESPAD 2015 a 2016, v %



Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a ppm factum research (2016a)

Kromě škály Lie/bet obsahoval dotazník studie ESPAD 2016 také škálu CSPG (Consumption Screen for Problem Gambling) (Rockloff, 2012) zaměřenou na výskyt problémového hráčství. Škála CSPG vychází ze tří otázek:

1. Jak často (pokud vůbec) jste v posledních 12 měsících hrál o peníze?
2. Kolik času (pokud vůbec nějaký) jste strávil/a hraním o peníze v typický den v posledních 12 měsících?
3. Jak často (pokud vůbec) jste hrál/a o peníze více než 2 hodiny (při jedné příležitosti) v posledních 12 měsících?

Jednotlivé otázky nabývají různého počtu bodů – otázka č. 1 může nabývat 0 bodů („Nehrál/a jsem v posledních 12 měsících“) až 5 bodů („Hrál/a jsem o peníze 6 nebo vícekrát týdně“), otázka č. 2 může nabývat 0 bodů („Hrál/a jsem méně než půl hodiny denně“) až 4 body („Hrál/a jsem 3 hodiny nebo více“) a otázka č. 3 může nabývat 0 bodů („Nehrál/a jsem o peníze více než 2 hodiny při jedné příležitosti v posledních 12 měsících“) až 4 body („Hrál/a jsem více než 2 hodiny při jedné

příležitosti denně nebo téměř denně“); výsledné skóre po součtu bodů tedy může být 0–13 bodů. Dva nebo tři body v celkovém skóre značí mírné riziko, zatímco 4 a více získaných bodů indikují vysoké riziko problémového hráčství.

Výsledky screeningové škály CSPG naznačují, že v kategorii rizika v souvislosti s hraním hazardních her se nacházelo celkem 7,1 % respondentů (11,4 % chlapců a 1,8 % dívek), z toho 3,0 % respondentů se nacházelo v kategorii mírného rizika (2–3 body) a 4,1 % respondentů v kategorii vysokého rizika (4 a více bodů). Po zúžení odhadu na ty, kteří hráli v posledních 12 měsících hazardní hru, se výsledek prakticky nelišil – v riziku problémového hráčství se nacházelo 6,3 % studentů (10,4 % chlapců a 1,4 % dívek), z nich 2,5 % spadalo do kategorie mírného rizika a 3,8 % do kategorie vysokého rizika v souvislosti s hraním hazardních her. Výrazně vyšší podíl osob v riziku v souvislosti s hraním byl i podle této škály mezi chlapci a mezi studenty středních odborných škol bez maturity nebo odborných učilišť (OU) – tabulka 4-11.

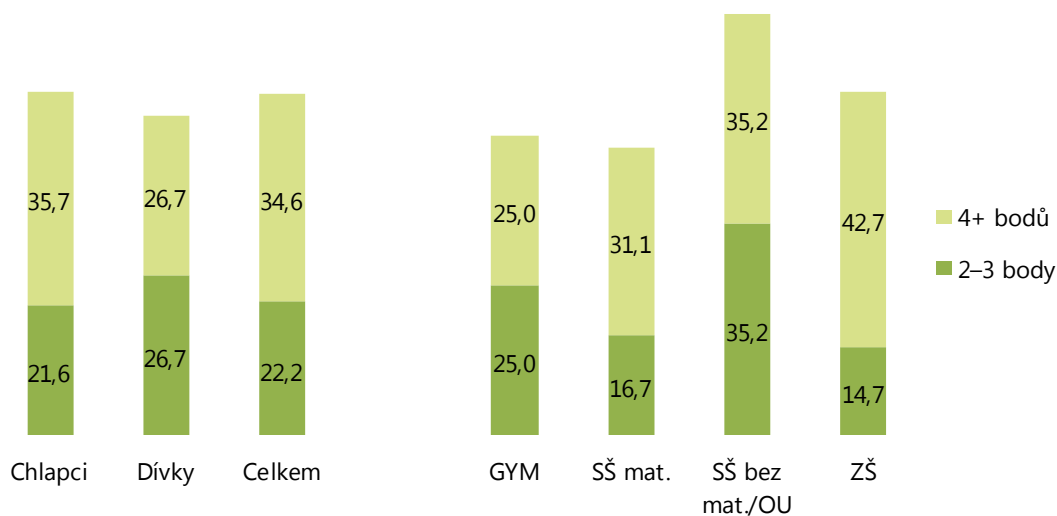
tabulka 4-11: Výsledky screeningové škály CSPG – studie ESPAD 2015

CSPG skóre	Chlapci	Dívky	Celkem	95% CI	GYM	SŠ mat.	SŠ/OU	ZŠ
Populační odhad problémového hráčství v posledních 12 měsících								
Žádné riziko (0–1 bod)	89,6	98,5	93,7		96,5	94,1	89,5	94,5
V riziku	10,4	1,4	6,3	5,3–7,3	3,6	5,8	10,4	5,5
> z toho 2–3 body	4,0	0,7	2,5	1,9–3,1	1,8	2,0	5,3	1,4
> z toho 4+ bodů	6,4	0,7	3,8	3,1–4,6	1,8	3,8	5,1	4,1
Podíl mezi hráči v posledních 12 měsících (n=26)								
Žádné riziko (0–1 bod)	42,7	46,7	43,2		50,0	52,2	29,6	42,7
V riziku	57,3	53,4	56,8	50,9–62,9	50,0	47,8	70,4	57,4
> z toho 2–3 body	21,6	26,7	22,2	17,0–27,1	25,0	16,7	35,2	14,7
> z toho 4+ bodů	35,7	26,7	34,6	29,0–40,6	25,0	31,1	35,2	42,7

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a ppm factum research (2016a)

Po zúžení výběru na respondenty, kteří uvedli hraní hazardních her v horizontu posledních 12 měsíců, se v riziku vzniku problémového hraní nacházelo až 56,8 % hráčů – z nich 22,2 % bylo v kategorii mírného rizika, zatímco 34,6 % hráčů spadalo do kategorie vysokého rizika. Ve vyšším riziku rozvoje problémového hráčství byli spíše chlapci; z hlediska typu studované školy byli výrazně vyšším riziku studenti středních odborných škol bez maturity nebo OU a žáci základních škol, přičemž mezi žáky ZŠ byl nejvyšší podíl hráčů ve vysokém riziku (4 a více bodů na CSPG škále). Stejně jako v případě škály Lie/bet se tedy potvrdilo, že žáci ZŠ, kteří již hrají hazardní hry, hrají výrazně rizikověji oproti svým vrstevníkům ze středních škol a jsou častěji v riziku rozvoje závažnějších problémů v souvislosti s hraním – graf 4-15.

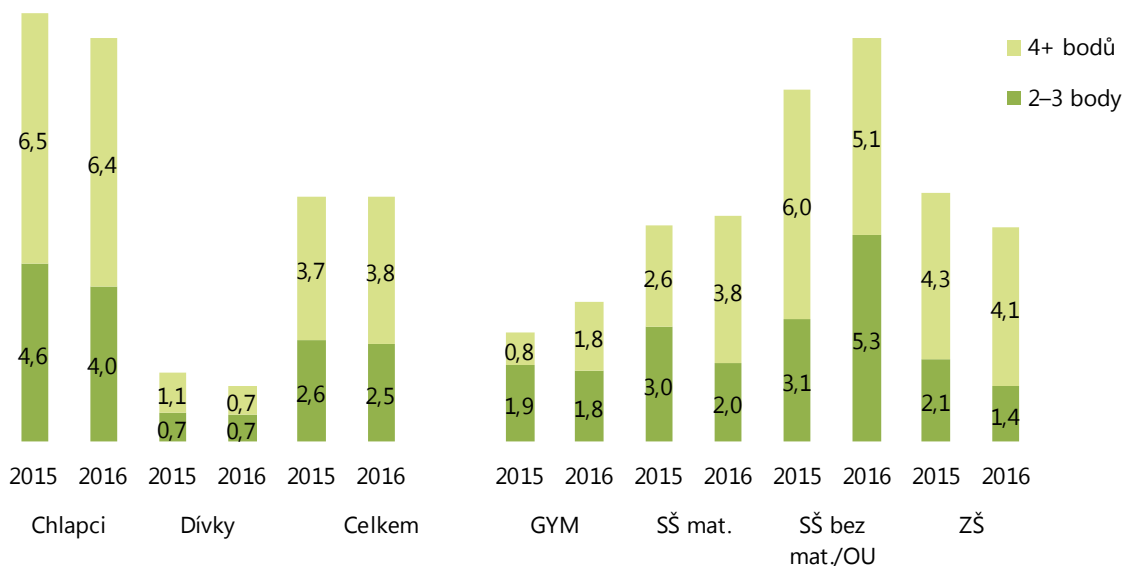
graf 4-15: Výskyt problémového hráčství podle škály CSPG mezi studenty, kteří uvedli hraní hazardních her v posledních 12 měsících – výsledky studie ESPAD 2016, v %



Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a ppm factum research (2016a)

Výskyt problémového hráčství mezi studenty (6,3 %) v roce 2016 byl stejný jako v roce 2015, nezměnil se u chlapců ani u dívek, nezměnil se ani poměr respondentů – hráčů ve středním a vysokém riziku v souvislosti s hraním her. K mírnému nárůstu výskytu problémového hráčství došlo u gymnazistů a studentů středních odborných škol bez maturity nebo odborných učilišť, výskyt hráčství naopak poklesl mezi žáky základních škol.

graf 4-16: Výskyt problémového hráčství podle škály CSPG mezi studenty podle pohlaví a typu studované školy – studie ESPAD 2015 a 2016, v %



Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a ppm factum research (2016a)

Na základě srovnání odhadů provedených oběma screeningovými škálami je patrné, že v riziku problémového hráčství podle obou škál současně se nachází 3,0 % všech dotázaných studentů a 26,6 % těch, kteří uvedli hraní hazardních her v posledních 12 měsících, což znamená mírný nárůst oproti roku 2015, kdy se v riziku nacházelo 2,2 %, resp. 24,7 % studentů.

tabulka 4-12: Kategorizace 16letých studentů podle výsledků screeningové škály Lie/bet a CSPG – výsledky studie ESPAD 2015, v %

Lie/bet	CSPG – všichni studenti			CSPG – hráči v posledních 12 měsících		
	Bez rizika	V riziku	Celkem	Bez rizika	V riziku	Celkem
> bez rizika	92,9	3,3	96,2	35,5	30,5	66,0
> v riziku	0,8	3,0	3,8	7,4	26,6	34,0
Celkem	93,7	6,3	100,0	43,0	57,0	100,0

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a ppm factum research (2016a)

4.3.2 Informovanost a postoje rodičů k on-line hraní jejich dětí

Kvalitativní šetření postojů rodičů k on-line hazardnímu hraní jejich dospívajících dětí provedla metodou polostrukturovaného rozhovoru Joklová (2015). Respondenty byly 3 rodičovské páry s dětmi ve věku 14–19 let, které v posledních 12 měsících často hrály hazardní hry. Rozhovor probíhal s každým rodičem zvlášť. Výzkum mapoval 3 oblasti: (1) vnímání situace (role otce/matky v rodině, vnímání chyb nastalých v rodině, určení hranice, kdy se hraní vymklo kontrole), (2) prožívání situace v rodině (emoce), (3) reakce na situaci (změny chování, postupy při řešení). Ze závěrů šetření vyplynulo, že postoje rodičů se liší podle pohlaví, u všech převažovaly negativní emoce, avšak byl uveden i pozitivní pocit, a to zvýšení sounáležitosti rodiny při řešení problému. Při hledání pomoci se rodiče v první řadě spoléhají na sebe (znají dítě nejlépe) a na širší rodinu a známé. Odbornou pomoc by hledali až v situaci, která by se jevila jako naprosto nevládnutelná. Největší překážky ve vyhledání odborné pomoci představovala nízká až nulová informovanost, kam se obrátit, nedůvěra, potřeba doporučení, ale i odlišné vnímání hráčství jako závislosti v porovnání se závislostí látkovou. Jako zásadní se jeví velmi nízká informovanost rodičů (ale zřejmě i dětí) o rizicích hraní hazardních her on-line. Rodiče i děti jsou informováni o rizicích nelegálních i legálních návykových látek, jistá míra informovanosti existuje i v oblasti hazardního hraní, avšak to je spojováno výhradně s technickými hrami v kamenných provozovnách, netýká se on-line hraní ani on-line kurzových sázek.

4.4 Problémové hráčství ve specifických skupinách populace

4.4.1 Problémové hráčství mezi vězni

V r. 2016 realizovalo NMS ve spolupráci s Generálním ředitelstvím Vězeňské služby ČR a agenturou ppm factum research čtvrtou vlnu Dotazníkové studie užívání návykových látek mezi vězni ve výkonu trestu odnětí svobody. Studie se zúčastnilo 1815 respondentů (1640 mužů a 139 žen, 36 osob nevedlo pohlaví) – blíže viz kapitolu Hazardní hraní mezi vězni, str. 92.

Za účelem odhadu míry rizika problémového hráčství v populaci odsouzených vězňů je od r. 2014 do dotazníku zařazena škála Lie/bet (blíže viz kapitolu Národní výzkum užívání návykových látek 2016, str. 105). Podle výsledků z r. 2016 spadalo 28 % respondentů někdy v životě do kategorie rizika problémového hráčství (alespoň 1 bod v Lie/bet) a 16 % do vysokého rizika (2 body v Lie/bet). V přepočtu na celou populaci odsouzených se jedná o 5700 osob, které spadaly někdy v životě do kategorie rizika vzniku problémového hráčství a 3100 osob spadajících do kategorie vysokého rizika – tabulka 4-13.

tabulka 4-13: Celoživotní prevalence problémového hráčství v populaci vězňů ve výkonu trestu odnětí svobody v l. 2014 a 2016

Míra rizika problémového hráčství	2014		2016	
	Podíl (%)	Odhad počtu problémových hráčů	Podíl (%)	Odhad počtu problémových hráčů
V riziku – alespoň 1 bod v Lie/bet	26,6	4 300	28,1	5 700
Ve vysokém riziku – 2 body v Lie/bet	14,9	2 400	15,5	3 100

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a Generální ředitelství Vězeňské služby ČR (2015); Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a Generální ředitelství Vězeňské služby ČR (2016)

Hraní hazardních her během posledních 12 měsíců před nástupem výkonu trestu odnětí svobody uvedlo 615 respondentů, z nichž 63 % vykazovalo známky rizika rozvoje problémů v souvislosti s hraním hazardních her (alespoň 1 bod v Lie/bet), 37 % spadalo do kategorie vysokého rizika problémového hráčství (2 body v Lie/bet).

4.4.2 Problémové hráčství v internetové populaci

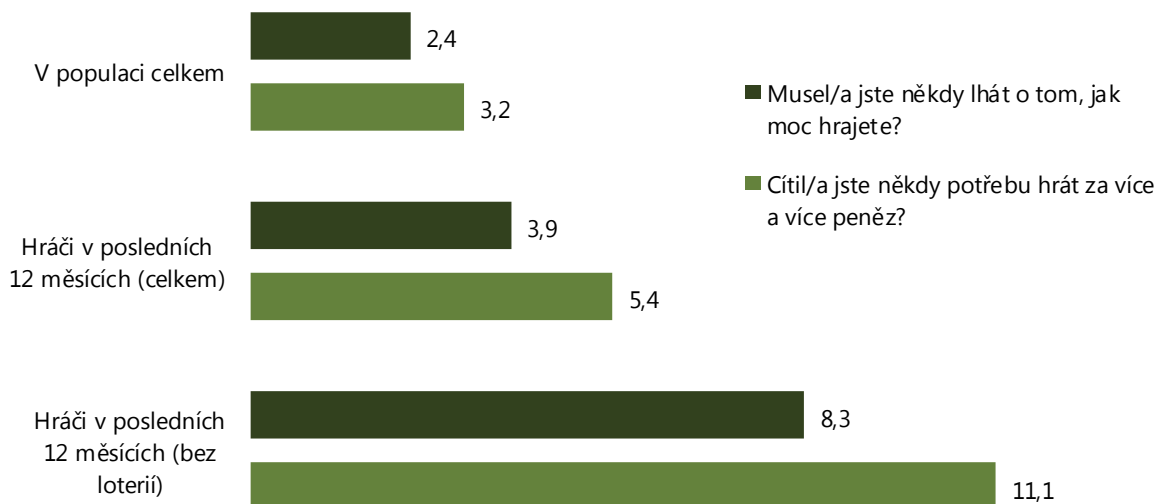
V rámci Národního výzkumu 2016, který realizovalo NMS ve spolupráci s agenturou MindBridge Consulting, proběhlo pilotní dotazníkové šetření v internetové populaci na souboru 1000 respondentů starších 15 let – blíže viz Hazardní hraní v internetové populaci, str. 94. Vzhledem k metodice výběru respondentů však nelze výsledky zobecňovat na obecnou dospělou populaci (Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting, 2016).

Byly použity 2 screeningové nástroje zaměřené na odhad problémového hraní – blíže viz kapitulu Národní výzkum užívání návykových látek 2016, str. 105:

- 2položková škála Lie/bet,
- 9položková škála PGSI – Problem Gambling Severity Index.

Frekvenční analýzu obou položek škály Lie/bet uvádí graf 4-17.

graf 4-17: Pozitivní odpovědi na otázky 2položkové screeningové škály Lie/bet v internetové populaci celkem a mezi těmi, kteří uvedli hraní her o peníze v posledních 12 měsících – Národní výzkum 2016, v %



Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

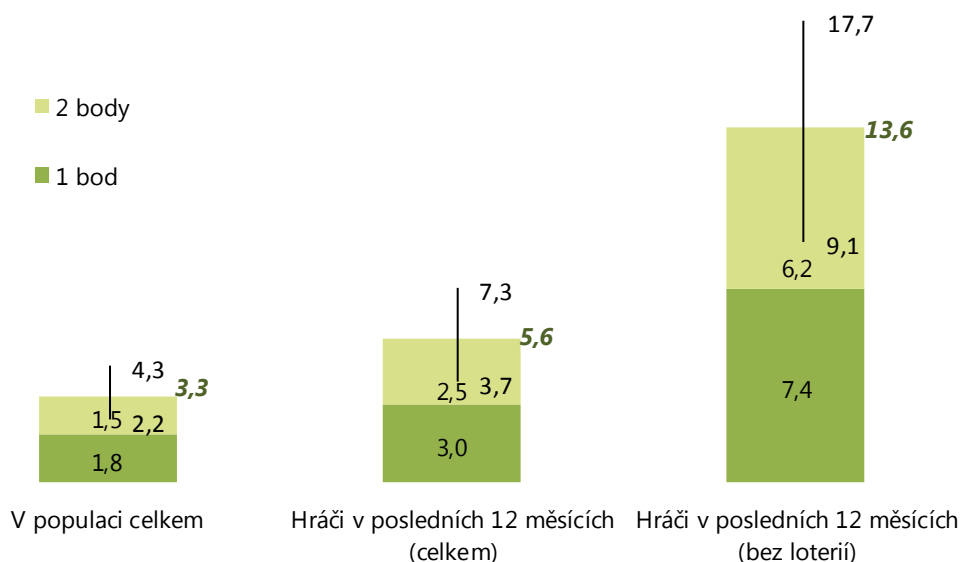
Výsledky screeningové škály Lie/bet naznačují, že v kategorii rizika v souvislosti s hraním her o peníze se nacházelo celkem 3,3 % internetové populace ve věku 15 a více let (5,3 % mužů a 1,4 % žen), z nich 1,8 % (2,5 %, resp. 1,2 %) respondentů spadalo do kategorie mírného rizika a 1,5 % (2,9 %, resp. 0,2 %) spadalo do kategorie vysokého rizika.

Po zúžení odhadu problémového hráčství pouze na ty, kteří hráli hazardní hru v posledních 12 měsících, bylo v riziku vzniku problémového hráčství 5,6 % hráčů z internetové populace (8,9 % mužů a 2,3 % žen), z toho 3,0 % v kategorii mírného a 2,5 % v kategorii vysokého rizika. Po dalším

zúžení odhadu pouze na ty, kteří v posledních 12 měsících hráli jinou hazardní hru než číselné a okamžité loterie, bylo v riziku vzniku problémového hráčství 13,6 % hráčů (15,1 % mužů a 9,9 % žen) – graf 4-18 a tabulka 4-14.

Nejvyšší zastoupení problémových hráčů bylo ve věkových skupinách 15–24 let a 65 a více let, po zúžení odhadu na hráče v posledních 12 měsících bylo nejvyšší zastoupení hráčů opět ve věkové kategorii 15–24 let a po zúžení na hráče jiných her než číselných a okamžitých loterií ve věkové kategorii 15–24 a také 45–54 let – tabulka 4-14.

graf 4-18: Výsledky screeningové škály Lie/bet v internetové populaci a mezi hráči hazardních her v posledních 12 měsících – Národní výzkum 2016, v %



Pozn.: kurzívou zeleně označena střední hodnota podíl osob celkem v riziku (1 a více bodů na škále Lie/bet)

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

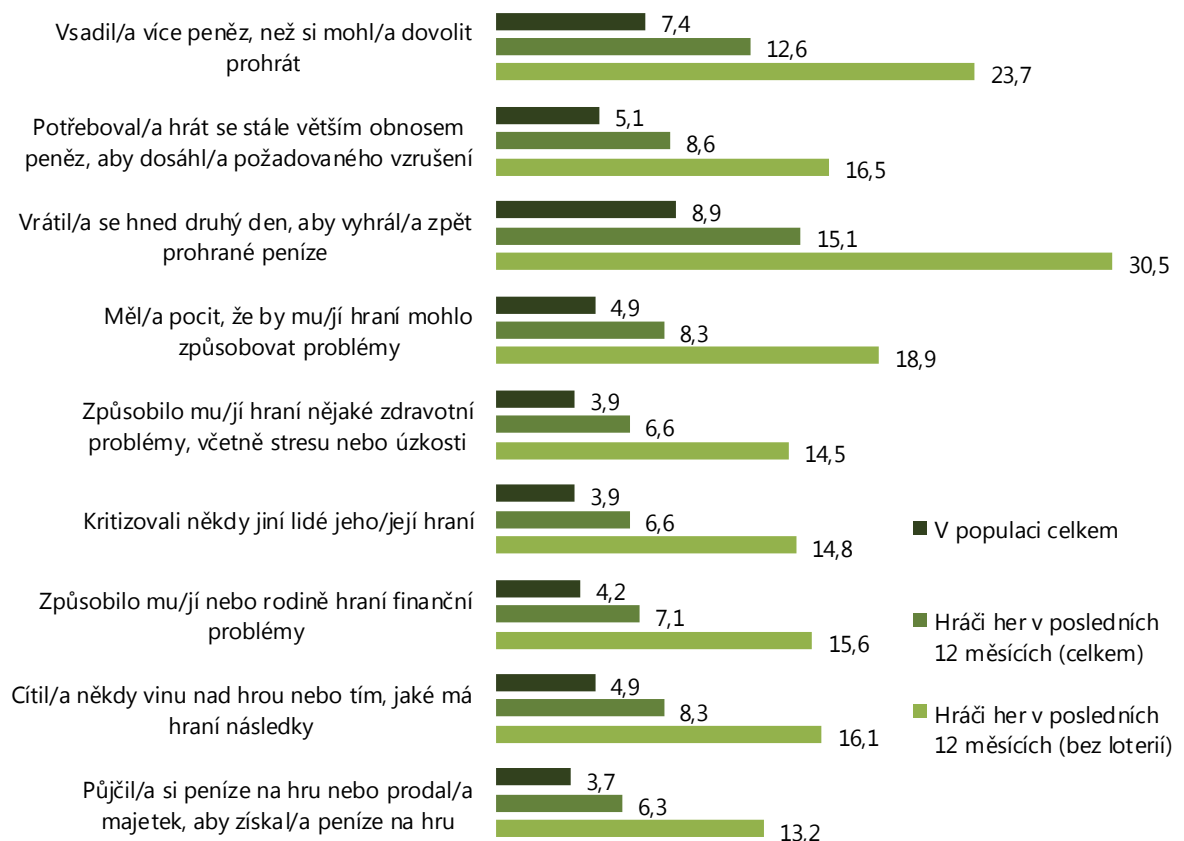
tabulka 4-14: Výsledky screeningové škály Lie/bet v internetové populaci podle pohlaví a věkových skupin – Národní výzkum 2016, v %

Škála Lie/bet	Muži	Ženy	Celkem 15+	95% CI	15-24 let	25-34 let	35-44 let	45-54 let	55-64 let	65+ let
V obecné populaci (N=1000)										
Žádné riziko (0 bodů)	94,7	98,6	96,7		89,4	97,8	98,8	95,6	99,4	89,4
V riziku (1+ bodů)	5,3	1,4	3,3	2,2–4,3	10,6	2,2	1,2	4,4	0,6	10,6
> nízké riziko (1 bod)	2,5	1,2	1,8	1,0–2,6	7,1	0,7	0,6	1,3	0,6	7,1
> vysoké riziko (2 body)	2,9	0,2	1,5	0,7–2,2	3,5	1,5	0,6	3,2	0,0	3,5
Mezi hráči hazardních her v posledních 12 měsících (n=591)										
Žádné riziko (0 bodů)	91,1	97,7	94,4		80,2	96,2	98,0	93,2	98,9	100,0
V riziku (1+ bodů)	8,9	2,3	5,6	3,7–7,3	19,8	3,8	2,0	6,8	1,1	0,0
> nízké riziko (1 bod)	4,1	2,0	3,0	1,6–4,4	13,2	1,3	1,0	1,9	1,1	0,0
> vysoké riziko (2 body)	4,8	0,3	2,5	1,2–3,7	6,6	2,6	1,0	4,9	0,0	0,0
Mezi hráči hazardních her (bez loterií) v posledních 12 měsících (n=242)										
Žádné riziko (0 bodů)	84,9	90,1	86,4		66,0	93,5	96,5	82,5	95,2	100,0
V riziku (1+ bodů)	15,1	9,9	13,6	9,1–17,7	34,0	6,5	3,5	17,5	4,8	0,0
> nízké riziko (1 bod)	7,0	8,5	7,4	4,1–10,7	22,6	2,2	1,8	5,0	4,8	0,0
> vysoké riziko (2 body)	8,1	1,4	6,2	3,0–9,0	11,3	4,3	1,8	12,5	0,0	0,0

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

Druhým použitým screeningovým nástrojem používaným v populačních studiích pro odhad problémového hráčství byla 9položková škála PGSI. Frekvenční analýzu položek škály PGSI uvádí graf 4-19.

graf 4-19: Pozitivní odpovědi na otázky 9položkové screeningové škály PGSI v populaci celkem a mezi těmi, kteří uvedli hraní her o peníze v posledních 12 měsících – Národní výzkum 2016, v %



Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

Výsledky screeningové škály PGSI v internetové populaci naznačují, že v kategorii rizika v souvislosti s hraním her o peníze se nacházelo celkem 10,8 % populace ve věku 15 a více let (12,9 % mužů a 8,8 % žen), z nich 5,1 % (4,7 %, resp. 5,5 %) respondentů spadalo do kategorie nízkého rizika, 2,6 % (3,5 %, resp. 1,8 %) do kategorie středního rizika a 3,1 % (4,7 %, resp. 1,6 %) spadalo do kategorie vysokého rizika – tabulka 4-15 a graf 4-20.

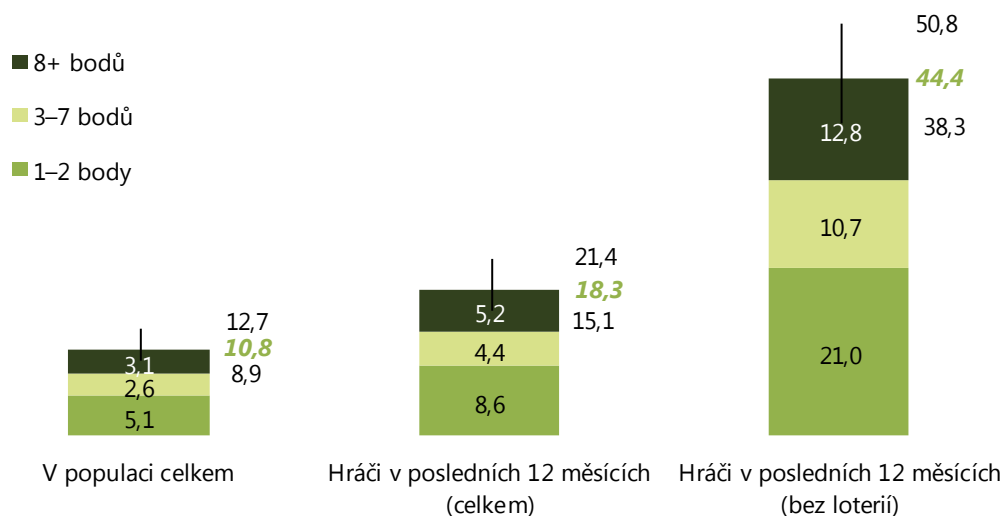
Po zúžení odhadu problémového hráčství pouze na ty, kteří hráli hazardní hru v posledních 12 měsících, bylo v riziku vzniku problémového hráčství odhadem 18,3 % hráčů (21,6 % mužů a 15,0 % žen), z toho 8,6 % v kategorii nízkého, 4,4 % v kategorii středního a 5,2 % v kategorii vysokého rizika. Po dalším zúžení odhadu pouze na ty, kteří v posledních 12 měsících hráli jinou hazardní hru než číselné a okamžité loterie, bylo v riziku vzniku problémového hráčství 44,4 % hráčů (36,6 % mužů a 63,4 % žen). Nejvyšší zastoupení problémových hráčů bylo ve věkové skupině 15–24 let, po zúžení odhadu na hráče v posledních 12 měsících bylo vyšší zastoupení hráčů ve věkové kategorii 15–24 let, a po zúžení na hráče jiných her než číselných a okamžitých loterií také v kategorii 35–44 let – tabulka 4-15.

tabulka 4-15: Výsledky škály PGSI a výskyt rizikového hraní v populaci hráčů v posledních 12 měsících a v populaci celkem – Národní výzkum 2016, v %

Škála PGSI	Muži	Ženy	Celkem 15+	95% CI	15-24 let	25-34 let	35-44 let	45-54 let	55-64 let	65+ let
V obecné populaci (N=1000)										
Žádné riziko (0 bodů)	87,1	91,2	89,2		78,2	88,1	82,6	91,8	96,3	96,1
V riziku (1+ bodů)	12,9	8,8	10,8	8,9–12,7	21,8	11,9	17,4	8,2	3,7	3,9
> nízké riziko (1–2 body)	4,7	5,5	5,1	3,7–6,4	6,5	3,7	10,5	3,8	2,5	2,9
> střední riziko (3–7 bodů)	3,5	1,8	2,6	1,6–3,6	7,6	3,0	4,1	0,6	1,2	0,5
> vysoké riziko (8+ bodů)	4,7	1,6	3,1	2,0–4,2	7,6	5,2	2,9	3,8	0,0	0,5
Mezi hráči hazardních her v posledních 12 měsících (n=591)										
Žádné riziko (0 bodů)	78,4	85,0	81,7		59,3	79,5	70,9	87,5	93,5	93,5
V riziku (1+ bodů)	21,6	15,0	18,3	15,1–21,4	40,7	20,4	29,1	12,5	6,5	6,5
> nízké riziko (1–2 body)	7,9	9,3	8,6	6,3–10,8	12,1	6,4	17,5	5,8	4,3	4,8
> střední riziko (3–7 bodů)	5,8	3,0	4,4	2,8–6,1	14,3	5,1	6,8	1,0	2,2	0,8
> vysoké riziko (8+ bodů)	7,9	2,7	5,2	3,5–7,1	14,3	9,0	4,9	5,8	0,0	0,8
Mezi hráči hazardních her (bez loterií) v posledních 12 měsících (n=242)										
Žádné riziko (0 bodů)	63,4	36,6	55,6		30,2	65,2	48,3	69,0	71,4	68,0
V riziku (1+ bodů)	36,6	63,4	44,4	38,3–50,8	69,8	34,8	51,7	31,0	28,6	32,0
> nízké riziko (1–2 body)	13,4	39,4	21,0	15,7–25,9	20,8	10,9	31,0	14,3	19,0	24,0
> střední riziko (3–7 bodů)	9,9	12,7	10,7	7,0–14,8	24,5	8,7	12,1	2,4	9,5	4,0
> vysoké riziko (8+ bodů)	13,4	11,3	12,8	8,7–17,1	24,5	15,2	8,6	14,3	0,0	4,0

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

graf 4-20: Výsledky screeningové škály PGSI v internetové populaci a mezi hráči hazardních her v posledních 12 měsících – Národní výzkum 2016, v %



Pozn.: kurzívou zeleně označena střední hodnota podíl osob celkem v riziku (1 a více bodů na škále Lie/bet)

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a MindBridge Consulting (2016)

5

5 Sociální důsledky a souvislosti hazardního hraní

5.1 Zadluženost hazardních hráčů

NMS analyzovalo data 22 poraden Asociace občanských poraden (AOP) zapojených do projektu Dluhové poradenství.⁶³ Za r. 2016 vykázaly dluhové poradny celkem 6239 kontaktů, tj. konzultací poradců s klienty. Hraní hazardních her (sázení, automaty, kasino, internetové sázky atd.) bylo uvedeno jako příčina či jedna z příčin zadlužení v 58 případech, tj. 0,9 % z celkového počtu kontaktů, z toho 32 (55 %) tvořili hráči, 26 (46 %) osoby blízké, ve zbylých případech nebylo specifikováno, zda klient je dlužník, nebo osoba blízká. U 13 kontaktů bylo zároveň uvedeno užívání návykových látek.

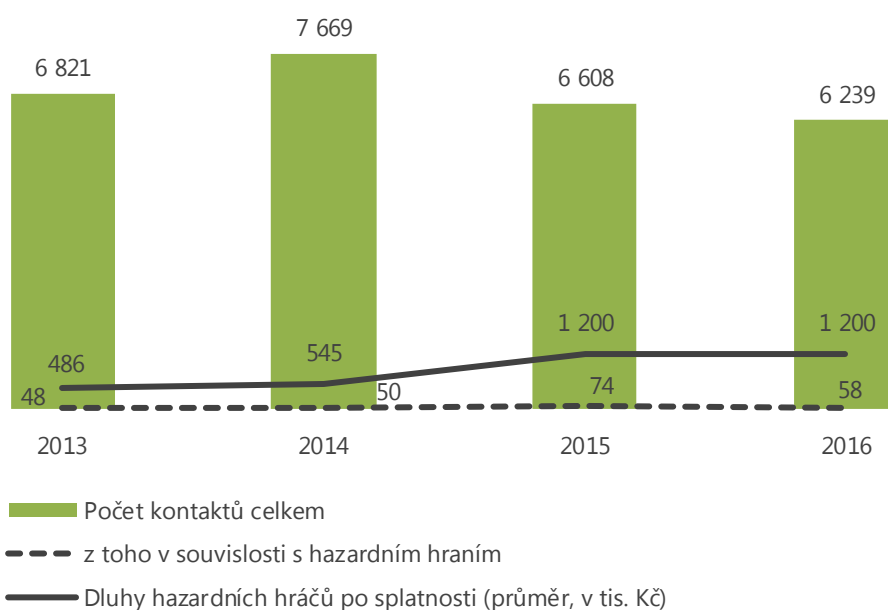
Klienti zadlužení v souvislosti s hazardním hraním nejčastěji spadali do kategorie s měsíčním příjmem nižším než 25 400 Kč. Celková výše jejich dluhů po splatnosti dosahovala průměrně 1,2 mil. Kč (40 tis. Kč až 10 mil. Kč), medián 832 tis. Kč. Počet kontaktů v souvislosti s hraním hazardních her se mezi r. 2013 a 2015 zvýšil téměř dvojnásobně (48 v r. 2013, 74 v r. 2015), v r. 2016 bylo hlášeno těchto kontaktů méně (58). Průměrná výše dluhu po splatnosti se za uplynulé dva roky nesnížila – graf 5-1. Počet věřitelů 58 klientů, kteří uvedli hazardní hraní jako příčinu zadlužení, se v r. 2016 pohyboval od 1 do 22 a patřili mezi ně především nebankovní a jiní poskytovatelé finančních služeb a banky (19, resp. 17, resp. 15 případů). Ve 28 případech čelili hráči či jejich blízcí exekucím a ve 12 případech se ucházeli o podání návrhu na oddlužení, či dokonce již byli do procesu oddlužení zařazeni. Podíl osob mezi klienty občanských poraden, jejichž zadluženost souvisela s problémovým hraním, je velmi pravděpodobně značně podhodnocen vzhledem k obavám ze stigmatizace a neuvedení hazardního hraní jako příčiny zadlužení v poradně (Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a Asociace občanských poraden, 2017).

V r. 2016 byly stejně jako v předchozích třech letech jako nejčastější příčina zadlužení uváděny nadměrné půjčky nebo úvěry (spotřební, nákup zboží na splátky apod.), a to téměř ve čtvrtině případů (1352), s průměrnou celkovou výší dluhů 530 tis. Kč. Druhá nejčastější příčina (653) zadlužení byla ztráta nebo snížení příjmu v důsledku nezaměstnanosti, nemoci apod., následovala změna životní situace v důsledku rozchodu, rozvodu, ovdovění apod. (468). Užívání návykových látek včetně alkoholu bylo uvedeno jako hlavní příčina nebo jedna z příčin zadlužení u 123 kontaktů.

Je pravděpodobné, že podíl osob zadlužených v souvislosti s hazardním hraním je mezi klienty dluhových poraden podhodnocen, neboť není systematicky zjišťován. To potvrzují také výsledky Analýzy drogové situace v Brně (Škařupová a kol., 2017), kde bylo zjištěno, že problémoví hráči bývají klienty adiktologických služeb či dluhových poraden, které se jich na hraní neptají a často o něm neví. Rovněž sami problémoví hráči mohou své hraní úmyslně zatajovat, protože se za ně stydí.

⁶³ <http://dluhy.obcanskeporadny.cz/> [2017-06-20]

graf 5-1: Počet kontaktů s klienty dluhových poraden AOP, počet kontaktů s klienty, kteří uvedli jako příčinu zadlužení hraní hazardních her, a výše zadlužení těchto klientů v l. 2013–2016, v tis. Kč



Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti a Asociace občanských poraden (2013); Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a Asociace občanských poraden (2014); Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a Asociace občanských poraden (2016); Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a Asociace občanských poraden (2017)

Na začátku r. 2016 vznikla v Poradenském centru Společnosti Podané ruce v Brně podpůrná dluhová skupina pro osoby se zkušeností s užíváním drog, alkoholu nebo s hazardním hraním (Kleinová, 2017) – obrázek 5-1. Během r. 2016 se však ukázalo, že dluhovou problematiku je efektivnější řešit s klienty individuálně, každý klient se totiž nacházel v jiné fázi řešení zadluženosti. Proto nyní klienti, kteří byli do skupiny zapojeni, konzultují jednotlivě s pracovníky Poradenského centra v Brně. Dluhové poradenství patřilo v r. 2016 k jedné z nejvyužívanějších služeb v centru.

V rámci akreditace vzdělávacích programů pro sociální pracovníky a pracovníky v sociálních službách se v r. 2016 akreditovalo 9 programů zabývajících se dluhovou problematikou. Ve Společnosti Podané ruce byl vytvořen kurz akreditovaný MPSV specificky zaměřený na vzdělávání v oblasti dluhového poradenství pro pracovníky v adiktologických službách s názvem V pasti dluhů – jak pomoci klientovi v dlužích v rozsahu 16 hodin.

obrázek 5-1: Leták Podpůrná dluhová skupina pro lidi se závislostí z r. 2016

Zdroj: Společnost Podané ruce, o. p. s. (2016)

Jak upozorňují Škařupová a kol. (2017), zadluženost často představuje faktor komplikující úzdravu a někdy znemožňuje být i pouhé úvahy o změně životního stylu. Kvůli splácení dluhů řada lidí odmítá nastoupit léčbu. Informovanost o dostupném, kvalifikovaném a bezplatném dluhovém poradenství je mezi uživateli nízká. Autoři také upozorňují na nízkou míru provázanosti pomáhajících služeb, chybějící komplexní pomoc v dluhové situaci a nedostatečné řešení rizikových faktorů jako dluhy a bytová nouze problémových hráčů při procesu zotavení, a to v léčebných zařízeních i na legislativní úrovni.

5.2 Hazardní hraní a sociálně vyloučené lokality

Na začátku r. 2017 realizovalo NMS ve spolupráci s Agenturou pro sociální začleňování (ASZ) při Úřadu vlády ČR dotazníkové šetření mezi zástupci ASZ v sociálně vyloučených lokalitách (SVL), které se týkalo problematiky hazardu a užívání drog (Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a Agentura pro sociální začleňování, 2017) a které navazovalo na předchozí obdobná šetření z l. 2013, 2015 a 2016 (Mravčík a kol., 2014; Mravčík a kol., 2015b; Mravčík a kol., 2016b). V r. 2017 dotazník vyplnilo 27 respondentů působících v řadě SVL v různých městech a obcích.⁶⁴

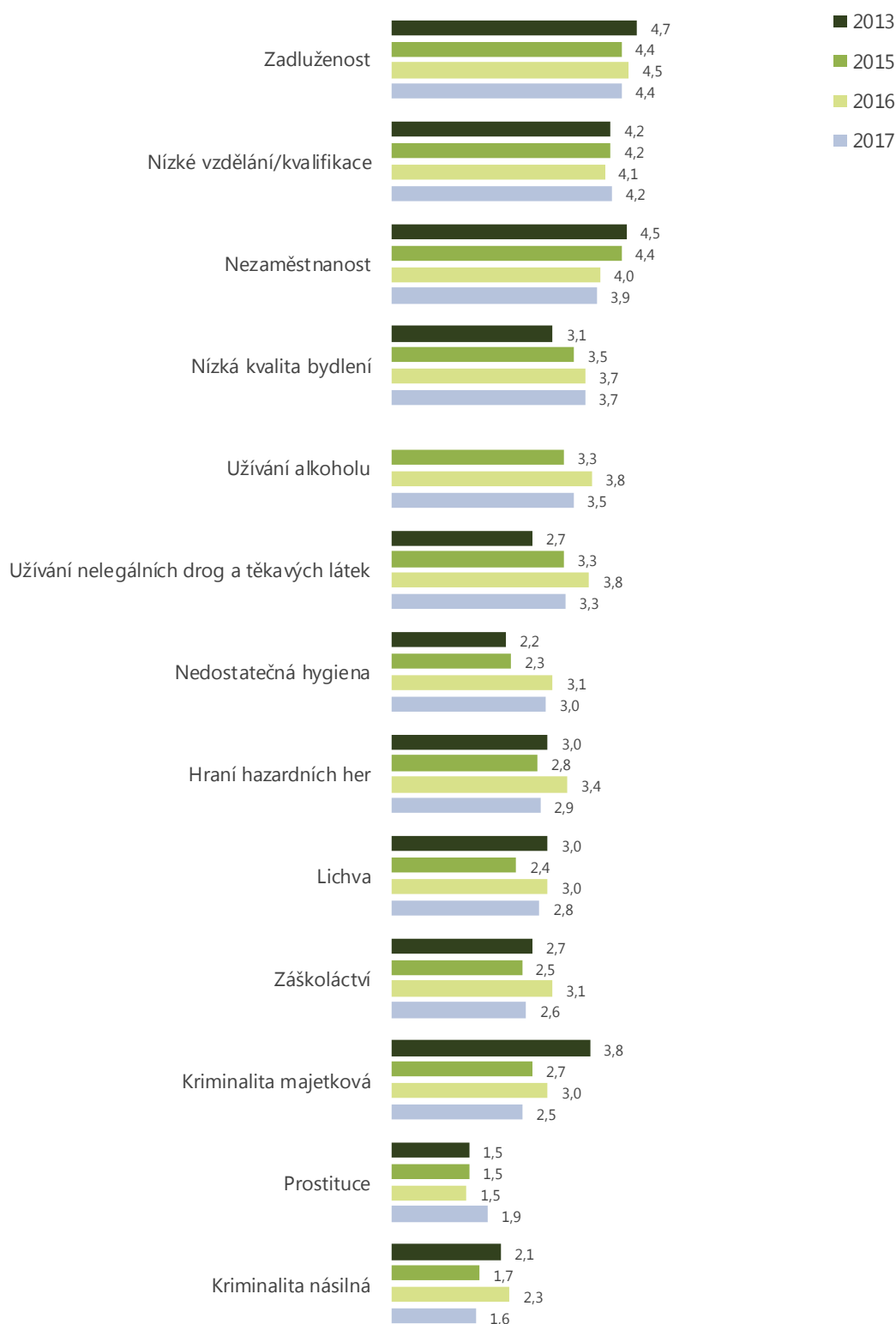
⁶⁴ Brno, Bruntál, České Velenice (oblast „za tunelem“), Děčín, Dubí, Frýdlantsko, Chodov (sídliště u KASS, Železný dvůr, Pod Železným dvorem), Chomutov (především na sídlištích Kamenná, Písečná, Zahradní a Březenecká), Jesenícko, Klášterec nad Ohří, Kadaň (Pruněřov), Kolín, Liberec (Vesec/Doubí, Jeřáb, centrum, Vojanova, Dobiášova), Litvínov, Most, Nový Bor, Obrnice, Ostrava, Poběžovicko, Postoloprty, Roudnice nad Labem a spolupracující obce, Rumburk, Sokolov, Štětí, Tanvaldsko, Varnsdorf (Kovářská), Vejprty, Žďár n. Sázavou (lokalita Stalingrad), Žlutice.

Byla zkoumána dostupnost provozoven s TH a sázkových kanceláří, míra závažnosti hazardního hraní v porovnání s ostatními problémy v SVL, míra výskytu problémů spojených s hazardním hraním a provozováním hazardních her v SVL a způsob řešení ze strany obce.

Z celkem 27 respondentů 18 uvedlo, že v SVL či jejich blízkosti jsou dostupné technické hry, a shodně 18 uvedlo, že v SVL či její blízkosti je možno sázet v sázkových kancelářích.

Míra problémovosti hazardního hraní v SVL a dalších vybraných jevů byla zjišťována na 6bodové škále od 0 (daný jev nepředstavuje problém) do 5 (jev v dané lokalitě představuje velmi závažný problém). Jako nejzávažnější problémy označili zástupci ASZ v daných lokalitách zadluženost, nízké vzdělání/kvalifikaci a nezaměstnanost. Stejně jako v minulých letech patřila mezi problémy vnímané jako nejméně závažné prostituce a násilná kriminalita. Výsledky všech 4 šetření (z l. 2013, 2015, 2016 a 2017) ukazuje graf 5-2. Při interpretaci dat je potřeba vzít v úvahu, že seznam konkrétních SVL nebyl v jednotlivých letech totožný, a tudíž pozorované meziroční rozdíly mohou odrážet rozdílnou situaci v jednotlivých lokalitách, nikoliv skutečné změny ve sledovaném období.

graf 5-2: Průměrná míra závažnosti výskytu sociálně negativních jevů ve sledovaných SVL v l. 2013–2017



Pozn.: Respondenti odpovídali na 6bodové škále od 0 (daný jev nepředstavuje problém) do 5 (jev v dané lokalitě představuje velmi závažný problém). Soubor SVL se v jednotlivých letech liší.

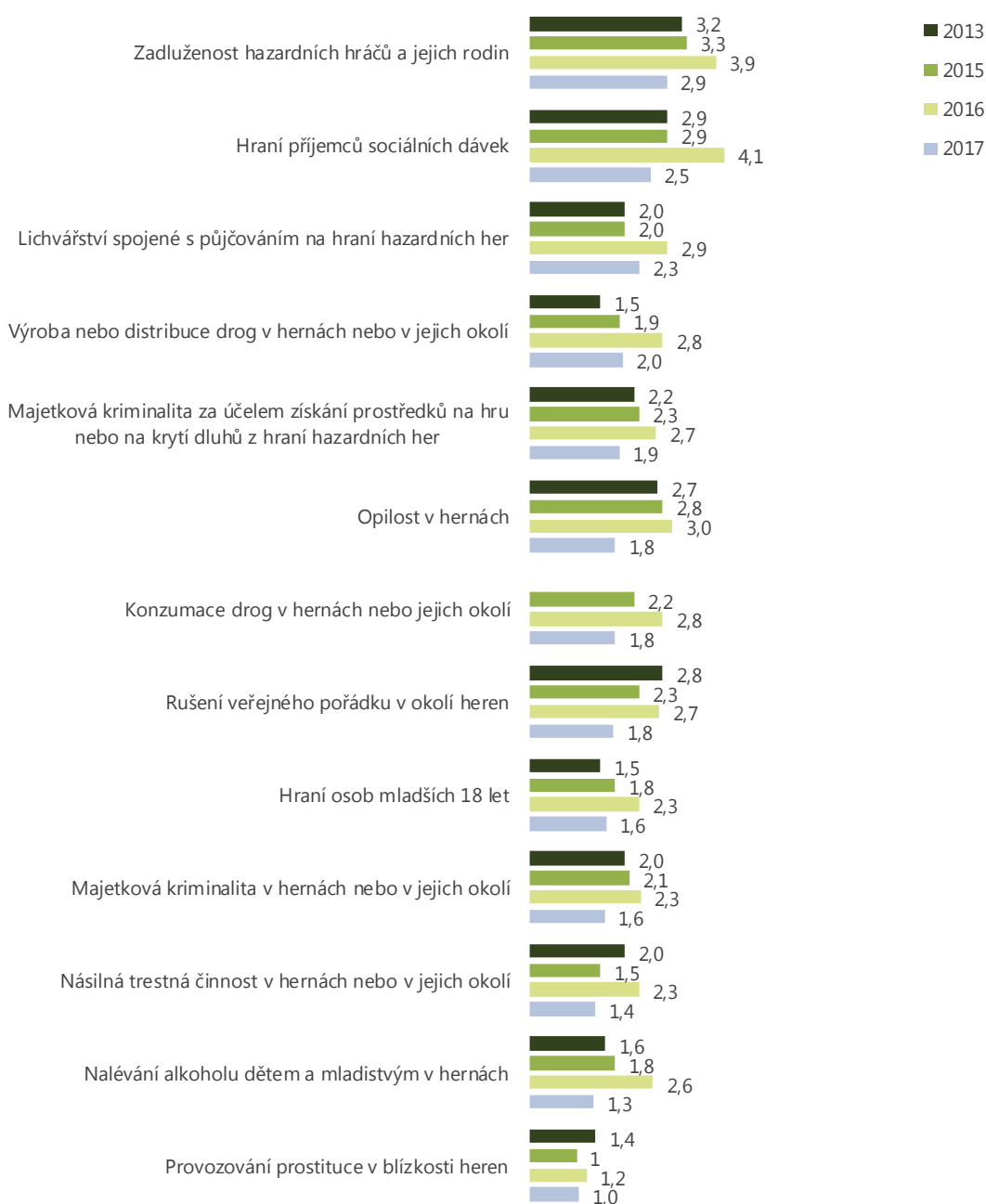
Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti a Agentura pro sociální začleňování (2013); Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a Agentura pro sociální začleňování (2015); Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a Agentura pro sociální začleňování (2016); (Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a Agentura pro sociální začleňování, 2017)

Hraní hazardních her bylo v r. 2017 stejně jako v minulých letech v průměru vnímáno jako středně závažný problém. Jako velmi závažný problém hazardní hraní vnímali respondenti z Ostravy a Liberce (skóre 5) a jako o něco méně závažný ho vnímali respondenti z Dubí a Rumburku,

Chodova, Frýdlantska, Roudnice nad Labem, Jesenicka, Českých Velenic (skóre 4). Naopak jako málo závažný problém bylo hazardní hraní vnímáno v Kolíně, Obrnicích, na Tanvaldsku a v Litvínově (skóre 1).⁶⁵

Jako nejzávažnější problém spojený s hraním hazardních her vnímali zástupci ASZ zadluženost hazardních hráčů a jejich rodin (skóre 2,9) a hraní příjemců sociálních dávek (2,5). Míra závažnosti souvisejících jevů byla v r. 2017 ve srovnání s rokem předchozím hodnocena jako nižší. Nejnižší skóre měla stejně jako v minulých letech prostituce v blízkosti heren – graf 5-3.

graf 5-3: Průměrná míra závažnosti výskytu problémů spojených s hraním hazardních her ve sledovaných SVL v l. 2013–2017



Pozn.: Respondenti odpovídali na 6bodové škále od 0 (daný jev nepředstavuje problém) do 5 (jev v dané lokalitě představuje velmi závažný problém). Soubor SVL se v jednotlivých letech liší.

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti a Agentura pro sociální začleňování (2013); Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a Agentura pro sociální začleňování (2015); Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a Agentura pro sociální začleňování (2016), Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a Agentura pro sociální začleňování (2017)

⁶⁵ Kolín, Obrnice a Litvínov vydaly obecně závaznou vyhlášku zakazující provoz technických her na svém území.

Dotazník rovněž obsahoval 2 otevřené otázky mapující dopady hraní hazardních her a přístup k této problematice ze strany vedení města. Kromě obecně závazných vyhlášek, kterými obce regulují nabídku hazardního hraní, byly ojediněle uvedeny aktivity asistentů prevence kriminality nebo městské policie v blízkosti heren.

6

6 Kriminalita v souvislosti s hazardními hrami

6.1 Úvod

Kriminalitu v souvislosti s hazardním hraním lze rozdělit na kriminalitu primární a sekundární.

Kriminalita primárně související s hraním hazardních her zahrnuje trestné činy, přestupky a jiné správní delikty spojené s provozováním hazardních her a s porušováním zákona o hazardních hrách (ZHH). Trestnými činy primárně souvisejícími s hazardními hrami jsou jejich nepovolené provozování a podvádění při nich. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (TZ), definuje 3 trestné činy, jejichž skutková podstata v sobě zahrnuje hraní hazardních her: neoprávněné provozování hazardní hry (§ 252 TZ), provozování nepoctivých her a sázek (§ 213 TZ), ohrožování mravní výchovy dítěte v podobě umožnění dítěti hry na výherním hracím přístroji (§ 201/2 TZ). Zatímco zákon o loteriích a jiných podobných hrách (ZoL) zakazoval občanům ČR hraní nepovolených hazardních her zahraničních provozovatelů, ZHH tuto oblast neřeší.

Kriminalita sekundárně související s hraním hazardních her zahrnuje trestné činy spáchané hráči v důsledku hraní hazardních her, trestné činy spáchané za účelem získání prostředků na hru a trestné činy, které významně souvisejí s touhou, potřebami či nutkáním k hráčství. Organizovaný hazard může být také spojen s ekonomickou kriminalitou typu praní špinavých peněz nebo korupce. Nelegální hazard bývá sekundárně spojen rovněž se systémovou kriminalitou včetně lichvářství, ale i další kriminalitou, jako je pašování lidí, zbraní, drog nebo organizování prostituce apod. Pokud jde o prevenci praní špinavých peněz v souvislosti s provozováním hazardních her v ČR, kromě provozovatelů kasin jsou nově od r. 2017 rovněž provozovatelé dalších hazardních her kromě loterií, binga a tomboly zavázáni k poskytování informací o podezřelých převodech či přesunech peněžních prostředků podle zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

Zdrojem informací o porušování zákona o hazardních hrách je Finanční správa ČR (FS) a od r. 2017 rovněž Celní správa ČR (CS), která 1. 1. 2017 od FS přebrala dozor nad provozováním hazardních her v kamenných provozovnách. Zdrojem informací o trestné činnosti v souvislosti s hraním hazardních her v ČR jsou zejména Evidenční systém statistik kriminality (ESSK) Policejního prezidia Policie ČR, statistické přehledy Ministerstva spravedlnosti ČR (MS), Probační a mediační služby ČR (PMS). Další informace poskytuje průřezová dotazníková studie mezi osobami ve výkonu trestu odnětí svobody. Přestože jsou v rámci statistických přehledů některých z výše uvedených institucí evidovány stejné ukazatele, vykazované údaje se často liší, což je dáno zejména rozdíly v hlásné praxi a v postupech při sběru a vykazování dat.

Oddělení boje proti korupci ÚV ČR v první polovině r. 2017 připravovalo Analýzu vlivu herního průmyslu na možná rizika korupčního jednání ve veřejné správě s návrhy řešení. Její závěry budou uvedeny ve VZ za rok 2017.

6.2 Kriminalita primárně související s hraním hazardních her

6.2.1 Porušování zákona regulujícího provozování hazardních her

Do této kategorie patří porušování ZoL a od r. 2017 rovněž ZHH. Do r. 2016 dozor nad provozováním hazardních her vykonávaly obce, krajské úřady a Ministerstvo financí (MF), resp. FS. Od r. 2017 je orgánem pověřeným dozorem nad dodržováním ZHH CS u land-based her a MF u on-line her.

Údaje o počtech kontrol a správních řízení v oblasti provozování hazardního hraní do r. 2016 včetně uváděla FS ve svých výročních zprávách. Mezi nejčastější porušení, která byla v r. 2016 při kontrolách zjištěna, patří provozování loterie a jiné podobné hry bez povolení, provozování před nabytím právní moci povolení, neoznámení změny odpovědné osoby, provozování v rozporu s obecně závaznou vyhláškou (OZV) a nekvalitní nebo chybějící záznam z monitorovacího zařízení v kasinech.

V období 2009–2016 došlo k výraznému snížení počtu provedených kontrol z 71 tis. v r. 2009 na 3 tis. v r. 2016. Souhrnná výše udělených pokut však do r. 2014 rostla a potom se pohybovala ve stejné výši 34 mil. Kč ročně. K výraznému meziročnímu nárůstu celkového objemu vyměřených pokut došlo v r. 2011, což souvisí s reorganizací státního dozoru na počátku r. 2011, kdy byl výkon finanční správy centralizován na úroveň krajských finančních úřadů. K další změně výkonu státního dozoru nad provozováním hazardních her došlo od 1. 1. 2013, kdy tuto agendu od krajských finančních úřadů převzal Specializovaný finanční úřad (SFÚ). V r. 2016 provedli pracovníci státního dozoru SFÚ celkem 3207 kontrol zaměřených na dodržování zákona o loteriích a podmínek vyplývajících z povolení k provozování hazardních her. Ze strany SFÚ bylo ve správních řízeních řešeno 759 porušení loterijního zákona v celkem 141 správních řízeních a byly uloženy pokuty v úhrnné výši 34,3 mil. Kč, což oproti r. 2015 činilo nárůst o 0,7 mil. Kč – tabulka 6-1. Např. po jedné rozsáhlé kontrolní akci v součinnosti s ostatními orgány v rámci aktivit tzv. Hazardní kobry (viz dále) bylo zahájeno přibližně 300 správních řízení, která byla později sloučena do jednoho. V rámci správních řízení bylo také rozhodováno o odvedech z hazardních her, které byly provozovány bez povolení. V r. 2016 bylo rozhodnuto o odvedení výnosu do státního rozpočtu v celkové výši 197,8 mil. Kč.

tabulka 6-1: Počet kontrol a správních řízení v rámci výkonu státního dozoru nad provozováním hazardních her v l. 2009–2016

Rok	Počet kontrol	Počet správních řízení/pokut	Souhrnná výše pokut (v tis. Kč)
2009	71 134	126	1 923
2010	70 338	155	2 477
2011	34 024	535	10 083
2012	24 136	655	20 728
2013	19 168	338	16 300
2014	11 074	427	34 103
2015	7 427	339	33 591
2016	3 207	141	34 255

Zdroj: GFR (2010–2017), zpracováno NMS

FS začala v dubnu 2016 udělovat pokuty i majitelům či nájemcům heren a jiných provozoven, ve kterých se nacházely nelegální kvízomaty. Předpokládala, že tento postup splní nejen svoji represivní funkci, ale zapůsobí i preventivně a majitele či nájemce heren od spolupráce s majiteli

kvízomatů odradí.⁶⁶ Na začátku druhého pololetí 2016 provedla FS celorepublikovou kontrolní akci zaměřenou na provozování kvízomatů. FS rovněž odhalila dva případy zneužívání ZoL, který do konce r. 2011 upravoval povinnost odvodu části příjmů z hazardních her na veřejně prospěšné účely. Zpětně bylo zjištěno, že příjemcem tohoto odvodu byl neoprávněný subjekt.

Od 1. 1. 2017, kdy začal platit ZHH, má dozor nad jeho dodržováním v land-based prostředí v kompetenci CS, která je kromě správního řízení oprávněna vést i řízení trestní. CS v r. 2016 školila své příslušníky a v 1. čtvrtletí 2017 provedla 323 kontrol a zjistila 67 případů porušení zákona – tabulka 6-2.

tabulka 6-2: Počet kontrol a porušení zákona zjištěných v rámci výkonu státního dozoru celní správou nad provozováním hazardních her v 1. čtvrtletí 2017, podle krajů

Kraj	Kontroly	Porušení zákona
Hl. m. Praha	109	16
Středočeský	22	4
Jihočeský	22	3
Plzeňský	19	6
Karlovarský	2	1
Ústecký	24	7
Liberecký	18	2
Královéhradecký	5	2
Pardubický	10	3
Vysočina	6	5
Jihomoravský	13	6
Olomoucký	32	4
Zlínský	15	2
Moravskoslezský	26	6
Celkem	323	67

Zdroj: Celní správa ČR (2017), zpracováno NMS

Při těchto kontrolních akcích zabavila CS řadu přístrojů k provozování hazardních her a dalších věcí včetně finanční hotovosti – tabulka 6-3. Vzhledem k tomu, že provozovatelé využívají všech zákonných možností, jak rozhodnutí oddálit, nebylo v květnu 2017 ze strany CS zatím ukončeno žádné správní řízení, a tedy ani pravomocně rozhodnuto o udělení sankce.

tabulka 6-3: Věci zabavené celní správou při výkonu státního dozoru nad provozováním hazardních her v 1. čtvrtletí 2017

Zabavená věc	Množství
VHP	193
VLT	14
Kvízomat	14
Hrací stůl	9
EMR	4
Ostatní*	14 048
Finanční prostředky	1 316 681 Kč

Pozn.: * např. trezory, servisní klíče k technickým zařízením, dokumenty související s provozováním hazardních her
Zdroj: Celní správa ČR (2017), zpracováno NMS

V dubnu 2016 vznikl meziresortní specializovaný tým státních orgánů a institucí zabývajících se potíráním nelegálního provozování hazardních her (tzv. Hazardní kobra), který má výkonnou a tzv. podpůrnou skupinu – blíže viz VZ 2015.⁶⁷ Prioritou Hazardní kobry byly kvízomaty a nelegální provozování hazardních her formou spolkové činnosti. V rámci činnosti tohoto týmu PČR a CS projednaly konkrétní podobu spolupráce v trestním řízení. NMS poskytlo data za účelem vytipování

⁶⁶ <http://www.financnisprava.cz/cs/financni-sprava/pro-media/tiskove-zpravy/2016/pokuty-za-kvizomaty-udelovany-majitelum-heren%20-7292> [2017-05-26]

⁶⁷ <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/premier-sobotka-lepsi-koordinace-statnich-organu-pomuze-v-boji-proti-kvizomatum-143321/> [2016-05-07]

obcí s vysokou pravděpodobností výskytu nelegálního hazardu. Na konci r. 2016 se tým zaměřil rovněž na hru nazvanou iStars, která se nově objevila na trhu – viz dále. Na Policejním prezidiu působí od r. 2015 tým Výhra, který se zabývá zejména problematikou tzv. kvízomatů.

Od r. 2015 nabízí MF možnost ohlášení černých heren a nelegálního hazardu prostřednictvím e-mailové adresy cerneherny@mfcz.cz (tzv. ohlašovna nelegálního hazardu). Oznamovat porušování ZHH je možné také na webových stránkách CS.⁶⁸

6.2.2 Trestné činy související s hazardními hrami

TZ definuje 3 trestné činy, jejichž skutková podstata zahrnuje provozování nebo hraní hazardních her:

- Neoprávněné provozování hazardní hry (§ 252) je zařazeno mezi hospodářské trestné činy a spočívá v neoprávněném provozování, organizování, propagaci nebo zprostředkování hazardní hry.
- Provozování nepoctivých her a sázek (§ 213) je majetkovým trestným činem, který je definován jako provozování peněžní nebo jiné podobné hry nebo sázky, jejíž pravidla nezaručují rovné možnosti výhry všem účastníkům.
- Ohrožování výchovy dítěte v souvislosti s hraním sázkových her (§ 201 odst. 2) není samostatně definovaným trestným činem, ale spolu s dalšími skutky je zahrnut v trestném činu ohrožování výchovy dítěte (§ 201), který spadá pod trestné činy proti rodině a dětem. Trestní zákoník ho definuje jako umožnění hry dítěti „na výherním hracím přístroji, který je vybaven technickým zařízením, které ovlivňuje výsledek hry a které poskytuje možnost peněžité výhry“.

V ESK jsou dostupné údaje o trestných činech neoprávněného provozování loterie a podobné sázkové hry (§ 252 TZ) a provozování nepoctivých sázek a her (§ 213 TZ).⁶⁹ V l. 2015 a 2016 byl počet zjištěných trestných činů a osob stíhaných policií za neoprávněné provozování hazardní hry několikanásobně vyšší než v předchozích letech. S výjimkou r. 2008 byla v těchto letech také evidována nejvyšší způsobená škoda. Provozování nepoctivých her a sázek nebylo v posledních 2 letech evidováno – tabulka 6-4.

⁶⁸ <https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/kontakty/Stranky/oznameni-porusovani-predpisu.aspx> [2017-06-15]

⁶⁹ Trestný čin ohrožování výchovy dítěte v souvislosti s hraním sázkových her (§ 201 odst. 2 TZ) je v ESK zahrnut do jedné položky spolu s trestným činem ohrožování rozumového, citového nebo mravního vývoje dítěte (§ 201 odst. 1) pod souhrnným označením „ohrožování výchovy mládeže“ (§ 201). Selektce údajů o trestných činech podle § 201 odst. 2 tudíž není možná.

tabulka 6-4: Počet zjištěných trestných činů, stíhaných osob a celková škoda u trestných činů neoprávněného provozování loterie a provozování nepoctivých sázek a her v l. 2001–2016

Rok	Neoprávněné provozování hazardní hry* (§ 252 TZ)			Provozování nepoctivých her a sázek (§ 213 TZ)		
	Zjištěno tr. činů	Stíháno osob	Škoda (v tis. Kč)	Zjištěno tr. činů	Stíháno osob	Škoda (v tis. Kč)
2001	4	5	0	7	6	7
2002	15	13	85	5	7	19
2003	5	4	4	25	32	30
2004	10	6	0	11	11	19
2005	5	8	0	9	8	25
2006	6	4	0	8	9	29
2007	5	4	0	6	6	43
2008	7	4	2 390	3	4	0
2009	3	2	0	4	4	3 332
2010	8	9	2	2	1	1 661
2011	7	5	0	0	0	0
2012	12	6	152	2	1	0
2013	20	5	45	0	0	0
2014	43	10	5	1	0	27
2015	82	31	311	0	0	0
2016	88	56	781	0	0	0

Pozn.: Za účinnosti zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona, tj. do r. 2009 včetně, šlo o §§ 118a, 250c.

* Do 31. 12. 2016 nesla skutková podstata tohoto ustanovení název „neoprávněné provozování loterie a podobné sázkové hry“, k přejmenování došlo v souvislosti s přijetím zákona o hazardních hrách.

Zdroj: Mravčík a kol. (2015b); Mravčík a kol. (2016b); Policejní prezidium Policie ČR (2016), Policejní prezidium Policie ČR (2017)

Ministerstvo spravedlnosti ČR (MS) sleduje počet osob stíhaných, obžalovaných a odsouzených pro trestné činy primárně související s hraním hazardních her. Sleduje také počet osob pro tyto trestné činy stíhaných ve zkráceném přípravném řízení a počet osob stíhaných ve zkráceném přípravném řízení, na které podal státní zástupce návrh na potrestání. Nově jsou obě výše uvedené kategorie uvedeny dohromady spolu s osobami stíhanými v nezkráceném řízení.⁷⁰

V r. 2016 bylo za trestné činy primárně související s hazardním hraním stíháno 50 osob (z toho 13 ve zkráceném přípravném řízení), obžalováno bylo nebo státním zástupcem byl podán návrh na potrestání u celkem 47 osob (36, resp. 11). Celkem 25 osob bylo za trestné činy primárně související s hraním hazardních her odsouzeno. V r. 2015, a zejména v r. 2016 byl patrný nárůst počtu osob ve všech třech fázích trestního řízení v souvislosti s trestním činem neoprávněné provozování hazardní hry, počet osob ve všech třech fázích trestního řízení v souvislosti s provozování nepoctivých sázek a her dosáhl vrcholu v r. 2010 – tabulka 6-5, tabulka 6-6 a tabulka 6-7.

⁷⁰ MS rovněž sleduje počet stíhaných osob, se kterými státní zástupce sjednal dohodu o vině a trestu podle § 175a trestního řádu, kterou předložil ke schválení soudu. Institut „dohody o vině a trestu“ byl zaveden novelou trestního řádu provedenou zákonem č. 193/2012 Sb., ale za dobu od jeho zavedení nedošlo zatím u trestných činů primárně souvisejících s hazardním hraním k jeho využití.

tabulka 6-5: Počet osob stíhaných pro trestné činy primárně související s hraním hazardních her v l. 2008–2016, včetně osob ve zkráceném přípravném řízení

Rok	§ 252 TZ	§ 213 TZ	§ 201/2 TZ	Celkem
2008	5	1	17	23
2009	6	9	14	29
2010	5	73	10	88
2011	6	27	10	43
2012	6	13	14	33
2013	4	4	13	21
2014	6	2	16	24
2015	16	1	11	28
2016	35	3	12	50

Pozn.: § 252: neoprávněné provozování hazardní hry, § 213: provozování nepoctivých her a sázek, § 201/2: ohrožování mravní výchovy dítěte v podobě umožnění dítěti hry na výherním hracím přístroji. Za účinnosti zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona, tj. do r. 2009 včetně, šlo o §§ 118a, 250c a 217/2.

Zdroj: Ministerstvo spravedlnosti ČR (2017)

tabulka 6-6: Počet osob obžalovaných z trestných činů primárně souvisejících s hraním hazardních her a osob, na něž státní zástupce podal návrh na potrestání za takové trestné činy v l. 2008–2016

Rok	§ 252 TZ	§ 213 TZ	§ 201/2 TZ	Celkem
2008	4	1	12	17
2009	5	8	10	23
2010	4	72	5	81
2011	4	24	4	32
2012	6	12	8	26
2013	4	3	12	19
2014	5	1	13	19
2015	16	1	7	24
2016	34	3	10	47

Pozn.: § 252: neoprávněné provozování hazardní hry, § 213: provozování nepoctivých her a sázek, § 201/2: ohrožování mravní výchovy dítěte v podobě umožnění dítěti hry na výherním hracím přístroji. Za účinnosti zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona, tj. do r. 2009 včetně, šlo o §§ 118a, 250c a 217/2.

Zdroj: Ministerstvo spravedlnosti ČR (2017)

tabulka 6-7: Počet osob odsouzených za trestné činy primárně související s hraním hazardních her v l. 2008–2016

Rok	§ 252 TZ	§ 213 TZ	§ 201/2 TZ	Celkem
2008	2	4	7	13
2009	2	3	4	9
2010	6	21	6	33
2011	4	14	2	20
2012	3	8	8	19
2013	2	7	7	16
2014	1	2	12	15
2015	5	3	3	11
2016	15	2	8	25

Pozn.: § 252: neoprávněné provozování hazardní hry, § 213: provozování nepoctivých her a sázek, § 201/2: ohrožování mravní výchovy dítěte v podobě umožnění dítěti hry na výherním hracím přístroji. Za účinnosti zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona, tj. do r. 2009 včetně, šlo o §§ 118a, 250c a 217/2.

Zdroj: Ministerstvo spravedlnosti ČR (2017)

Jak z údajů PČR, tak z údajů MS je patrný nárůst počtu osob stíhaných, obžalovaných i odsouzených v souvislosti zejména s trestným činem neoprávněné provozování hazardní hry, což pravděpodobně souvisí s odhalováním trestné činnosti spojené s provozováním nelegálních TH a nelegálních heren.

6.2.3 Hlavní formy nelegálního provozování hazardních her

6.2.3.1 Nepovolené technické hry

V ČR se v roce 2016 nadále vyskytovaly nelegální TH v podobě tzv. kvízomatů či slevostrojů – blíže viz VZ 2015. V r. 2016 se začaly objevovat rovněž automaty obsahující puzzle (puzzlematy) a automaty vzbuzující dojem spotřebitelské soutěže v e-shopu (e-shopmaty). Podobně jako u kvízomatů provozovatelé puzzlematů uvádějí, že jde o vědomostní či dovednostní hru, která nespadá pod ZHH. Jde např. o hru iStars, kde je nutno správnou odpověď potvrdit složením obrázku z dílků puzzle. V případě e-shopmatů jejich provozovatelé tvrdí, že hráči nehrají TH, ale účastní se spotřebitelské soutěže, která pod ZHH nespadá. V případě e-shopmatů si hráč u obsluhy zakoupí kartu s přihlašovacími údaji nabitou určitou částkou, kterou může použít k přihlášení se on-line na jednom z připravených přístrojů, kde si může vybrat z nainstalovaných her, včetně her válcových, což je nejběžnější typ TH. Přístroje jsou propojeny s e-shopem a vyhrané peníze je možné vybrat bez nákupu. K dispozici je rovněž přístroj, na kterém si lze kartu za peníze dobít.⁷¹ Za účelem potírání kvízomatů a dalších nelegálních forem hazardu v kamenných provozovnách vznikl v dubnu 2016 tým Hazardní kobra – blíže viz kapitolu Porušování zákona regulujícího provozování hazardních her, str. 140.

6.2.3.2 Nelicencované internetové hry

V r. 2016 existovala v ČR nabídka velkého množství on-line hazardních her bez povolení MF a běžná byla rovněž reklama na ně. ČR přicházela o odvody z těchto her ve výši cca 1 mld. Kč ročně – blíže viz VZ 2015. Ve studii Patologičtí hráči v léčbě z r. 2015 tvořily v ČR licencované on-line stránky 60 % a v ČR nelicencované stránky 40 % všech respondenty uvedených stránek s nabídkou hazardních her.

Návštěvností zahraničních internetových stránek s nabídkou hazardních her se zabývala Analýza chování českých uživatelů na zahraničních hazardních serverech (Flow, 2017). Autoři studie sledovali v květnu až říjnu 2016 všech 7 existujících českých stránek s povolením MF k provozování hazardních her⁷² a 93 stránek, které toto povolení neměly. Následující údaje se týkají 91 těch, které slouží přímo pro hazardní hraní.⁷³ Návštěvnost stránek byla měřena jako počet návštěvníků za měsíc. Tento indikátor je vhodný pro porovnání oblíbenosti webů, ale údaj nelze interpretovat jako celkový počet lidí, kteří hazardní weby navštívili. Průměrný měsíční počet návštěvníků těchto 98 webů (7 s povolením, 91 bez povolení) v období květen–říjen 2016 byl 6,45 mil. Na stránky s povolením připadalo 1,90 mil. návštěvníků (29 %) a na weby bez povolení 4,55 mil. návštěvníků měsíčně (71 %) – tabulka 6-8.

tabulka 6-8: Průměrný měsíční počet návštěvníků z ČR na webech provozujících hazardní hry s povolením od MF a bez něho v období květen až říjen 2016

Povolení MF	Počet webů	Průměrný počet návštěvníků za měsíc (v tis.)	Podíl (v %)
Ano	7	1 901	29
Ne	91	4 551	71
Celkem	98	6 453	100

Zdroj: Flow (2017)

Nejnavštěvovanějším hazardním webem z ČR byla nelicencovaná stránka bet365.com, která měla průměrně 1,29 mil. návštěvníků za měsíc. Na druhém místě byla povolená stránka tipsport.cz (1,18 mil.), na třetím a čtvrtém místě byly opět nelicencované weby bohemiacasino.com

⁷¹ http://ekonomika.idnes.cz/herny-zakon-o-hazardnich-hrach-puzzlematy-e-shopmaty-dane-z-hazardu-111-/ekonomika.aspx?c=A170305_212106_ekonomika_ekl [2017-06-14]

⁷² V r. 2016 disponovalo povolením provozovat on-line hazardní hry v ČR 8 provozovatelů, ale jeden z nich stránky s on-line hazardem neprovozoval.

⁷³ Stránky korunka.eu a loterifortuna.cz neumožňovaly hrát hazardní hry, ale sloužily pro kontrolu losů podaných v kamenných provozovnách.

a leovegas.com. Až na pátém místě byla další licencovaná česká sázková kancelář Fortuna (ifortuna.cz) – tabulka 6-9.

tabulka 6-9: Dvacet nejnavštěvovanějších stránek s nabídkou hazardních her v ČR v období květen až říjen 2016

Internetová stránka	Průměrný počet návštěvníků za měsíc (v tis.)	Povolení MF
bet365.com	1 286	ne
tipsport.cz	1 179	ano
bohemiacasino.com	1 026	ne
leovegas.com	809	ne
ifortuna.cz	475	ano
playmillion.com	272	ne
stargames.com	236	ne
lottoland.com	118	ne
chance.cz	102	ano
betclik.com	97	ne
williamhill.com	94	ne
sazkabet.cz	91	ano
pokerstars.eu	73	ne
megacasino.com	54	ne
freelotto.com	40	ne
bwin.com	38	ne
synottip.cz	37	ano
expekt.com	35	ne
unibet.com	32	ne
bet-at-home.com	31	ne

Zdroj: Flow (2017)

Stránky povolených provozovatelů on-line hazardního hraní měly intenzivnější zapojení návštěvníků, a to jak vyšší průměrný počet zobrazených stránek na webu za jednu návštěvu (9 stránek), tak průměrnou délku návštěvy (12,5 minuty). V případě webů bez povolení byl průměrný počet stránek zobrazených za návštěvu 4 a návštěva trvala v průměru 5,4 minuty.

Transparency International (TI) a Občané proti hazardu (OPH) provedli v lednu 2017 monitoring nabídky nepovolených hazardních her na internetu. Provozovatele nepovolených hazardních her rozdělili do tří skupin: (1) firmy, které na českém trhu ukončily na začátku r. 2017 provoz; (2) firmy, které provoz přerušily a (3) ty, které byly stále v provozu. V lednu 2017 zkontrolovali 29 nelicencovaných provozovatelů kurzových sázek, 19 z nich mělo české stránky stále v provozu a u 11 bylo možné si z ČR vsadit. Zkontrolovali rovněž 30 provozovatelů on-line kasinových her (včetně karetních her), 21 z nich mělo v provozu české stránky a 11 stránek umožňovalo hrát o peníze. Seznam monitorovaných firem byl zveřejněn na stránkách TI.⁷⁴ TI upozornila na fakt, že monitorované stránky nesplňovaly podmínky ZHH z pohledu prevence rozvoje patologického hráčství. TI a OPH apelovaly na MF, aby neprodleně vyzvalo firmy, které nepožádaly o vystavení licence, k ukončení činnosti na českém trhu. Firmy, které o licenci zažádaly, by měly svoji činnost na českém trhu dočasně pozastavit do doby, než povolení získají. TI a OPH odhadly, že ČR každodenně přichází o několik mil. Kč kvůli nelegálnímu provozování hazardu přes internet.⁷⁵

V reakci na to MF uvedlo, že již na začátku r. 2017 vyzvalo provozovatele nelegálního on-line hazardu k ukončení činnosti nebo získání požadovaného povolení. Upozornilo je, že pokud tak neučiní, MF s nimi v co nejkratší době zahájí správní řízení, jehož výsledkem může být zápis na seznam nepovolených internetových her a zablokování příslušné stránky. Již 19. 1. 2017 podle MF zhruba polovina provozovatelů nelegálního on-line hazardu sama přistoupila k některé z forem omezení přístupu z ČR do té doby, než bude rozhodnuto o jejich žádosti o udělení základního

⁷⁴ <https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/Monitoring--hazardn%C3%ADch-spole%C4%8Dnost%C3%AD-18.-1.-2017.xls> [2017-01-19]

⁷⁵ <https://www.transparency.cz/stat-prichazi-odhadem-az-o-desitky-milionu-korun-kvuli-nelegalnimu-online-hazardu/> [2017-01-19]

povolení.⁷⁶ Firma, která hazardní hry poskytovala českým hráčům bez licence, si o licenci podle ZHH může zažádat, musí však nejprve zastavit provoz a nesmí dosavadním hráčům převést účty. Ti se budou muset znovu zaregistrovat, aby jim byly otevřeny nové účty.

Za první měsíc účinnosti ZHH během ledna 2017 podle MF zmizelo z internetu 90 % nelicencovaného hazardu nabízeného v ČR.⁷⁷ Z 55 nepovolených provozovatelů cílících na český trh, které MF na konci roku 2016 identifikovalo, jich 20 přerušilo svou činnost a dalších 24 své aktivity v ČR omezilo. Mezi provozovatele, kteří svou činnost v ČR ukončili, patřili i provozovatelé čtvrtých nejnavštěvovanějších stránek bez povolení (bohemiacasino.com), které v květnu 2017 byly provozovány už pouze na Slovensku – obrázek 6-1.

obrázek 6-1: Příklad stránky provozující on-line hazardní hry v ČR bez povolení, která ukončila na začátku r. 2017 svou činnost v ČR



Důležité upozornění pro český trh

Vážení zákazníci,

Bohužel vám musíme oznámit, že Bohemia Casino stáhlo svou žádost o lokální licenci v České republice. Toto rozhodnutí nebylo jednoduché, nicméně kvůli náročným požadavkům, které stanovil místní regulátor, nebudeme, alespoň prozatím, nadále usilovat o získání licence. Bohemia Casino je zavázáno poskytovat zákazníkům co možná nejlepší herní zážitek. Pokud někde nejsme schopni jej našim zákazníkům zajistit, nebudeme na takovém trhu dále nabízet naše služby.

Jako zákazníci se ale budete stále moci přihlásit ke svému hernímu účtu a vybrat své peníze. Nebudete nicméně, jako obyvatelé České republiky, schopni využívat jakékoli naše produkty.

Budeme nadále monitorovat vývoj situace na českém trhu, jelikož naši ambice je být opět v budoucnu schopni poskytovat naše služby.

S přátelským pozdravem,
Bohemia Casino

Zdroj: www.bohemiacasino.com [2017-02-24]

V prvních pěti měsících r. 2017 MF zahájilo správní řízení z důvodu nepovoleného provozování on-line hazardních her cíleného na občany ČR s provozovateli on-line hazardních her, kteří ignorovali výzvu MF k ukončení činnosti na českém trhu. Celková výše nepravomocných pokut dosáhla za prvních 5 měsíců roku 2017 částky 155 mil. Kč. S provozovateli, kteří v ČR v r. 2017 provozovali v rozporu se zákonem o hazardních hrách nelegální hazardní hry, bude rovněž zahájeno daňové řízení s cílem vyměřit jim daň.⁷⁸

Kromě možnosti ukládání vysokých pokut získalo od r. 2017 MF podle ZHH pravomoc blokovat internetové stránky s nepovolenými hazardními hrami, resp. vést Seznam nepovolených internetových her. Za prvních 5 měsíců roku 2017 bylo zahájeno celkem 6 řízení o blokaci. Zahájení prvního správního řízení o blokaci MF oznámilo dne 25. 1. 2017 – účastníky řízení byli obchodní společnosti provozující české stránky Lottoland.⁷⁹ Dne 17. 3. 2017 bylo zahájeno řízení s obchodními společnostmi provozujícími české stránky 1xbet.com⁸⁰ a v červenci 2017 MF zařadilo

⁷⁶ <http://www.mfcr.cz/cs/aktualne/v-mediich/2017/v-boji-proti-nelegalnimu-hazardu-neotali-27360> [2017-01-19]

⁷⁷ <http://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2017/diky-nove-regulaci-mf-zmizelo-90-ilegaln-27485> [2017-02-24]

⁷⁸ <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1097181328-udalosti/217411000100501/video/541051> [2017-05-02]

⁷⁹ <https://www.lottoland.com/cs>; dne 18. 5. 2017 došlo k zastavení řízení ve věci blokace, neboť provozovatel přestal cílit na český trh – v květnu 2017 stránky odkazovaly na slovenskou mutaci stránek Lottoland [2017-05-30]

⁸⁰ <https://www.1xbet.com/cs/> [2017-02-24]

tyto stránky jako vůbec první na Seznam nepovolených internetových her.⁸¹ Obchodní společnost Lottoland navíc ještě v prosinci 2016 distribuovala do schránek občanů ČR stírací los, po jehož setření výherce zjistil, že obdržel on-line stírací losy, které si může vyzvednout na stránkách www.loszdarma.com⁸² – obrázek 6-2.

obrázek 6-2: Stírací los distribuovaný firmou Lottoland do poštovních schránek v ČR



Zdroj: archiv NMS

6.2.4 Match-fixing

Dalším typem primární trestné činnosti související s hazardním hraním je ovlivňování výsledků a průběhu sportovních zápasů, tzv. match-fixing. Problematice match-fixingu se věnuje jak Fotbalová asociace ČR (FAČR), tak Český svaz ledního hokeje (ČSLH), zástupci dvou v ČR nejsledovanějších sportů.⁸³ FAČR věnuje této problematice značnou pozornost, ve spolupráci s Uníí evropských fotbalových asociací (UEFA) realizuje preventivní projekt zaměřený na školení členů FAČR v problematice match-fixingu, zejména u mládeže. Podle FAČR bylo zaznamenáno několik

⁸¹ <http://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/hazardni-hry/seznam-nepovolenych-internetovych-her/2017/zverejnovane-udaje-ze-seznamu-nepovoleny-29270> [2017-07-26]

⁸² www.loszdarma.com, v květnu 2017 stránky odkazovaly na slovenskou mutaci stránek Lottoland [2017-05-30]

⁸³ Zdrojem informací v této podkapitole byly zprávy zpracované FAČR a ČSLH pro potřeby Výroční zprávy o hazardním hraní v České republice v roce 2016.

utkáni, která vykazovala známky ovlivnění z důvodu sázení. Téměř všechna tato utkání byla v 1. juniorské lize nebo v lize U-19 (hráči do 19 let včetně). Při řešení těchto případů naráží FAČR na dva základní problémy. První je nedostatek důkazů, které by mohly dané podezření prokázat. Utkání jsou sice nahrávána, ale pouze na základě výkonů hráčů či sudích nelze podezření potvrdit. Jako druhý problém vnímá to, že české právní prostředí nezná pojem „sportovní podvod“. Případná podezření jsou tak policejními orgány vyšetřována jako podvod nebo korupce. Vyšetřování není řízeno centrálně, skutky vyšetřuje vždy věcně nebo místně příslušné oddělení policie což znamená, že vyšetřovatelé nemají odbornou znalost problematiky match-fixingu. FAČR argumentuje, že ve vyspělých zemích je běžné, že tato problematika, která připravuje státy na daních o miliony eur a ohrožuje integritu sportu, vyšetřuje specializované pracoviště, často ve spolupráci PČR a MF. Zavedení a vymezení právního pojmu „sportovní podvod“ je podle FAČR pro boj proti match-fixingu nezbytné.

V ledním hokeji je problematika match-fixingu ošetřena v Soutěžním a disciplinárním řádu ČSLH a Disciplinárním řádu Extraligy ledního hokeje (ELH). Je zakázáno sázení na výsledek utkání, jehož se dotyčná osoba účastní, stejně jako přijetí, předání, příslib či pokus o předání peněz v této souvislosti. Přestupkem je i nenahlášení takové události, pokud se o ní dotyčná osoba dozví a není přitom přímým účastníkem. ČSLH spolupracuje na smluvním základě s Transparency International (TI) a občanskou iniciativou loveckorupcniku.cz. Předmětem této spolupráce je mimo jiné provoz protikorupčních e-mailových a telefonických linek (sběr podnětů, jejich prošetření a vyhodnocení zajišťují nezávislí smluvní partneři), právní poradenství, spolupráce při tvorbě svazových předpisů a preventivní programy pro hráče, trenéry, rozhodčí nebo rodiče. Od začátku spolupráce v říjnu 2015 nebylo prokázáno žádné ovlivnění výsledku v souvislosti se sportovním sázením. Ve spolupráci se zmíněnými organizacemi ČSLH připravila preventivní program, v jehož rámci byly klubům distribuovány plakáty a letáky, určené hráčům, trenérům, rozhodčím, funkcionářům, fanouškům a rodičům malých hokejistů. Jejich obsahem bylo poučení, jak se v případě setkání s korupčním jednáním zachovat, jak postupovat a koho kontaktovat. Součástí plakátu a letáků byly i příslušné kontaktní adresy a garance anonymity oznamovatele – obrázek 6-3. Jediným prokázaným případem zůstává pokus o ovlivnění výsledku utkání extraligy juniorů, ke kterému došlo v souvislosti se sázením na sportovní události v srpnu 2014. Okamžitě potom, co byl ČSLH osloveným hráčem informován, bylo utkání do prošetření případu odloženo, iniciátor pokusu byl potrestán zákazem činnosti na 12 měsíců. Na iniciátora pokusu bylo podáno trestní oznámení.

obrázek 6-3: Leták Etická linka v hokeji Českého svazu ledního hokeje



Zdroj: <https://www.transparency.cz/spoluprace-s-cslh-s-transparency-international-cr-a-iniciativou-loveckorupcniku-cz-se-rozsiruje-i-na-oblast-prevence/> [2017-06-09]

Ministerstvo vnitra v první polovině r. 2017 připravovalo Sektorovou analýzu zaměřenou na problematiku nezákonného ovlivňování sportovních výsledků a s tím souvisejícím korupčním a podvodným jednáním, jejíž závěry budou uvedeny ve VZ za rok 2017.

6.3 Kriminalita sekundárně související s hraním hazardních her

Data o sekundární kriminalitě související s hazardním hraním nejsou systematicky evidována v žádném statistickém přehledu institucí vymáhajících právo. Ze studií mezi patologickými hráči v léčbě vyplývá, že patologičtí hráči jsou velmi často pachatelé trestné činnosti. Podle výsledků studie z r. 2015 (Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a ppm factum research, 2015a) se krádeže někdy dopustilo 46 % hráčů, zpronevěry 33 %, drogové trestné činnosti 19 % a loupeže 9 %.

Na určitou souvislost mezi hraním hazardních her a páchaním trestné činnosti je možno usuzovat z míry problémového hráčství u respondentů dotazníkové studie na souboru 1815 osob ve výkonu trestu odnětí svobody provedené v r. 2016 – blíže viz kapitolu Problémové hráčství mezi vězni, str. 124. Pokud jde o typ trestné činnosti, nejvíce osob, které hrály hazardní hru v posledních 12 měsících před nástupem trestu, vykonávalo aktuální trest z důvodu spáchání majetkové trestné činnosti – tabulka 6-10.

tabulka 6-10: Typ trestné činnosti u osob, které uvedly hraní hazardních her bez loterií v posledních 12 měsících před nástupem VTOS (n = 615), Dotazníková studie užívání návykových látek mezi vězni ve výkonu trestu odnětí svobody v r. 2016, v %

Typ trestné činnosti	Ano	Ne	Bez odpovědi
Majetková	57,2	13,7	29,1
Násilná	28,3	25,0	46,7
Hospodářská	2,4	33,5	64,1
Drogová	15,8	27,2	57,1

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a Generální ředitelství Vězeňské služby ČR (2016)

Krádeže se kvůli hraní hazardních her nebo splacení dluhu ze hry někdy dopustilo více než 16 % vězňů ve výkonu trestu odnětí svobody – tabulka 6-11.

tabulka 6-11: Spáchání krádeže nebo jiného přestupku či trestného činu kvůli získání prostředků na návykové látky nebo splacení dluhu ze hry, Dotazníková studie užívání návykových látek mezi vězni ve výkonu trestu odnětí svobody v r. 2016, v %

Dopustil se krádeže, aby měl na...	Ano	Ne	Bez odpovědi
Tabák	13,7	65,2	21,1
Alkohol	9,6	67,2	23,2
Jiné drogy	25,8	54,9	19,2
Hru nebo splacení dluhu ze hry	16,4	61,9	21,7

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a Generální ředitelství Vězeňské služby ČR (2016)

Jak ukazuje srovnání výsledků předchozích studií, podíl osob, které se dopustily krádeže nebo jiného přestupku či trestného činu kvůli získání prostředků na hru, případně splacení dluhu ze hry, se v posledních dvou letech pohybuje kolem 15 % – tabulka 6-12.

tabulka 6-12: Spáchání krádeže nebo jiného přestupku či trestného činu kvůli získání prostředků na návykové látky nebo hru, případně splacení dluhu ze hry, srovnání studií z l. 2012, 2014 a 2016, Dotazníková studie užívání návykových látek mezi vězni ve výkonu trestu odnětí svobody v r. 2016, v %

Dopustil se krádeže, aby měl na...	2012	2014	2016
Tabák	–	14,7	13,7
Alkohol	–	9,6	9,6
Jiné drogy	–	24,8	25,8
Hru nebo splacení dluhu ze hry	26,9	14,3	16,4

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti a Generální ředitelství Vězeňské služby ČR (2013); Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a Generální ředitelství Vězeňské služby ČR (2015); Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a Generální ředitelství Vězeňské služby ČR (2016)

Vztahem mezi kriminalitou a hazardním hraním se ve své diplomové práci zabýval Lupač (2016). Podle autora každý výherní automat (VLT, VHP) na 1000 obyvatel na dané územní jednotce⁸⁴ znamená zvýšení míry kriminality o 0,3–0,5 %. Vliv nabídky živých her v kasinech, elektromechanických rulet a elektromechanických kostek na míru kriminality byl statisticky nevýznamný. Vliv počtu výherních automatů na kriminalitu byl analyzován i pro jednotlivé kategorie trestných činů. Výsledky naznačují, že hráči jsou více náchylní k páčání trestných činů, které poskytují materiální prospěch, nikoliv například násilných trestných činů.

Zapletalová (2016) se ve své bakalářské práci věnovala kriminalitě související s patologickým hráčstvím v regionu Ústí nad Orlicí. Respondenty bylo 102 policistů, 85 příslušníků PČR a 17 příslušníků obecní policie. Celkem 95 % respondentů se setkalo s patologickým hráčem páčajícím trestnou činnost. Všichni respondenti se domnívali, že existuje vztah mezi patologickým hráčstvím a kriminalitou, a také uvedli, že patologičtí hráči páčají majetkovou trestnou činnost; 91 % se domnívalo, že páčají trestnou činnost spojenou s užíváním omamných a psychotropních látek, a 78 % se domnívalo, že páčají násilnou trestnou činnost; 98 % se domnívalo, že omezení počtu TH má vliv na snížení kriminality. Jako nedostatečné vnímalo omezení hazardu prostřednictvím OZV v regionu Ústí nad Orlicí 91 % z nich, 66 % se domnívalo, že by případná evidence kriminality ve vztahu k patologickému hráčství v policejních statistikách byla přínosná. Všichni vnímali prevenci kriminality spojené s patologickým hráčstvím v regionu Ústí nad Orlicí jako nedostatečnou.

Údaje o kriminalitě sekundárně související s hraním hazardních her jsou k dispozici z informačního systému Probační a mediační služby (PMS). Cílovou skupinou PMS jsou osoby odsouzené k alternativnímu trestu, pachatelé trestných činů, kterým bylo PMS zprostředkováno řešení konfliktu, a pachatelé trestných činů, kteří jsou na základě žádosti soudu posuzováni s ohledem na možnost uložení vybrané alternativní sankce či podmíněného propuštění.

Za r. 2016 evidovala PMS 29 787 případů (spisů)⁸⁵, z toho v případě 66 osob (55 mužů a 11 žen) bylo v průběhu kontaktu s PMS zjištěno hraní hazardních her a/nebo bylo soudem uloženo omezení zdržet se hraní hazardních her. Ve srovnání s předchozím rokem je to téměř o 30 % více a počet těchto osob od r. 2013 roste – tabulka 6-13. Vzhledem k prevalenci problémového hraní v obecné populaci (cca 1 %) a vzhledem k tomu, že míra problémového hraní mezi pachatelé trestných činů je vyšší než v obecné populaci, je vykazovaný podíl problémových hráčů mezi klienty PMS nízký. Probační úředníci se ve své praxi zaměřují na problematiku hráčství u všech pachatelů, u kterých je tento problém aktuální a zjištěný. V informačním systému PMS je však hazardní hraní evidováno zejména u klientů, kterým bylo uloženo přiměřené omezení týkající se hazardního hraní soudem, a proto je výskyt hazardního hraní mezi klienty PMS podhlášen.

tabulka 6-13: Počet klientů PMS, u kterých bylo zjištěno hraní hazardních her nebo kterým bylo uloženo zdržet se hraní hazardních her v l. 2010–2016

Rok	Počet spisů	Zjištěno hraní hazardních her	Uloženo zdržet se hraní hazardních her
2010	25 821	0	3
2011	27 150	15	13
2012	31 129	9	20
2013	26 028	6	14
2014	31 524	6	18
2015	30 736	16	33
2016	29 787	12	54

Zdroje: Mravčík a kol. (2016b), Probační a mediační služba (2017)

Problémoví hráči v evidenci PMS v r. 2016 se dopustili 117 trestných činů, což je o 67 % více než v předchozím roce. Nejčastějším typem trestné činnosti byla stejně jako ve všech letech od r. 2011

⁸⁴ Územní jednotky, které autor analyzoval, vznikly redukcí 545 policejních obvodů na 388, kdy některé byly za účelem analýzy sjednoceny.

⁸⁵ Základní statistickou jednotkou vyhodnocení činnosti PMS je tzv. spis – bližší viz www.pmscr.cz/statistiky-2/ [2017-06-09].

trestná činnost proti majetku, která v r. 2016 tvořila 50 % trestné činnosti problémových hráčů v evidenci PMS, následovala trestná činnost proti svobodě a proti rodině a dětem (obojí 10 %) – tabulka 6-14. Nejčastějšími trestnými činy byly krádež (§ 205), podvod (§ 209) a loupež (§ 173) – tabulka 6-15.

tabulka 6-14: Trestná činnost klientů PMS, u kterých bylo zjištěno hraní hazardních her v rozdělení podle typu trestné činnosti v l. 2011–2016

Kategorie trestné činnosti	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Proti majetku	13	13	15	15	45	59
Proti svobodě	6	10	5	9	7	12
Proti rodině a dětem	1	1	1	2	5	12
Proti pořádku ve věcech veřejných	0	2	0	4	2	9
Hospodářské	3	1	5	3	5	8
Obecně nebezpečné	0	0	0	0	0	6
Obecně ohrožující	2	0	1	0	3	5
Proti životu a zdraví	0	1	1	1	2	4
Proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství	0	1	0	1	1	2
Proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti	0	3	1	1	0	0
Celkem	25	32	29	36	70	117

Zdroje: Mravčík a kol. (2016b), Probační a mediační služba (2017)

tabulka 6-15: Trestná činnost klientů PMS, u kterých bylo zjištěno hraní hazardních her v l. 2011–2016

Paragraf	Trestný čin	2011	2012	2013	2014	2015	2016
§ 205	Krádež	4	7	7	4	21	26
§ 209	Podvod	4	2	5	3	8	11
§ 173	Loupež	5	9	4	7	7	11
§ 196	Zanedbání povinné výživy	1	0	1	1	3	9
§ 337	Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání	0	2	0	2	0	9
§ 234	Neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku	2	1	4	2	5	8
§ 228	Poškození cizí věci	0	0	1	1	7	7
§ 283	Nedovolená výroba jiné nakládání s OPL	1	0	1	0	3	6
§ 206	Zpronevěra	2	3	2	5	4	5
§ 178	Porušování domovní svobody	1	0	1	1	2	5
§ 211	Úvěrový podvod	3	0	0	0	1	5
§ 140	Vražda	0	1	1	0	0	4
§ 274	Ohrožení pod vlivem návykové látky	0	0	0	0	0	3
	Ostatní	2	7	2	9	8	6
Celkem		25	32	29	36	70	117

Zdroje: Mravčík a kol. (2016b), Probační a mediační služba (2017)



7 Prevence problémového hráčství

7.1 Prevence ve školním prostředí

System preventivních aktivit cílených na děti a mládež v rámci prevence rizikového chování je na národní úrovni koordinován Ministerstvem školství mládeže a tělovýchovy (MŠMT), na úrovni kraje působí krajské školní koordinátory prevence a na úrovni obcí jsou to metodici prevence pedagogicko-psychologických poraden. Základním prvkem prevence rizikového chování ve školách a školských zařízeních je minimální preventivní program, který vypracovává školní metodik prevence ve spolupráci s vedením školy a ostatními pedagogickými pracovníky.

Oblast prevence tvoří jeden ze 4 základních pilířů Národní strategie protidrogové politiky na období 2010–2018 a jejích navazujících akčních plánů – blíže viz kapitolu Regulace a politika v oblasti hazardních her, str. 13.

Základními dokumenty pro oblast prevence v resortu školství jsou Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013–2018⁸⁶ a Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních (metodické doporučení).⁸⁷ Toto metodické doporučení popisuje jednotlivé instituce v systému prevence a úlohu pedagogického pracovníka, definuje minimální preventivní program a doporučuje postupy škol a školských zařízení při výskytu vybraných rizikových forem chování dětí a mládeže.

V prosinci 2016 bylo toto metodické doporučení rozšířeno o přílohu č. 21, která je věnována problematice hazardního hraní a která obsahuje výčet protektivních a rizikových faktorů napomáhající pedagogům při plánování primární prevence na školách či identifikaci žáků a studentů ohrožených hazardním hraním.

7.1.1 Všeobecná primární prevence

Programy všeobecné primární prevence pracují s celou populací dětí a mládeže a jsou zaměřeny na předcházení rizikového chování jako takovému, případně na jeho oddálení do vyššího věku. Podle přílohy 21 metodického doporučení by se programy všeobecné prevence v oblasti hazardního hraní měly interaktivní a zážitkovou formou věnovat zejména následujícím oblastem:

- Zvýšení informovanosti žáků o povaze a rizicích hazardního hraní, včetně korekce chybných informací a mylných přesvědčení o hazardní hře, o pravděpodobnosti výhry apod.
- Změna postoje k hazardním hrám ve směru odklonu od těchto aktivit, což snižuje riziko závislosti v dospělosti.
- Budování finanční gramotnosti žáků, která obnáší i problematiku dluhových pastí, hospodaření s domácím rozpočtem či bezpečností při vedení účtů.
- Kontrola nad impulzivním řešením problémů a podpora schopností řešení problémů, plánování a efektivního rozhodování.
- Propojování tématu hazardního hraní i s tématy jiných závislostí, zejména pak s problémovým užíváním internetu a užíváním návykových látek.

⁸⁶ http://www.msmt.cz/file/28077_1_1/ [2016-08-15]

⁸⁷ č. j. 21291/2010-28, <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuzeni-a-pokyny> [2017-02-06]

- Informovanost žáků o tom, na koho se v případě problémů s hazardní hrou mohou obrátit o pomoc (kromě pedagogů jde i o specializované poradny, linky důvěry či například pracovníky nízkoprahových klubů pro děti a mládež).

7.1.2 Selektivní primární prevence

Selektivní primární prevence zahrnuje aktivity zaměřené na osoby, rodiny či komunity, u nichž jsou ve zvýšené míře přítomny faktory pro vznik a rozvoj rizikového chování, tj. u těch, které jsou zranitelnější nebo jsou více vystaveni působení rizikových faktorů než jiné skupiny populace (např. děti vyrůstající v nepříznivých sociálních podmínkách, rizikovém prostředí, sociálně vyloučených lokalitách či s výchovnými problémy). Podle přílohy č. 21 metodického pokynu jsou ve zvýšeném riziku problémového hráčství děti např. z vyloučených lokalit, trávící většinu svého volného času bez dozoru na ulici, ze zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy, z etnických a národnostních menšin.

7.1.3 Indikovaná primární prevence

Programy indikované primární prevence jsou určeny pro jedince výrazně vystavené působení rizikových faktorů, případně pro ty, u kterých se projevy rizikového chování (např. hazardního hraní) již vyskytly. Cílem prevence může být i snížení rizikosti či intenzity hazardního hraní. Individuální práci s klientem většinou předchází určitá forma screeningu nebo diagnostiky. Programy v oblasti indikované prevence bývají též označovány jako včasná intervence.

Podle přílohy č. 21 metodického pokynu jde o individuální i skupinovou práci s jedinci se specifickými osobnostními charakteristikami, specifickým problémovým chováním či jinými psychickými komplikacemi. Ohroženy jsou i děti, jejichž rodiče jsou hazardní hráči. Hlavním úkolem pedagoga je identifikace žáka, který má v dané oblasti problém a případné zprostředkování odborné pomoci.

7.1.4 Kvalita preventivních programů a dobrá praxe

V ČR od r. 2006 funguje systém ověřování kvality preventivních programů primární prevence rizikového chování. Jde o proces posouzení poskytovatele a programu podle kritérií stanovených schválenými standardy (Pavlas Martanová, 2012) a udělení či neudělení certifikátu o jejich naplnění. Certifikační systém v prevenci koordinuje Pracoviště pro certifikace⁸⁸ Národního ústavu pro vzdělávání (NÚV). Certifikační proces je realizován prostřednictvím certifikačního řízení, které je zahájeno podáním žádosti, a zahrnuje místní šetření, při kterém se ověřuje shoda programu se standardy. K lednu roku 2017 evidoval NÚV celkem 56 organizací s 90 certifikovanými programy primární prevence. Z celkového počtu 90 certifikovaných programů bylo 55 programů všeobecné prevence, 25 programů selektivní prevence a 10 programů indikované prevence.

V průběhu roku 2016 byl na webových stránkách NÚV spuštěn nový on-line katalog certifikovaných programů.⁸⁹ Z 90 certifikovaných programů je 72 cíleno na prevenci v adiktologii, tj. obsahují témata z oblasti prevence užívání návykových látek a závislostí. Prevence hazardního hraní v tomto systému je součástí širší kategorie rizikové chování v adiktologii, a proto není možné identifikovat programy cílící částečně či výhradně na hazardní hraní.

V rámci projektu VYNSPI 2 vyvinula Klinika adiktologie 1. LF UK a VFN v Praze elektronický systém výkaznictví a sběru dat školské primární prevence, který kopíruje strukturu minimálního preventivního programu.⁹⁰ Cílem je snížit administrativní zátěž škol, pedagogicko-psychologických poraden i krajů a sjednotit dosud nejednotnou podobu vykazování školské primární prevence a naplňování minimálního preventivního programu. Jednotný a strukturovaný systém výkaznictví

⁸⁸ <http://www.nuv.cz/t/pracoviste-pro-certifikace/poskytovatele> [2017-05-18]

⁸⁹ http://www.nuv.cz/modules/catalog/index.php?h=product&a=index&id_catalog=15 [2017-01-24]

⁹⁰ <http://www.preventivni-aktivity.cz/> [2017-05-18]

by měl zvýšit dostupnost informací o rozsahu a povaze realizovaných preventivních aktivitách ve školách a školských zařízeních.

Součástí přílohy č. 21 metodického doporučení je i popis dobré praxe, kde významným preventivním krokem je rozhodný a jasně proklamovaný postoj školy jako instituce, která hazardní hru netoleruje a činí v tomto ohledu konkrétní preventivní opatření. U drobných neorganizovaných hazardních her (karty o peníze ve škole atp.) se přes zdánlivou nevinnost jedná o prvotní formy hazardu a je potřeba jim ze strany školy věnovat pozornost, byť nejde o vysoce rizikové aktivity. Školní řád by měl hazardní hry v prostorách školy zakázat a pracovníci by dodržování tohoto zákazu měli uplatňovat. Dobrá praxe ze strany školy a pedagogů zahrnuje:

- Identifikace problému, citlivá reakce na něj, bez bagatelizování.
- Zmapování situace ve třídě – prevalence, názory, informace o problematice.
- Nástěnka nebo jiný způsob předání informací o rizicích, hráčských bludech, kontaktech na odbornou pomoc.
- Zpracování tematiky hráčství do minimálního preventivního programu školy.
- Adekvátnost programu a intervencí ve vztahu k věku, potřebám a mentálním schopnostem dítěte.
- Kontinuální realizace programu, programy by na sebe měly navazovat.
- Zaměření na změnu postojů a chování.
- Živé interaktivní učení, podpora zájmu a zvědavosti vhodnými metodami.
- Využívání vhodných vzorů, pokud možno z blízkého okolí.
- Otevřená, hodnotově orientovaná diskuse.
- Realizace programů navrhuje a řídí kvalifikovaní interdisciplinárně orientovaní odborníci.
- Zaměření se na témata, jako je způsob trávení volného času žáků a hospodaření s financemi.

V rámci dobré praxe popsalo pracoviště Pedagogicko-psychologické poradny v Brně⁹¹ zásady pro rodiče, aby účinně předcházeli problémům s hráčstvím u svých dětí:

- Sami hazardně nehrát a svými penězi na hraní nepřispívat – rodiče mají nejdůležitější vliv na utváření postojů dětí (např. otázka hodnoty peněz, seznamovat dítě adekvátním způsobem s hospodařením s penězi v rodině).
- Posilovat zdravé sebevědomí dítěte.
- Získat důvěru dítěte, naučit se naslouchat svým dětem, věnovat jim svůj čas, posilovat jejich vazbu na rodinu.
- Předcházet nudě, podporovat kvalitní zájmy a záliby.
- Opatřit si dostatek informací a o problému s dítětem hovořit – otevřeně deklarovat svůj postoj k této problematice.
- Stanovit a důsledně prosazovat pravidla, za porušení pravidel by měly následovat adekvátní a předem domluvené sankce (např. při hraní krácení kapesného).
- Vnést do finančního hospodaření dítěte pořádek, nedávat mu větší finanční částky.
- Nebát se spolupráce s odborníky.

7.1.5 Programy pro děti a mládež specificky zaměřené na hazardní hraní

V r. 2015 zahájila Společnost Podané ruce realizaci programu Hra na hraně, který je převzat z amerického originálu Stacked Deck (Williams a kol., 2010) a který byl převeden do českého prostředí (Williams a Wood, 2016). Program Hra na hraně pracuje s konceptem tzv. inteligentního hráčství, které je chápáno jako rozumné podstupování rizik spíše než úplnou zdrženlivost v podstupování rizik – bližší viz VZ2015. V r. 2016 byla vydána česká metodika v podobě průvodce programem Hra na hraně a proběhla pilotní realizace program ve školách a v nízkoprahových zařízeních pro děti a mládež (NZDM). Evaluace pilotního programu proběhla na souboru 90 žáků ve

⁹¹ <http://poradenskecentrum.cz/gambling-rodice.html> [2017-02-06]

4 školách Jihomoravského kraje a prokázala pozitivní efekt tohoto programu. Nejvýraznější efekt byl pozorován v oblasti znalostí, program účinně informoval o principech a rizicích hazardního hraní. Odpovědi na znalostní otázky se po absolvování programu zlepšily průměrně o 27 %. Program ovlivnil také postoje žáků k hazardním hrám. Po absolvování programu považovalo hazardní hraní za škodlivé o 13 % žáků více. Centrum I.E.S. Společnosti Podané ruce v r. 2016 rovněž uspořádalo dva kurzy, jejichž cílem bylo seznámit preventivní pracovníky s programem Hra na hraně a jeho metodikou a zároveň je naučit tuto metodiku využívat v praxi.

Program Hra na hraně je jedním z projektů podporovaných v dotačním řízení RVKPP, projekty zaměřené na oblast hazardních her financuje od r. 2013. V r. 2016 podpořila RVKPP celkem 9 preventivních projektů zaměřených výhradně na prevenci hazardního hraní nebo zaměřených na prevenci hazardního hraní a užívání návykových látek. Z nich bylo 8 školních preventivních programů, kterými prošlo 11,6 tis. dětí ve 421 třídách.

Mezi další podpořené organizace patří například Prev-centrum v Praze, které realizovalo projekt primární prevence hazardního hráčství na středních školách. Cílovou skupinou projektu byli studenti 1. a 2. ročníku středních škol ve věku 15–17 let, programu se zúčastnilo 1575 studentů. Ze závěrečné zprávy vyplývá, že studenti středních odborných škol mají častější zkušenosti s hraním na hracích automatech než studenti gymnázií, kteří uváděli zkušenosti spíše s internetovým sázením.

Spolek P-centrum z Olomouce v r. 2016 připravil ve spolupráci s metodiky prevence 3 typy programů s tematikou hazardního hraní určených pro středoškolskou a učňovskou mládež: (1) seminář určený pro celé třídní kolektivy, ve kterých se hazardní hraní vyskytuje, (2) zážitkový program zaměřený na techniky, které vytipovaným žákům umožnily prožít a emocionálně zpracovat život se závislostí na hře, (3) beseda s abstinujícím hráčem hazardních her. Za r. 2016 realizoval spolek P-centrum 30 akcí pro 650 žáků, z nichž podle závěrečné zprávy spolku přibližně polovina žáků nižších ročníků SŠ a SOU měla přímou zkušenost s hraním na automatech nebo sázením.

Dále byla podpořena organizace Semiramis, která ve Středočeském kraji realizovala v r. 2016 projekt, jehož hlavní náplní bylo pevné začlenění témat hazardního hraní, užívání alkoholu a kouření do preventivních aktivit pro žáky z 8. tříd spolupracujících ZŠ. Do tohoto programu se zapojilo 1358 žáků 8. tříd. Tato organizace dále realizovala vzdělávací seminář pro školní metodiky prevence, pedagogy ZŠ, výchovné poradce, vychovatele školských zařízení, učitele speciálních škol a pro speciální pedagogy ZŠ. Seminář se zabýval teoretickými východisky efektivní primární prevence, nácvikem technik prevence patologického hráčství vhodných pro práci s třídními kolektivy a představil sítí poradenských a léčebných programů pro patologické hráče v regionu.

V r. 2016 byly spuštěny internetové stránky standby.wtf provozované Centrem protidrogové prevence a terapie v Plzni, které umožňují chat návštěvníků mezi sebou a v pracovních dnech i s proškoleným pracovníkem. Na těchto stránkách je návštěvníkům k dispozici on-line test mapující trávení času s virtuálními technologiemi a postoj k nim, je zde také ke stažení informační brožura určená pro rodiče.⁹² Součástí tohoto projektu byl výzkum mapující rizikové faktory pro vznik a rozvoj hazardního hráčství mezi středoškoláky.

Mimo rámec dotačního řízení patří mezi projekty zaměřené na prevenci problémového hráčství mezi dětmi a mládeží například projekt Rubikon⁹³ Asociace provozovatelů kursového sázení (APKURS), který je ve spolupráci s občanským sdružením Aisis Kladno realizován od r. 2008. Cílem tohoto projektu je rozvíjet u žáků a studentů kompetence k zodpovědnému rozhodování, upozornit je na zákaz hazardního hraní osob mladších 18 let a změnit jejich postoj k hraní hazardních her. Projekt se zaměřuje na žáky a studenty ZŠ a víceletých gymnázií ve věku 12–16 let. Projekt je realizován v hodinách etické, rodinné nebo občanské výchovy, případně v samostatných seminářích a formou interaktivní postupové soutěže a on-line aktivit na internetu. Za celou dobu se projektu zúčastnilo 35 tis. žáků a studentů.

⁹² <http://www.standby.cppt.cz/content/12.pdf> [2017-05-31]

⁹³ <https://www.projektrubikon.cz/> [2017-01-24]

7.2 Prevence problémového hráčství v obecné populaci

Mimo systém prevence ve školství v ČR neexistuje národní program nebo koordinovaný systém prevence problémového hráčství v obecné nebo hráčské populaci, přičemž celková míra realizace preventivních opatření je stále nízká. Součástí akčního plánu pro oblast hazardního hraní – blíže viz kapitolu Akční plán v oblasti hazardního hraní, str. 22 – je mj. také zvýšení informovanosti veřejnosti zejména o dostupnosti odborné pomoci pro hazardní hráče a o rizicích hazardního hraní.

Informování veřejnosti bylo spíše součástí projektů zaměřených na vznik a podporu rozvoje preventivních a léčebných služeb pro hazardní hráče. V rámci dotačního řízení RVKPP byly podpořeny projekty zaměřené na zvýšení informovanosti veřejnosti zejména o dostupnosti odborné pomoci. V r. 2016 byly informační aktivity součástí 14 podpořených projektů.

Příkladem podpořeného projektu prevence problémového hráčství v obecné populaci je druhé, přepracované vydání publikace *Gambler a co s ním?*,⁹⁴ kterou vydala společnost Magdaléna poprvé v r. 2013 (viz VZ 2014). Toto vydání bylo rozšířeno a aktualizováno především o seznam kontaktů a odkazy na instituce, organizace a programy, které se problematikou hazardního hraní zabývají. Také přibyla kapitola motivující k prvnímu kroku v řešení problémového hráčství a tím je návštěva pomáhajícího programu.

Dále byl podpořen projekt s cílem zvýšení dostupnosti poradenských a léčebných programů pro patologické hráče ve Středočeském kraji. Projekt byl realizován ve spolupráci organizací Semiramis, Prostor Plus a Laxus. Jedním z výstupů projektu byl webový rozcestník k dané problematice www.f63.cz – obrázek 7-1.

⁹⁴ <http://www.magdalena-ops.eu/cz/images/gambler/gambler-final.pdf> [2017-06-01]

obrázek 7-1: Informační leták s diagnostickým dotazníkem projektu www.f63.cz

Cítil(a) jste někdy potřebu vyhrávat víc a víc peněz? Musel(a) jste někdy lhát lidem, kteří jsou pro vás důležití, kvůli hazardní hře?

Diagnostický dotazník
Dvačet otáček anonymních gamblerů – zkuste si odpovědět:

- Ztratil(a) jste někdy čas určený k práci nebo studiu kvůli hazardní hře?
- Je váš soukromý život nešťastný kvůli hazardu?
- Poškodil hazard vaši pověst?
- Cítil(a) jste někdy po hře výčitky svědomí?
- Hrál(a) jste někdy hazardní hru proto, abyste získal(a) peníze, jimiž by jste zaplatil(a) dluhy nebo vyřešil(a) finanční problémy?
- Změnilo hazardní hraní vaši citlivost a výkonnost?
- Když jste prohrál(a), měl jste pocit, že se musíte k hazardní hře co nejdříve vrátit a vyhrát zpět, co jste prohrál(a)?
- Když jste vyhrál(a), měl(a) jste silnou touhu se k hazardu vrátit a vyhrát ještě víc?
- Hrál(a) jste někdy hazardní hru nebo jste sázel(a) často tak dlouho, dokud jste neprohrál(a) poslední peníze?
- Půjčil(a) jste si někdy peníze, abyste financoval(a) hazard?
- Prodal(a) jste někdy něco, abyste financoval(a) hazard?
- Nechtělo se vám používat peníze z hazardu pro normální účely?
- Způsobil hazard to, že jste se nestaral(a) o rodinu?
- Hrál(a) jste někdy hazardní hru déle, než jste měl(a) původně v úmyslu?
- Hrál(a) jste hazardní hru někdy, abyste unikl(a) starostem a trápením?
- Spáchal(a) jste někdy, nebo jste někdy uvažoval(a) o spáčení nezákonného činu, abyste financoval(a) hazard?
- Působí vám hazardní peníze se spaním?
- Vedly hádky, nespokojenost nebo klamání k tomu, že jste zatoužil(a) ulevit si hazardní hrou?
- Když se na Vás „umíla líbit“, cítil(a) jste touhu to oslavit pár hodinami hazardu?
- Uvažoval(a) jste někdy o sebevraždě kvůli hazardu?

Patologický hráč zpravidla odpoví kladně na sedm a více otázek. Je to váš případ? Chcete se pokusit s tím něco udělat? Na druhé straně letáku najdete seznam odborníků poskytujících ambulantní péči ve Středočeském kraji.

Udělejte první krok, nejste v tom sami!

© Opavami převzato z www.anonymnigambleri.cz

Gambling a problémové hazardní hraní? Špatná sázka!
www.f63.cz

Diagnostická vodítka a adresář pracovišť poskytujících ambulantní léčbu patologickým hráčům.

© Prostor PLUS a LAXUS jsou registrované ochranné známky a obchodní značky. Všechny ostatní loga a názvy jsou vlastnictvím jejich držitelů.

prostor PLUS
LAXUS

Zdroj: http://www.f63.cz/wp-content/uploads/2016/11/letak_gambler_web.pdf [2017-06-01]

V prostředí kamenných provozoven hazardních her (tzv. land-based), zejména heren a kasin, jsou nejčastěji realizovány informační kampaně pomocí letáků. Obecně je cílem těchto kampaní zvýšit povědomí o adiktologických službách nebo informovat o projevech problémového hraní a o jeho zdravotních a sociálních dopadech. Letáky také upozorňují na nově vzniklé poradenské a léčebné programy. Dále jsou využívány vizitky, plakáty, semináře pro veřejnost, regionální periodika a rozhlas. Dopad těchto kampaní je spíše lokální vzhledem k tomu, že chybí finanční prostředky na realizaci celostátních kampaní zaměřených na zvýšení informovanosti obecné populace o projevech a rizicích problémového hraní.

Mimo dotační řízení realizovala organizace Drop In na začátku r. 2017 projekt Automat,⁹⁵ jehož záměrem je prostřednictvím videospotu upozornit na dopady hazardního hraní.

7.3 Prevence a včasná intervence mezi hazardními hráči

Do této kategorie patří nástroje a aktivity zvyšující informovanost hráčů o rizicích a principech hazardních her, podporující kontrolu hráčského chování, včasnou identifikaci a intervenci u problémových hráčů. Některá opatření jsou realizována povinně ze zákona provozovateli hazardních her, jiné aktivity mohou provozovatelé hazardních her realizovat v rámci společenské odpovědnosti, případně mohou být preventivní programy cílící na hazardní hráče realizovány jinými organizacemi.

⁹⁵ <http://www.dropin.cz/index.php/9-aktuality/39-sazeji-rodinu-sazeji-karieru-sazeji-sebe-podivejte-se-s-cim-si-gambleri-doopravdy-zahravaji> [2017-05-18]

Nově je provozovatel povinen podle zákona o hazardních hrách (ZHH) nabídnout účastníkovi hazardní hry tzv. sebeomezující opatření.⁹⁶ Sebeomezující opatření či herní limity jsou opatření pro zodpovědné hraní a představují podpůrný prostředek jako jeden z možných nástrojů prevence rozvoje problémového hráčství. U hazardní hry, u které je to technicky možné, je provozovatel povinen účastníkovi hazardní hry nabídnout možnost jednotlivě si nastavit sebeomezující opatření nebo jejich nastavení jednotlivě odmítnout – obrázek 7-2 až obrázek 7-4. Využije-li hráč sebeomezující opatření, nesmí mu provozovatel umožnit účast na hazardní hře nad rámec tohoto sebeomezení. Zmírní-li hráč své sebeomezující opatření, je provozovatel povinen provést změnu nejdříve s účinností od 7. dne následujícího po změně. Zpřísní-li však hráč své sebeomezující opatření, je provozovatel povinen provést změnu neprodleně, nejpozději však do 24 hodin od okamžiku změny sebeomezujícího opatření hráčem. Hráč si může nastavit následující sebeomezující opatření:

- u kurzové sázky maximální výši sázek za 1 den, sázek za 1 kalendářní měsíc, čisté prohry⁹⁷ za 1 den, čisté prohry za 1 kalendářní měsíc,
- u technické hry a internetové hry maximální výši sázek za 1 den, výši sázek za 1 kalendářní měsíc, výši čisté prohry za 1 den, výši čisté prohry za 1 kalendářní měsíc. Dále je povinen nabídnout nastavení počtu přihlášení do uživatelského konta za 1 kalendářní měsíc, dobu denního přihlášení na uživatelském kontu do jeho automatického odhlášení, dobu, po kterou účastníkovi hazardní hry nebude umožněno zúčastnit se hazardní hry u tohoto provozovatele po jeho odhlášení z uživatelského konta,
- u binga a živé hry maximální výši čisté prohry za 1 den, výši čisté prohry za 1 kalendářní měsíc, počet návštěv herního prostoru za 1 kalendářní měsíc.

⁹⁶ Toto ustanovení ZHH má podobně jako řada jiných odloženou účinnost – blíže viz kapitolu Legislativní rámec, str. 13.

⁹⁷ Čistou prohrou se podle ZHH rozumí částka představující rozdíl mezi úhrnem všech sázek sázejícího a všech výher a úhrnem všech proher v rámci daného druhu hazardní hry. Do čisté prohry se započítávají pouze sázky do hazardní hry, v níž se o výhře nebo prohře sázejícího rozhodne v období jednoho dne nebo jednoho kalendářního měsíce, pro které si sázející sebeomezující opatření stanovil.

obrázek 7-2: Příklad nabídky nastavení sebeomezujících opatření společnosti Fortuna

Nastavení uživatelských limitů [Více informací o zodpovědném hraní](#)

Podle zákona č. 186/2016 Sb. jsou všichni legální provozovatelé povinni každému účastníkovi hazardní hry nabídnout sebeomezující opatření, která si bude moci sám nastavit nebo bude moci jejich nastavení jednotlivě odmítnout. Zpřísnění nastavených limitů bude aktivováno nejpozději do 24 hodin, zmírnění nejdříve s účinností od 7. dne. Pokud si s nastavením limitů nevíte rady, neváhejte kontaktovat naše [Zákaznické centrum](#), rádi Vám pomůžeme.

Obecné limity	ODMÍTNOUT	NASTAVIT	
<input checked="" type="checkbox"/> Počet přihlášení na Váš Fortuna účet za měsíc	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	999999999
<input checked="" type="checkbox"/> Denní časový limit pro přihlášení na účet Fortuna	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	24 hod.
<input checked="" type="checkbox"/> Minimální čas mezi přihlášeními na účet Fortuna	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	1 min.
Limity pro kurzové sázení	ODMÍTNOUT	NASTAVIT	
<input checked="" type="checkbox"/> Maximální výše sázek za den	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	99999999 Kč
<input checked="" type="checkbox"/> Maximální výše sázek za měsíc	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	99999999 Kč
<input checked="" type="checkbox"/> Maximální výše proherních sázek za den	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	99999999 Kč
<input checked="" type="checkbox"/> Maximální výše proherních sázek za měsíc	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	99999999 Kč
Limity pro technické hry	ODMÍTNOUT	NASTAVIT	
<input checked="" type="checkbox"/> Maximální výše sázek v casinu za den	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	0 Kč
<input checked="" type="checkbox"/> Maximální výše sázek v casinu za měsíc	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	0 Kč
<input checked="" type="checkbox"/> Maximální výše proherních sázek v casinu za den	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	0 Kč
<input checked="" type="checkbox"/> Maximální výše proherních sázek v casinu za měsíc	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	0 Kč

Uložit

Zdroj: www.ifortuna.cz [2017-05-16]

obrázek 7-3: Příklad nabídky nastavení sebeomezujících opatření společnosti Sazka

PŘIHLÁ

HERNÍ LIMITY

Všechny informace o nastavení herních limitů a základní principy jejich fungování najdete v sekci [Zodpovědné hraní](#).

Počet přihlášení za měsíc:	Bez limitu	Nastavit
Doba přihlášení za den (minuty):	Bez limitu	Nastavit
Pauza po odhlášení (minuty):	Bez limitu	Nastavit
Výše sázek za den (Kč):	Bez limitu	Nastavit
Výše sázek za měsíc (Kč):	Bez limitu	Nastavit
Čistá prohra za den (Kč):	Bez limitu	Nastavit

Zdroj: www.sazkabet.cz [2017-06-27]

obrázek 7-4: Příklad nabídky nastavení sebeomezujících opatření společnosti Tipsport

UŽIVATELSKÉ KONTO	KURZOVÉ SÁZENÍ	INTERNETOVÁ TECHNICKÁ HRA
Denní limit		
Maximální výše sázek	Nenastaveno	<input type="button" value="OMEZIT"/> <input type="button" value="NEOMEZENĚ"/>
Maximální výše čisté prohry	Nenastaveno	<input type="button" value="OMEZIT"/> <input type="button" value="NEOMEZENĚ"/>
Měsíční limit		
Maximální výše sázek	Nenastaveno	<input type="button" value="OMEZIT"/> <input type="button" value="NEOMEZENĚ"/>
Maximální výše čisté prohry	Nenastaveno	<input type="button" value="OMEZIT"/> <input type="button" value="NEOMEZENĚ"/>

Zdroj: www.tipsport.cz [2017-06-27]

Zároveň s nabídkou sebeomezujících opatření se ze strany jednoho z provozovatelů objevila výzva hráčům, aby si vždy nastavili možnost „neomezeně“ – obrázek 7-5. Takové výzvy směrem k hráčům postupují proti smyslu zákona a mohou být podle MF klasifikovány jako správní delikt podle § 123 odst. 1 b) ZHH.

obrázek 7-5: Doporučení společnosti Tipsport k neomezenému nastavení sebeomezujících opatření



Sebeomezující opatření

Novinkou jsou také takzvaná sebeomezující opatření, která si každý sázkař může **zatím dobrovolně odmítnout, nebo nastavit**. Najdete je už nyní v nastavení vašeho účtu. **Zásadně vám doporučujeme zvolit u nich vždy možnost Neomezeně, jinak můžete brzy narazit na limit, který vám znemožní další sázení. A případná změna, kterou budete chtít udělat, nebude možná hned.**

Až v průběhu roku bude nutné sebeomezující opatření vědomě určit, ale s tím, že je můžete zároveň **úplně odmítnout** – tím si zajistíte, že vaše sázení bude nadále bez omezení. Sebeomezující opatření se nastavují pro uživatelské konto jako celek a pak ještě zvlášť pro kurzové sázky (limit je společný pro internetové a mobilní sázky i pobočky) a **casino**. To bude novým produktem v naší nabídce, který vám představíme, jakmile obdržíme od ministerstva financí příslušnou licenci.

Pokud se následně rozhodnete casino vyzkoušet, bude třeba vaši registraci rovnou rozšířit o všechny nově požadované údaje (osobní údaje, sebeomezení i platební prostředek).

Zdroj: www.tipsport.cz [2017-05-16]

Dalším sebeomezujícím opatřením je institut tzv. sebevyloučení. Tímto nastavením je stanovena doba, po kterou není možné po odhlášení z uživatelského účtu na internetu hrát.

Podle ZHH je provozovatel dále povinen umístit na viditelném místě v herním prostoru nebo na obrazovce TH, počítače nebo jiného zařízení v případě on-line hazardních her následující informace:

- identifikační a kontaktní údaje instituce zabývající se prevencí a léčbou problémů souvisejících s patologickým hráčstvím, informaci o zákazu účasti na hazardní hře osobám mladším 18 let,
- varování, že účast na hazardní hře může být škodlivá, a nabídku využití sebeomezujících opatření,
- ukazatel času viditelný po celou dobu účasti na hazardní hře.

Provozovatel on-line hazardní hry i TH v kamenných provozovnách je rovněž povinen na internetové stránce nebo monitoru přístroje čitelným a pro účastníka hazardní hry kdykoliv dostupným způsobem zveřejnit zůstatek na uživatelském kontu účastníka hazardní hry a částku nejvyšší sázky, nejvyšší výhry a nejvyšší hodinové prohry, umožňuje-li to povaha hazardní hry. U internetového sázení i u TH v kamenné provozovně je provozovatel povinen účastníka hazardní hry upozornit na nabídku využití a stav nastavených sebeomezujících opatření, a to po každém přihlášení do uživatelského konta. Informační povinnost pro on-line hraní k červnu 2017 již splňovali všichni velcí provozovatelé on-line her v ČR.

V r. 2016 uskutečnila organizace Schola Empirica výzkum zaměřený na efektivitu preventivních opatření, definovaných v rámci ZHH (Schola Empirica, 2016). Výzkum byl realizován formou dvou experimentů. Cílem prvního experimentu bylo zjistit, jaký vliv má pořadí sebeomezujících opatření na volbu jednotlivých sebeomezujících opatření. Druhý experiment zkoumal vliv různých zobrazení času a stavu uživatelského účtu (výše prohry) na chování hráčů. Výsledky neprokázaly vliv pořadí nastavování jednotlivých sebeomezujících limitů na výši nastaveného limitu. Naopak se ukázalo, že pořadí může ovlivnit to, zda si daný limit hráči vůbec nastaví. Druhý experiment neprokázal zásadní vliv různých zobrazení času a prohry na chování hráčů. Vzhledem k tomu, že hráči nehráli o skutečné peníze, je obtížné výsledky extrapolovat na reálné podmínky.

O míře a způsobu realizace zákonných opatření v oblasti prevence problémového hráčství ze strany provozovatelů nejsou k dispozici systematické informace. Např. ze studie Patologičtí hráči v léčbě z r. 2015 (blíže viz VZ 2015) vyplynulo, že pouze 15,4 % hráčů byla někdy nabídnuta možnost omezit své hraní prostřednictvím nastavení limitů hry a stejnému podílu byla někdy nabídnuta možnost nechat se vyloučit z možnosti hrát. Nízký podíl nabídky omezujících opatření je zejména u technických her. Vyšší podíl hráčů, kterým byla nabídnuta první nebo druhá možnost, byl mezi hráči on-line her, zejména mezi hráči on-line kurzových sázek. Ale např. i mezi hráči, jejichž primární problémovou hrou byly live sázky, bylo pouze 25 % těch, kterým byla někdy nabídnuta možnost sebeomezení, a 40 % těch, kterým bylo nabídnuto sebevyloučení (Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a ppm factum research, 2015a) – blíže viz VZ 2015. Novější informace o míře vystavení hráčů nabídce sebeomezení a sebevyloučení nejsou k dispozici.

Většina provozovatelů má na svých stránkách pravidla tzv. bezpečného sázení. Např. společnost Tipsport uvádí „desatero bezpečného sázení“, která umožní minimalizovat potenciální rizika:

- Hrajte pouze tehdy, když jste odpočatí a soustředění.
- Nikdy nehrajte, pokud řešíte vážné osobní problémy nebo jste v depresi.
- Při hraní si zvykněte dělat pravidelné přestávky.
- Předem si stanovte pevnou částku, která bude vašim dlouhodobým osobním limitem, který jste ochotni vložit do hry. Nastavte si ho po pečlivém zvážení a vycházejte přitom ze svých reálných finančních možností.
- Stanovte si, jaké výše může dosáhnout Vaše případná ztráta v jednotlivé hře. Nikdy dále nepokračujte.
- Nikdy nehrajte pod vlivem alkoholu nebo léků.
- Rozhodujte se sami za sebe. Nenechte se ovlivnit názory jiných.
- Hraní má být zdrojem radosti, napětí a poučení. Ne osobních ztrát, hazardu a smutku.
- Ved'te si osobní záznamy, které vám ukáží vaši dlouhodobou úspěšnost.
- Dobrému hráči se věci nedějí samy od sebe. Dobrý hráč umí začít, pokračovat nebo skončit podle toho, jak se sám rozhodne.

Společnost Podané ruce realizovala v r. 2016 školení pro personál heren společnosti Synot a Bonver – viz též VZ 2015. Jde o aktivitu vedoucí k prevenci patologického hráčství zákazníků v provozovnách hazardních her. Školení proběhlo formou předání informací o problematice patologického hráčství, možnosti rozpoznání problémového hraní u zákazníků provozoven a systému péče o hazardní hráče. Cílem proškolení pracovníků byl rozvoj schopnosti identifikace rizikových hráčů a následné předání informace o službách, které v regionu fungují. V průběhu

realizace tohoto projektu bylo proškoleno 143 pracovníků z 34 heren v krajích Jihomoravský, Olomoucký, Moravskoslezský.

Z ohniskových skupin mezi hráči i pracovníky pomáhajících programů v rámci studie Analýza drogové situace ve městě Brně (Škařupová a kol., 2017) vyšly návrhy na posílení opatření v oblasti prevence rozvoje problémového hráčství jako např.:

- Varování o negativních dopadech hazardního hraní a nabídka pomoci by měly být viditelně umístěny jak v sázkových kancelářích, tak na internetu. Informace o zodpovědném hraní a možnosti pomoci jsou dnes často umístěny jen formálně a skrytě. Nabídka preventivních programů by měla být dostupná v místě hráčských příležitostí, ale i mimo ně na veřejných místech, např. v dopravních prostředcích.
- V rámci podpory finanční gramotnosti by se mělo poukazovat na rizika hazardního hraní.
- Sebevyločení hráčů, které je obsaženo v novém zákoně o hazardních hrách a které by mělo být plně umožněno se spuštěním informačního systému hazardního hraní, je podle dotazovaných důležitým a vhodným nástrojem.
- Měla by být regulována reklama na kurzové sázení, což by přispělo k omezení normalizace sázení a k prevenci relapsu.

Na zvýšení informovanosti hazardních hráčů se zaměřuje zvyšující se počet internetových projektů; vzhledem k tomu, že jsou zaměřeny především na řešení již vzniklých problémů spojených s hazardním hraním, jsou blíže popsány v kapitole Léčba a další odborné služby, str. 167.



8

8 Léčba a další odborné služby

8.1 Úvod

Léčba a další služby v oblasti péče o problémové hráče jsou v ČR poskytovány zejména v poradenských a léčebných pobytových i ambulantních adiktologických a psychiatrických zařízeních. Problémové hráčství je poměrně úspěšně léčitelné, míra vstupu problémových hráčů do léčby je však nízká kvůli nízké dostupnosti specializované péče v ČR, ale také kvůli bariérám na straně hráčů (obava ze stigmatizace, popírání problému, nedostatek informací apod.).

Z dosavadních údajů vyplývá, že v ČR je 10–20 zařízení specializovaných na poskytování služeb problémovým hráčům, jejich počet aktuálně roste díky zvyšující se podpoře zejména ze strany Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky (RVKPP) v dotačních řízeních od r. 2013 (3–5 mil. Kč ročně). V r. 2016 RVKPP tuto podporu dále posílila a v dotačním řízení podpořila 50 projektů zaměřených na oblast hazardního hraní v celkové výši 24,5 mil. Kč. Byl podpořen vznik a rozvoj služeb pro hazardní hráče na celém území ČR, např. vzniklo 7 krajských center pro patologické a problémové hráče a byly podpořeny další projekty zaměřené na pomoc problémovým a patologickým hráčům, vzdělávací programy v oblasti dluhového poradenství (např. kurz Společnosti Podané ruce), metodická činnost Asociace nestátních organizací (A.N.O.) na podporu poskytovatelů služeb pro problémové a patologické hráče a jejich blízké. Jsou rovněž podporovány projekty zvyšující informovanost hazardních hráčů a jejich blízkých o možnostech pomoci.

Údaje o léčbě a odborných službách pro problémové hráče jsou dostupné ze závěrečných zpráv projektů podpořených v dotačním řízení RVKPP, z ročních výkazů psychiatrických ambulancí a národního registru hospitalizací spravovaných Ústavem zdravotnických informací a statistiky (ÚZIS) a z dalších ad hoc zdrojů.

8.2 Síť služeb pro problémové hráče

8.2.1 Psychiatrická péče

V ČR bylo v l. 2004–2015 v psychiatrických ambulancích ročně léčeno přibližně 1300–1500 pacientů s diagnózou F63.0 (patologické hráčství), což tvoří přibližně 0,25 % pacientů v psychiatrických ambulancích celkem (ÚZIS ČR, 2016a). V r. 2015 bylo léčeno celkem 1457 pacientů v 268 ambulancích oboru psychiatrie. Údaje z ročních výkazů psychiatrických ambulancí za r. 2014 nejsou k dispozici z důvodu technologických a organizačních změn způsobu sběru v rámci Národního zdravotního informačního systému. Údaje za r. 2016 nejsou dosud k dispozici.

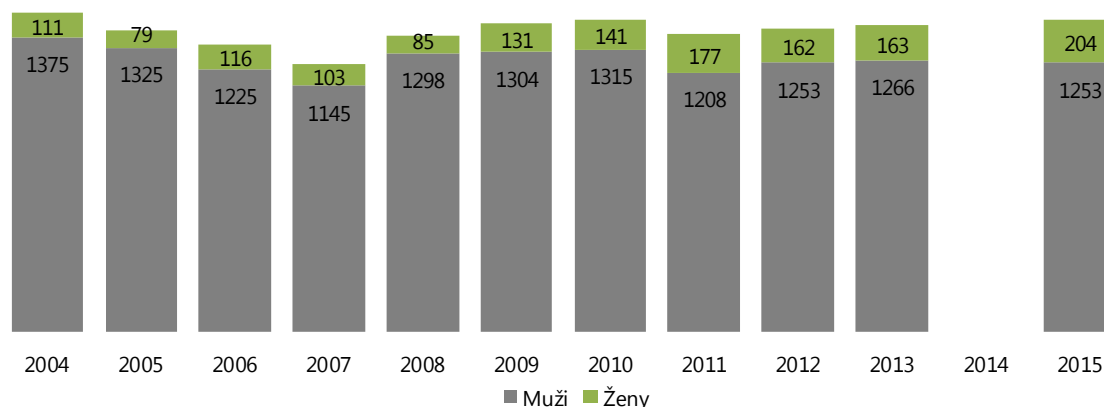
Pacienti, kteří byli ambulantně léčeni pro diagnózu F63.0 v daném roce poprvé v životě, tvořili v l. 2009–2015 přibližně 36 % z celkového počtu těchto pacientů. Ženy se podílely na celkovém počtu pacientů ve sledovaném období v průměru 9,5 %, ale jejich podíl postupně roste, v r. 2015 to bylo dokonce 14,0 % – graf 8-1.

Během sledovaného období došlo ke změně věkové struktury pacientů. V posledních letech se snižuje podíl pacientů ve věku 15–19 let z téměř 6 % z celkového počtu pacientů léčených pro patologické hráčství v r. 2009 až na 2 % v r. 2015.

Při regionálním porovnání počtu léčených pacientů jsou patrné velké meziroční výkyvy, které jsou dány nízkým počtem pacientů v jednotlivých krajích. Pacienti jsou sledováni podle sídla poskytovatele zdravotních služeb, nikoli podle adresy trvalého bydliště; pacient se může léčit v jiném kraji, než má trvalé bydliště. Nejvyšší počet pacientů na 100 tis. obyvatel zaznamenal

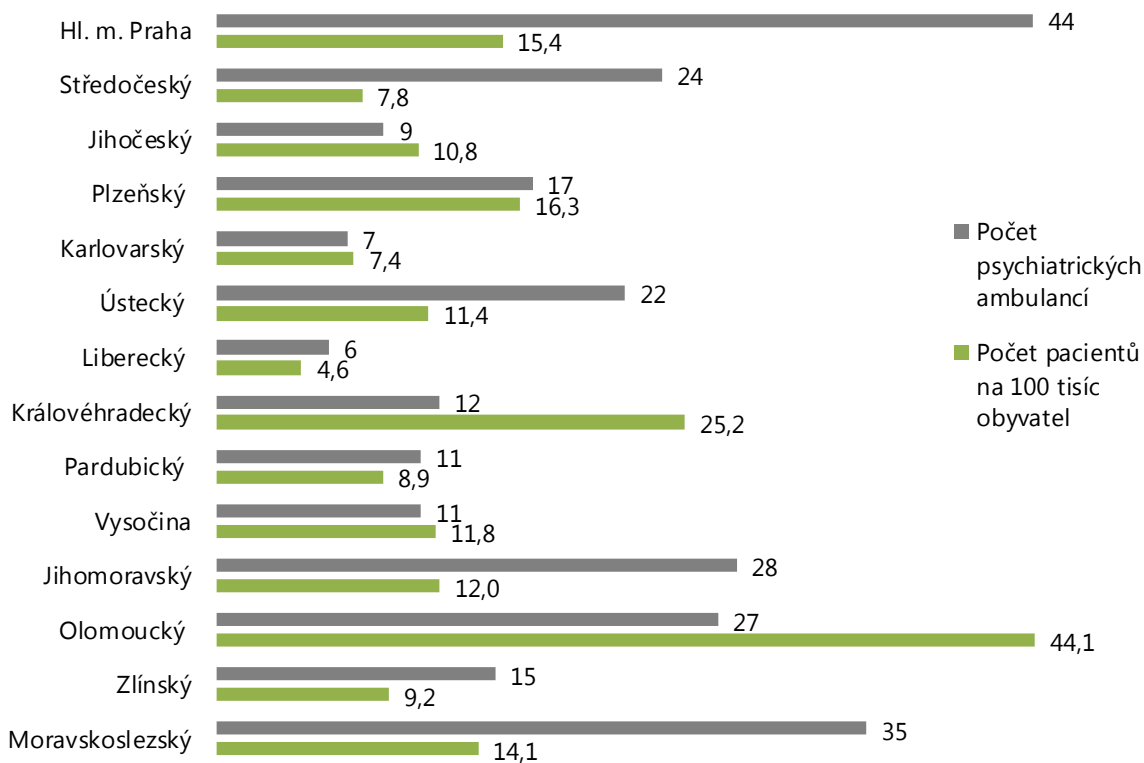
v r. 2015 Olomoucký kraj (44,1) následovaný s odstupem Královéhradeckým krajem (25,2) – graf 8-2.

graf 8-1: Vývoj počtu pacientů s dg. F63.0 v ambulancích v l. 2004–2015 podle pohlaví



Zdroj: ÚZIS ČR (2016b)

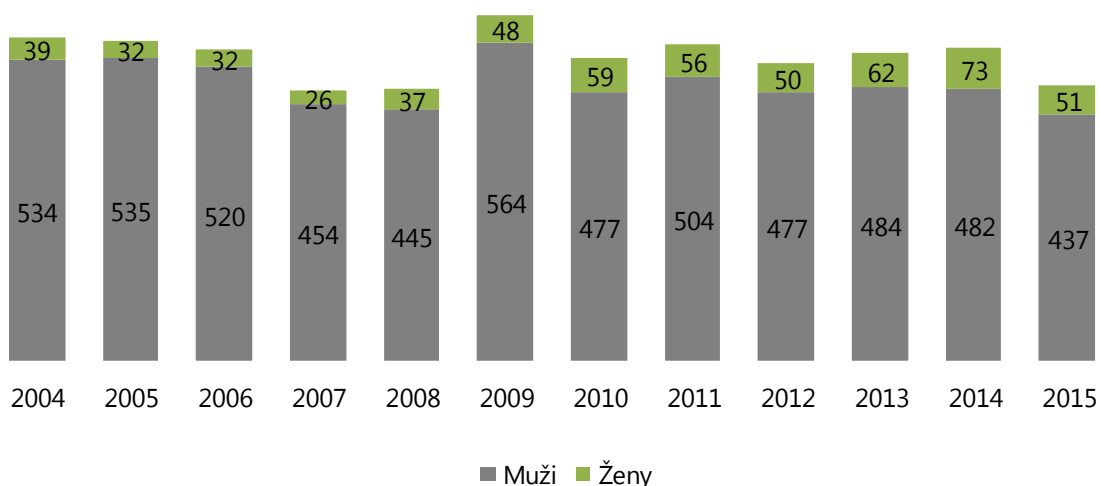
graf 8-2: Počet ambulancí vykazujících léčbu pacientů s dg. F63.0 a počet ambulantně léčených pacientů s dg. F63.0 na 100 tis. obyvatel v r. 2015 podle kraje sídla zdravotnického zařízení



Zdroj: ÚZIS ČR (2016b)

Počet hospitalizací s diagnózou F63.0 v psychiatrických léčebnách a na psychiatrických odděleních dosahoval ve sledovaném období 2004–2015 průměrně 500–550 hospitalizací ročně, většinu opět tvořili muži (v celém období 91,3 %). Dlouhodobě však roste podíl žen v léčbě z 5–6 % před r. 2008 na 10,5 % v r. 2015. V r. 2015 bylo pro patologické hráčství hospitalizováno 488 pacientů, což představuje pokles o 12,1 % – graf 8-3. Údaje za r. 2016 nejsou dosud k dispozici.

graf 8-3: Vývoj počtu hospitalizací pro dg. F63.0 v l. 2004–2015 podle pohlaví

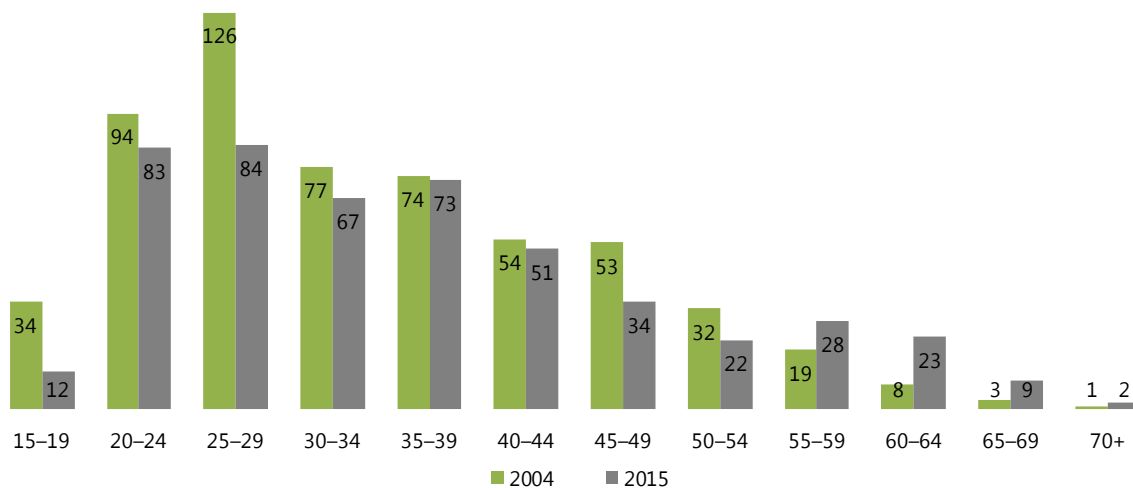


Zdroj: ÚZIS ČR (2016b)

Mezi l. 2009 a 2015 klesl podíl u věkové kategorie 25–29 let z 20 % na 17 % a u kategorie 30–34 let z 24 % na 14 %. Ke zvýšení počtu hospitalizací došlo v r. 2015 u kategorie 35–39 let, a to z 10 % na 15 % a k mírnému nárůstu došlo také u mladší kategorie 20–24 let (z 15 % na 17 %) – graf 8-4.

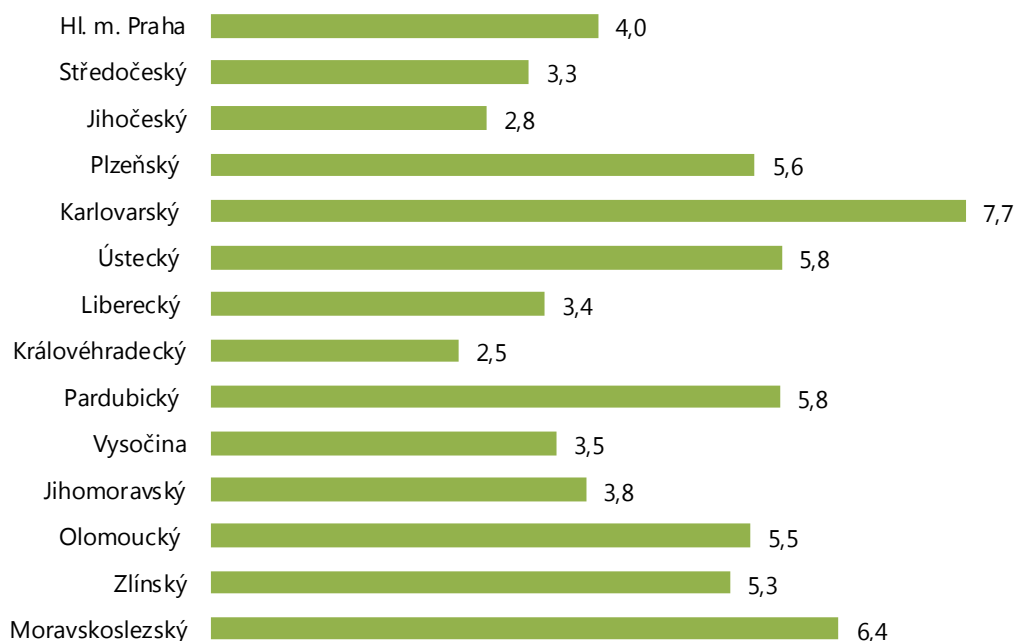
V přepočtu na počet obyvatel bylo v ČR v r. 2015 hospitalizováno 4,6 patologického hráče na 100 tis. obyvatel. Nejvyšší počet pacientů na 100 tis. obyvatel byl v r. 2015 hlášen v krajích Karlovarském (7,7) a Moravskoslezském (6,4). Karlovarský kraj dlouhodobě vykazuje nadprůměrný výskyt problémových hráčů v léčbě, ale jak u ambulantní léčby, tak u hospitalizací je potřeba rozdíly mezi kraji nebo změny v jednom kraji hodnotit obezřetně, neboť absolutní počet případů v jednotlivých krajích a letech je nízký – graf 8-5.

graf 8-4: Vývoj počtu hospitalizací pro dg. F63.0 podle věkových skupin v l. 2004 a 2015



Zdroj: ÚZIS ČR (2016b)

graf 8-5: Počet hospitalizací pro dg. F63.0 v r. 2015 podle kraje bydliště pacienta, na 100 tis. obyvatel



Zdroj: ÚZIS ČR (2016b)

8.2.2 Služby podporované v dotačním řízení RVKPP

Data o službách pro patologické hráče jsou k dispozici ze závěrečných zpráv projektů podpořených v běžném dotačním řízení RVKPP a od r. 2013 také z dotačního řízení RVKPP podporujícího specificky služby poskytované patologickým hráčům (Sekretariát Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky, 2017b).

Celkem bylo v r. 2016 podpořeno 58 programů, z toho 32 cílících primárně na problémové hráče, z nichž byly 2 on-line poradny. Služby byly poskytnuty celkem 1214 klientům – problémovým hráčům, z toho specializované programy vykázaly 1126 (92,8 %) klientů, z nichž 63 klientů vykázaly on-line poradny. Většina klientů – problémových hráčů je hlášena z ambulantních poraden. Na doléčování klientů po již absolvovaném léčebném programu bylo zaměřeno 7 programů – tabulka 8-1.

tabulka 8-1: Počet programů, které poskytly služby patologickým hráčům a byly podpořeny v dotačních řízeních RVKPP v l. 2014–2016, podle typu služby

Typ adiktologické služby	Počet programů			Počet klientů		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Adiktologické služby ve vězení a postpenitenciární péče	3	3	4	11	17	26
Ambulantní léčba	18	15	29	601	452	991
Následná péče	2	7	7	2	76	53
Kontaktní a poradenské služby	15	14	10	73	63	73
Terapeutická komunita	1	0	2	1	0	3
Terénní programy	3	7	4	5	118	5
On-line poradny	–	–	2	–	–	63
Celkem	42	46	58	693	726	1214

Zdroj: Sekretariát Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky (2017b)

Programy zaměřené na problémové hráče poskytovaly zejména individuální i skupinové poradenství a psychoterapii hráčům, ale i blízkým osobám, dále poradenství před léčbou, prevenci relapsu a kognitivně-behaviorální terapii. Podpůrné skupiny byly také nabízeny blízkým osobám

hráčů. Počet osob blízkých, které využily služeb programů pro hazardní hráče, se téměř zdvojnásobil (z 283 v r. 2015 na 531 v r. 2016).

V r. 2016 byl zaznamenán výrazný meziroční nárůst počtu podpořených programů poskytujících služby cílové skupině problémových hráčů. Rovněž počet klientů se zvýšil ze 726 klientů v r. 2015 na 1214 klientů v r. 2016, tj. nárůst o 67,2 %, a to především v Praze, Středočeském a Moravskoslezském kraji – tabulka 8-2.

tabulka 8-2: Počet programů podpořených v dotačním řízení RVKPP v l. 2013–2016, podle počtu klientů a krajů sídla programu

Kraj	Počet programů				Počet klientů			
	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016
Hl. m. Praha	4	3	5	9	35	14	29	144
Středočeský	1	1	2	3	6	32	43	123
Jihočeský	7	5	5	5	10	18	36	57
Plzeňský	2	2	2	2	4	11	27	56
Karlovarský	1	3	2	1	3	6	2	1
Ústecký	6	9	8	10	92	70	*172	150
Liberecký	2	2	2	3	54	154	78	82
Královéhradecký	2	2	1	0	33	64	4	0
Pardubický	0	0	1	2	0	0	69	**105
Vysočina	0	0	2	2	0	0	9	9
Jihomoravský	6	6	5	8	109	82	95	143
Olomoucký	5	5	7	5	96	77	108	119
Zlínský	1	1	1	2	11	30	30	29
Moravskoslezský	4	3	3	4	101	135	24	133
On-line poradny	–	–	–	2	–	–	–	63
Celkem	41	42	46	58	554	693	726	1214

Pozn.: * Započítáno i 122 anonymních klientů, kterým byly předány informace (lokality Kadaň, Chomutov, Karlovy Vary).

** Dva programy měly sídlo ve Středočeském kraji, ale poskytly služby 105 klientům v kraji Pardubickém.

Zdroj: Sekretariát Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky (2017b)

Společně s počtem klientů se zvýšil také počet výkonů, které byly v rámci ambulantních služeb hazardním hráčům poskytnuty. Nejčastější službou bylo individuální poradenství (téměř sedminásobný meziroční nárůst) v rámci celkem 12 871 kontaktů (trojnásobný meziroční nárůst) – tabulka 8-3.

tabulka 8-3: Počet vybraných výkonů ve specializovaných ambulantních programech pro hazardní hráče podpořených v dotačním řízení RVKPP v l. 2015–2016

Poskytovaná služba	Počet kontaktů a výkonů	
	2015	2016
Celkový počet kontaktů*	4 172	12 871
Individuální poradenství	869	5 884
Sociální práce	271	1 360
Práce s rodinou	124	357
Telefonické, písemné a internetové poradenství	455	2 552

Pozn.: * součet přímých a nepřímých kontaktů

Zdroj: Sekretariát Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky (2017b)

Nárůst počtu kontaktů (o 72 %) a výkonů zaznamenaly i programy následné péče a doléčování, ačkoli počet výkonů individuálního poradenství mírně poklesl – tabulka 8-4.

tabulka 8-4: Počet vybraných výkonů v programech následné péče podpořených v dotačním řízení RVKPP v l. 2015 –2016

Poskytovaná služba	Počet kontaktů a výkonů	
	2015	2016
Celkový počet kontaktů*	1 476	2 534
Individuální poradenství	359	293
Individuální psychoterapie	154	420
Sociální práce	148	268

Pozn.:* součet přímých a nepřímých kontaktů

Zdroj: Sekretariát Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky (2017b)

RVKPP podporuje vznik nových programů pro problémové hráče a jejich blízké. Cílem je zejména vytvořit síť krajských specializovaných center. Dosud se podařilo vytvořit tato centra v těchto 7 krajích: Praha, Jihomoravský, Jihočeský, Liberecký, Olomoucký, Ústecký a Zlínský (Sekretariát Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky, 2017b).

V r. 2016 vznikla v Praze Gambling ambulance společnosti Sananim, která je určena osobám od 15 let a nabízí komplexní ambulantní program zahrnující široké spektrum služeb od krátkodobých intervencí po několikaměsíční ambulantní léčbu. Program je určen patologickým hráčům, osobám ohroženým rizikovým hraním i abstinujícím hráčům a jejich blízkým. Gambling ambulance nabízí poradenství, terapii a motivační aktivity v individuální i skupinové formě. V nabídce poskytovaných služeb je také sociálně-právní poradna pomáhající řešit dluhovou a sociální situaci klientů. Součástí odborného týmu je právník, který poskytuje poradenství v oblasti dluhů, exekuce, insolvence, rodinného práva nebo trestního řízení. V neposlední řadě je poskytováno i pracovní poradenství a zprostředkování zaměstnání. Služby jsou poskytovány zdarma a anonymně.⁹⁸

Na jaře r. 2016 také vznikla poradna pro nelátkové závislosti neziskové organizace Prevent 99 v Českých Budějovicích. Hlavní příčinou jejího zřízení byl nárůst problémů souvisejících s hraním hazardních her, zvyšování vkladů do hry a rostoucí počet kontaktů hazardních hráčů se službami této organizace. Poskytována je hlavně individuální psychoterapie a poradenství včetně rodinného a dluhového. Jednou týdně probíhá podpůrná skupina pro hráče. Podstatnou část klientů tvoří sázkaři na sport, jejichž dluhy se pohybují v řádech statisíců až milionů korun. Klienty programu se v rostoucí míře stávají také blízcí a partneři hráčů. Samostatnou skupinou jsou on-line klienti, které pracovníci sami oslovují a komunikují s nimi prostřednictvím internetu.⁹⁹

8.2.3 Internetové a telefonické poradenství

V ČR stále neexistuje žádná poradenská telefonní linka pomoci zaměřená výhradně na problematiku problémového hráčství. Telefonické poradenství v oblasti závislosti poskytují zejména ambulantní adiktologické služby.¹⁰⁰ Vedle toho existuje síť linek důvěry, resp. linek krizové pomoci, na něž se mohou obracet jak klienti se širokým spektrem problémů včetně problémového hráčství, tak jejich blízcí.¹⁰¹

Přibývá preventivních a informačních projektů v on-line prostředí cílících na hráče hazardních her a jejich blízké na webových stránkách, na sociálních sítích apod. Na webových stránkách jsou návštěvníkům k dispozici sebehodnotící testy mapující riziko vzniku a rozvoje problémového

⁹⁸ <http://www.sananim.cz/gambling-ambulance.html> [2017-06-06]

⁹⁹ <http://www.prevent99.cz/aktuality/problemyshazardnimhranimasazenimpribyvaji> [2017-06-06]

¹⁰⁰ Např. zde: <http://www.drogy-info.cz/index.php/map/> [2017-06-06].

¹⁰¹ Jejich seznam včetně kontaktů lze nalézt např. na těchto stránkách: <http://gamblerhelp.webnode.cz/products/krizove-linky-pomoci/>, <http://www.jakoja.cz/help/krize%20institute>, <http://www.odchazim.cz/seznam-krizovych-linek>, <http://stopzavislosti.cz/seznam-krizovych-center/> [2017-06-06].

hráčství, informace a poradenství. Jeden z projektů podpořených RVKPP má rovněž cílovou skupinu hráče počítačových her. Weby nabízí různou míru interaktivity.

Od r. 2010 jsou aktivní internetové stránky gambling.wbs.cz, od r. 2011 stránky stopzavislosti.cz. Společnost Podané ruce provozuje svépomocné internetové stránky gambling.podaneruce.cz, Klinika adiktologie 1. LF UK a VFN v Praze internetové poradenské stránky <http://poradna.adiktologie.cz/zavislosti/gamblerstvi/>.

Od r. 2014 jsou v provozu stránky www.neprohrajivot.cz, které nabízejí pomoc pro problémové hráče a jejich blízké. Od r. 2015 je provozuje nezisková společnost Life Atelier. Návštěvnost stránek kontinuálně narůstá, součástí stránek je telefonická linka pomoci a e-mailová poradna, na kterých jsou klienti podle závažnosti problémů s hazardní hrou odkazováni na organizace poskytující léčbu patologického hráčství nebo pomoc pro patologické hráče a jejich blízké. V r. 2016 si stránky prohlédlo 8239 unikátních návštěvníků, 1365 si otestovalo míru svého problémového hráčství, 398 vyplnilo test pro osoby, které chtějí znát míru problémového hráčství u svých blízkých. Průměrný počet zobrazených stránek na jednu návštěvu byl 3,18 stránky, 22,4 % osob navštívilo stránky opakovaně. Nejčastěji zobrazované stránky byly Jsem patologický hráč, Kde hledat pomoc – kontakty a Jak vydělat hazardem. Nejvíce návštěvníků bylo z Prahy (32,7 %), dále z Brna (3,9 %), Ostravy (2,4 %), Plzně (2,3 %) a z Bratislavy (2,0 %).

V r. 2016 byl RVKPP podpořen projekt organizace Sananim zaměřený na on-line léčbu problémového hráčství na stránkách www.koncimshranim.cz, které prošly pilotním ověřením a jejichž plnohodnotný provoz se předpokládá v průběhu r. 2017. Na těchto stránkách je možné otestovat míru škodlivosti hraní, jejich součástí je internetové poradenství a kontakty na odborné, adiktologické služby v Praze i v celé ČR.

V r. 2016 spustila organizace Prevent 99 poradnu pro nelátkové závislosti spolu s webem www.neprohraj.se. Poradna nabízí služby lidem, kteří se ve svém životě dostali do potíží spojených s hazardním hraním (sázením, hraním PC her atd.) nebo jejich blízkým, kteří hledají odbornou pomoc. Cílem služeb je tedy spolu s klientem aktivně hledat možnosti řešení jeho nepříznivé sociální situace a přispět k přiměřené psychické a sociální pohodě, stabilizaci či abstinenci – obrázek 8-1.

obrázek 8-1: Leták organizace Prevent 99 cílicí na problémové hráče

**PROBLÉM
S HAZARDEM?**
ZTRÁCÍTE KONTROLU? POTŘEBUJETE POMOC?

Kontaktujte naši službu!
neproHRAJ.se

Hráčům, sázkářům i jejich blízkým nabízíme komplexní,
odbornou ambulantní terapii a poradenství, včetně finančního.
Vše bezplatně i anonymně. Přijďte se poradit, společně to zvládneme.

Poradna pro náložkovou závislost PREVENT99
Nesovratská 1452/1, 570 01 Čestná Studějovice
Tel: 720 960 314

Společnost je členem Asociace Národních organizací pro léčbu závislosti na hazardních hrách

Zdroj: <http://pnz.prevent99.cz/home/letaky> [2017-05-31]

Podrobnosti o internetových stránkách zaměřených na informace, poradenství a pomoc v souvislosti s hazardním hraním shrnuje tabulka 8-5.

tabulka 8-5: Internetové stránky zaměřené na informace, poradenství a pomoc v souvislosti s hazardním hraním v ČR

Web	Cílová skupina	Test rizika problémového hráčství	On-line poradna	Informace pro hráče	Materiály ke stažení	Linka pomoci
f63.cz	problémoví hráči, blízcí a příbuzní, pomáhající profese	ano	ne	ano	ano	ne
gambling.podaneruce.cz	problémoví hráči, blízcí a příbuzní, pomáhající profese	ne	ano	ano	ano	ne
koncimshranim.cz	problémoví hráči	ano	ano	ano	ne	ne
neprohraj.se	problémoví hráči	ano	ne	ano	ne	ano
neprohrajzivot.cz	problémoví hráči, blízcí a příbuzní	ano	ne	ano	ne	ano
http://poradna.adiktologie.cz/zavislosti/gamblerstvi/standby.wtf*	problémoví hráči děti a rodiče	ano ne	ano ano	ano ne	ne ano	ne ne

Pozn.: * Stránky standby.wtf jsou primárně zaměřeny na pomoc s nadměrným užíváním internetu, resp. moderních komunikačních technologií.

Zdroj: jednotlivé internetové stránky, zpracováno NMS k 31. 5. 2017

8.2.4 Specializované léčebné programy pro problémové hráče ve vězení

V r. 2016 byla realizována 4. vlna Dotazníkové studie užívání návykových látek mezi vězni ve výkonu trestu odnětí svobody na souboru 1815 osob – blíže viz kapitolu Hazardní hraní mezi vězni, str. 92. Z výsledků vyplývá, že kvůli problémům s hraním hazardních her se před nástupem do vězení léčilo 1,7 % mužů a 2,2 % žen – tabulka 8-6. Celkově šlo o 1,8 % respondentů, což představuje pokles ve srovnání s výsledky předchozích vln studie – tabulka 8-7.

tabulka 8-6: Podíl odsouzených, kteří před nástupem do vězení absolvovali léčbu závislosti podle pohlaví, Dotazníková studie užívání návykových látek mezi vězni ve výkonu trestu odnětí svobody v r. 2016, v %

Léčba	Muži	Ženy
Kvůli problémům s alkoholem	5,7	2,9
Kvůli problémům s jinými drogami	9,8	11,5
Opiátová substituční léčba	3,8	2,2
Kvůli problémům s hazardním hraním	1,7	2,2

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a Generální ředitelství Vězeňské služby ČR (2016)

tabulka 8-7: Podíl odsouzených, kteří před nástupem do vězení absolvovali léčbu závislosti, Dotazníková studie užívání návykových látek mezi vězni ve výkonu trestu odnětí svobody, srovnání studií z l. 2012, 2014 a 2016, v %

Léčba	2012	2014	2016
Kvůli problémům s alkoholem	5,1	4,6	5,5
Kvůli problémům s jinými drogami	9,1	9,2	9,8
Opiátová substituční léčba	3,9	4,0	4,2
Kvůli problémům s hazardním hraním	2,4	2,5	1,8

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a Generální ředitelství Vězeňské služby ČR (2013);

Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a Generální ředitelství Vězeňské služby ČR (2015); Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a Generální ředitelství Vězeňské služby ČR (2016)

Pokud jde o dostupnost léčby závislosti v prostředí věznic, k možnosti, resp. dostupnosti léčby závislosti ve vězení se v dotazníkové studii vyjádřilo 1373 osob. Podle 39 % z nich není léčba závislosti ve věznicích vůbec dostupná, naopak 13 % se domnívalo, že je dostupná vždy.

Specializovaná oddělení s dobrovolným léčením závislostí, jejichž cílovou skupinou jsou i patologičtí hráči, byla zřízena v 9 věznicích z celkového počtu 35. Počet těchto oddělení se oproti stavu v r. 2015 zvýšil z 8 na 9, a to díky transformaci specializovaného oddělení s ochranným léčením věznic Heřmanice na oddělení s dobrovolným léčením. V meziročním srovnání tedy došlo ke změně celkové kapacity specializovaných oddělení z 287 na 335 míst. Na celkovém počtu 578 klientů specializovaných oddělení pro dobrovolné léčení se klienti s primárním problémem patologického hráčství v r. 2016 podíleli 2 % (v r. 2015 to bylo 11 %).

Léčba patologických hráčů ve vězení byla realizována také na příslušných specializovaných odděleních některých věznic. Těmito odděleními jsou specializovaná oddělení s dobrovolným léčením, tedy oddělení specializovaná pro výkon trestu odsouzených s poruchou osobnosti a chování, způsobenou užíváním návykových látek a specializovaná oddělení pro výkon soudně nařízeného ochranného léčení protitoxikomanického, protialkoholního a patologického hráčství.

Pro výkon ochranného léčení protitoxikomanického, protialkoholního a patologického hráčství byla ke konci r. 2016 určena celkem 4 specializovaná oddělení ve třech věznicích (ve Věznici a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Opava je oddělení zvlášť pro muže a zvlášť pro ženy). Počet těchto oddělení se v r. 2016 oproti r. 2015 nezměnil. Na celkovém počtu 213 klientů specializovaných oddělení pro výkon ochranného léčení se klienti s primárním problémem patologického hráčství v r. 2016 podíleli 1 % (v r. 2015 to bylo 5 %).

V každé věznici je zřízena poradna drogové prevence. Na celkovém počtu 9329 klientů poraden drogové prevence se klienti s primárním problémem patologického hráčství podíleli rovněž 1 % (v r. 2015 to byla 2 %) (Generální ředitelství Vězeňské služby ČR, 2017).

8.2.5 Svépomocné aktivity

V ČR dlouhodobě fungují tři svépomocné skupiny, které vznikly na základě celosvětově rozšířeného programu Gamblers Anonymous a které pomáhají patologickým hráčům v úzdavě a v abstinenci: 2 v Praze a 1 v Brně. Svépomocná skupina anonymních hráčů v Psychiatrické nemocnici Bohnice v Praze (PN Bohnice) byla založena v r. 1994, setkávají se v ní pacienti v ústavní léčbě s abstinujícími patologickými hráči. Pro pacienty v ústavní léčbě je skupina velkým přínosem, je pozitivně hodnocena, neboť pacienti mohou hovořit s lidmi, kteří problém s hazardní hrou překonali a dlouhodobě od hazardu abstinují, a je to pro ně silná pozitivní motivace. Pro příchozí zvenku je zase silnou negativní motivací vidět osoby v akutních problémech a životním debaklu způsobeném hazardním hraním.

V r. 2016 navštěvovalo svépomocnou skupinu v PN Bohnice průměrně 20 pacientů v ústavní léčbě a 22 osob, které překonaly problém s hazardní hrou a od hazardního hraní abstinují. Poprvé v životě se skupiny v r. 2016 účastnilo 151 osob. Podíl žen byl 6 %. Aktuálně stoupá počet osob, které uvádějí jako příčinu svých potíží hazardní hraní na internetu, především sportovní live sázky. Počet osob, které prvně navštíví skupinu, významně stoupá po skončení velkých sportovních událostí vysílaných v televizi s masivní reklamou na hazardní hry.

Pro určitou skupinu patologických hráčů je důležitá anonymita skupiny. Pokud by totiž se svým problémem navštívili lékaře a měli záznam ve zdravotnické dokumentaci, mohlo by to ohrozit jejich zaměstnání např. ztrátou bezpečnostní prověrky.

Návštěvy svépomocných skupin jsou vhodným doplňkem odborné léčby, návštěvy skupin rovněž snižují riziko relapsu u hráčů po léčbě. Významným prvkem ve fungování skupin anonymních hráčů jsou nulové náklady ze strany státu na léčbu, hnutí je financováno dobrovolnými příspěvky (Trantina, 2016; Trantina, 2017).

8.3 Charakteristika adiktologických služeb a patologických hráčů v léčbě

8.3.1 Dotazníkový průzkum mezi pracovníky adiktologických služeb

V říjnu 2016 proběhl on-line dotazníkový průzkum, který mapoval charakteristiky hazardních hráčů a jim dostupných adiktologických služeb (Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a ppm factum research, 2017a). Cílem bylo zjistit, jaké služby jsou poskytovány klientům, jejichž primárním problémem je hraní hazardních her. Osloveno bylo 297 adiktologických programů. Dotazník obsahoval otázky na identifikaci typu programu, jeho geografickou působnost, cílové skupiny, počet klientů v r. 2015, případně v r. 2016. V další části byly zjišťovány charakteristiky klientů – hazardních hráčů, jako je jejich počet a podíl na celkovém objemu klientely, věková struktura, pohlaví a primární hazardní hra.

Dále dotazník zjišťoval míru výskytu negativních dopadů spojených s hazardním hraním, jako je užívání návykových látek včetně tabáku a alkoholu, somatické a psychické obtíže, sociální a vztahové problémy atd. Druhá polovina dotazníku se věnovala charakteristice nabízených služeb, např. zda se liší od služeb poskytovaných jiným typům klientů, zda existuje spolupráce s dalšími zařízeními nebo odborníky, jaké jsou bariéry vstupu do léčby, co by zařízení potřebovala pro lepší poskytování služeb atd.

Dotazník vyplnilo celkem 187 respondentů, nejčastěji to byli pracovníci programů ambulantní léčby a poradenství (28,3 %), kontaktních center (26,7 %) a terénních programů (13,4 %). Z nich 96 uvedlo, že měli v letech 2015–2016 klienty, jejichž primárním problémem bylo hazardní hraní (51,3 %). Nejčastěji měli klienty – hazardní hráče programy ambulantní léčby (45,8 %), kontaktní centra (19,8 %) a doléčovací centra (11,5 %). Všechny programy rezidenční zdravotnické péče (8) a adiktologické programy ve vězení poskytované externími subjekty (3), které vyplnily dotazník, měly takové klienty. Naopak naprostá většina terénních programů takové klienty neměla (24 z 25) – tabulka 8-8.

tabulka 8-8: Počet programů, které uvedly, že měly v r. 2015 klienty – hazardní hráče

Typ služby	Celkem v souboru	Počet služeb s hráči	Podíl služeb s hráči (%)
Primární prevence indikovaná nebo selektivní	7	1	1,0
Kontaktní centrum	50	19	19,8
Terénní program pro uživatele drog	25	1	1,0
Ambulantní substituční program	6	1	1,0
Jiná ambulantní léčba a poradenství	53	44	45,8
Stacionární péče	2	1	1,0
Detoxifikace na lůžku	3	2	2,1
Rezidenční zdravotnická péče	8	8	8,3
Rezidenční péče v terapeutické komunitě	12	5	5,2
Doléčovací centrum	17	11	11,5
Adiktologické programy ve vězení poskytované externími subjekty	3	3	3,1
Adiktologické programy vězeňské služby	1	0	0,0
Celkem	187	96	100,0

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a ppm factum research (2017a)

Respondenti mohli označit až 3 hlavní cílové skupiny svého programu. Nejčastěji to byli uživatelé nelegálních drog (85,4 % z 96 programů), uživatelé alkoholu (80,2 %) a problémoví hráči hazardních her (66,7 %). Rodinní příslušníci byli cílovou skupinou pro 36,5 % zařízení.

Celkem měly v r. 2015 nebo 2016 programy 2217 klientů-hráčů, průměrně 23, nejvíce jich měly psychiatrické nemocnice, a to desítky až stovky (maximální počty klientů byly 450 v Ostravě, 200 v Opavě a 180 v Praze-Bohnicích).

Více než 50 hráčů ročně nahlásilo celkem 8 zařízení. V 10 zařízeních hráči tvořili polovinu a více klientů. Celkem 50 zařízení mělo do 10 klientů-hráčů.

Ženy tvořily menšinu, v polovině zařízení tvořily maximálně 1 % klientů-hráčů, pouze 10 zařízení uvedlo, že ženy tvořily 30 a více procent, průměrně to bylo 10,8 %. Nejčastěji byli ve věku 18–29 let (30,9 %) a 30–39 let (41,0 %). V pobytových zařízeních se častěji vyskytovali klienti ve věku 18–29 let a 50–59 let než v zařízeních ambulantní léčby, kam docházeli nejčastěji klienti ve věku 30–39 let.

Primární hrou, tedy tou hazardní hrou, která klientům způsobovala největší problémy a kvůli které vyhledali odbornou pomoc, byly nejčastěji technické hry (TH), jako jsou videoloterijní terminály (VLT), elektromechanické rulety (EMR) apod., v kamenných provozovnách, a to celkem průměrně v 64,2 %. Na druhém místě byly kurzové sázky v sázkových kancelářích (10,0 %) a internetové kurzové sázky (9,3 %). Internetové live sázky uvedlo 4,7 %.

Dotazník zjišťoval, jaké problémy pracovníci zařízení se svými klienty-hráči řeší. Otázky se týkaly jak užívání návykových látek a nadměrného trávení času na počítači, tak zdravotních, sociálních a finančních problémů.

Užívání tabáku se obvykle s hráči příliš neřeší. Jen pětina zařízení uvedla, že kouření tabáku řeší alespoň u poloviny klientů, dvě třetiny zařízení to neřeší nikdy. Podobné je to s užíváním konopí – polovina zařízení uvedla, že užívání konopí neřeší se žádnými hráči, a pouze 10 zařízení řeší užívání konopí u poloviny či více klientů-hráčů. Ani pervitin není problémem u každého klienta – 40 % zařízení neřešilo toto téma u žádného svého klienta-hráče a jen 11 zařízení to řešilo u poloviny či více klientů. Jiné druhy drog jsou diskutovány ještě méně často. Naproti tomu téměř polovina zařízení řeší užívání alkoholu u každého druhého klienta nebo častěji. Co se týče nadměrného trávení času na počítači či internetu, s polovinou a více klienty to řešila čtvrtina zařízení.

Další část se týkala finančních, zdravotních, rodinných, pracovních problémů a bydlení. Třetina zařízení neřešila vysoké výdaje na hraní se žádnými ze svých klientů, zároveň 38,9 % zařízení toto řešilo se všemi klienty. Zadluženost řešili pracovníci 65,3 % zařízení s polovinou a více svých klientů. Jen 11 zařízení neřešilo zadluženost ani s jedním klientem.

Téměř polovina zařízení (49,5 %) s klienty neřešila jejich somatické problémy, zato 41,1 % zařízení řešilo s téměř všemi klienty (80 % a více) psychické problémy. Podobně tak rodinné či vztahové problémy řešilo s většinou klientů 56,8 % zařízení, 33,7 % dokonce se všemi klienty. Naopak školní nebo pracovní problémy více než třetina zařízení (34,7 %) neřešila vůbec, 28,4 % je řešilo s většinou klientů. Nezaměstnanost nebyla tématem pro 42,1 % zařízení a s více než polovinou klientů to řešila necelá čtvrtina zařízení (23,2 %). Podobně problémy s bydlením s klienty nikdy neřešilo 56,8 % zařízení. Bydlení bylo téma pro maximálně polovinu klientů, což z něj činí nejméně časté téma – tabulka 8-9.

tabulka 8-9: Podíly zařízení, která s klienty řeší daná témata

Téma	0–24 % klientů	25–49 % klientů	50–74 % klientů	75 a více % klientů
Tabák	78,9	1,1	4,2	15,8
Alkohol	38,9	11,6	29,5	20,0
Konopí	83,2	6,3	7,4	3,2
Pervitin	80,0	8,4	7,4	4,2
Jiné drogy	94,7	3,2	1,1	1,1
Nadměrné trávení času na PC/internetu	66,3	8,4	11,6	13,7
Vysoké výdaje na hraní	42,1	4,2	5,3	48,4
Zadluženost	25,3	9,5	6,3	58,9
Somatické problémy	71,6	10,5	11,6	6,3
Psychické problémy	32,6	8,4	16,8	42,1
Rodinné či vztahové problémy	27,4	3,2	12,6	56,8
Problémy ve škole či práci	50,5	5,3	15,8	28,4
Nezaměstnanost	64,2	12,6	16,8	6,3
Problémy s bydlením	77,9	13,7	8,4	0,0

Zdroj: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a ppm factum research (2017a)

Třetina programů má nejčastěji zkušenost s referencí klienta do léčby ze strany blízkých osob či rodiny. Na druhém místě přicházejí klienti sami. Ve 13 % případů je referují jiné adiktologické a podobné služby, ostatní zdroje reference jsou spíše výjimečné (škola, orgány sociálně-právní ochrany dětí, soudy nebo PMS). Některé programy vyhledávají klienty aktivně v terénu, distribuují do heren letáky apod.

Pracovníka vyhrazeného na práci s hráči mělo 16 (17 %) zařízení, 18 (19 %) mělo vyhrazený čas a 10 (10 %) vyhrazený prostor (místnost oddělenou od prostor pro jiné klienty). Specificky zaměřené metody práce využívalo 35 (37 %) zařízení. Pracovníci uváděli, že by rádi spolupracovali s dalšími odborníky na tuto problematiku, např. adiktology, psychiatry, psychology, dluhovými a právními poradnami či doléčovacími službami. Pouze 18 % uvedlo, že už s někým takovým spolupracuje.

Nejčastější pracovníky vnímanou bariérou na straně klientů bylo, že nemají zájem o služby, protože své hraní nevnímají jako problém (souhlasilo 66 %), nechtějí být spojováni s uživateli drog (50 %) nebo se obávají ztráty anonymity (47 %). Ze strany služeb byl nejčastější bariérou nedostatek personální kapacity (43 %) a špatná dostupnost cílové skupiny (29 %).

Pokud jde o potřeby na straně pracovníků, nejčastěji uváděli potřebu vzdělávání a vzdělávacích materiálů (metodiky, brožury), financí, personálu, vhodnějších prostor, snížení administrativy.

Z průzkumu vyplývá, že v ČR je poměrně vysoký počet (přes 90) programů pracujících s problémovými hráči, ale jako specializované programy pro práci s problémovými hráči (tj. programy s vyčleněným pracovníkem nebo místně a časově vyčleněnou částí programu) lze označit pouze 10–20 z nich. Nejčastější primární problémovou hrou hráčů v léčbě jsou TH a dále kurzové a on-line hry. Pracovníci s hráči řeší nejčastěji jejich dluhy, užívání alkoholu a psychické a vztahové problémy.

8.3.2 Ohniskové skupiny s pracovníky adiktologických služeb

V dubnu 2016 zorganizovalo NMS ve spolupráci s agenturou ppm factum research ohniskovou skupinu s odborníky pracujícími s patologickými hráči (Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti a ppm factum research, 2016b). Tématem diskuse byly trendy v charakteristikách hráčů a v léčbě patologického hráčství. Skupiny se účastnilo 6 pracovníků ze zařízení, která poskytují různé typy služeb: ambulantní či pobytovou léčbu, psychoterapii, sociální služby. Ročně se počet patologických hráčů v těchto zařízeních pohyboval od jednotek až po stovku klientů.

Většinu klientely tvoří muži. Oslovení pracovníci odhadovali, že poměr mezi muži a ženami je přibližně 10 : 1 až 20 : 1. V psychiatrických nemocnicích jsou klienti rozdělení podle pohlaví, a protože část respondentů pracuje pouze s jednou skupinou, o té druhé nemají detailní přehled. Podíl žen mírně stoupá, a to v posledních 3 letech. Byla vyslovena domněnka, že to může být způsobeno jejich emancipací ve společnosti.

Klienti zařízení jsou v širokém věkovém rozmezí, ale v průměru kolem 35 let. Lidé ve věku nad 60 let se do služeb dostávají velmi výjimečně. Střední věk se pojí častěji s hraním na automatech, mladší lidé do 30 či 35 let přicházejí do služeb častěji se závislostí na sportovním sázení či s hraním on-line her. Mladí lidé do 30 let se do služeb dostávají nejčastěji na popud rodiny. Službu kontaktují rodiče, kteří si všimnou změněného chování hráče či mizejících peněz. Lidé po třicátém roce věku jsou více zastoupeni ve skupině těch, kteří do služeb přicházejí sami, protože se jim rozpadá manželství a je ohrožena jejich vlastní rodina, mají potíže v zaměstnání, dluhy.

V porovnání s uživateli drog jsou hazardní hráči v dobrém fyzickém stavu. Mají však výrazné dluhy, kvůli kterým je jejich životní výhled nepříznivý a dlouhodobě žijí ze sociálního minima, často pracují na černo, a proto nejsou dobré ani vyhlídky na důchod, který budou mít kvůli kombinaci všech těchto faktorů velmi nízký. Z těchto důvodů provází jejich život dlouhodobý stres, což ztěžuje pracovníkům pomáhajících služeb hledání motivace k léčbě.

Převážná většina hráčů v léčbě jsou kuřáci (v mladší i střední generaci). Pracovníci mají zkušenost i s uživateli pervitinu, ti však hrají pouze pod vlivem této návykové látky, hraní je jedním z projevů jejich impulzivního chování a jejich problémem je právě užívání pervitinu, nikoli hraní na automatech.

Nejvýraznějším trendem je zvyšující se počet osob, které mají problémy s kurzovým sázením na sportovní události a s hraním on-line hazardních her. Hráči se také od hraní v kamenných provozovnách přesouvají na internet. Odborníci tento trend přisoudili snižování dostupnosti heren. Zmínili také, že live sázky mají vysoký závislostní potenciál. Příbuznými problémovými aktivitami je také podle zkušeností odborníků investování na burze, on-line pokerové turnaje a počítačové hry. U on-line počítačových her klienti přicházeli s tím, že problémem je především množství času stráveného hraním.

V oblasti poskytování služeb žádný větší trend respondenti neuvadli. Zmínili, že vznikají adiktologické ambulance, které však nemají smlouvy s pojišťovnami, což představuje pro klienty překážku, protože si léčbu musí hradit sami.

Odborníci navrhli několik doporučení pro zlepšení situace. Službou, která by podle mínění dotázaných měla být nabízena, ale není či jen v omezené míře, je chráněné bydlení a doléčování. Především hráči, u kterých je závislost na hazardním hraní kombinovaná s alkoholem, se kvůli dluhům často ocitají na sociálním dně, někdy je opustí rodina, zůstávají bez zaměstnání i střechy nad hlavou a po skončení léčby nemají kam odejít. V hernách by měla být omezena konzumace alkoholu a důsledně kontrolována plnoletost hráčů. Dalším doporučením je regulovat reklamu před a během sportovních zápasů. Důraz by se měl také klást na primární prevenci. Ze zahraničí jsou například dobré zkušenosti s počítačovými programy, které vzdělávají a informují o nebezpečí hazardního hraní. Česká obdoba takových programů však zatím chybí. Pracovníci by také zavedli více programů zaměřených na zvýšení finanční gramotnosti. Více vzdělání by měla získat i široká veřejnost. Je nutno uvádět na pravou míru mýty a nejasnosti ohledně závislostí a jejich léčby.

Z ohniskových skupin mezi hráči i pracovníky pomáhajících programů v rámci studie Analýza drogové situace ve městě Brně (Škařupová a kol., 2017) vyšly návrhy na zlepšení v oblasti léčby problémového hráčství jako např.:

- Sebevyloučení hráčů, které je obsaženo v novém zákoně o hazardních hrách a které by mělo být plně umožněno se spuštěním informačního systému hazardního hraní, je důležitým a vhodným nástrojem v procesu léčby.

- Je nutné, aby existovala nabídka ústavní léčby s dostatečnou kapacitou, což v Brně představuje problém, protože řada zotavujících se hráčů se musí léčit mimo Brno. Je důležitá také návaznost dalších služeb po léčbě.
- Po zotavující se hráče by po výstupu z léčebny měly být k dispozici poradenské a podpůrné služby. Problém představuje to, že jednotlivé služby o sobě často vzájemně nevědí. Zdravotnické služby nebývají provázány s ambulantně provozovanými návaznými službami neziskových organizací.
- Ve službách pracujících s uživateli drog nebo v dluhových poradnách se objevují problémoví hráči, ale jejich pracovníci se klientů na hraní často neptají, o problémovém hraní svých klientů často neví a nenabízejí jim pomoc v této oblasti.
- Po výstupu z léčby hráči často disponují nastřádanou hotovostí, která může být použita jako počáteční vklad do hry a zvyšuje tak riziko relapsu.
- První fáze na počátku léčby je klíčová. Avšak ve chvíli, kdy by se měl člověk soustředit na sebe a změnu svého života, na hráče většinou dopadají dluhy, nezaměstnanost a riziko ztráty bydlení. Pracovníci navrhovali na začátku abstinence tříměsíční období, v němž by bylo hráči pozastaveno vymáhání dluhů, aby se mohl zaměřit na změnu svého životního stylu.

49

9 Přílohy

Tabulková příloha

Nabídka vybraných typů hazardních her podle okresů v I. 2015–2016

tabulka 9-1: Absolutní počty TH povolených MF a přepočít na 10 tis. obyvatel v okresech v I. 2015 a 2016, k 31. 12. daného roku (řazeno abecedně)

Okres	Počet TH 2015	Počet TH 2016	Změna 2015/2016 (%)	Počet TH na 10 tis. obyvatel 2015	Počet TH na 10 tis. obyvatel 2016
Benešov	273	289	5,9	28,1	29,7
Beroun	340	367	7,9	37,7	40,3
Blansko	239	56	-76,6	22,1	5,2
Brno-město	698	156	-77,7	18,5	4,1
Brno-venkov	728	986	35,4	33,8	45,4
Bruntál	462	344	-25,5	49,3	36,9
Břeclav	785	692	-11,8	68,1	60,0
Česká Lípa	602	594	-1,3	58,4	57,7
České Budějovice	183	268	46,4	9,6	14,0
Český Krumlov	595	745	25,2	97,3	121,8
Děčín	557	585	5,0	42,4	44,7
Domažlice	1 085	1060	-2,3	177,1	172,5
Frydek-Místek	285	243	-14,7	13,4	11,4
Havlíčkův Brod	278	355	27,7	29,4	37,5
Hodonín	955	986	3,2	61,7	63,8
Hradec Králové	642	728	13,4	39,3	44,6
Cheb	1 368	1229	-10,2	148,9	133,8
Chomutov	284	286	0,7	22,8	23,0
Chrudim	303	311	2,6	29,2	29,9
Jablonec nad Nisou	270	482	78,5	30,1	53,5
Jeseník	236	241	2,1	60,1	61,7
Jičín	302	262	-13,2	38,0	33,0
Jihlava	339	162	-52,2	30,1	14,4
Jindřichův Hradec	306	386	26,1	33,5	42,3
Karlovy Vary	796	773	-2,9	68,4	66,7
Karviná	1 545	1421	-8,0	60,9	56,4
Kladno	823	857	4,1	50,7	52,6
Klatovy	505	386	-23,6	58,3	44,6
Kolín	397	314	-20,9	40,2	31,6
Kroměříž	328	364	11,0	30,9	34,3
Kutná Hora	288	259	-10,1	38,7	34,7
Liberec	1 129	1145	1,4	65,4	66,1
Litoměřice	568	562	-1,1	47,7	47,1
Louny	428	454	6,1	49,5	52,6
Mělník	419	432	3,1	39,7	40,6
Mladá Boleslav	588	588	0,0	46,6	46,4
Most	731	827	13,1	64,5	73,2
Náchod	491	464	-5,5	44,3	41,9
Nový Jičín	539	564	4,6	35,5	37,1
Nymburk	542	584	7,7	55,7	59,7
Olomouc	1 700	1866	9,8	72,7	79,8
Opava	762	642	-15,7	43,1	36,3
Ostrava	2 804	2357	-15,9	86,5	72,8
Pardubice	987	1133	14,8	58,1	66,4
Pelhřimov	274	243	-11,3	38,0	33,8
Písek	213	201	-5,6	30,1	28,3
Plzeň-jih	134	126	-6,0	21,5	20,2
Plzeň-město	1 595	1712	7,3	84,8	90,6

Okres	Počet TH 2015	Počet TH 2016	Změna 2015/2016 (%)	Počet TH na 10 tis. obyvatel 2015	Počet TH na 10 tis. obyvatel 2016
Plzeň-sever	124	184	48,4	16,0	23,6
Praha	6 845	4865	-28,9	54,0	38,1
Praha-východ	273	300	9,9	16,3	17,5
Praha-západ	183	145	-20,8	13,3	10,4
Prachatice	536	582	8,6	105,7	114,8
Prostějov	623	693	11,2	57,3	63,7
Přerov	552	467	-15,4	42,1	35,6
Příbram	376	366	-2,7	32,9	32,0
Rakovník	109	121	11,0	19,7	21,9
Rokycany	11	20	81,8	2,3	4,2
Rychnov nad Kněžnou	331	341	3,0	42,0	43,3
Semily	268	282	5,2	36,2	38,1
Sokolov	861	907	5,3	96,1	101,6
Strakonice	188	183	-2,7	26,6	25,9
Svitavy	341	374	9,7	32,7	35,9
Šumperk	651	629	-3,4	53,5	51,8
Tábor	481	531	10,4	47,0	51,9
Tachov	875	573	-34,5	165,6	108,1
Teplice	1 407	1090	-22,5	109,3	84,8
Trutnov	417	408	-2,2	35,0	34,3
Třebíč	334	286	-14,4	29,9	25,6
Uherské Hradiště	604	617	2,2	42,3	43,2
Ústí nad Labem	595	535	-10,1	49,8	44,8
Ústí nad Orlicí	427	389	-8,9	30,9	28,2
Vsetín	794	709	-10,7	55,2	49,4
Vyškov	437	471	7,8	48,1	51,7
Zlín	1 067	1155	8,2	55,6	60,2
Znojmo	2 005	2080	3,7	176,6	182,8
Žďár nad Sázavou	61	25	-59,0	5,2	2,1
Celkem	52 477	49 415	-5,8	49,7	46,7

Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

Výroční zpráva o hazardním hraní v České republice v roce 2016

tabulka 9-2: Počet provozoven v okresech a přepočít na 10 tis. obyvatel v l. 2015 a 2016, k 31. 12. daného roku (řazeno abecedně)

Okres	Počet heren 2015	Počet heren 2016	Počet kasin 2015	Počet kasin 2016	Počet provozoven celkem 2015	Počet provozoven celkem 2016	Počet provozoven na 10 tis. obyvatel 2015	Počet provozoven na 10 tis. obyvatel 2016
Benešov	33	25	0	5	33	30	3,4	3,1
Beroun	39	36	2	0	41	36	4,5	4,0
Blansko	33	17	1	0	34	17	3,1	1,6
Brno-město	117	36	12	10	129	46	3,4	1,2
Brno-venkov	86	72	6	5	92	77	4,3	3,5
Bruntál	55	43	2	2	57	45	6,1	4,8
Břeclav	109	86	2	3	111	89	9,6	7,7
Česká Lípa	68	62	3	5	71	67	6,9	6,5
České Budějovice	29	23	1	2	30	25	1,6	1,3
Český Krumlov	19	18	3	4	22	22	3,6	3,6
Děčín	43	31	4	17	47	48	3,6	3,7
Domažlice	30	21	7	6	37	27	6,0	4,4
Frydek-Místek	53	35	5	2	58	37	2,7	1,7
Havlíčkův Brod	35	31	0	2	35	33	3,7	3,5
Hodonín	133	110	4	10	137	120	8,8	1,9
Hradec Králové	58	45	6	11	64	56	3,9	7,8
Cheb	87	68	14	15	101	83	11,0	3,4
Chomutov	47	36	2	0	49	36	3,9	9,0
Chrudim	34	28	2	3	36	31	3,5	2,9
Jablonec nad Nisou	26	14	4	12	30	26	3,3	3,0
Jeseník	21	22	0	0	21	22	5,3	2,9
Jičín	30	25	1	1	31	26	3,9	5,6
Jihlava	38	10	0	1	38	11	3,4	3,3
Jindřichův Hradec	25	21	2	3	27	24	3,0	1,0
Karlovy Vary	56	49	8	9	64	58	5,5	2,6
Karviná	157	112	7	19	164	131	6,5	5,0
Kladno	58	55	9	7	67	62	4,1	5,2
Klatovy	26	13	2	4	28	17	3,2	3,8
Kolín	37	33	0	3	37	36	3,7	2,0
Kroměříž	45	41	1	1	46	42	4,3	3,6
Kutná Hora	31	22	0	5	31	27	4,2	4,0
Liberec	95	64	11	30	106	94	6,1	3,6
Litoměřice	71	59	4	7	75	66	6,3	5,4
Louny	48	43	0	0	48	43	5,6	5,5
Mělník	45	38	4	4	49	42	4,6	5,0
Mladá Boleslav	41	31	9	10	50	41	4,0	4,0
Most	55	49	3	5	58	54	5,1	3,2
Náchod	60	53	1	2	61	55	5,5	4,8
Nový Jičín	60	59	5	3	65	62	4,3	5,0
Nymburk	49	46	2	3	51	49	5,2	4,1
Olomouc	103	64	16	21	119	85	5,1	5,0
Opava	50	46	11	6	61	52	3,5	3,6
Ostrava	196	174	68	60	264	234	8,1	2,9
Pardubice	78	66	7	9	85	75	5,0	7,2
Pelhřimov	34	29	1	1	35	30	4,9	4,4
Písek	30	20	0	0	30	20	4,2	4,2
Plzeň-jih	15	13	0	0	15	13	2,4	2,8
Plzeň-město	85	63	41	45	126	108	6,7	2,1
Plzeň-sever	27	22	0	0	27	22	3,5	5,7
Praha	170	113	158	129	328	242	2,6	2,8
Praha-východ	35	29	2	6	37	35	2,2	2,0
Praha-západ	18	14	3	2	21	16	1,5	1,1
Prachatice	16	18	2	3	18	21	3,5	4,1
Prostějov	55	52	6	7	61	59	5,6	5,4
Přerov	66	46	2	5	68	51	5,2	3,9
Příbram	51	45	1	3	52	48	4,6	4,2
Rakovník	16	14	0	0	16	14	2,9	2,5
Rokycany	3	5	0	0	3	5	0,6	1,0

Okres	Počet heren 2015	Počet heren 2016	Počet kasin 2015	Počet kasin 2016	Počet provozoven celkem 2015	Počet provozoven celkem 2016	Počet provozoven na 10 tis. obyvatel 2015	Počet provozoven na 10 tis. obyvatel 2016
Rychnov nad Kněžnou	44	42	0	0	44	42	5,6	5,3
Semily	23	25	2	1	25	26	3,4	3,5
Sokolov	76	64	0	2	76	66	8,5	7,4
Strakonice	17	15	0	3	17	18	2,4	2,5
Svitavy	39	34	1	1	40	35	3,8	3,4
Šumperk	68	51	0	7	68	58	5,6	4,8
Tábor	45	43	5	7	50	50	4,9	4,9
Tachov	44	35	3	4	47	39	8,9	7,4
Teplice	81	53	21	33	102	86	7,9	6,7
Trutnov	59	50	1	3	60	53	5,0	4,5
Třebíč	35	29	1	1	36	30	3,2	2,7
Uherské Hradiště	118	105	5	5	123	110	8,6	7,7
Ústí nad Labem	44	35	12	16	56	51	4,7	4,3
Ústí nad Orlicí	51	37	1	6	52	43	3,8	3,1
Vsetín	88	78	3	3	91	81	6,3	5,6
Vyškov	43	36	2	4	45	40	5,0	4,4
Zlín	106	102	3	3	109	105	5,7	5,5
Znojmo	78	69	11	11	89	80	7,8	7,0
Žďár nad Sázavou	9	5	0	0	9	5	0,8	0,4
Celkem	4 298	3 423	538	638	4 836	4 061	4,6	3,8

Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

Výroční zpráva o hazardním hraní v České republice v roce 2016

tabulka 9-3: Počet VHP povolených obcemi v okresech v l. 2014, 2015 a 2016, k 31. 12. daného roku (řazeno abecedně)

Okres	Počet VHP 2014	Počet VHP 2015	Počet VHP 2016	Změna 2015/2016 (%)	Počet VHP na 10 tis. obyvatel 2014	Počet VHP na 10 tis. obyvatel 2015	Počet VHP na 10 tis. obyvatel 2016
Benešov	230	217	176	-18,9	23,8	22,4	18,1
Beroun	193	170	145	-14,7	21,6	18,9	15,9
Blansko	65	58	42	-27,6	6,0	5,4	3,9
Brno	41	6	4	-33,3	1,1	0,2	0,1
Brno-venkov	133	120	86	-28,3	6,2	5,6	4,0
Bruntál	113	49	49	0,0	11,9	5,2	5,3
Břeclav	107	63	66	4,8	9,3	5,5	5,7
Česká Lípa	338	290	293	1,0	32,9	28,1	28,5
České Budějovice	136	89	93	4,5	7,2	4,7	4,9
Český Krumlov	83	60	50	-16,7	13,6	9,8	8,2
Děčín	290	278	239	-14,0	22,0	21,2	18,3
Domažlice	103	78	53	-32,1	16,9	12,7	8,6
Frydek-Místek	56	19	16	-15,8	2,6	0,9	0,7
Havlíčkův Brod	159	153	96	-37,3	16,8	16,2	10,1
Hodonín	175	145	118	-18,6	11,3	9,4	7,6
Hradec Králové	277	278	212	-23,7	17,0	17,0	13,0
Cheb	77	62	48	-22,6	8,4	6,8	5,2
Chomutov	121	80	62	-22,5	9,7	6,4	5,0
Chrudim	77	52	49	-5,8	7,4	5,0	4,7
Jablonec nad Nisou	161	45	29	-35,6	17,9	5,0	3,2
Jeseník	37	38	39	2,6	9,3	9,7	10,0
Jičín	67	47	40	-14,9	8,4	5,9	5,0
Jihlava	37	18	10	-44,4	3,3	1,6	0,9
Jindřichův Hradec	94	90	79	-12,2	10,2	9,9	8,7
Karlovy Vary	118	98	81	-17,3	10,1	8,4	7,0
Karviná	308	249	235	-5,6	12,0	9,8	9,3
Kladno	333	309	262	-15,2	20,6	19,0	16,1
Klatovy	20	12	6	-50,0	2,3	1,4	0,7
Kolín	234	193	181	-6,2	23,8	19,5	18,2
Kroměříž	136	21	24	14,3	12,8	2,0	2,3
Kutná Hora	103	76	90	18,4	13,9	10,2	12,1
Liberec	401	365	317	-13,2	23,3	21,1	18,3
Litoměřice	272	237	159	-32,9	22,9	19,9	13,3
Louny	74	69	54	-21,7	8,6	8,0	6,3
Mělník	281	306	227	-25,8	26,8	29,0	21,4
Mladá Boleslav	257	236	164	-30,5	20,4	18,7	13,0
Most	131	135	128	-5,2	11,5	11,9	11,3
Náchod	87	60	38	-36,7	7,8	5,4	3,4
Nový Jičín	53	45	30	-33,3	3,5	3,0	2,0
Nymburk	161	144	124	-13,9	16,7	14,8	12,7
Olomouc	122	101	84	-16,8	5,2	4,3	3,6
Opava	123	96	50	-47,9	7,0	5,4	2,8
Ostrava	410	429	283	-34,0	12,6	13,2	8,7
Pardubice	191	195	158	-19,0	11,3	11,5	9,3
Pelhřimov	117	91	63	-30,8	16,2	12,6	8,8
Písek	66	35	45	28,6	9,3	4,9	6,3
Plzeň-město	334	312	290	-7,1	17,8	16,6	15,4
Plzeň-jih	111	80	64	-20,0	11,8	12,8	10,3
Plzeň-sever	95	75	55	-26,7	12,3	9,7	7,1
Praha	935	671	334	-50,2	7,4	5,3	2,6
Praha-východ	335	324	303	-6,5	20,4	19,3	17,7
Praha-západ	174	159	106	-33,3	13,0	11,6	7,6
Prachatice	74	52	47	-9,6	14,6	10,3	9,3
Prostějov	97	87	73	-16,1	8,9	8,0	6,7
Přerov	76	39	23	-41,0	5,8	3,0	1,8
Příbram	162	147	141	-4,1	14,2	12,9	12,3
Rakovník	40	39	29	-25,6	7,2	7,1	5,2
Rokycany	20	14	11	-21,4	4,2	2,9	2,3
Rychnov nad Kněžnou	27	21	23	9,5	3,4	2,7	2,9

Okres	Počet VHP 2014	Počet VHP 2015	Počet VHP 2016	Změna 2015/2016 (%)	Počet VHP na 10 tis. obyvatel 2014	Počet VHP na 10 tis. obyvatel 2015	Počet VHP na 10 tis. obyvatel 2016
Semily	107	88	62	-29,5	14,4	11,9	8,4
Sokolov	207	173	123	-28,9	22,9	19,3	13,8
Strakonice	146	139	144	3,6	20,7	19,7	20,4
Svitavy	58	58	41	-29,3	5,6	5,6	3,9
Šumperk	81	50	43	-14,0	6,6	4,1	3,5
Tábor	165	144	106	-26,4	16,1	14,1	10,4
Tachov	109	36	31	-13,9	20,6	6,8	5,8
Teplice	354	313	224	-28,4	27,5	24,3	17,4
Trutnov	287	209	151	-27,8	24,0	17,6	12,7
Třebíč	86	58	65	12,1	7,7	5,2	5,8
Uherské Hradiště	82	70	58	-17,1	5,7	4,9	4,1
Ústí nad Labem	268	290	226	-22,1	22,4	24,3	18,9
Ústí nad Orlicí	26	20	18	-10,0	1,9	1,4	1,3
Vsetín	105	89	80	-10,1	7,3	6,2	5,6
Vyškov	63	60	36	-40,0	7,0	6,6	4,0
Zlín	168	144	113	-21,5	8,8	7,5	5,9
Znojmo	134	130	100	-23,1	11,8	11,4	8,8
Žďár nad Sázavou	42	10	20	100,0	3,5	0,8	1,7
Celkem	12 136	10 108	8 037	-20,5	11,5	9,6	7,6

Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

tabulka 9-4: Počet sázkových kanceláří (SK) v okresech v r. 2016 (řazeno abecedně)

Okres	Počet SK	Počet SK na 10 tis. obyvatel	Počet obyvatel na 1 SK
Benešov	60	6,2	1 623
Beroun	61	6,7	1 491
Blansko	66	6,1	1 640
Brno-město	263	7,0	1 436
Brno-venkov	122	5,6	1 781
Bruntál	112	12,0	832
Břeclav	130	11,3	888
Česká Lípa	86	8,4	1 197
České Budějovice	134	7,0	1 430
Český Krumlov	56	9,2	1 092
Děčín	117	8,9	1 119
Domažlice	53	8,6	1 159
Frydek-Místek	165	7,7	1 294
Havlíčkův Brod	57	6,0	1 660
Hodonín	618	4,8	2 066
Hradec Králové	165	10,7	937
Cheb	97	5,9	1 683
Chomutov	122	13,3	753
Chrudim	94	7,6	1 322
Jablonec nad Nisou	83	8,0	1 253
Jeseník	76	8,4	1 185
Jičín	42	10,8	930
Jihlava	58	7,3	1 370
Jindřichův Hradec	73	6,5	1 544
Karlovy Vary	88	9,7	1 036
Karviná	103	8,9	1 125
Kladno	249	9,9	1 011
Klatovy	95	5,8	1 714
Kolín	73	8,4	1 185
Kroměříž	76	7,6	1 308
Kutná Hora	112	10,6	948
Liberec	57	7,6	1 309
Litoměřice	159	9,2	1 089
Louny	89	7,5	1 340
Mělník	66	7,6	1 308
Mladá Boleslav	60	5,6	1 771
Most	80	6,3	1 583
Náchod	86	7,6	1 314
Nový Jičín	65	5,9	1 702
Nymburk	152	10,0	999
Olomouc	73	7,5	1 339
Opava	202	8,6	1 158
Ostrava	144	8,2	1 227
Pardubice	323	10,0	1 002
Pelhřimov	125	7,3	1 365
Písek	39	5,4	1 846
Plzeň-jih	71	10,0	999
Plzeň-město	39	6,3	1 598
Plzeň-sever	132	7,0	1 431
Praha	42	5,4	1 855
Praha-východ	98	5,7	1 746
Praha-západ	64	4,6	2 180
Prachatice	49	9,7	1 035
Prostějov	86	7,9	1 265
Přerov	138	10,5	949
Příbram	96	8,4	1 190
Rakovník	33	6,0	1 675
Rokycany	29	6,0	1 661
Rychnov nad Kněžnou	64	8,1	1 231
Semily	41	5,5	1 807
Sokolov	87	9,7	1 026
Strakonice	49	6,9	1 443
Svitavy	59	5,7	1 766

Okres	Počet SK	Počet SK na 10 tis. obyvatel	Počet obyvatel na 1 SK
Šumperk	94	7,7	1 291
Tábor	79	7,7	1 295
Tachov	53	10,0	1 000
Teplice	118	9,2	1 090
Trutnov	84	7,1	1 415
Třebíč	65	5,8	1 719
Uherské Hradiště	224	15,7	637
Ústí nad Labem	81	6,8	1 473
Ústí nad Orlicí	91	6,6	1 516
Vsetín	127	8,9	1 130
Vyškov	69	7,6	1 320
Zlín	189	9,9	1 014
Znojmo	76	6,7	1 497
Žďár nad Sázavou	56	4,7	2 109
Celkem	8 009	7,6	1 320

Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

Ekonomické ukazatele podle typů hazardních her v I. 2013–2015

tabulka 9-5: Celkové množství peněz vložených do hry a vyplacených na výhrách podle typu hry v r. 2013

Typ hazardní hry	Vloženo		Vyplaceno		Příjmy ze hry		Výherní podíl (%)
	mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%	
VLT	51 414	41,5	37 331	39,2	14 083	49,3	72,6
Číselné loterie	7 183	5,8	3 814	4,0	3 369	11,8	53,1
VHP	14 616	11,8	12 015	12,6	2 601	9,1	82,2
Internetové kurzové sázky	22 460	18,1	19 968	20,9	2 492	8,7	88,9
Kurzové sázky	6 564	5,3	4 996	5,2	1 569	5,5	76,1
Živé hry v kasinu	7 141	5,8	5 721	6,0	1 420	5,0	80,1
LLS	4 770	3,9	3 508	3,7	1 262	4,4	73,5
EMR	7 403	6,0	6 240	6,5	1 163	4,1	84,3
Okamžité loterie	1 067	0,9	599	0,6	468	1,6	56,2
Karetní turnaje v kasinu	983	0,8	917	1,0	66	0,2	93,3
Peněžité a věcné loterie	35	0,0	15	0,0	20	0,1	41,8
Kostky	49	0,0	34	0,0	15	0,1	69,0
Interaktivní karetní turnaje nebo hry	111	0,1	98	0,1	13	0,0	88,7
Dostihy	26	0,0	17	0,0	9	0,0	64,9
Ostatní hazardní hry	31	0,0	23	0,0	9	0,0	72,5
Bingo	29	0,0	20	0,0	9	0,0	70,0
Totalizátorové hry	11	0,0	7	0,0	3	0,0	68,9
Tomboly	5	0,0	2	0,0	2	0,0	49,6
Celkem	123 898	100,0	95 325	100,0	28 573	100,0	76,9

Zdroj: MF (2014), zpracováno NMS

tabulka 9-6: Celkové množství peněz vložených do hry a vyplacených na výhrách podle typu hry v r. 2014

Typ hazardní hry	Vloženo		Vyplaceno		Příjmy ze hry		Výherní podíl (%)
	mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%	
VLT	58 708	42,5	42 733	40,1	15 975	50,9	72,8
Číselné loterie	7 735	5,6	3 832	3,6	3 903	12,4	49,5
Internetové kurzové sázky	29 405	21,3	26 078	24,4	3 326	10,6	88,7
VHP	15 614	11,3	13 159	12,3	2 455	7,8	84,3
Kurzové sázky	6 203	4,5	4 446	4,2	1 757	5,6	71,7
Živé hry v kasinu	7 925	5,7	6 571	6,2	1 354	4,3	82,9
LLS	3 712	2,7	2 693	2,5	1 019	3,2	72,6
EMR	6 006	4,4	5 229	4,9	777	2,5	87,1
Okamžité loterie	1 510	1,1	842	0,8	669	2,1	55,7
Interaktivní karetní turnaje nebo hry	142	0,1	97	0,1	45	0,1	68,5
Karetní turnaje v kasinu	948	0,7	906	0,8	42	0,1	95,6
Peněžité a věcné loterie	32	0,0	15	0,0	17	0,1	46,6
Dostihy	29	0,0	18	0,0	10	0,0	64,0
Ostatní hazardní hry	37	0,0	29	0,0	8	0,0	77,7
Bingo	22	0,0	16	0,0	6	0,0	72,8
Kostky	17	0,0	11	0,0	6	0,0	65,2
Totalizátorové hry	11	0,0	7	0,0	4	0,0	60,4
Tomboly	6	0,0	3	0,0	3	0,0	56,6
Celkem	138 063	100,0	106 686	100,0	31 377	100,0	77,3

Zdroj: MF (2015), zpracováno NMS

tabulka 9-7: Celkový objem peněz vložených do hry a vyplacených na výhrách podle typu hry v r. 2015

Typ hazardní hry	Vloženo		Vyplaceno		Příjmy ze hry		Výherní podíl* (%)
	mil. Kč	Podíl (%)	mil. Kč	Podíl (%)	mil. Kč	Podíl (%)	
VLT	49 024	32,2	36 151	29,7	12 873	42,3	73,7
Číselné loterie	8 749	5,7	4 382	3,6	4 366	14,4	50,1
Internetové kurzové sázky	38 053	25,0	33 882	27,8	4 171	13,7	89,0
VHP	32 175	21,1	28 156	23,1	4 018	13,2	87,5
Kurzové sázky	5 794	3,8	4 323	3,6	1 471	4,8	74,6
Živé hry v kasinu	6 170	4,1	5 230	4,3	940	3,1	84,8
Okamžité loterie	1 960	1,3	1 108	0,9	852	2,8	56,5
EMR	6 124	4,0	5 377	4,4	747	2,5	87,8
LLS	2 285	1,5	1 657	1,4	629	2,1	72,5
Peněžité a věcné loterie	447	0,3	257	0,2	189	0,6	57,6
Karetní turnaje v kasinu	1 231	0,8	1 146	0,9	85	0,3	93,1
Interaktivní karetní turnaje	48	0,0	8	0,0	40	0,1	16,6
Dostihy	28	0,0	18	0,0	10	0,0	63,7
Ostatní hazardní hry	39	0,0	30	0,0	9	0,0	76,1
Totalizátorové hry	13	0,0	6	0,0	6	0,0	49,3
Bingo	25	0,0	19	0,0	6	0,0	75,0
Kostky	26	0,0	20	0,0	6	0,0	77,1
Tomboły	7	0,0	5	0,0	3	0,0	62,9
Celkem	152 197	100,0	121 774	100,0	30 424	100,0	80,0

Pozn.: * podíl vyplaceno /vloženo

Zdroj: MF (2016), zpracováno NMS

tabulka 9-8: Příjmy obecních rozpočtů z odvodů z hazardních her na 1 obyvatele v l. 2013–2016 podle okresů, v Kč

Okres	2013	2014	2015	2016	Změna 2015/2016 (%)	Změna 2013/2016 (%)
Znojmo	1 227	1 468	1 782	2 626	47	114
Domažlice	1 458	1 780	2 131	2 489	17	71
Český Krumlov	1 070	1 072	1 157	1 568	35	46
Cheb	1 076	1 152	1 254	1 548	23	44
Tachov	1 013	1 039	1 092	1 405	29	39
Prachatice	478	524	902	1 165	29	144
Teplice	683	813	974	1 079	11	58
Plzeň-město	827	791	828	964	16	17
Sokolov	710	777	813	951	17	34
Ostrava-město	833	863	798	918	15	10
Ústí nad Labem	639	683	727	802	10	26
Most	576	603	593	769	30	34
Olomouc	621	598	618	766	24	23
Liberec	571	611	649	765	18	34
Praha	695	725	696	732	5	5
Břeclav	550	594	622	711	14	29
Česká Lípa	601	549	593	704	19	17
Karlovy Vary	697	661	649	689	6	-1
Kladno	479	544	558	678	21	41
Pardubice	529	540	579	668	15	26
Mladá Boleslav	505	506	555	651	17	29
Nymburk	530	522	543	615	13	16
Karviná	546	562	578	613	6	12
Prostějov	535	497	544	606	11	13
Hodonín	511	483	515	604	17	18
Jeseník	490	486	521	600	15	23
Zlín	530	507	534	590	10	11
Tábor	472	445	477	562	18	19
Vsetín	436	437	484	546	13	25
Mělník	431	416	422	545	29	27
Vyškov	424	437	449	530	18	25

Výroční zpráva o hazardním hraní v České republice v roce 2016

Litoměřice	411	448	471	529	12	29
Louny	535	510	429	523	22	-2
Děčín	453	451	411	521	27	15
Šumperk	437	413	430	501	17	15
Hradec Králové	507	426	441	500	13	-1
Klatovy	397	391	461	500	8	26
Beroun	404	417	454	492	8	22
Benešov	399	393	401	465	16	17
Trutnov	382	403	378	454	20	19
Kolín	426	400	421	451	7	6
Náchod	363	373	383	443	16	22
Havlíčkův Brod	360	375	356	436	23	21
Jindřichův Hradec	412	430	380	434	14	5
Bruntál	522	530	516	432	-16	-17
Semily	312	330	377	428	13	37
Pelhřimov	284	304	326	422	29	49
Jičín	447	449	434	415	-4	-7
Přerov	536	531	533	408	-24	-24
Kutná Hora	351	374	368	407	11	16
Příbram	386	359	381	404	6	5
Brno-venkov	291	297	313	401	28	38
Opava	346	377	384	398	3	15
Nový Jičín	401	407	370	393	6	-2
Uherské Hradiště	342	343	356	393	10	15
Rychnov nad Kněžnou	322	320	323	360	11	12
Svitavy	337	368	347	353	2	5
Strakonice	305	269	283	340	20	12
Chrudim	302	302	312	336	8	11
Písek	439	414	362	332	-8	-24
Třebíč	276	270	277	324	17	17
Kroměříž	400	398	319	314	-2	-22
Jablonec nad Nisou	455	427	274	307	12	-33
Ústí nad Orlicí	327	307	269	285	6	-13
Plzeň-jih	265	262	258	279	8	5
Chomutov	558	510	341	273	-20	-51
Rakovník	398	405	380	267	-30	-33
Praha-východ	229	247	257	263	2	15
Plzeň-sever	228	232	221	252	14	10
Blansko	286	282	232	217	-7	-24
Jihlava	394	383	382	198	-48	-50
Frýdek-Místek	334	363	278	187	-33	-44
Praha-západ	164	162	155	181	17	10
České Budějovice	308	226	143	179	26	-42
Brno-město	694	496	290	153	-47	-78
Žďár nad Sázavou	284	276	215	97	-55	-66
Rokycany	235	176	92	88	-4	-62

Zdroj: MF (2017), zpracováno NMS

Zkratky

AISG	Agendový informační systém gambling
AOP	Asociace občanských poraden
APKURS	Asociace provozovatelů kurzových sázek
AsTERiG	Assessment Tool to Measure and Evaluate the Risk Potential of Gambling Products
ASZ	Agentura pro sociální začleňování
AT	alkohol, toxikomanie (označení zdravotnických zařízení zabývajících se léčbou závislostí)
CETA	Centrum pro ekonomickou a tržní analýzu
CSR	Corporate Social Responsibility – společenská odpovědnost firem
CSPG	Consumption Screen for Problem Gambling
ČOV	Český olympijský výbor
ČSÚ	Český statistický úřad
dg.	diagnóza, diagnostický
DSM-5	Diagnostický a statistický manuál Americké psychiatrické asociace, 5. revize
DSM-IV	Diagnostický a statistický manuál Americké psychiatrické asociace, 4. revize
EHP	Evropský hospodářský prostor (anglicky European Economic Area), zahrnuje EU, Norsko a Lichtenštejnsko
EK	Evropská komise
EMR	elektromechanická ruleta
ESPAD	Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách
ESSK	Evidenční systém statistik kriminality
EU	Evropská unie
GFŘ	Generální finanční ředitelství
GŘ VSČR	Generální ředitelství Vězeňské služby ČR
GYM	gymnázium
IVR	Interactive Voice Response, interaktivní hlasová odezva
IVT	interaktivní videoloterijní terminál, též VLT
KBT	kognitivní a kognitivně-behaviorální přístupy v terapii
Lie/bet škála	dvoupoložkový Lie/bet screeningový dotazník na problémové hráčství
LLS	lokální loterní systém
MF	Ministerstvo financí České republiky
MKN-10	Mezinárodní klasifikace nemocí, 10. revize
MS	Ministerstvo spravedlnosti České republiky
NMS	Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti
NNO	nestátní nezisková organizace
NUDZ	Národní ústav duševního zdraví
OU	odborné učiliště
ODU	ostatní uživatelé drog
OZV	obecně závazná vyhláška
PCP	Psychiatrické centrum Praha

PGSI	Problem Gambling Severity Index
PH	problémoví hráči
PMS	Probační a mediační služba
PN	psychiatrická nemocnice
PUA	problémoví uživatelé alkoholu
PUD	problémoví uživatelé drog
SZH	První souhrnná zpráva – Hazardní hraní v ČR a jeho dopady (2013)
RVKPP	Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
SOGS	The South Oaks Gambling Screen
SOGS-R	revidovaný The South Oaks Gambling Screen
SPELOS	Sdružení provozovatelů centrálních loteriích systémů
SŠ	střední škola
SVL	sociálně vyloučená lokalita
TČ	trestný čin
TH	technické hry, resp. jednotlivá zařízení pro technické hry, jako např. VHP, VLT, LLS, EMR (v dřívějších výročních zprávách označované také jako elektronická herní zařízení, EHZ)
TZ	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
UHP ČR	Unie herního průmyslu ČR
UNASO	UNASO Sdružení zábavního průmyslu
ÚS	Ústavní soud
ÚZIS	Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR
VLT	videoloterijní terminál, též IVT
VPÚ	veřejně prospěšné účely
VÚPSV	Výzkumný ústav práce a sociálních věcí
VZ 2014	Výroční zpráva o hazardním hraní v ČR v r. 2014
VZ 2015	Výroční zpráva o hazardním hraní v ČR v r. 2015
ZHH	zákon č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách
ZoL	zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách

Seznam tabulek

tabulka 1-1: Průběžné plnění aktivit Akčního plánu realizace Národní strategie protidrogové politiky pro oblast hazardního hraní 2015–2018 podle oblastí.....	22
tabulka 1-2: Průběžné naplňování priorit Akčního plánu realizace Národní strategie protidrogové politiky pro oblast hazardního hraní 2015–2018.....	23
tabulka 1-3: Začlenění oblasti hazardního hraní do specifických strategických dokumentů protidrogové politiky kraje:.....	25
tabulka 1-4: Financování projektů zaměřených na hazardní hraní v dotačním řízení RVKPP v l. 2013–2016.....	27
tabulka 1-5: Počet a struktura programů a služeb podpořených RVKPP v oblasti hazardního hraní v l. 2013–2016.....	27
tabulka 2-1: Počet společností s povolením k provozování hazardních her podle typu, k 1. 1. 2017	31
tabulka 2-2: Počty provozoven hazardních her povolených MF v l. 2009–2016.....	31
tabulka 2-3: Počty povolení k jednotlivým typům TH a hazardních her v kasinu v l. 2009–2016, k 31. 12. daného roku*.....	32
tabulka 2-4: Celkový počet technických her podle krajů, k 31. 12. 2016.....	33
tabulka 2-5: Počet TH povolených MF a her v kasinu a přepočet na 10 tis. obyvatel podle krajů, k 31. 12. 2016.....	34
tabulka 2-6: Počty TH v l. 2014–2016 v okresech Brno-město a Brno-venkov.....	36
tabulka 2-7: Počet VHP povolených obcemi podle krajů, k 31. 12. 2016.....	37
tabulka 2-8: Vybrané okresy s nejvyšším průměrným počtem povolených živých her v kasinech v r. 2016.....	40
tabulka 2-9: Počet provozoven s hrami povolenými MF podle krajů a přepočet na 10 tis. obyvatel v l. 2015–2016.....	40
tabulka 2-10: Počet heren a provozoven se zvláštním provozním režimem s hrami povolenými MF podle krajů v l. 2010–2016.....	41
tabulka 2-11: Počet kasin podle krajů v l. 2010–2016.....	41
tabulka 2-12: Přehled provozovatelů sázkových kanceláří v r. 2016.....	44
tabulka 2-13: Počet sázkových kanceláří a jejich hustota v krajích v r. 2016.....	44
tabulka 2-14: Provozovatelé on-line kurzových sázek a karetních her k 1. 1. 2017.....	45
tabulka 2-15: Celkový objem peněz vložených do hry a vyplacených na výhrách podle typu hry v r. 2016.....	47
tabulka 2-16: Odvody z hazardních her do státního rozpočtu a obecních rozpočtů v l. 2013–2016, v mil. Kč.....	51
tabulka 2-17: Příjmy obecních rozpočtů z odvodů z hazardních her v r. 2016 podle krajů.....	52
tabulka 2-18: Okresy s nejvyššími příjmy obecních rozpočtů z odvodů z hazardních her na 1 obyvatele v l. 2013–2016, v Kč.....	54
tabulka 3-1: Výskyt hazardního hraní v obecné populaci celoživotně – Národní výzkum 2016, v %.	67
tabulka 3-2: Výskyt hazardního hraní v obecné populaci v posledních 12 měsících – Národní výzkum 2016, v %.....	68
tabulka 3-3: Výskyt hazardního hraní v obecné populaci v posledních 30 dnech – Národní výzkum 2016, v %.....	69
tabulka 3-4: Celoživotní prevalence hazardního hraní v obecné populaci nad 15 let podle kategorií her – Výzkum občanů 2016, v %.....	72
tabulka 3-5: Prevalence hazardního hraní v obecné populaci starší 15 let v posledních 12 měsících a v posledních 30 dnech – Výzkum občanů 2016, v %.....	73
tabulka 3-6: Prevalence hazardního hraní v posledních 12 měsících podle věkových skupin – Výzkum občanů 2016, v %.....	74
tabulka 3-7: Výskyt hazardního hraní v obecné populaci – studie Prevalence užívání drog v populaci ČR 2016, v %.....	77

tabulka 3-8: Zkušenosti s hraním hazardních her v populaci vězňů ve výkonu trestu odnětí svobody v r. 2016, v %.....	93
tabulka 3-9: Zkušenosti s hraním hazardních her v populaci vězňů ve výkonu trestu odnětí svobody v r. 2016 podle pohlaví, v %.....	93
tabulka 3-10: Srovnání zkušenosti s hraním vybraných hazardních her v populaci vězňů ve výkonu trestu odnětí svobody v posledních 12 měsících v l. 2012, 2014 a 2016, v %.....	93
tabulka 3-11: Výskyt hazardního hraní v internetové populaci (15+ let), celoživotní prevalence – Národní výzkum 2016, v %.....	95
tabulka 3-12: Hraní hazardních her v internetové populaci (15+ let) v posledních 12 měsících – Národní výzkum 2016, v %.....	96
tabulka 3-13: Hraní hazardních her v internetové populaci (15+ let) v posledních 30 dnech – Národní výzkum 2016, v %.....	97
tabulka 4-1: Výsledky screeningové škály Lie/bet v obecné populaci podle pohlaví a věkových skupin – Národní výzkum 2016, v %.....	108
tabulka 4-2: Výsledky screeningové škály Lie/bet v obecné populaci podle pohlaví a kategorie hazardních her – Národní výzkum 2016, v %.....	108
tabulka 4-3: Výskyt problémového hraní v obecné populaci podle screeningové škály Lie/bet – extrapolace výsledků Národního výzkumu 2016 na počet obyvatel ČR.....	110
tabulka 4-4: Výsledky škály PGSI a výskyt rizikového hraní v populaci hráčů v posledních 12 měsících a v populaci celkem – Národní výzkum 2016, v %.....	112
tabulka 4-5: Výsledky screeningové škály PGSI mezi hráči hazardních her v posledních 12 měsících podle pohlaví a kategorie hazardních her – Národní výzkum 2016, v %.....	113
tabulka 4-6: Výskyt problémového hraní v obecné populaci podle screeningové škály PGSI – extrapolace výsledků Národního výzkumu 2016 na počet obyvatel ČR.....	116
tabulka 4-7: Kategorizace populace a hráčů podle výsledků screeningové škály Lie/bet a PGSI – výsledky Národního výzkumu 2016, v %.....	117
tabulka 4-8: Výskyt problémového hraní v obecné populaci podle screeningové škály Lie/bet a PGSI – extrapolace výsledků Národního výzkumu 2016 na počet obyvatel ČR.....	117
tabulka 4-9: Odhady počtu problémových hráčů v ČR v l. 2012–2016 – výsledky Průzkumu mezi lékaři.....	118
tabulka 4-10: Výsledky screeningové škály Lie/bet podle pohlaví a typu školy – studie ESPAD 2016, v %.....	120
tabulka 4-11: Výsledky screeningové škály CSPG – studie ESPAD 2015.....	122
tabulka 4-12: Kategorizace 16letých studentů podle výsledků screeningové škály Lie/bet a CSPG – výsledky studie ESPAD 2015, v %.....	124
tabulka 4-13: Celoživotní prevalence problémového hráčství v populaci vězňů ve výkonu trestu odnětí svobody v l. 2014 a 2016.....	125
tabulka 4-14: Výsledky screeningové škály Lie/bet v internetové populaci podle pohlaví a věkových skupin – Národní výzkum 2016, v %.....	126
tabulka 4-15: Výsledky škály PGSI a výskyt rizikového hraní v populaci hráčů v posledních 12 měsících a v populaci celkem – Národní výzkum 2016, v %.....	128
tabulka 6-1: Počet kontrol a správních řízení v rámci výkonu státního dozoru nad provozováním hazardních her v l. 2009–2016.....	140
tabulka 6-2: Počet kontrol a porušení zákona zjištěných v rámci výkonu státního dozoru celní správou nad provozováním hazardních her v 1. čtvrtletí 2017, podle krajů.....	141
tabulka 6-3: Věci zabavené celní správou při výkonu státního dozoru nad provozováním hazardních her v 1. čtvrtletí 2017.....	141
tabulka 6-4: Počet zjištěných trestných činů, stíhaných osob a celková škoda u trestných činů neoprávněného provozování loterie a provozování nepoctivých sázek a her v l. 2001–2016.....	143
tabulka 6-5: Počet osob stíhaných pro trestné činy primárně související s hraním hazardních her v l. 2008–2016, včetně osob ve zkráceném přípravném řízení.....	144

tabulka 6-6: Počet osob obžalovaných z trestných činů primárně souvisejících s hraním hazardních her a osob, na něž státní zástupce podal návrh na potrestání za takové trestné činy v l. 2008–2016	144
tabulka 6-7: Počet osob odsouzených za trestné činy primárně související s hraním hazardních her v l. 2008–2016	144
tabulka 6-8: Průměrný měsíční počet návštěvníků z ČR na webech provozujících hazardní hry s povolením od MF a bez něho v období květen až říjen 2016	145
tabulka 6-9: Dvacet nejnavštěvovanějších stránek s nabídkou hazardních her v ČR v období květen až říjen 2016	146
tabulka 6-10: Typ trestné činnosti u osob, které uvedly hraní hazardních her bez loterií v posledních 12 měsících před nástupem VTOS (n = 615), Dotazníková studie užívání návykových látek mezi vězni ve výkonu trestu odnětí svobody v r. 2016, v %	150
tabulka 6-11: Spáchání krádeže nebo jiného přestupku či trestného činu kvůli získání prostředků na návykové látky nebo splacení dluhu ze hry, Dotazníková studie užívání návykových látek mezi vězni ve výkonu trestu odnětí svobody v r. 2016, v %	150
tabulka 6-12: Spáchání krádeže nebo jiného přestupku či trestného činu kvůli získání prostředků na návykové látky nebo hry, případně splacení dluhu ze hry, srovnání studií z l. 2012, 2014 a 2016, Dotazníková studie užívání návykových látek mezi vězni ve výkonu trestu odnětí svobody v r. 2016, v %	150
tabulka 6-13: Počet klientů PMS, u kterých bylo zjištěno hraní hazardních her nebo kterým bylo uloženo zdržet se hraní hazardních her v l. 2010–2016	151
tabulka 6-14: Trestná činnost klientů PMS, u kterých bylo zjištěno hraní hazardních her v rozdělení podle typu trestné činnosti v l. 2011–2016	152
tabulka 6-15: Trestná činnost klientů PMS, u kterých bylo zjištěno hraní hazardních her v l. 2011–2016	152
tabulka 8-1: Počet programů, které poskytly služby patologickým hráčům a byly podpořeny v dotačních řízeních RVKPP v l. 2014–2016, podle typu služby	170
tabulka 8-2: Počet programů podpořených v dotačním řízení RVKPP v l. 2013–2016, podle počtu klientů a krajů sídla programu	171
tabulka 8-3: Počet vybraných výkonů ve specializovaných ambulancích pro hazardní hráče podpořených v dotačním řízení RVKPP v l. 2015–2016	171
tabulka 8-4: Počet vybraných výkonů v programech následné péče podpořených v dotačním řízení RVKPP v l. 2015–2016	172
tabulka 8-5: Internetové stránky zaměřené na informace, poradenství a pomoc v souvislosti s hazardním hraním v ČR	175
tabulka 8-6: Podíl odsouzených, kteří před nástupem do vězení absolvovali léčbu závislosti podle pohlaví, Dotazníková studie užívání návykových látek mezi vězni ve výkonu trestu odnětí svobody v r. 2016, v %	175
tabulka 8-7: Podíl odsouzených, kteří před nástupem do vězení absolvovali léčbu závislosti, Dotazníková studie užívání návykových látek mezi vězni ve výkonu trestu odnětí svobody, srovnání studií z l. 2012, 2014 a 2016, v %	175
tabulka 8-8: Počet programů, které uvedly, že měly v r. 2015 klienty – hazardní hráče	177
tabulka 8-9: Podíly zařízení, která s klienty řeší daná témata	179
tabulka 9-1: Absolutní počty TH povolených MF a přepočít na 10 tis. obyvatel v okresech v l. 2015 a 2016, k 31. 12. daného roku (řazeno abecedně)	183
tabulka 9-2: Počet provozoven v okresech a přepočít na 10 tis. obyvatel v l. 2015 a 2016, k 31. 12. daného roku (řazeno abecedně)	185
tabulka 9-3: Počet VHP povolených obcemi v okresech v l. 2014, 2015 a 2016, k 31. 12. daného roku (řazeno abecedně)	187
tabulka 9-4: Počet sázkových kanceláří (SK) v okresech v r. 2016 (řazeno abecedně)	189
tabulka 9-5: Celkové množství peněz vložených do hry a vyplacených na výhrách podle typu hry v r. 2013	191

tabulka 9-6: Celkové množství peněz vložených do hry a vyplacených na výhrách podle typu hry v r. 2014.....	191
tabulka 9-7: Celkový objem peněz vložených do hry a vyplacených na výhrách podle typu hry v r. 2015.....	192
tabulka 9-8: Příjmy obecních rozpočtů z odvodů z hazardních her na 1 obyvatele v l. 2013–2016 podle okresů, v Kč	192

Seznam grafů

graf 1-1: Vývoj počtu obcí s OZV regulující provozování hazardních her v ČR v l. 2009–2016.....	20
graf 2-1: Počet TH a živých her v kasinu a VHP povolovaných obcemi v l. 2009–2016.....	33
graf 2-2: Počet TH povolených MF a her v kasinu v přepočtu na 10 tis. obyvatel podle krajů, k 31. 12. 2015 a 31. 12. 2016	35
graf 2-3: Okresy s nejvyšším počtem TH a her v kasinu na 10 tis. obyvatel, k 31. 12. 2016	35
graf 2-4: Okresy s nejvyšším počtem VHP povolovaných obcemi na 10 tis. obyvatel, k 31. 12. 2016.....	37
graf 2-5: Počet heren a provozoven se zvláštním provozním režimem a kasin v l. 2009–2016	39
graf 2-6: Podíl kasin podle počtu povolených živých her, v %	39
graf 2-7: Počet provozoven s hrami povolovanými MF na 10 tis. obyvatel v krajích, k 31. 12. 2016	42
graf 2-8: Okresy s nadprůměrným počtem provozoven hazardních her povolovaných MF na 10 tis. obyvatel, k 31. 12. 2016.....	43
graf 2-9: Objem trhu s hazardními hrami v ČR v l. 2002–2016, v mld. Kč.....	46
graf 2-10: Vývoj podílů typů hazardních her na trhu podle vkladů do hry v l. 2002–2016.....	48
graf 2-11: Vývoj podílů typů hazardních her na trhu podle příjmů ze hry v l. 2002–2016.....	49
graf 2-12: Vývoj příjmů z vybraných typů hazardních her v l. 2002–2016, v mld. Kč.....	50
graf 2-13: Odvody z TH a ostatních hazardních her v l. 2013–2016, v mil. Kč.....	51
graf 2-14: Příjmy obecních rozpočtů z odvodů z hazardních her v přepočtu na obyvatele v l. 2013–2016, podle krajů, v Kč.....	53
graf 2-15: Okresy s největším meziročním nárůstem a poklesem příjmů obecních rozpočtů z odvodů z hazardních her na 1 obyvatele v r. 2016, v %.....	55
graf 2-16: Okresy s největším nárůstem a poklesem příjmů obecních rozpočtů z odvodů z hazardních her na 1 obyvatele mezi l. 2013 a 2016 (střednědobý), v %	55
graf 3-1: Prevalence hazardního hraní v posledních 12 měsících podle věkových skupin, souhrnné kategorie her – Národní výzkum 2016, v %	70
graf 3-2: Prevalence hraní hazardních her v kamenných provozovnách a na internetu v posledních 12 měsících podle věkových skupin – Národní výzkum 2016, v %.....	71
graf 3-3: Prevalence hraní hazardních her v posledních 12 měsících podle věkových skupin – Výzkum občanů 2016, v %	75
graf 3-4: Prevalence hraní hazardních her v kamenné provozovně v posledních 12 měsících podle věku a typu hry – Výzkum občanů 2016, v %	76
graf 3-5: Prevalence hraní hazardních her na internetu v posledních 12 měsících podle věku a typu hry – Výzkum občanů 2016, v %.....	76
graf 3-6: Prevalence hraní hazardních her v posledních 12 měsících podle pohlaví – studie Prevalence užívání drog v populaci ČR 2016, v %	78
graf 3-7: Prevalence hraní hazardních her v posledních 12 měsících podle věkových skupin – studie Prevalence užívání drog v populaci ČR 2016, v %	78
graf 3-8: Prevalence hazardního hraní v posledních 12 měsících v dospělé populaci 15+ a v populaci mladých dospělých 15–34 let – srovnání studií realizovaných v l. 2012–2016, v %	79
graf 3-9: Prevalence hazardního hraní v posledních 12 měsících v dospělé populaci 15+ podle pohlaví – srovnání studií realizovaných v l. 2012–2016, v %	79

graf 3-10: Prevalence hraní loterií v kamenných provozovnách v posledních 12 měsících v dospělé populaci 15+ a v populaci mladých dospělých 15–34 let – srovnání studií realizovaných v l. 2012–2016, v %.....	80
graf 3-11: Prevalence hazardního hraní bez loterií v posledních 12 měsících v dospělé populaci 15+ a v populaci mladých dospělých 15–34 let – srovnání studií realizovaných v l. 2012–2016, v %.....	81
graf 3-12: Prevalence hazardního hraní v posledních 12 měsících bez loterií v dospělé populaci 15+ podle pohlaví – srovnání studií realizovaných v l. 2012–2016, v %.....	81
graf 3-13: Prevalence hraní technických her v kamenných provozovnách v posledních 12 měsících v dospělé populaci 15+ a v populaci mladých dospělých 15–34 let – srovnání studií realizovaných v l. 2012–2016, v %.....	82
graf 3-14: Prevalence hraní her v kasinu v kamenných provozovnách v posledních 12 měsících v dospělé populaci 15+ a v populaci mladých dospělých 15–34 let – srovnání studií realizovaných v l. 2012–2016, v %.....	82
graf 3-15: Prevalence hraní kurzových sázek v sázkových kancelářích v posledních 12 měsících v dospělé populaci 15+ a v populaci mladých dospělých 15–34 let – srovnání studií realizovaných v l. 2012–2016, v %.....	83
graf 3-16: Prevalence hraní hazardních her on-line v posledních 12 měsících v dospělé populaci 15+ a v populaci mladých dospělých 15–34 let – srovnání studií realizovaných v l. 2012–2016, v %.....	83
graf 3-17: Prevalence hraní kurzových sázek on-line v posledních 12 měsících v dospělé populaci 15+ a v populaci mladých dospělých 15–34 let – srovnání studií realizovaných v l. 2012–2016, v %.....	84
graf 3-18: Frekvence hraní hazardních her v obecné populaci v posledních 30 dnech, v %.....	85
graf 3-19: Čas strávený hrou v typický den, kdy respondent hrál hazardní hry, mezi hráči v posledních 12 měsících, v %.....	86
graf 3-20: Nejvyšší obnos, se kterým respondenti hráli hazardní hry v jediném dni, v %.....	86
graf 3-21: Průměrný věk první zkušenosti s hazardními hrami v kamenných provozovnách a na internetu, mezi respondenty, kteří uvedli hraní daného typu hry v posledních 12 měsících, v %.....	87
graf 3-22: Hraní jednotlivých hazardních her v posledních 12 měsících na internetu a mimo internet, podle pohlaví – studie ESPAD 2016, v %.....	89
graf 3-23: Hraní jednotlivých hazardních her v posledních 12 měsících na internetu a mimo internet, srovnání l. 2015 a 2016 – studie ESPAD, v %.....	89
graf 3-24: Frekvence hraní hazardních her v posledních 12 měsících, podle pohlaví a typu studované školy – studie ESPAD 2016, v %.....	90
graf 3-25: Čas strávený hraním hazardních her v typický den v posledních 12 měsících, podle pohlaví a typu studované školy – studie ESPAD 2016, v %.....	91
graf 3-26: Srovnání prevalence hraní hazardních her mezi roky 2015 a 2016 – studie ESPAD 2015 a ESPAD 2016, v %.....	91
graf 3-27: Prevalence hazardního hraní v internetové populaci (15+ let) v posledních 12 měsících podle věkových skupin, souhrnné kategorie her – Národní výzkum 2016, v %.....	98
graf 3-28: Prevalence hraní hazardních her v internetové populaci v posledních 12 měsících podle věkových skupin – Národní výzkum 2016, v %.....	99
graf 3-29: Frekvence hraní hazardních her v posledních 30 dnech, v % - internetová populace, Národní výzkum 2016.....	101
graf 3-30: Čas strávený hrou v obvyklý den, kdy hráli hazardní hry, mezi hráči v posledních 12 měsících, v % – internetová populace, Národní výzkum 2016.....	101
graf 3-31: Nejvyšší obnos, se kterým respondenti hráli hazardní hry v jediném dni, mezi hráči v posledních 12 měsících, v % – internetová populace, Národní výzkum 2016.....	102
graf 3-32: Průměrný věk první zkušenosti s hazardními hrami v kamenných provozovnách a na internetu, mezi respondenty, kteří uvedli hraní daného typu hry v posledních 12 měsících, v % – internetová populace, Národní výzkum 2016.....	102
graf 4-1: Pozitivní odpovědi na otázky 2položkové screeningové škály Lie/bet v populaci celkem a mezi těmi, kteří uvedli hraní hazardních her v posledních 12 měsících – Národní výzkum 2016, v %.....	107

graf 4-2: Výsledky screeningové škály Lie/bet v obecné populaci a mezi hráči hazardních her v posledních 12 měsících podle typu hazardní hry – Národní výzkum 2016, v %	109
graf 4-3: Výsledky screeningové škály Lie/bet mezi hráči v posledních 12 měsících podle jednotlivých hazardních her (kombinace hry v kamenné provozovně a na internetu) – Národní výzkum 2016, v %	109
graf 4-4: Pozitivní odpovědi na otázky 9položkové screeningové škály PGSI v populaci celkem a mezi těmi, kteří uvedli hraní hazardních her v posledních 12 měsících – Národní výzkum 2016, v %	111
graf 4-5: Výsledky škály PGSI a výskyt rizikového hraní v populaci hráčů v posledních 12 měsících a v populaci celkem – srovnání studií v roce 2012 a 2016, v %	112
graf 4-6: Výsledky screeningové škály PGSI v obecné populaci a mezi hráči v posledních 12 měsících podle kategorie hazardních her – Národní výzkum 2016, v %	114
graf 4-7: Výsledky screeningové škály PGSI mezi hráči podle jednotlivých hazardních her (kombinace hry v kamenné provozovně a na internetu) – Národní výzkum 2016, v %	115
graf 4-8: Frekvence hraní sázkových her v posledních 30 dnech mezi hráči hazardních her v posledních 12 měsících podle kategorie rizika PGSI, v %	115
graf 4-9: Čas strávený hrou v obvyklý den, kdy hráli hazardní hry, mezi hráči v posledních 12 měsících podle kategorie rizika PGSI, v %	116
graf 4-10: Nejvyšší obnos, se kterým respondenti hráli hazardní hry v jediném dni, mezi hráči v posledních 12 měsících podle kategorie rizika PGSI, v %	116
graf 4-11: Pozitivní odpovědi na otázky 2položkové screeningové škály Lie/bet mezi všemi studenty celkem a mezi těmi, kteří uvedli hraní hazardních her v posledních 12 měsících – výsledky studie ESPAD 2016, v %	119
graf 4-12: Odpovědi na otázky 2položkové screeningové škály Lie/bet mezi všemi studenty celkem a mezi těmi, co uvedli hraní hazardních her v posledních 12 měsících – srovnání let 2015 a 2016, v %	120
graf 4-13: Výskyt problémového hráčství podle škály Lie/bet mezi studenty, kteří uvedli hraní hazardních her v posledních 12 měsících – výsledky studie ESPAD 2015, v %	121
graf 4-14: Výskyt problémového hráčství podle škály Lie/bet mezi studenty podle pohlaví a typu studované školy – studie ESPAD 2015 a 2016, v %	121
graf 4-15: Výskyt problémového hráčství podle škály CSPG mezi studenty, kteří uvedli hraní hazardních her v posledních 12 měsících – výsledky studie ESPAD 2016, v %	123
graf 4-16: Výskyt problémového hráčství podle škály CSPG mezi studenty podle pohlaví a typu studované školy – studie ESPAD 2015 a 2016, v %	123
graf 4-17: Pozitivní odpovědi na otázky 2položkové screeningové škály Lie/bet v internetové populaci celkem a mezi těmi, kteří uvedli hraní her o peníze v posledních 12 měsících – Národní výzkum 2016, v %	125
graf 4-18: Výsledky screeningové škály Lie/bet v internetové populaci a mezi hráči hazardních her v posledních 12 měsících – Národní výzkum 2016, v %	126
graf 4-19: Pozitivní odpovědi na otázky 9položkové screeningové škály PGSI v populaci celkem a mezi těmi, kteří uvedli hraní her o peníze v posledních 12 měsících – Národní výzkum 2016, v %	127
graf 4-20: Výsledky screeningové škály PGSI v internetové populaci a mezi hráči hazardních her v posledních 12 měsících – Národní výzkum 2016, v %	128
graf 5-1: Počet kontaktů s klienty dluhových poraden AOP, počet kontaktů s klienty, kteří uvedli jako příčinu zadlužení hraní hazardních her, a výše zadlužení těchto klientů v I. 2013–2016, v tis. Kč	132
graf 5-2: Průměrná míra závažnosti výskytu sociálně negativních jevů ve sledovaných SVL v I. 2013–2017	135
graf 5-3: Průměrná míra závažnosti výskytu problémů spojených s hraním hazardních her ve sledovaných SVL v I. 2013–2017	136
graf 8-1: Vývoj počtu pacientů s dg. F63.0 v ambulancích v I. 2004–2015 podle pohlaví	168

graf 8-2: Počet ambulancí vykazujících léčbu pacientů s dg. F63.0 a počet ambulantně léčených pacientů s dg. F63.0 na 100 tis. obyvatel v r. 2015 podle kraje sídla zdravotnického zařízení.....	168
graf 8-3: Vývoj počtu hospitalizací pro dg. F63.0 v l. 2004–2015 podle pohlaví.....	169
graf 8-4: Vývoj počtu hospitalizací pro dg. F63.0 podle věkových skupin v l. 2004 a 2015	169
graf 8-5: Počet hospitalizací pro dg. F63.0 v r. 2015 podle kraje bydliště pacienta, na 100 tis. obyvatel.....	170

Seznam obrázků

obrázek 1-1: Reklama na spotřebitelskou soutěž obchodního řetězce Globus	17
obrázek 2-1: Pan Štístko a jeho asistentka nabízející výhry v řetězci kasin Merkur.....	56
obrázek 2-2: Nabídka řetězce kasin Merkur na odvoz do jiného kasina po konci zavírací doby.....	57
obrázek 2-3: Úvodní stránka společnosti Fortuna v období reklamní kampaně online TH Vegas	58
obrázek 2-4: Reklamní e-mail rozesílaný hráčům zaregistrovaným u společnosti Fortuna.....	58
obrázek 2-5: Příklad reklamy na hazardní hru využívající nahotu a sexualitu	59
obrázek 2-6: Reklama Fortuny na mobilní aplikaci k sázení on-line.....	59
obrázek 2-7: Příklady stíracích losů cílících na děti.....	60
obrázek 2-8: Reklamní kampaň na hazardní hry společnosti Sazka prostřednictvím České pošty v r. 2016	61
obrázek 5-1: Leták Podpůrné dluhové skupiny pro lidi se závislostí z r. 2016.....	133
obrázek 6-1: Příklad stránky provozující on-line hazardní hry v ČR bez povolení, která ukončila na začátku r. 2017 svou činnost v ČR.....	147
obrázek 6-2: Stírací los distribuovaný firmou Lottoland do poštovních schránek v ČR.....	148
obrázek 6-3: Leták Etická linka v hokeji Českého svazu ledního hokeje	149
obrázek 7-1: Informační leták s diagnostickým dotazníkem projektu www.f63.cz	160
obrázek 7-2: Příklad nabídky nastavení sebeomezujících opatření společnosti Fortuna	162
obrázek 7-3: Příklad nabídky nastavení sebeomezujících opatření společnosti Sazka.....	162
obrázek 7-4: Příklad nabídky nastavení sebeomezujících opatření společnosti Tipsport	163
obrázek 7-5: Doporučení společnosti Tipsport k neomezenému nastavení sebeomezujících opatření	163
obrázek 8-1: Leták organizace Prevent 99 cílící na problémové hráče.....	174

Seznam map

mapa 2-1: Regionální rozložení všech TH povolených MF a VHP povolených obcemi podle okresů, v přepočtu na 10 tis. obyvatel	34
mapa 2-2: Regionální rozložení TH povolených MF podle okresů, v přepočtu na 10 tis. obyvatel	36
mapa 2-3: Regionální rozložení VHP povolovaných obcemi podle okresů, v přepočtu na 10 tis. obyvatel.....	38
mapa 2-4: Regionální rozložení kasin v přepočtu na 100 tis. obyvatel v r. 2016, podle okresů	42
mapa 2-5: Regionální rozložení provozoven s hrami povolovanými MF podle okresů, na 10 tis. obyvatel.....	43

Rejstřík

- adiktologické služby, 9, 10, 92, 131, 172, 173, 177, 179, 194
- akční plán, 13, 21, 22, 23, 24, 25
- alkohol, 10, 21, 22, 26, 87, 118, 131, 132, 158, 164, 177, 178, 179, 180, 194, 195
- Anonymní gambleři, 10, 176
- Asociace provozovatelů kurzových sázek, 158, 194
- AsTERiG, 194
- bingo, 3, 14, 15, 19, 139, 161
- Brnění, 20
- celní úřad, 8, 17, 139, 141
- číselná loterie, 4, 5, 13, 45, 46, 48, 49, 50, 65, 66, 67, 70, 94, 97, 98, 102
- děti, 16, 59, 60, 118, 124, 155, 156, 157
- dostihy, 48, 49, 50, 88
- DSM, 194
- e-shopmat, 8, 145
- ESPAD, 6, 7, 65, 87, 88, 89, 90, 91, 105, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 194
- evaluace, 21, 22
- Evropská komise, 194
- Evropská unie, 13, 15, 27, 194
- fantasy sázkové hry, 45
- Generální finanční ředitelství, 194
- harm reduction, 26
- internet, 14, 31, 45, 67, 87, 88, 89, 91, 97, 146, 180
- karetní hra, 14, 15, 31, 44, 45, 65, 67, 68, 69, 95, 96, 97
- kasinové hry, 66, 67, 68, 69, 73, 74, 95, 96, 97
- Klinika adiktologie 1. LF UK a VFN v Praze, 156, 173
- konopné látky, 178
- kontaktní centra, 177
- kostky, 14, 65, 66, 67, 68, 69, 84, 91, 95, 96, 97
- kouření, 17, 158, 178
- kriminalita, 8, 25, 92, 134, 137, 139, 150, 151, 194
- kurzové sázky, 3, 4, 5, 6, 13, 31, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 65, 66, 68, 71, 77, 88, 91, 92, 95, 98, 99, 149, 161, 178, 180, 191, 192
- kvízomat, 8, 20, 65, 66, 67, 68, 69, 84, 95, 96, 97, 140, 141, 145
- léčba
- ambulantní, 3, 10, 26, 169, 172, 177, 178, 179
 - lůžková, 178, 195
- Lie/bet, 7, 65, 72, 88, 94, 106, 107, 108, 109, 110, 112, 114, 117, 119, 120, 121, 122, 124, 125, 126, 128, 194
- live sázky, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 84, 95, 96, 97, 98, 100, 108, 113, 164, 178, 180
- los, 13, 60, 67, 68, 69, 73, 74, 95, 96, 97, 148
- loterie
- číselná, 4, 5, 13, 45, 46, 48, 49, 50, 65, 66, 67, 70, 94, 97, 98, 102
 - okamžitá, 13, 16, 46, 48, 49, 50, 60, 66, 67, 68, 69, 72, 73, 74, 79, 84, 95, 96, 97, 107, 111, 117, 126, 127, 148
 - peněžitá, 13, 48, 49, 50
 - věcná, 13, 47, 48, 49, 50, 191, 192
- marketing, 56
- match fixing, 8
- Mezinárodní klasifikace nemocí, 194
- Ministerstvo
- financí, 3, 4, 5, 8, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 24, 26, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 140, 142, 145, 146, 147, 149, 163, 183, 184, 186, 188, 190, 191, 192, 193, 194
 - práce a sociálních věcí, 132
 - spravedlnosti, 1, 139, 143, 144, 194
 - školství, mládeže a tělovýchovy, 155
 - vnitra, 25, 149
- mladiství, 18, 60
- Národní strategie protidrogové politiky, 3, 13, 21, 22, 23, 155
- návyková látka, 17, 21, 65, 78, 92, 94, 105, 106, 124, 125, 131, 150, 152, 155, 156, 158, 175, 176, 177, 178, 180
- nelegální droga, 21, 22, 26, 88, 119, 177
- nízkoprahový, 156, 157
- NNO, 194
- novela, 16, 18, 19
- Občané proti hazardu, 20, 146
- obecně závazná vyhláška, 14, 19, 20, 25, 140, 151, 194
- obžalování, 8, 143, 144
- odnětí svobody, 8, 65, 92, 93, 124, 125, 139, 150, 175
- odsouzení, 8, 93, 105, 124, 143, 144, 175, 176
- ochranná výchova, 156
- okamžitá loterie, 4, 13, 16, 46, 48, 49, 50, 66, 67, 72, 79, 84, 85, 94, 100, 107, 111, 117, 126, 127

- on-line hraní, 6, 8, 73, 77, 87, 124, 145, 161, 164, 179
- pervitin, 178, 180
- PGSI, 7, 65, 94, 106, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 125, 126, 127, 128, 195
- poker, 44, 68
- policie, 8, 18, 137, 149, 151
- politika
- protidrogová, 2, 3, 10, 13, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 155, 167, 170, 171, 172, 195
- praní špinavých peněz, 27, 139
- prevalence
- celoživotní, 72, 73, 77, 95, 125
 - v posledních 12 měsících, 73, 77, 93
 - v posledních 30 dnech, 73, 77, 93
- prevence, 3, 8, 9, 10, 15, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 92, 137, 139, 146, 149, 151, 155, 156, 158, 159, 161, 163, 164, 165, 170, 176, 177, 180
- probace, 139, 151, 152, 179, 195
- provozovatelé hazardních her, 3, 5, 9, 18, 23, 45, 56, 60, 160
- provozovna se zvláštním režimem, 3, 4, 5, 14, 15, 16, 31, 32, 38, 41
- přestupek, 139, 150
- psychoterapie, 172
- puzzlemat, 8, 145
- Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky, 2, 3, 9, 10, 13, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 158, 159, 167, 171, 172, 173, 195
- reklama, 4, 16, 17, 18, 19, 21, 27, 56, 58, 59, 60, 145, 165, 180
- rodina, 124, 156, 179, 180
- rozpočet, 4, 18, 26, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 140, 155, 192
- ruleta, 5, 14, 31, 32, 46, 47, 65, 66, 67, 68, 69, 84, 95, 96, 97, 141, 178, 191, 192, 194, 195
- Sazka, 44, 45, 56, 61, 162
- sázková kancelář, 15, 20, 146
- slevostroj, 65, 66, 67, 68, 69, 84, 95, 96, 97, 145
- sociálně vyloučená lokalita, 7, 133, 134, 135, 136, 195
- SOGS, 87, 195
- SPELOS, 195
- Sportka, 65, 67, 68, 69, 95, 96, 97
- stíhaní, 8, 142, 143, 144
- Synot, 43, 44, 45, 61, 164
- škola, 9, 87, 90, 91, 118, 120, 121, 122, 123, 155, 157, 158, 159, 179, 195
- školní populace, 105
- tabák, 21, 22, 26, 177, 178
- terapeutická komunita, 177
- terénní programy, 177
- trest, 8, 65, 92, 93, 124, 125, 139, 143, 150, 151, 175, 176
- trestný čin, 8, 139, 142, 143, 144, 150, 151, 195
- UNASO, 195
- Unie herního průmyslu ČR, 195
- Úřad vlády České republiky, 2
- vazba, 157
- vězení, 8, 9, 65, 92, 93, 124, 125, 139, 150, 157, 175, 176, 177
- videoloterijní terminál, 5, 14, 31, 32, 46, 47, 65, 66, 67, 68, 69, 73, 74, 84, 88, 93, 95, 96, 97, 141, 151, 178, 191, 192, 194, 195
- vláda, 2, 3, 13, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 133, 167, 170, 171, 172, 195
- výherní hrací přístroj, 5, 13, 14, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 38, 46, 47, 48, 49, 65, 66, 67, 68, 69, 73, 74, 84, 93, 95, 96, 97, 141, 151, 187, 191, 192, 195
- zadluženost, 7, 10, 25, 131, 132, 133, 134, 136, 172, 178, 179, 180, 181
- závislost, 2, 1, 3, 4, 9, 19, 20, 24, 65, 67, 68, 69, 70, 71, 77, 78, 79, 85, 86, 87, 89, 90, 91, 93, 94, 95, 96, 97, 99, 101, 102, 105, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 131, 133, 150, 155, 156, 158, 164, 172, 173, 175, 176, 177, 179, 180, 194
- zdanění, 3, 4, 16, 18, 50, 51, 54, 147, 149
- zodpovědné hraní, 23, 26, 56, 161, 165
- živé hry, 3, 4, 5, 6, 14, 15, 19, 31, 32, 33, 34, 35, 39, 40, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 65, 67, 68, 70, 71, 77, 93, 95, 98, 151, 161

Bibliografie

- CURRIE, S. R., CASEY, D. M. & HODGINS, D. C. 2010. Improving the Psychometric Properties of the Problem Gambling Severity Index. Canadian Consortium for Gambling Research.
- CURRIE, S. R., HODGINS, D. C. & CASEY, D. M. 2013. Validity of the Problem Gambling Severity Index interpretive categories. *Journal of Gambling Studies*, 29, 311-327.
- DOKULIL, O. 2016. *Kurzové sázky jako jedna z forem patologického hráčství u adolescentů*. Mgr. Diploma thesis, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.
- FLOW 2017. Závěrečná zpráva projektu Analýza chování českých uživatelů na zahraničních hazardních serverech. Nepublikováno.
- GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČR 2017. Vyhodnocení činnosti VS ČR v protidrogové politice za rok 2016.
- HOLTGRAVES, T. 2009. Evaluating the problem gambling severity index. *Journal of Gambling Studies*, 25, 105-120.
- CHOMYNOVÁ, P., CSÉMY, L. & MRAVČÍK, V. 2016. Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD) 2015. *Zaostřeno*, 14, 1-16.
- JOHNSON, E. E., HAMER, R., NORA, R. M., TAN, B., EISENSTEIN, N. & ENGELHART, C. 1997. The Lie/Bet Questionnaire for screening pathological gamblers. *Psychol Rep*, 80, 83-8.
- JOKLOVÁ, M. 2015. *Postoj rodičů k patologickému internetovému hráčství svých dospívajících dětí*. Mgr. Diploma thesis, Masarykova univerzita Brno.
- KAISNER, J. 2015. *Náklady a výnosy regulace hracích automatů pro obce*. Mgr. Diploma thesis, VŠE v Praze.
- KLEINOVÁ, A. 2017. *RE: Podpurná dluhová skupina pro lidi se závislostí*. Type to TION LEŠTINOVÁ, Z.
- KOVAŘÍKOVÁ, V. 2016. *Užívání návykových látek a hazardní hraní u dětí v diagnostických ústavech v České republice*. Bc. Bachelor thesis, Univerzita Karlova.
- LUPAČ, M. 2016. *The Effect of Gambling on Crime, Evidence from the Czech Republic*. Mgr. Diploma thesis, VŠE v Praze.
- MAITLAND, S. B. & ADAMS, G. R. 2007. Replication and generalizability of the Problem Gambling Severity Index: Are results consistent and comparable across studies? Ontario: Ontario Problem Gambling Research Centre.
- MINDBRIDGE CONSULTING 2017. Doplnková analýza rozdílů výsledků v osobním dotazování F2F a v dotazování CAWI projektu Sběr, kontrola a vložení dat Národního výzkumu užívání návykových látek 2016.
- MRAVČÍK, V., ČERNÝ, J., LEŠTINOVÁ, Z., CHOMYNOVÁ, P., GROHMANNOVÁ, K., LICEHAMEROVÁ, Š., ZIEGLER, A. & KOCAREVOVÁ, V. 2014. Hazardní hraní v České republice a jeho dopady. Praha: Úřad vlády České republiky.
- MRAVČÍK, V., CHOMYNOVÁ, P., GROHMANNOVÁ, K., JANÍKOVÁ, B., TION LEŠTINOVÁ, Z., ROUS, Z., KIŠŠOVÁ, L., KOZÁK, J., NECHANSKÁ, B., VLACH, T., ČERNÍKOVÁ, T., FIDISOVÁ, H., JURYSTOVÁ, L. & VOPRAVIL, J. 2016a. *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2015*, Praha: Úřad vlády České republiky.
- MRAVČÍK, V., CHOMYNOVÁ, P., ROZNEROVÁ, T., DRBOHLAVOVÁ, B., ČERNÝ, J. & TION LEŠTINOVÁ, Z. 2015a. Prevalence problémového hráčství v České republice. *Adiktologie*, 15 (4), 310-319.
- MRAVČÍK, V., ROUS, Z., TION LEŠTINOVÁ, Z., DRBOHLAVOVÁ, B., CHOMYNOVÁ, P., GROHMANNOVÁ, K., JANÍKOVÁ, B. & VLACH, T. 2015b. Výroční zpráva o hazardním hraní v České republice v roce 2014. Praha: Úřad vlády České republiky.
- MRAVČÍK, V., ROUS, Z., TION LEŠTINOVÁ, Z., DRBOHLAVOVÁ, B., CHOMYNOVÁ, P., GROHMANNOVÁ, K., JANÍKOVÁ, B. & VLACH, T. 2016b. Výroční zpráva o hazardním hraní v České republice v roce 2015. Praha: Úřad vlády České republiky.
- NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A DROGOVÉ ZÁVISLOSTI & AGENTURA PRO SOCIÁLNÍ ZAČLEŇOVÁNÍ 2013. Problematika hazardu a drog v sociálně vyloučených lokalitách. Nepublikováno.

- NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A DROGOVÉ ZÁVISLOSTI & ASOCIACE OBČANSKÝCH PORADEN 2013. Monitoring klientů dluhových poraden Asociace občanských poraden zaměřený na hazard jako příčinu zadluženosti. Nепublikováno.
- NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A DROGOVÉ ZÁVISLOSTI & GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČR 2013. Dotazníková studie užívání návykových látek mezi vězni ve výkonu trestu odnětí svobody v r. 2012. Nепublikováno.
- NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A DROGOVÉ ZÁVISLOSTI & INRES-SONES 2013a. Lékaři České republiky 2012 - Užívání návykových látek u pacientů a problematika substituční léčby. Nепublikováno.
- NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A DROGOVÉ ZÁVISLOSTI & INRES-SONES 2013b. Výzkum názorů a postojů občanů k problematice zdravotnictví a zdravého způsobu života v r. 2012. Nепublikováno.
- NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A DROGOVÉ ZÁVISLOSTI & PPM FACTUM RESEARCH 2013. Prevalence užívání drog v populaci ČR v roce 2012. Nепublikováno.
- NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A DROGOVÉ ZÁVISLOSTI & SC&C 2013. Výsledky Národního výzkumu užívání návykových látek 2012. Nепublikováno.
- NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A ZÁVISLOSTI & AGENTURA PRO SOCIÁLNÍ ZAČLEŇOVÁNÍ 2015. Problematika hazardu a drog v sociálně vyloučených lokalitách v roce 2015. Nепublikováno.
- NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A ZÁVISLOSTI & AGENTURA PRO SOCIÁLNÍ ZAČLEŇOVÁNÍ 2016. Problematika hazardu a drog v sociálně vyloučených lokalitách v roce 2016. Nепublikováno.
- NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A ZÁVISLOSTI & AGENTURA PRO SOCIÁLNÍ ZAČLEŇOVÁNÍ 2017. Problematika hazardu a drog v sociálně vyloučených lokalitách v roce 2017. Nепublikováno.
- NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A ZÁVISLOSTI & ASOCIACE OBČANSKÝCH PORADEN 2014. Monitoring klientů dluhových poraden Asociace občanských poraden zaměřený na hazard jako příčinu zadluženosti. Nепublikováno.
- NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A ZÁVISLOSTI & ASOCIACE OBČANSKÝCH PORADEN 2016. Monitoring klientů dluhových poraden Asociace občanských poraden zaměřený na hazard a užívání návykových látek jako příčiny zadluženosti v roce 2015. Nепublikováno.
- NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A ZÁVISLOSTI & ASOCIACE OBČANSKÝCH PORADEN 2017. Monitoring klientů dluhových poraden Asociace občanských poraden zaměřený na hazard a užívání návykových látek jako příčiny zadluženosti v roce 2016. Nепublikováno.
- NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A ZÁVISLOSTI & GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČR 2015. Dotazníková studie užívání návykových látek mezi vězni ve výkonu trestu odnětí svobody v r. 2014. Nепublikováno.
- NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A ZÁVISLOSTI & GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ VĚZEŇSKÉ SLUŽBY ČR 2016. Dotazníková studie užívání návykových látek mezi vězni ve výkonu trestu odnětí svobody v r. 2016. Nепublikováno.
- NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A ZÁVISLOSTI & INRES-SONES 2014. Výzkum názorů a postojů občanů k problematice zdravotnictví a zdravého způsobu života v r. 2013. Nепublikováno.
- NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A ZÁVISLOSTI & INRES-SONES 2015a. Lékaři České republiky 2014 - Problematika substituční léčby, problémové užívání návykových látek a patologické hráčství mezi pacienty. Nепublikováno.
- NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A ZÁVISLOSTI & INRES-SONES 2015b. Výzkum názorů a postojů občanů k problematice zdravotnictví a zdravého způsobu života v r. 2014. Nепublikováno.

- NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A ZÁVISLOSTI & INRES-SONES 2017a. Lékaři České republiky 2016 - Problematika substituční léčby, krátkých intervencí, problémové užívání návykových látek a patologické hráčství mezi pacienty. Nepublikováno.
- NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A ZÁVISLOSTI & INRES-SONES 2017b. Výzkum názorů a postojů občanů k problematice zdravotnictví a zdravého způsobu života v r. 2016. Nepublikováno.
- NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A ZÁVISLOSTI & MINDBRIDGE CONSULTING 2016. Národní výzkum užívání návykových látek 2016. Nepublikováno.
- NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A ZÁVISLOSTI & PPM FACTUM RESEARCH 2014. Prevalence užívání drog v populaci ČR v roce 2013. Nepublikováno.
- NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A ZÁVISLOSTI & PPM FACTUM RESEARCH 2015a. Patologičtí hráči v léčbě 2015 - analýza výsledků studie. Nepublikováno.
- NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A ZÁVISLOSTI & PPM FACTUM RESEARCH 2015b. Prevalence užívání drog v populaci ČR v roce 2014. Nepublikováno.
- NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A ZÁVISLOSTI & PPM FACTUM RESEARCH 2016a. Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD) v ČR v roce 2016 - validizační studie ESPAD 2016. Nepublikováno.
- NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A ZÁVISLOSTI & PPM FACTUM RESEARCH 2016b. Trendy v léčbě patologických hráčů – skupinové diskuse s pracovníky zařízení pracujících s patologickými hráči. Nepublikováno.
- NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A ZÁVISLOSTI & PPM FACTUM RESEARCH 2017a. Dotazníkový průzkum mezi pracovníky adiktologických služeb. Nepublikováno.
- NÁRODNÍ MONITOROVACÍ STŘEDISKO PRO DROGY A ZÁVISLOSTI & PPM FACTUM RESEARCH 2017b. Prevalence užívání drog v populaci ČR v roce 2016. Nepublikováno.
- POLICEJNÍ PREZIDIUM POLICIE ČR 2016. Statistické přehledy kriminality v r. 2015 (ESSK). Praha: Policejní prezidium Policie ČR.
- POLICEJNÍ PREZIDIUM POLICIE ČR 2017. Statistické přehledy kriminality v r. 2016 (ESSK). Praha: Policejní prezidium Policie České republiky.
- ROCKLOFF, M. J. 2012. Validation of the Consumption Screen for Problem Gambling (CSPG). *J Gambl Stud*, 28, 207–216.
- SC&C, S. R. O. 2012. Národní výzkum užívání návykových látek 2012. Praha: SC&C, s.r.o. Nepublikováno.
- SEKRETARIÁT RADY VLÁDY PRO KOORDINACI PROTIDROGOVÉ POLITIKY 2016. Souhrnná zpráva o realizaci protidrogové politiky v krajích ČR za r. 2015. Praha: Úřad vlády ČR.
- SEKRETARIÁT RADY VLÁDY PRO KOORDINACI PROTIDROGOVÉ POLITIKY 2017a. Souhrnná zpráva o realizaci protidrogové politiky v krajích ČR za r. 2016. Praha: Úřad vlády ČR.
- SEKRETARIÁT RADY VLÁDY PRO KOORDINACI PROTIDROGOVÉ POLITIKY 2017b. Vyhodnocení dotačního programu Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky. Praha: Úřad vlády ČR.
- SEKRETARIÁT RADY VLÁDY PRO KOORDINACI PROTIDROGOVÉ POLITIKY 2017c. Zpráva o průběhu plnění Akčního plánu realizace Národní strategie protidrogové politiky na období 2015–2018 pro oblast hazardního hraní. Praha: Úřad vlády ČR.
- SCHOLA EMPIRICA 2016. Závěrečná zpráva projektu Experimentální ověření vybraných opatření pro zodpovědné hraní. Nepublikováno.
- SCHWARZ, J., ROD, A. & ŽOFČÁK, J. 2015. Regulace hazardu v ČR – východiska, podoba a dopady změn v legislativě. Praha.
- ŠKAŘUPOVÁ, K., NEPUSTIL, P. & ČERNÝ, J. 2017. Analýza drogové situace ve městě Brně a související doporučení pro městskou drogovou strategii. Magistrát města Brna.
- TRANTINA, F. 2016. Svépomocné skupiny pro patologické hráče v České republice. *Adiktologie*, 16, 58-62.
- TRANTINA, F. 2017. RE: Svépomocné aktivity pro hazardní hráče. Type to TION LEŠTINOVÁ, Z.

- ÚSTAV ZDRAVOTNICKÝCH INFORMACÍ A STATISTIKY 2016a. ZDRAVOTNICTVÍ ČR: Stručný přehled činnosti oboru praktický lékař pro děti a dorost za období 2007–2015. NZIS REPORT č. K/18 (09/2016). Praha: ÚZIS ČR.
- ÚSTAV ZDRAVOTNICKÝCH INFORMACÍ A STATISTIKY 2016b. ZDRAVOTNICTVÍ ČR: Stručný přehled činnosti oboru praktický lékař pro dospělé 2007–2015. NZIS REPORT č. K/17 (09/2016). Praha: ÚZIS ČR.
- ÚZIS ČR 2016a. Péče o pacienty s diagnózou F63.0 - patologické hráčství v lůžkových zařízeních ČR v letech 2006-2014. Praha: ÚZIS ČR.
- ÚZIS ČR 2016b. Péče o pacienty s diagnózou F63.0 (patologické hráčství) v ambulantních a lůžkových zařízeních ČR v letech 2009–2015. Praha.
- WILLIAMS, R. & WOOD, R. 2016. *Hra na hraně*, Brno: Společnost Podané ruce, o. p. s.
- WILLIAMS, R. J., WEST, B. L. & SIMPSON, R. I. 2012. Prevention of Problem Gambling: A Comprehensive Review of the Evidence, and Identified Best Practices. Report prepared for the Ontario Problem Gambling Research Centre and the Ontario Ministry of Health and Long Term Care.
- WILLIAMS, R. J., WOOD, R. T. & CURRIE, S. R. 2010. Stacked Deck: an effective, school-based program for the prevention of problem gambling. *J Prim Prev*, 31, 109-25.
- WINKLER, P., BEJDOVÁ, M., CSÉMY, L. & WEISSOVÁ, A. 2014. *Problémové hráčství: Společenské náklady na hazardní hraní v České republice*, Praha: Psychiatrické centrum Praha.
- ZAPLETALOVÁ, Z. 2016. *Kriminalita v regionu Ústí nad Orlicí se zaměřením na patologické hráčství*. Bc. Bachelor thesis, Univerzita Hradec Králové.

Výroční zpráva o hazardním hraní v České republice v roce 2016

- Výroční zprávu o hazardním hraní v České republice v roce 2016 připravilo Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti (NMS) z pověření vlády. Tato zpráva je v pořadí třetí výroční zprávou. Výročním zprávám předcházela souhrnná analýza s názvem Hazardní hraní v ČR a jeho dopady, kterou NMS předložilo vládě v roce 2014.
- Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti je součástí Sekretariátu Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky, který je organizačně začleněn do Úřadu vlády České republiky. Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky je stálým poradním, iniciačním a koordinačním orgánem vlády České republiky v oblasti integrované protidrogové politiky, kterou se rozumí politika v oblasti legálních i nelegálních návykových látek a patologického hráčství, s nimi souvisejících závislostních poruch a dalších zdravotních a sociálních dopadů a souvislostí. NMS je součástí mezinárodní sítě monitorovacích středisek Reitox (národních monitorovacích středisek evropských zemí), která je koordinována Evropským monitorovacím centrem pro drogy a drogovou závislost (EMCDDA). Sít monitorovacích středisek Reitox ustavily a podporují vlády zemí EU. Jejím úkolem je sběr a analýza dat o situaci v oblasti drog v Evropě.
- Výroční zprávu o hazardním hraní v České republice v roce 2016 vydává Úřad vlády České republiky – Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti. Distribuci zajišťuje vydavatel. Elektronická verze je k dispozici na webových stránkách NMS www.drogy-info.cz.